

Πανεπιστήμιο Κρήτης

Σχολή Επιστημών Αγωγής

Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης

Μεταπτυχιακός κύκλος σπουδών – Γλώσσα και
γραμματισμός

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Απόψεις εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για την διδασκαλία των
διαλέκτων: Μια προσπάθεια σύγκρισης ενός επαρχιακού και ενός αστικού κέντρου»

Φοιτήτρια: Μάμμη Στεφανία

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Τζακώστα Μαρίνα

Ρέθυμνο 2020

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα εργασία αποτελεί διπλωματική εργασία στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος « Επιστήμες της Αγωγής – Γλώσσα και Γραμματισμός» του τμήματος Προσχολικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Κρήτης. Πριν την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της παρούσας διπλωματικής εργασίας, αισθάνομαι την υποχρέωση να ευχαριστήσω ορισμένους από τους ανθρώπους που γνώρισα, συνεργάστηκα μαζί τους και έπαιξαν πολύ σημαντικό ρόλο στην πραγματοποίησή της.

Πρώτη από όλους θέλω να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτρια της διπλωματικής μου εργασίας, Κυρία Μαρίνα Τζακώστα, για την πολύτιμη καθοδήγηση της, την υπομονή, την εμπιστοσύνη και την εκτίμηση που μου έδειξε.

Στη συνέχεια θα ήθελα να ευχαριστήσω την αγαπημένη μου φίλη Χαρά Αδάμου η οποία δούλεψε στο δημοτικό σχολείο Β. της ορεινής ζώνης της Κρήτης ως αναπληρώτρια δασκάλα της τετάρτης τάξης και στην οποία οφείλω την σύνδεση μου με τους δασκάλους εκεί για την διεξαγωγή της συνέντευξης.

Επίσης ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω στην φίλη και συνάδερφο μου Μαρία Θωμαδάκη η οποία με βοήθησε να έρθω σε επαφή με δασκάλους από το χωριό Α. για να γίνει η διαδικασία της συνέντευξης.

Επιπρόσθετα τις ευχαριστίες μου εκφράζω στην κυρία Μαρία Νταγκουνάκη καθώς και στην κυρία Βασιλική Παπαδημητρίου οι οποίες με βοήθησαν να μιλήσω με δασκάλους από 2 σχολεία της Αθήνας.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όλους τους δασκάλους που διέθεσαν τον χρόνο τους για να διεξαχθεί η συνέντευξη με ορθό τρόπο.

Τις ευχαριστίες μου εκφράζω και στις καθηγήτριες κυρία Ευανθία Συνώδη και Μαρία Καραϊσκού που δέχτηκαν να είναι μέλη της τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης της μεταπτυχιακής μου εργασίας καθώς επίσης και σε όλες τις συμφοιτήτριες μου που η καθεμία ξεχωριστά με βοήθησε με τον δικό της τρόπο.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τους γονείς μου Ανδριανό και Παρασκευή, καθώς και την αδερφή μου Χρυσούλα, που με υπομονή και κουράγιο πρόσφεραν την απαραίτητη ηθική συμπαράσταση για την ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής μου εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	
ΠΕΡΙΛΗΨΗ –ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ.....	6
SUMMARY - KEYWORDS	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	10
1.1 Αποσαφήνιση των όρων Γλώσσα – διάλεκτος– ιδίωμα-ιδιόλεκτος (γλωσσικές ποικιλίες).....	10
1.2 Η μελέτη των νεοελληνικών διαλέκτων	20
1.3 Ταξινομήσεις των Νεοελληνικών διαλέκτων	21
1.4 Οι στάσεις των φυσικών ομιλητών απέναντι στις διαλέκτους, η δημιουργία προκαταλήψεων και στερεότυπων σχετικά με τις γλωσσικές ποικιλίες.....	23
1.5 Οι γλωσσικές προκαταλήψεις των δασκάλων	29
1.6 Η κρητική διάλεκτος.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΈΡΕΥΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΛΕΚΤΩΝ.....	34
2.1 Στάσεις απόψεις των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης σχετικά με τις ΝΕ.....	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΈΡΕΥΝΑ	45
3.1 Μεθοδολογία.....	45
3.1.1. Προβληματική.....	45
3.2 Αποσαφήνιση του όρου της ποιοτικής έρευνας.....	46
3.3 Η Συνέντευξη.....	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΔΕΙΓΜΑ – ΥΛΙΚΟ – ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....	49
4.1 Ανάλυση και στοιχεία του δείγματος των συμμετεχόντων – δειγματοληψία.	49
4.1.1 Δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων.....	49
4.1.2 Φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου.....	50
4.1.3 Διαλεκτόφωνοι μαθητές.....	51
4.1.4 Η χρήση κάποιας διαλέκτου από τους δασκάλους στην τάξη.....	53
4.1.5 Η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας.....	54
4.2 Η Διαδικασία που ακολουθήθηκε.....	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΣΥΖΗΤΗΣΗ	79
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	81
7.1 Προτάσεις για ενσωμάτωση των διαλέκτων στο σχολείο	81
7.2 Δυσκολίες – περιορισμοί της έρευνας.....	84

7.3 Δυνατά σημεία – συμβολή της έρευνας.....	85
7.4 Προτάσεις νέας έρευνας	86
7.5 Εν κατακλείδι.....	87
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	88
Ελληνόφωνη	88
Ξενόφωνη.....	94
Διαδικτυακοί τόποι	95
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	96
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ.....	96
ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΣΗ.....	98
Συνεντεύξεις από το αστικό κέντρο της Αθήνας: Α δημοτικό σχολείο Αθηνών.	98
Συνεντεύξεις από το αστικό κέντρο της Αθήνας: Β δημοτικό σχολείο Αθηνών.....	108
Συνεντεύξεις από το χωριό Α. της ορεινής ζώνης της Κρήτης.....	118
Συνεντεύξεις από το χωριό Β. της ορεινής ζώνης της Κρήτης.....	129
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.....	141
ΚΩΔΙΚΟΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	141
Α ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ.....	141
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 1	141
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 2	143
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 3	144
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 4	146
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 5	148
Β ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ.....	149
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 1	149
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 2	151
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 3	153
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 4	155
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 5	157
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΩΡΙΟ Α. ΟΡΕΙΝΗΣ ΖΩΝΗΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ	158
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 1	158
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 2	160
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 3	162
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 4	164

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 5	167
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΩΡΙΟ Β. ΟΡΕΙΝΗΣ ΖΩΝΗΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ.....	169
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 1	169
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 3	173
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 4	175
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 5	177

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1.....	50
Διάγραμμα 2.....	51
Διάγραμμα 3.....	53
Διάγραμμα 4.....	54
Διάγραμμα 5.....	64
Διάγραμμα 6.....	64
Διάγραμμα 7.....	68
Διάγραμμα 8.....	70
Διάγραμμα 9.....	72
Διάγραμμα 10.....	75

ΠΕΡΙΛΗΨΗ – ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Η παρούσα διπλωματική εργασία διερευνά τις απόψεις των εκπαιδευτικών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση σχετικά με τη χρήση και τη διδασκαλία των νεοελληνικών διαλέκτων (από εδώ και στο εξής ΝΕ) στην εκπαιδευτική διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα διερευνάται αν και κατά πόσο οι δάσκαλοι ενός επαρχιακού κέντρου αντιμετωπίζουν διαφορετικά τις διαλέκτους και την διδασκαλία αυτών από ότι, τις αντιμετωπίζουν οι δάσκαλοι που διδάσκουν σε αστικό κέντρο. Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκε ποιοτική μελέτη. Η συλλογή των δεδομένων έγινε με την μέθοδο της ημιδομημένης συνέντευξης. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με 20 συνολικά δασκάλους εκ των οποίων οι 10 δίδαξαν σε 2 δημοτικά σχολεία της Αθήνας ενώ οι υπόλοιποι 10 σε 2 χωριά της ορεινής ζώνης της Κρήτης. Τα αποτελέσματα της έρευνας αποκαλύπτουν πως οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι μια ΝΕ διάλεκτος (και συγκεκριμένα η κρητική στην παρούσα φάση) δεν μπορεί να είναι εργαλείο διδασκαλίας και οι μαθητές πρέπει να την χρησιμοποιούν εκτός της αίθουσας διδασκαλίας και κυρίως μόνο στον προφορικό λόγο. Τα ευρήματα της έρευνας υπαγορεύουν ότι οι εκπαιδευτικοί της επαρχίας έδειξαν να έχουν πιο θετική στάση απέναντι στην ισότητα των διαλέκτων έναντι στα αστικά κέντρα που τις θεωρούσαν σε μεγαλύτερο ποσοστό κατώτερες. Αντιθέτως τόσο οι δάσκαλοι της επαρχίας όσο και εκείνοι των μεγάλων αστικών κέντρων, θεωρούν ότι η διδασκαλία των διαλέκτων είναι χρήσιμη και ωφέλιμη για τους μαθητές και οι περισσότεροι πρότειναν τρόπους ενσωμάτωσης αυτών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Τέλος διαπιστώνουμε πως μόνο 6 εκπαιδευτικοί αποδέχονται τη χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη στο γραπτό λόγο, αλλά 18 από αυτούς τον αποδέχονται στον προφορικό λόγο.

Λέξεις κλειδιά: διάλεκτοι, στάσεις εκπαιδευτικών, χρήση, ΝΕ, διδασκαλία, εκπαιδευτική διαδικασία, αστικά – επαρχιακά κέντρα, διαλεκτόφωνοι.

SUMMARY - KEYWORDS

This dissertation explores the views of teachers in primary education regarding the use and teaching of Greek dialects in the educational process. Specifically, it investigates whether and to what extent the teachers of a provincial center treat the dialects and their teaching differently than the teachers who teach in an urban center. A qualitative study was used in the research. Data collection was done by the method of semi-structured interview. The research was carried out with a total of 20 teachers, of which 10 taught in 2 primary schools in Athens while the remaining 10 in 2 villages of the mountainous zone of Crete.. The results of the research reveal that teachers believe that a Greek dialect (and specifically Cretan at this stage) can not be a teaching tool and students should use it outside the classroom and mainly only in oral speech. The findings of the research indicate that the teachers of the province showed to have a more positive attitude towards the equality of dialects compared to the urban centers that considered them to a greater extent inferior. On the contrary, both teachers of the province and those of the city consider that the teaching of dialects is useful and beneficial for the students and most of them suggested ways of integrating them in the educational process. Finally, we found that only 6 teachers accepted the use of dialects by students in the classroom in written language but 18 of them accepted it in spoken language.

Keywords: dialects, teacher attitudes, use, teaching, educational process, urban - provincial centers, dialect speakers.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένας πλήρης ορισμός του τι είναι γλώσσα είναι ένα σύστημα κανόνων που εμπεριέχει κανόνες οι οποίοι φτιάχνουν έναν κώδικα επικοινωνίας ο οποίος όμως τίθεται σε χρήση. Η γλώσσα είναι κανόνες και χρήση, δεν είναι λοιπόν μόνο ένα σύστημα σημείων. Είναι ένα σύστημα σημείων, κανόνων και ένας κώδικας που χρησιμοποιείται. Μέσα στη γλώσσα υπάρχει η γραμματική, ρόλος της οποίας είναι να περιγράφει τους κανόνες και όχι να τους φτιάχνει. Δηλαδή ο ρόλος των γλωσσολόγων και των δασκάλων δεν είναι να λένε τι πρέπει να λέμε, αλλά να ανακαλύπτουν τι λέγεται. Η ελληνική γλώσσα τώρα αν και από την αρχαιότητα χαρακτηρίζεται για τον διαλεκτικό της πλούτο, τείνει με τα χρόνια να χάνει την ποικιλομορφία της εξαιτίας πολλών παραγόντων, οδηγώντας στην επικράτηση της κοινής. Συγκεκριμένα, τα χαρακτηριστικά της γλωσσικής ποικιλίας, οι κοινωνικοπολιτικές συνθήκες της κάθε κοινωνίας, τα γλωσσικά στερεότυπα που διαδίδονται, οι στάσεις των ίδιων των φυσικών ομιλητών απέναντι στις γλωσσικές ποικιλίες, τους οδηγούν στην εγκατάλειψή τους. Δυστυχώς, τα τελευταία χρόνια, οι διάλεκτοι θεωρούνται κατώτερες γλωσσικές ποικιλίες και οι ομιλητές τους πολλές φορές χαρακτηρίζονται αρνητικά εξαιτίας του λεξιλογίου που χρησιμοποιούν ή και της προφοράς τους, στιγματίζονται ή περιθωριοποιούνται, εξαιτίας της ομογενοποίησης που προωθείται κυρίως μέσω των ΜΜΕ. Για παράδειγμα, τόσο στην τηλεόραση, όσο και στην καθημερινότητα, οι διαλεκτόφωνοι ομιλητές της κρητικής διαλέκτου συχνά χαρακτηρίζονται ως «αμόρφωτοι», «άξεστοι», «χωριάτες», σε αντίθεση με την ευρέως αποδεκτή κοινή ελληνική γλώσσα, η οποία θεωρείται «σωστή» και «καλλιεργημένη». Ωστόσο, τον πιο καθοριστικό παράγοντα για την πορεία μιας γλωσσικής ποικιλίας αποτελεί η στάση και η διάθεση του ίδιου του διαλεκτόφωνου. Για τον λόγο αυτό, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί η αξία των διαλέκτων και να σταματήσει η αναπαραγωγή γλωσσικών στερεοτύπων, ώστε να διαφυλαχθούν οι ΝΕ διάλεκτοι, οι οποίες αποτελούν τον γλωσσικό μας πλούτο.

Όσον αφορά το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας, το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών, το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών και το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών έχουν μεριμνήσει να αναφερθούν στην σημαντικότητα των γεωγραφικών ποικιλιών στην εκπαιδευτική διαδικασία, κυρίως εξαιτίας του επικοινωνιακού σκοπού της γλώσσας, χωρίς όμως να ενθαρρύνεται άμεσα η χρήση των διαλέκτων στη γλωσσική διδασκαλία (Τζακώστα & Μπετεινάκη, 2019: 339). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο κάθε εκπαιδευτικός να αντιμετωπίζει θετικά ή αρνητικά τις διαλέκτους και τους διαλεκτόφωνους μαθητές αναλόγως με τις πεποιθήσεις του και τον τρόπο διδασκαλίας που επιλέγει ο ίδιος να ακολουθήσει, ενθαρρύνοντας ή απορρίπτοντας τις ποικιλίες αυτές. Επομένως, ιδιαίτερα σημαντικό κρίνεται να διερευνηθούν οι στάσεις και οι απόψεις των εκπαιδευτικών απέναντι στις διαλέκτους, πώς βλέπουν εκείνοι τις διαλέκτους μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία και κατά πόσο οι προσωπικές τους πεποιθήσεις επηρεάζουν τις στάσεις τους απέναντι σε αυτές και στους ομιλητές αυτών.

Έτσι και εμείς πραγματοποιούμε μια έρευνα διερευνώντας τις στάσεις και τις απόψεις των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και συγκεκριμένα των δασκάλων του δημοτικού σχολείου σχετικά με τις απόψεις τους ως προς τις ΝΕ διαλέκτους και την χρησιμότητα αυτών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Γίνεται μια προσπάθεια σύγκρισης ενός τόπου με διαλεκτικό λόγο και ενός αστικού κέντρου.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία λοιπόν το θέμα μας θα αναπτυχθεί σε 7 κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο ξεκινάμε με το θεωρητικό πλαίσιο σχετικά με τις ΝΕ διαλέκτους και την διδασκαλία τους, πιο συγκεκριμένα γίνεται μια βιβλιογραφική επισκόπηση κειμένων και πηγών σχετικών με τις ΝΕ διαλέκτους. Αρχικά έχουμε αποσαφήνιση των όρων: Γλώσσα – διάλεκτος – ιδίωμα – ιδιόλεκτος – γλωσσικές ποικιλίες στηριζόμενοι στη βιβλιογραφία. Έπειτα αναφερόμαστε στη μελέτη των ΝΕ διαλέκτων και στις διάφορες ταξινομήσεις αυτών. Στη συνέχεια κάνουμε λόγο για τις στάσεις των φυσικών ομιλητών, και τη δημιουργία προκαταλήψεων και στερεότυπων σχετικά με τις γλωσσικές ποικιλίες. Θεωρούμε σημαντικό να αναφέρουμε την ανάλυση της σχέσης των γλωσσικών προκαταλήψεων με την εκπαιδευτική διαδικασία καθώς επίσης και τις προκαταλήψεις των δασκάλων όσων αφορά τη γλώσσα.. Στο τέλος αυτού του πρώτου κεφαλαίου αναλύουμε την κρητική διάλεκτο.

Στο δεύτερο κεφάλαιο με τίτλο: Έρευνες για τη χρήση των διαλέκτων. Εξετάζουμε έρευνες που σχετίζονται και μας ενδιαφέρουν για το αντικείμενο μας σχετικά με τις απόψεις των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρατίθεται η μεθοδολογία της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας με άλλα λόγια, η προβληματική, ο σκοπός και οι στόχοι της έρευνας και δίνεται αρχικά ένας ορισμός για το τι σημαίνει ποιοτική έρευνα. Στη συνέχεια το κεφάλαιο κλείνει με το εργαλείο της συνέντευξης.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύεται το δείγμα το υλικό και γίνεται αναφορά στην διαδικασία που ακολουθήθηκε. Συγκεκριμένα αναλύεται όλη η δομή της συνέντευξης βήμα βήμα και ερώτηση ερώτηση και στο τέλος αναφερόμαστε στη διαδικασία.

Στο πέμπτο κεφάλαιο έχουμε τα αποτελέσματα τις έρευνας μας.

Στο έκτο κεφάλαιο είναι η συζήτηση στην οποία αναφέρουμε τα αποτελέσματα της έρευνας σε συνάφεια με την ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία.

Και τέλος στο έβδομο κεφάλαιο αναφέρουμε προτάσεις για ενσωμάτωση των διαλέκτων στην εκπαίδευση όπου συνοψίζουμε όλα όσα έχουμε βρει στην έρευνα μας και άλλα από επισκόπηση βιβλιογραφίας, δυσκολίες περιορισμοί της έρευνας, προτάσεις νέας έρευνας και εν κατακλείδι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1 Αποσαφήνιση των όρων Γλώσσα – διάλεκτος– ιδίωμα-ιδιόλεκτος (γλωσσικές ποικιλίες)

Γλώσσα

Ένας άντρας μπαίνει σε ένα καζίνο στη Νέα Υόρκη. Τηλεφωνεί στη γυναίκα του και της λέει: «έφτασα είμαι εδώ τώρα» Η γυναίκα του σκέφτεται ότι βρίσκεται στο Λονδίνο σε επαγγελματικό ταξίδι, ενώ στην πραγματικότητα βρίσκεται στη Νέα Υόρκη και έχει πάει να παίξει στο καζίνο. Παρόλα αυτά τα λόγια του είναι απόλυτα ειλικρινή. Πως γίνεται αυτό; Ας σκεφτούμε τα βήματα που χρειάζονται να ακολουθήσουμε σε τέτοιου είδους επικοινωνία. Πρέπει να έχουμε το απαραίτητο βιολογικό υπόβαθρο (hardware), χρειαζόμαστε μια αρθρωτική συσκευή η οποία να μας επιτρέπει να παράγουμε το σωστό είδος ήχων, επίσης χρειαζόμαστε έναν εγκέφαλο ως μέσο για να παίρνει αποφάσεις για το τι θα πούμε, πως θα το πούμε και να κάνει τα τμήματα του αρθρωτικού συστήματος να κινούνται συντονισμένα στο σωστό χρόνο. Επιπρόσθετα χρειαζόμαστε μια αρκετά πολύπλοκη γλώσσα ώστε να μεταφέρει οποιοδήποτε μήνυμα. Τα μικρά παιδιά χρειάζονται να αποκτήσουν αυτή τη γλώσσα. (Πόρποδας, 1992)

Για να επιτευχθεί η επικοινωνία και να γίνουμε κατανοητοί από τον συνομιλητή μας πρέπει να αντιλαμβανόμαστε το κοινωνικό πλαίσιο προκειμένου να παράγουμε αλλά και να κατανοούμε αυτά τα μηνύματα. Να αντιλαμβανόμαστε τις γνώσεις και τα πιστεύω των άλλων ανθρώπων και να έχουμε μια ιδέα του πως θα ερμηνεύσουν τα λεγόμενα μας. (Πόρποδας, 1992)

Παρότι θεωρούμε τη γλώσσα σαν κάτι δεδομένο, υπάρχουν κάποιες στιγμές που τότε αποδεικνύεται πόσο σημαντική είναι στη ζωή μας. Με τη μια η την άλλη μορφή, κυριαρχεί τόσο πολύ στην κοινωνική και γνωστική μας δραστηριότητα, ώστε θα ήταν αδιανόητο να φανταστούμε την ζωή μας χωρίς τη γλώσσα. Η γλώσσα είναι θεμελιώδες κομμάτι του τι σημαίνει να είσαι άνθρωπος και είναι αυτή που μας διαφοροποιεί από τα άλλα έμβια όντα. Η απόκτηση δηλαδή του δημιουργικού χαρακτήρα της γλώσσας είναι αυτή που κάνει την διαφορά. Το παιδί, αποκτά την ικανότητα να μεταδίδει και να κατανοεί μια αναρίθμητη ποικιλία πληροφοριών χρησιμοποιώντας τα γλωσσικά σύμβολα με μια δομημένη μορφή που ακολουθεί ορισμένους γραμματικούς κανόνες. Σύμφωνα λοιπόν με τον γλωσσολόγο Chomsky, αυτή η κατάκτηση του παιδιού αποδεικνύει ότι η γλώσσα είναι μια μοναδική και αποκλειστικά ανθρώπινη ιδιότητα και ικανότητα επικοινωνίας. (Πόρποδας, 1992)

Ο Crystal (1997) αναφέρει 8 λειτουργίες της γλώσσας. Αρχικά είναι φυσικά το μέσον για να επικοινωνούμε. Είναι επίσης μια μορφή έκφρασης συναισθημάτων (π.χ. βρίζοντας), κοινωνικής αλληλεπίδρασης (π.χ. λέγοντας γεια σου όταν κάποιος φτερνίζεται), για να παράγουμε ήχους (π.χ. σφυρίζοντας) προσπαθώντας να ελέγξουμε το περιβάλλον και για να καταγράψουμε γεγονότα, να σκεφτούμε και να εκφράσουμε την ταυτότητα μας.

Ακόμη το να παίζουμε με τη γλώσσα (λογοπαίγνια – χιούμορ) εξαρτάται από την ικανότητα για να χειρίζεται κανείς τη γλώσσα. (Crystal, 1998)

Οι Bloom και Lahey (1978) έχουν ορίσει τη γλώσσα ως κώδικα, με τον οποίο οι ιδέες για τον κόσμο παρουσιάζονται μέσω ενός συστήματος αυθαίρετων συμβόλων για επικοινωνία. Είναι δηλαδή η γλώσσα ένα σύστημα συμβόλων (γραφτών, ηχητικών, νοηματικών), που διέπεται από κανόνες και επιτρέπει στους γνώστες και χρήστες του να επικοινωνήσουν με τους συνανθρώπους τους, να αντιληφθούν και να δώσουν πληροφορίες για καταστάσεις και θέματα παρόντα ή απόντα, να εκφράσουν και να αντιληφθούν ιδέες, συναισθήματα, να αναπαραστήσουν με δυο λόγια την αντίληψή τους για τον κόσμο. Ο παραπάνω ορισμός των Bloom και Lahey δε δημιουργεί περιορισμούς και δεν αναφέρεται στον τρόπο εκφοράς του κώδικα. Ο κώδικας δηλαδή μπορεί να είναι προφορικός, γραπτός ή νοηματικός.

Θα λέγαμε επίσης πως η γλώσσα ως κοινωνικό προϊόν που εκφράζει και αντανακλά κάθε πτυχή της κοινωνίας και της ανθρώπινης επικοινωνίας, είναι πολύσημη και πολύπλοκη και χαρακτηρίζεται από ετερογένεια. Είναι επίσης μια μορφή, επικοινωνίας που χαρακτηρίζεται από ειδικά χαρακτηριστικά όπως είναι η δημιουργικότητα, η περίπλοκη δομή, το πλούσιο περιεχόμενο κ.α. (Κουβέλας, 1995).

Οι διαφορές τώρα στο λόγο δυο ομιλητών μπορεί να αφορούν τη φωνολογία, τη μορφολογία, τη σύνταξη, την σημασιολογία ή την πραγματολογία τα οποία αποτελούν τα επίπεδα ανάλυσης μιας οποιασδήποτε γλώσσας.

Η ΝΕ γλώσσα τώρα προέρχεται από την ελληνιστική κοινή (γλώσσα που κυριάρχησε από τα χρόνια του Μ. Αλεξάνδρου και μετά) και η οποία αποτελεί μια απλουστευμένη μορφή της αρχαίας αττικής διαλέκτου των κλασσικών χρόνων. όρος ΝΕ περιλαμβάνει κάθε μορφή νεοελληνικού λόγου που συναντάται στον ελληνόγλωσσο χώρο. Οι τοπικές γλωσσικές ποικιλίες της ΝΕ οι οποίες προήλθαν από την κοινή των ελληνιστικών και ρωμαϊκών χρόνων και τη μετέπειτα δημόδη ελληνική γλώσσα των βυζαντινών χρόνων, ονομάζονται νεοελληνικές διάλεκτοι και ιδιώματα. (www.greek-language.gr)

Διάλεκτος

Στην αρχαία Ελλάδα υπήρχαν διάφοροι διάλεκτοι όπως η Αττική, η Ιωνική, η Αιολική και η Δωρική όπου πρόκειται για γλωσσικές ποικιλίες οι οποίες διαφοροποιούνται μεταξύ τους αλλά παρουσιάζουν και κάποιες ομοιότητες, που επέτρεπαν την συσπείρωσή τους κάτω από μια κοινή και αφηρημένη έννοια, την ελληνική γλώσσα. Η Αττική διάλεκτος ήταν αυτή που λόγω του γοήτρου της Αθήνας πνευματικά και πολιτικά είχε κυριαρχήσει στην αρχαία Ελλάδα. Σήμερα βλέπουμε ότι η ΝΕ είναι ένα σύνολο διαλέκτων (π.χ. κυπριακή, ποντιακή), ενώ η κοινή γλώσσα μπορεί να θεωρηθεί ως μια διάλεκτος της ΝΕ με ξεχωριστό κύρος και πιο γενική χρήση.

Αυτή η σχέση μεταξύ γλώσσας και διαλέκτου είναι διαχρονική και υπάρχει πολύ καιρό: είτε υποθετικά είτε διαπιστευμένα, γλωσσικές ποικιλίες που μοιάζουν προκύπτουν από μια αρχική κοινή, δηλαδή μια μητέρα-γλώσσα που διαχωρίζεται σε διάφορες διαλέκτους, οι οποίες αργότερα είναι πιθανό να διαφοροποιηθούν, να αποκτήσουν δηλαδή τα δικά τους παρακλάδια, τις δικές τους διαλέκτους (Δελβερούδη, 2001). Στο θέμα της σχέσης γλώσσας και διαλέκτου οι απόψεις των ειδικών γλωσσολόγων και κοινωνιογλωσσολόγων διαφοροποιούνται σαφώς από αυτές των απλών ανθρώπων, των μη ειδικών σε θέματα γλωσσολογίας. Οι περισσότεροι μη ειδικοί διαφοροποιούν σαφώς τη γλώσσα από τη διάλεκτο θεωρώντας υποδεέστερη, κατώτερη τη διάλεκτο από τη γλώσσα. Εκφράζεται συχνά η άποψη ότι η διάλεκτος είναι κατώτερη, ότι το λεξιλόγιό της είναι φτωχότερο από αυτό της γλώσσας, ότι δεν μπορεί να εκφράσει «υψηλά» νοήματα, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη διατύπωση αφηρημένων ιδεών, φιλοσοφικών νοημάτων, άρα δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για «σοβαρούς σκοπούς», στην επιστήμη, στην τέχνη, στο δημόσιο βίο, στην εκπαίδευση, τα ΜΜΕ κλπ. Κατά τους ίδιους η χρήση της διαλέκτου περιορίζεται σε ιδιωτικό επίπεδο και μάλιστα μεταξύ ανθρώπων που κατοικούν συνήθως σε αγροτικές περιοχές και δεν διαθέτουν ιδιαίτερη μόρφωση.

Έτσι λοιπόν κατά την άποψη των πολλών η γλώσσα έχει μεγαλύτερο κύρος από τη διάλεκτο και η διάλεκτος είναι μια μη αναπτυγμένη (ή υποανάπτυκτη) γλώσσα και αντιμετωπίζεται υποτιμητικά με κρίσεις όπως: «αυτή δεν είναι γλώσσα είναι διάλεκτος», ή ότι τις διαλέκτους τις μιλούν «οι χωριάτες», «οι αμόρφωτοι».

Θα ήταν ενδιαφέρον να δούμε για ποιους λόγους η διάλεκτος θεωρείται κατώτερη από τη γλώσσα κατά την κοινή αντίληψη. Η διάλεκτος θεωρείται κατώτερη γιατί δεν κατόρθωσε να τυποποιηθεί, να αποκτήσει μια συγκεκριμένη και αποδεκτή από όλους τους χρήστες της μορφή όσον αφορά την ορθογραφία, τη σύνταξη ή ακόμη και τη φωνητική. Εξαιτίας της μη τυποποίησής της δεν χρησιμοποιήθηκε στην παιδεία, στα ΜΜΕ ή στο δημόσιο λόγο. Δεν αναπτύχθηκε η γραπτή της μορφή, δεν χρησιμοποιήθηκε στη λογοτεχνία, αλλά συναντάται μόνο π.χ. στη δημοτική ποίηση.

Τα παραπάνω βέβαια δεν επιβεβαιώνονται από την επιστημονική έρευνα, αντίθετα υπάρχουν περιπτώσεις όπως π.χ. τα κυπριακά για τα οποία έχουν γίνει συστηματικές προσπάθειες για την τυποποίησή τους, ωστόσο λόγοι πολιτικοί και ιδεολογικοί αποτρέπουν την επίσημη χρήση της και διατηρούν την υιοθέτηση της ελληνικής ως επίσημης γλώσσας της Κύπρου.

Ακόμη η περίπτωση των Σκώτσ, τα οποία είναι ένα αποτυχημένο παράδειγμα γλωσσικής τυποποίησης. Ενώ ήρθε πολύ κοντά στο να γίνει η τυποποίηση της γλώσσας και ενώ χρησιμοποιήθηκε από σημαντικούς συγγραφείς και ισχυρούς ανθρώπους στη Σκωτία, σταδιακά για λόγους πολιτικούς, ιδεολογικούς και οικονομικούς, η χρήση της υποχώρησε και η αγγλική γλώσσα επικράτησε. Από τα παραπάνω φαίνεται ότι η άποψη του κοινού για τη διάκριση της γλώσσας και της διαλέκτου και η απαξιωτική αντίληψη για τη διάλεκτο είναι αβάσιμη.

Είναι σαφές ότι δεν αποδέχομαι τις παραπάνω απόψεις και θεωρώ ότι «η διάλεκτος δεν είναι ένας κατώτερος ή υποβαθμισμένος τύπος μιας γλώσσας αφού η γλώσσα είναι μια συλλογή διαλέκτων.» (Fromkin Rodman Hyams. 2014) Όπως δεν γίνεται αποδεκτή η άποψη ότι υπάρχουν «ανώτερες» ή «κατώτερες» γλώσσες, έτσι δε μπορεί να θεωρηθεί ότι υπάρχουν «ανώτερες» ή «κατώτερες» μορφές των επιμέρους γλωσσών.

Από τη μελέτη των γλωσσών και της εξέλιξής τους φαίνεται ότι μια γλώσσα δεν γεννιέται γλώσσα, αλλά διάφοροι κοινωνικοί και πολιτικοί λόγοι την κάνουν τέτοια. Κάνοντας μία ιστορική αναδρομή παρατηρούμε ότι η κάθε γλώσσα είναι μία διάλεκτος που σε κάποια ιστορική συγκυρία και για λόγους πολιτικοϊδεολογικούς αναπτύχθηκε σε γλώσσα.

Πώς όμως ορίζεται η διάλεκτος από τη γλωσσολογία; Όλοι οι ομιλητές μιας γλώσσας που μπορούν να συνομιλήσουν μεταξύ τους και να καταλάβουν ο ένας τον άλλον δεν μιλούν όλοι τη γλώσσα ακριβώς με τον ίδιο τρόπο. «Τα μοναδικά χαρακτηριστικά της γλώσσας ενός μεμονωμένου ομιλητή ονομάζονται ιδιόλεκτος του ομιλητή». (Fromkin Vκ.α 2014). Όπως ο κάθε άνθρωπος μιλά τη γλώσσα με τον δικό του ιδιαίτερο τρόπο, έτσι και διαφορετικές κοινωνικές ομάδες μιλούν την ίδια γλώσσα με κάποιες διαφορές μεταξύ τους. «Όταν υπάρχουν συστηματικές διαφορές στον τρόπο που διαφορετικές ομάδες μιλούν μια γλώσσα, τότε λέμε ότι κάθε ομάδα μιλάει μια διάλεκτο της γλώσσας» (Fromkin Vκ.α. 2014).

Ο όρος διάλεκτος αναφέρεται συνήθως σε παραλλαγές μιας γλώσσας που χρησιμοποιούνται από ομιλητές διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών ή διαφορετικών κοινωνικών, επαγγελματικών ομάδων, από ομιλητές που διαφέρουν μεταξύ τους ως προς την ηλικία ή το μορφωτικό επίπεδό τους. Αυτή η διάκριση των γλωσσών σε υποσυστήματα αφορά όλες τις γλώσσες και όλες τις εποχές.

Όταν οι διαφορές στον τόπο που μιλούν τη γλώσσα είναι συστηματικές τότε λέμε ότι οι ομάδες αυτές μιλούν διαφορετικές διαλέκτους. Ωστόσο δεν είναι πάντα εύκολο ακόμη και για τους ειδικούς επιστήμονες να αποφασίσουν εάν οι συστηματικές διαφορές ανάμεσα σε δύο διαφορετικές γλωσσικές κοινότητες αποτελούν δύο διαφορετικές γλώσσες ή δύο διαλέκτους της ίδιας γλώσσας.

Πώς όμως καθορίζεται πότε δύο διαφορετικοί γλωσσικοί τύποι αποτελούν διαλέκτους της ίδιας γλώσσας και πότε διαφορετικές γλώσσες; Ένα κριτήριο το οποίο χρησιμοποιήθηκε για να δοθεί απάντηση στο παραπάνω ερώτημα είναι αυτό της αμοιβαίας κατανόησης. Εάν δύο ομιλητές διαφορετικών διαλέκτων αλληλοκατανοούνται, τότε οι διάλεκτοι ανήκουν στην ίδια γλώσσα. Εάν δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο, τότε έχουμε δύο διαφορετικές γλώσσες. (Petyt 1980).

Ωστόσο όμως το κριτήριο αυτό φαίνεται να είναι σχετικό γιατί υπάρχουν παραδείγματα λαών όπως οι Σουηδοί, Νορβηγοί και Δανοί που ενώ αλληλοκατανοούνται θεωρείται ότι μιλούν διαφορετικές γλώσσες γιατί μιλιούνται σε διαφορετικές χώρες.

Απ' την άλλη, οι «διάλεκτοι» της κινεζικής γλώσσας, τα Μανδαρίνικα και τα Καντονέζικα χαρακτηρίζονται ως τέτοιες, αν και δεν είναι αμοιβαία κατανοητές επειδή μιλούνται μέσα στην ίδια χώρα και έχουν κοινό σύστημα γραφής. Ακόμη η Νοτιοϊταλική και η Ποντιακή θεωρούνται διάλεκτοι της ελληνικής γλώσσας παρόλο που οι ομιλητές τους δεν αλληλοκατανοούνται.

Πώς όμως δημιουργούνται οι διάλεκτοι; Αυτές δημιουργούνται όταν οι άνθρωποι διαχωρίζονται γεωγραφικά και κοινωνικά. Οι αλλαγές που συμβαίνουν στη γλώσσα σε μία περιοχή δεν μεταδίδονται πάντα και σε άλλες. Όταν μεταξύ των ομιλητών μιας γλώσσας παρεμβάλλονται φυσικά εμπόδια όπως βουνά, ή θάλασσες, κοινωνικά εμπόδια όπως ταξικές, φυλετικές ή άλλες διαφορές, τότε η επικοινωνία διακόπτεται, κάθε περιοχή αναπτύσσει κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στη χρήση του λόγου, που με την επανάληψη ενισχύονται και παγιώνονται. Όσο μικρότερη είναι η επικοινωνία ανάμεσα στους κατοίκους διαφορετικών περιοχών ή κοινωνικών και φυλετικών ομάδων, τόσο οι διαφορές στη χρήση του λόγου μπορεί να γίνονται περισσότερες και εντονότερες.

Για διάφορους λόγους που σχετίζονται με την πολιτική εξουσία ή την οικονομική δύναμη που κατέχει μία κοινωνική ομάδα, η γλώσσα που χρησιμοποιεί αυτή η κοινωνική ομάδα γίνεται αποδεκτή ως η πρότυπη κοινή γλώσσα και οι διάφορες παραλλαγές της θεωρούνται διάλεκτοι αυτής της γλώσσας. Αυτό μπορεί να συμβεί άλλοτε επειδή μια γλωσσική ποικιλία τη μιλούν τα μέλη μιας ομάδας που έχουν κύρος ή επιρροή στη κοινωνία και τη γλωσσική αυτή ποικιλία την υιοθετούν και άλλα άτομα γιατί, έτσι νοιώθουν ότι μοιάζουν ή ανήκουν σ' αυτή την ομάδα. Άλλοτε την υιοθετούν γιατί θέλουν να ταυτιστούν με αυτή την ομάδα για λόγους ιδεολογικούς και πολιτικούς. Άλλοτε προτιμάται η διάλεκτος της περιοχής που είναι περισσότερο αναπτυγμένη πολιτιστικά, άλλοτε η διάλεκτος της περιοχής που ασκεί την πολιτική ηγεμονία και βρίσκεται η έδρα της κεντρικής εξουσίας και άλλοτε μια αυλή επιβάλλει τη δική της διάλεκτο στο έθνος. (Saussure 1916).

Έτσι και στην περίπτωση της ΝΕ προτιμήθηκε η διάλεκτος της περιοχής που πρώτη άσκησε την πολιτική εξουσία και βρισκόταν η έδρα της κεντρικής εξουσίας. Καθώς η Πελοπόννησος ήταν η πρώτη περιοχή με συμπαγή ελληνικό πληθυσμό που απελευθερώθηκε, η γλώσσα των κατοίκων της μεταφέρθηκε και στην Αθήνα που αποτέλεσε την έδρα της διοίκησης του ΝΕ Κράτους και περιβλήθηκε με το κύρος και το γόητρο της εξουσίας, εκτοπίζοντας άλλες γλωσσικές παραλλαγές που μιλούσαν στην Αθήνα και σε άλλες περιοχές του Ελληνικού Κράτους. Έτσι πχ. συνέβη με την καθιέρωση των συντακτικών τύπων: μου λέει, μου δίνει, αντί των αντίστοιχων βορειοελλαδικών με λέει, με δίνει και την ατέρμονη συζήτηση για το ποιο είναι το σωστό και γιατί χρησιμοποιείται ο ένας τύπος αντί του άλλου. Κατά τον καθηγητή Μπαμπινιώτη Γ, η χρήση της αιτιατικής αντί της γενικής σε αντικατάσταση της δοτικής πτώσης που καταργήθηκε, είναι παλαιότερη και συναντάται ήδη από τα χρόνια της Αλεξανδρινής Κοινής. «Αυτή η εξέλιξη είναι, λοιπόν, χρονικά παλαιότερη και επικράτησε στο Κωνσταντινοπολίτικο ιδίωμα και στα βόρεια ελληνικά ιδιώματα».

«Αντίθετα, στα νότια ιδιώματα (νησιά, Πελοπόννησος) επικράτησε η χρήση της γενικής στη θέση της παλαιάς δοτικής». Επειδή όμως «η ΝΕ –κατά τη δημιουργία τού νέου ελληνικού κράτους μετά την απελευθέρωση από τον τουρκικό ζυγό– στηρίχτηκε κυρίως στο πελοποννησιακό και στα νησιωτικά ιδιώματα, γενικεύτηκε στην Κοινή η χρήση της γενικής αντί της αιτιατικής με αυτά τα ρήματα». (Μπαμπινιώτης Γ.)

Έτσι μια διάλεκτος γίνεται γλώσσα μετά την κυριαρχία της έναντι άλλων διαλέκτων, άρα γλώσσα νοείται η ποικιλία που καθιερώνεται και λειτουργεί ως νόρμα, ως πρότυπη γλωσσική μορφή (Δελβερούδη Ρ). Η πρότυπη αυτή γλώσσα χρησιμοποιείται στον γραπτό λόγο, την εκπαίδευση και γενικά στη δημόσια ζωή της χώρας.

Αντίθετα, η διάλεκτος δεν έχει συνήθως γραπτή μορφή, δεν είναι κωδικοποιημένη, και το πεδίο χρήσης της είναι αυτό της καθημερινής ζωής μιας σχετικά μικρής ομάδας ομιλητών, οι οποίοι συχνά δεν έχουν ιδιαίτερη μόρφωση και δεν παρουσιάζουν γεωγραφική ή κοινωνική κινητικότητα. (Haugen 1972). Έτσι προκύπτει η λανθασμένη άποψη ότι, η «γλώσσα» έχει περισσότερο κύρος από τη «διάλεκτο» και ότι η διάλεκτος είναι μια μη αναπτυγμένη γλώσσα, και πιστεύεται ότι τις διαλέκτους τις μιλούν «οι χωριάτες», «οι αμόρφωτοι».

Οι αιτίες που συντελούν ώστε να επιλεγεί για τις δημόσιες λειτουργίες μια γλωσσική ποικιλία έναντι κάποιας άλλης οφείλονται σε ιστορικές συγκυρίες και δεν έχουν σχέση με εγγενείς γλωσσικές ιδιότητες ή «αρετές» αυτής της ποικιλίας. Είναι απόφαση με κοινωνικό και κυρίως με πολιτικό χαρακτήρα. Οποιαδήποτε άλλη θα μπορούσε να έχει επιλεγεί σε κάποια διαφορετική συγκυρία. «Από τη στιγμή που μια ποικιλία επιλέγεται ως πρότυπη και τυποποιείται είναι αναμενόμενο να εμπλουτίζεται με νέα εκφραστικά μέσα, τα οποία ενισχύουν περαιτέρω το κύρος και την υπεροχή της» (Κακριδής-Φερράρι Μ., 2007)

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι η διάκριση μεταξύ γλώσσας και διαλέκτου δεν μπορεί να γίνει με όρους καθαρά γλωσσολογικούς και ότι δεν υπάρχει κάποια αξιολογική διάκριση ανάμεσά τους. Ποια μορφή γλωσσικής επικοινωνίας θα θεωρηθεί γλώσσα και ποια διάλεκτος είναι συνάρτηση ιστορικοπολιτικών παραγόντων και αποτέλεσμα της κοινωνικής, πολιτικής δύναμης, του κύρους και της επιβολής της κοινωνικής ομάδας που την χρησιμοποιεί. Π.χ., τα αγγλικά που στα πλαίσια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας ήταν μια «βάρβαρη» διάλεκτος, με τη διαμόρφωση της εθνικής συνείδησης και τη δημιουργία ανεξάρτητου εθνικού κράτους, η διάλεκτος αναβαθμίστηκε σε εθνική γλώσσα. Με τη δημιουργία της Βρετανικής Αυτοκρατορίας, την εξάπλωσή της στις αποικίες και την Αμερική, η αγγλική αναδείχτηκε σε διεθνή γλώσσα με αναμφισβήτητο κύρος έναντι των άλλων γλωσσών. (<https://el.wikipedia.org/>)

Κάποια γλωσσική ποικιλία μπορεί να επιλεγεί έναντι κάποιας άλλης για να εκφραστεί με τον τρόπο αυτό η αντίθεση της κοινωνικής ομάδας ενάντια σε κάποιας μορφής κυριαρχία και καταπίεση. Ο Μαρτίνος Λούθηρος στα πλαίσια της αντίδρασής του στη Ρωμαιοκαθολική εκκλησία και στη προσπάθειά του να πετύχει τη μεταρρύθμιση της εκκλησίας, μετέφρασε τη Βίβλο στα Γερμανικά, «βάρβαρη» και αυτή μέχρι τότε διάλεκτο των Λατινικών, αναδεικνύοντας την σε εθνική γλώσσα.

Έτσι στις νεότερες εποχές καθώς οι λαοί της δυτικής Ευρώπης απέκτησαν εθνική συνείδηση και στράφηκαν εναντίον της λατινικής παράδοσης, αισθάνθηκαν την ανάγκη να υψώσουν τις μητρικές τους γλώσσες, που μέχρι τότε ήταν διάλεκτοι της λατινικής, σε εθνικές γλώσσες. Έτσι δημιουργήθηκαν οι δυτικοευρωπαϊκές γλώσσες και «οι λογοτέχνες, οι κοινωνικοί και θρησκευτικοί μεταρρυθμιστές καλλιέργησαν τις περιφρονημένες ως τότε γλώσσες, που μόνο τις μιλούσαν ή τις χρησιμοποιούσαν στο λαϊκό τραγούδι» (Γληνός Δ., 1916)

Τα παραπάνω συνοψίζονται επιγραμματικά και εύστοχα στον ορισμό του Max Weinreich: «Κάθε γλώσσα είναι μια διάλεκτος με στρατό και ναυτικό» η οποία αναδεικνύει καθαρά τη σημασία της πολιτικής δύναμης και της κυριαρχίας ενός έθνους κράτους στο να αναγνωριστεί μια ποικιλία ως γλώσσα παρά ως διάλεκτος.

Από γλωσσολογική άποψη λοιπόν καμία διάλεκτος δεν είναι καλύτερη ή χειρότερη, ανώτερη ή κατώτερη από κάποια άλλη, απλά είναι διαφορετική και αξιολογικού χαρακτήρα για την ποιότητα των διαλέκτων είναι κοινωνικού χαρακτήρα. (Fromkin Vκ.α. 2014). Αντίστοιχα και ο Μπαμπινιώτης αναφέρει ότι:

« Η γλώσσα, από τη φύση της, έχει μια πολυμορφία που δεν πρέπει να χωρίζει τους ομιλητές, αλλά να τους οδηγεί να σκεφτούν ότι στην ανθρώπινη έκφραση, απόρροια της ανθρώπινης σκέψης, δεν υπάρχει «*γλωσσική μονοκρατορία*», αλλά κυριαρχεί η *διαφοροποίηση και η ποικιλία*».

Στις σύγχρονες κοινωνίες με τη διάδοση της εκπαίδευσης, την εύκολη επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων, την κυριαρχία των ΜΜΕ, οι διάλεκτοι συρρικνώνονται και η χρήση τους περιορίζεται. Έτσι τείνει να χαθεί ένας τεράστιος γλωσσικός και πολιτιστικός θησαυρός που χαρακτηρίζει κάθε πολιτιστική και εθνική κοινότητα και οι γλώσσες και οι λαοί να γίνουν φτωχότεροι.

« Οι διάλεκτοι [...] ενός λαού είναι κι αυτές μια από τις πολυτιμότερες πηγές για τον πλουτισμό της γραφόμενης του και θα ήταν λάθος και ασυγχώρητη στενοκεφαλιά αν ήθελε κανείς να αποκλείσει από την κοινή γλώσσα καθεμιά όμορφη λέξη, έναν τύπο που εκφράζει κάτι ξεχωριστό, έναν ιδιωματισμό, μόνο και μόνο γιατί έτυχε να είναι διαλεκτικός [...] ». (Τριανταφυλλίδης Μ.)

Ιδίωμα

Το ιδίωμα είναι η τοπική παραλλαγή μιας γλώσσας. Οι αποκλίσεις που έχει από την κοινή γλώσσα όσον αφορά το λεξιλόγιο, την φωνολογία και την μορφολογία. (www.greek-language.gr). Ουσιαστικά πρόκειται για μία τοπική διάλεκτο μιας συγκεκριμένης περιοχής, σε αντίθεση με τη διάλεκτο που υποδηλώνει μείζονα διαφοροποίηση γεωγραφικά.

Πολλές φορές οι δύο όροι – διάλεκτος και ιδίωμα - χρησιμοποιούνται χωρίς αξιοσημείωτη διαφορά στη σημασία, συχνά όμως η διάλεκτος διακρίνεται από το ιδίωμα ως προς το ότι διαφέρει σημαντικά από την κοινή γλώσσα και επομένως δυσχεραίνει τη συνεννόηση μεταξύ ομιλητών που δεν προέρχονται από την ίδια περιοχή.

Αντίθετα, το ιδίωμα δεν παρουσιάζει τόσης έκτασης διαφορές από την κοινή γλώσσα, οι οποίες τις περισσότερες φορές περιορίζονται στο επίπεδο της φωνητικής και του λεξιλογίου. Η διάλεκτος είναι αμοιβαίοι κατανοητοί τύποι μιας γλώσσας που διαφέρουν συστηματικά. (www.greek-language.gr).

Στη συνείδηση πολλών Ελλήνων σήμερα συνήθως διάλεκτος είναι το γεωγραφικό γλωσσικό ιδίωμα (π.χ. κρητικό, ποντιακό, κυπριακό), το οποίο μιλιέται από κατοίκους μιας γεωγραφικής περιοχής, ενώ γλώσσα είναι το σύνολο των γεωγραφικών διαλέκτων. Δεν υπάρχει σκέψη της ύπαρξης κοινωνικών γλωσσικών ιδιωμάτων και θεωρούνται απλά κατώτερες χρήσεις της ΝΕ. (www.greek-language.gr).

Ιδιόλεκτος

Οι Leech & Short δίνουν τον ορισμό για την ιδιόλεκτο ως «το γλωσσικό αποτύπωμα ενός συγκεκριμένου ατόμου, όπου έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά στο λόγο του, που το κάνουν να ξεχωρίζει από τους άλλους» (1981:167). Αφορά δηλαδή κάθε άτομο ξεχωριστά σε αντίθεση με τη διάλεκτο που αφορά κοινωνικές ομάδες.

Γλωσσικές ποικιλίες

Όπως αναφέρει ο Γούτσος "οι γλώσσες του κόσμου και κάθε γλωσσικό σύστημα χωριστά δεν υπάρχουν παρά μόνο σε παραλλαγές που διαφέρουν περισσότερο ή λιγότερο μεταξύ τους" (Γούτσος & Φραγκάκη, 2015). Ο όρος γλωσσική ποικιλία, ουσιαστικά είναι η γλωσσική ετερογένεια και ορίζεται ως «ένα σύνολο γλωσσικών στοιχείων με παρόμοια κοινωνική κατανομή» (Κακριδή, Μαρκοπούλου, 1996).

Η ποικιλότητα είναι ένα χαρακτηριστικό όλων των γλωσσών, αφού από παλιά ο διατυπωμένος ισχυρισμός περί γλωσσικής ομοιογένειας είναι απλά ένας μύθος (Ντίνας & Ζαρκογιάννη, 2009). Συνήθως γίνεται μια διάκριση της γλωσσικής ποικιλίας σε ενδογλωσσική και διαγλωσσική, αναφερόμενοι αντίστοιχα στις ποικιλίες ενός γλωσσικού συστήματος και στις ποικιλίες που παρουσιάζει μία γλώσσα γενικώς δηλαδή τα επιμέρους μέρη του γλωσσικού της συστήματος (Γούτσος & Φραγκάκη, 2015).

Ωστόσο, η γλωσσολογία δεν αποδέχεται ότι υπάρχουν "κατώτερες" και "ανώτερες" γλώσσες διότι η κάθε μία είναι ξεχωριστή. Γι' αυτό τον λόγο η κοινωνιογλωσσολογία δέχεται ότι κάθε ομιλητής μιας γλώσσας χρησιμοποιεί τουλάχιστον μία διάλεκτο, ακόμα και αν ταυτίζεται με τη γλωσσική ποικιλία που έχει επιλεγεί ως πρότυπο. Ας μην ξεχνάμε ότι οι σημερινές "σημαντικές" γλώσσες κάποτε ξεκίνησαν από τη θέση των διαλέκτων. Μέσα από έναν κατάλογο γλωσσικών ποικιλιών, το να επιλεγεί και να καθιερωθεί μια γλώσσα ως επίσημη είναι μία κατάσταση που συνδέεται με ιστορικές και πολιτικές συγκυρίες άσχετες με την μορφή ή την ποιότητα των γλωσσικών ποικιλιών. Η Ελλάδα δυστυχώς δεν είναι εξαίρεση στον κανόνα αυτόν, αφού υιοθετήθηκε μια ΝΕ γλώσσα με ταυτόχρονο αποκλεισμό και περιθωριοποίηση όλων των άλλων διαλέκτων και ιδιωμάτων (Ντίνας & Ζαρκογιάννη, 2009).

Η γλωσσική ποικιλία, είναι ένας ευρύς όρος, ο οποίος περιλαμβάνει πολλούς «υπό-όρους». Κυρίαρχη όμως είναι η διάκριση της γλωσσικής ποικιλίας σε δυο είδη: την οριζόντια (ή αλλιώς γεωγραφική) και την κάθετη (ή αλλιώς κοινωνική ποικιλία). Σχολιάζοντας τα δύο είδη, πρέπει πρώτα απ' όλα να αναφέρουμε πως η οριζόντια ποικιλία σχετίζεται με το γεωγραφικό χώρο και η κάθετη με την κοινωνία. Η οριζόντια είναι ένας από τους σημαντικότερους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να παρατηρήσουμε την ποικιλία στη γλώσσα. Το είδος αυτό της γλωσσικής ποικιλίας μπορεί εύκολα να γίνει αντιληπτό αν ταξιδέψουμε σ' έναν ευρύ γεωγραφικό χώρο. Ας πάρουμε για παράδειγμα τον ελληνικό γεωγραφικό χώρο, στον οποίο μιλιέται η ελληνική για πολλά χρόνια. Αν ταξιδέψουμε σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας όπως Θεσσαλία, Μακεδονία, Κρήτη, τα Ιόνια νησιά κ.ά. θα διαπιστώσουμε αμέσως κάποιες διαφορές στην προφορά, στις λεξιλογικές επιλογές, στους γραμματικούς τύπους και, φυσικά, στην σύνταξη. Στην οριζόντια γλωσσική ποικιλία εκτός από την κυρίαρχη διάκριση γλώσσας και διαλέκτου, υπάρχει και η διάκριση διαλέκτου ιδιώματος, το οποίο έχει περιορισμένο τοπικό χαρακτήρα. (www.greek-language.gr).

Συνοψίζοντας, οριζόντια ποικιλία αφορά στοιχεία της προφοράς, του λεξιλογίου και της γραμματικής που είναι διαφορετικά ανάλογα με το γεωγραφικό χώρο από τον οποίο προέρχονται οι ομιλητές. Από την άλλη μεριά, το δεύτερο είδος γλωσσικής ποικιλίας είναι η κάθετη, που, όπως έχει ήδη αναφερθεί, αφορά το κοινωνικό σύνολο. Κυρίαρχη διάκριση σ' αυτό το είδος γλωσσικής ποικιλίας είναι διάκριση γλώσσας και κοινωνιολέκτων. Οι κοινωνιολέκτοι σχετίζονται με τα κοινωνικά σύνολα και τις κοινωνικές τάξεις, που όμως, δύσκολα ορίζονται και γι' αυτό συχνά αναφερόμαστε σε παράγοντες που οδηγούν κοινωνικά σύνολα, να χειρίζονται με διαφορετικό τρόπο τη γλώσσα. (www.greek-language.gr).

Ορισμένοι από τους παράγοντες αυτούς είναι το επάγγελμα, το φύλο, η ηλικία, το εισόδημα, η κοινωνική προέλευση και η θρησκεία. Πέρα όμως από τους προαναφερθέντες παράγοντες, υπάρχουν και άλλοι που επηρεάζουν το ύφος του ομιλητή και ως αποτέλεσμα αυξάνουν την κάθετη γλωσσική ποικιλία. Συνοπτικά, οι παράγοντες είναι: α) κοινωνικοί (μόρφωση, ηλικία, επάγγελμα, εισόδημα κ.ά.) β) σχετίζονται με την περίσταση επικοινωνίας (δηλαδή οι ομιλητές προσαρμόζουν τη γλώσσα τους με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να εκπληρώσουν τις επικοινωνιακές τους ανάγκες), γ) οι εσωτερικές παράμετροι της γλώσσας (δηλαδή ποικιλία που υπάρχει στο ίδιο το σύστημα της γλώσσας). Θα θέλαμε να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στις λεγόμενες ειδικές κοινωνιολέκτους που εμφανίζονται σε κοινωνικές ομάδες που έχουν κοινή απασχόληση. Χαρακτηριστική ειδική κοινωνιολέκτο αποτελεί γλώσσα των πιλότων και των στρατιωτικών, οι οποίοι λόγω της διαρκούς συνύπαρξης τους έχουν αναπτύξει παρόμοια λεξιλόγια, επιτονισμό στον προφορικό λόγο, συντακτικά μορφολογικά τεμάχια. (www.greek-language.gr).

Οι γεωγραφικές γλωσσικές ποικιλίες ονομάζονται διάλεκτοι ή τοπικά ιδιώματα. (Τριανταφυλλίδης, 1938) Όταν χρησιμοποιούμε τον όρο τοπικό ιδίωμα εννοούμε ποικιλίες που παρουσιάζουν μικρό βαθμό διαφοροποιήσεων, οι οποίες τις περισσότερες φορές περιορίζονται στο επίπεδο του λεξιλογίου και της φωνητικής, ενώ ο όρος διάλεκτος χρησιμοποιείται για να δηλώσει μια γεωγραφική ποικιλία όπου διαφοροποιείται σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό π.χ. τα τσακωνικά.

Ο βαθμός της διαφοροποίησης εξαρτάται από πολλούς και διάφορους παράγοντες, όπως για παράδειγμα η απόσταση που υπάρχει γεωγραφικά ή η γεωφυσική απομόνωση του τόπου. Ως γνώμονας της γεωγραφικής διαφοροποίησης (“κέντρο” ή “σημείο μηδέν” μέσα στο σύνολο των γεωγραφικών ποικιλιών) λαμβάνεται υπόψη συνήθως αυτό που ονομάζεται κοινή διάλεκτος. Στις σύγχρονες κοινωνίες πλέον, όπου έχει καθιερωθεί η υποχρεωτική εκπαίδευση και η πρόσβαση πλέον στην πληροφόρηση και στην επικοινωνία έχει γίνει εύκολη, η κοινή έχει γίνει κτήμα όλων των πολιτών ώστε να αυτοεξυπηρετούνται. Το δεύτερο κριτήριο ταξινόμησης των ιδιαίτερων στοιχείων που έχει μια ιδιόλεκτος, αφορά τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του ομιλητή. Η κοινωνική θέση, η ηλικία, το φύλο, το επάγγελμα, ο βαθμός μόρφωσης αποτελούν παράγοντες που επιδρούν στην ιδιόλεκτο. Άλλωστε το αντικείμενο της κοινωνιογλωσσολογίας είναι αλληλεπίδραση κοινωνίας και γλώσσας. Η ταξινόμηση και η αναγνώριση των γλωσσικών κοινωνικών ποικιλιών ή κοινωνιολέκτων εξαρτάται από το τι ορίζεται εκάστοτε ως κοινωνική ομάδα (Δελβερούδη, 2001).

Οι διαφοροποιήσεις από την πρότυπη γλώσσα θεωρούνται για ορισμένους γλωσσική κρίση και ότι η γλωσσική αλλαγή αποτελεί μια αλλοίωση της γλώσσας. Ήδη από την εποχή των Ελλήνων γραμματικών που βρίσκονταν στην Αλεξάνδρεια υπήρχε ο φόβος αλλαγής της γλώσσας, αφού και οι ίδιοι ανησυχούσαν ότι η ελληνική που χρησιμοποιούνταν στην περιοχή τους, διέφερε από τη γλώσσα του Ομήρου και πίστευαν ότι, οι παλιότεροι τύποι ήταν πιο γνήσιοι.

Παρόμοια κατάσταση παρατηρείται και στην νεότερη ελληνική ιστορία όπου έχουμε τη διαμάχη μεταξύ δημοτικιστών και αρχαϊστών, με τους αρχαϊστές να επιδιώκουν την επικράτηση της καθαρεύουσας με σκοπό την κάθαρση της ελληνικής δημοτικής γλώσσας από τα ξενικά στοιχεία και την άμεση σύνδεσή της με τα αρχαία ελληνικά (Τριανταφυλλίδης, 1938). Μάλιστα είχαν δημιουργηθεί τρεις κατηγορίες γλώσσας. Πρώτα απ όλα η καθαρεύουσα, που ήταν και η επίσημη γλώσσα του στρατού και της διοίκησης και απέφευγε οτιδήποτε είχε απόκλιση από τα αρχαία κείμενα, καθιερωμένη από την προνομιά τάξη. Στη συνέχεια έχουμε τη μικτή που ενώ σε δομή μοιάζει με τη καθαρεύουσα, αποφεύγει τους ακραίους αρχαϊσμούς και χρησιμοποιείται στην επιστημονική γραφή, τη δημοσιογραφία και τους επιστημονικούς λόγους. Έπειτα έχουμε την καθομιλουμένη που ουσιαστικά είναι δημοτική με πολλά στοιχεία λόγιας παράδοσης, η οποία χρησιμοποιείται από τη μέση αστική τάξη και την αθηναϊκή κοινωνία καθώς και σε μεγάλο βαθμό από τη δημοσιογραφία. Τέλος έχουμε την δημοτική γλώσσα που είναι η εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιείται από τον λαό και όλο και περισσότερο από την αφηρημένη και τεχνική γραφή και γενικότερα κάθε δημιουργική γραφή (Browning, 2014). Τέλος οι απόψεις περί ανωτερότητας ή κατωτερότητας μιας συγκεκριμένης διαλέκτου ή γλώσσας είναι απόψεις που αντικατοπτρίζουν έναν κοινωνικό χαρακτήρα και απορρίπτονται από την πλειοψηφία της επιστημονικής κοινότητας.

Μπορεί κάποιος να υποστηρίξει ότι η γλωσσική αλλαγή είναι αναπόφευκτη, δεν σταματάει ποτέ και περνάει μέσα από διάφορα στάδια προϋποθέτοντας χρονικές περιόδους ποικιλίας κατά τις οποίες οι ομιλητές μιας γλώσσας είναι σε θέση να επιλέξουν μεταξύ κάποιων τύπων και μεταξύ κάποιων προφορών ή χρήσεων.

1.2 Η μελέτη των νεοελληνικών διαλέκτων

Η επικράτηση της ΝΕ και η περιθωριοποίηση των ΝΕ διαλέκτων οφείλεται σε κάποιους παράγοντες. Αρχικά επηρεάστηκε θα λέγαμε από την κινητικότητα των πληθυσμών για διάφορους λόγους (φυγή από κάποια απομονωμένη περιοχή ή υποχρεωτική μετανάστευση εντός και εκτός της Ελλάδας). Επίσης το φαινόμενο της αστικοποίησης όπου υπήρχε μεγάλη συσσώρευση στις μεγάλες πόλεις και εγκατάλειψη των μικρών. Η καθιέρωση στην εκπαίδευση της ΝΕ γλώσσας τα τελευταία χρόνια συνέβαλε επίσης καθοριστικά. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης προωθούν και αυτά με τη σειρά τους τη ΝΕ καθώς αυτήν χρησιμοποιούν ως επί το πλείστον. Τέλος σε κάποια οικογενειακά περιβάλλοντα υπάρχει ο υποβιβασμός της διαλέκτου ως κάτι κατώτερο και η υιοθέτηση της ΝΕ ως ανώτερη γλώσσα (γλώσσα των μορφωμένων). Φυσικά υπάρχουν και γενικότεροι παράμετροι γεωγραφικά, ιστορικά, πληθυσμιακά και γλωσσικά σχετικά με το θέμα των διαλέκτων (Τζακώστα, 2015). Οι ΝΕ διάλεκτοι θα πρέπει να διευκρινίσουμε ότι δεν είναι η άμεση συνέχεια από τις αρχαίες διαλέκτους, γιατί δεν πρόκειται για κάποια εξελικτική διαδικασία, αυτό που δείχνουν όμως είναι η ατμόσφαιρα που δημιουργήθηκε στις διάφορες ελληνόφωνες περιοχές σε μια συγκεκριμένη κατάσταση όπου σταμάτησε το χάος που προκλήθηκε από την σύγκρουση των ποικίλων, παλαιοδιαλεκτικών κατά το πλείστον, ρευμάτων με την αττική γραπτή και προφορική γλώσσα των μορφωμένων, και παρέμεινε σε κάθε τόπο ξεχωριστά ένα σύνολο τύπων με ποικιλία προέλευσης, όπου στη συνέχεια προφορικά μπήκε σε γραμματικό κανόνα (Καψωμένος, 1985).

1.3 Ταξινομήσεις των Νεοελληνικών διαλέκτων

Υπάρχει μια επικρατούσα κατάταξη που έχει καθιερωθεί με βάση γλωσσικά και γεωγραφικά κριτήρια ωστόσο, ο ερευνητής Κατσουλέας (1992) του ΙΑΝΕ της Ακαδημίας Αθηνών προβαίνει σε μια πιο συμβατική γλωσσογεωγραφική κατάταξη που συνήθως υιοθετεί, με βάση ένα μείγμα γλωσσικών (κυρίως φωνητικών) και γεωγραφικών κριτηρίων η οποία είναι η εξής:

ΔΙΑΛΕΚΤΟΙ	ΙΔΙΩΜΑΤΑ
Ποντιακή	Βόρεια
Καππαδοκική	Ημιβόρεια
Κατωιταλική	Δωδεκανησιακά
Τσακωνική	Κυκλαδικά
Κυπριακή	Επτανησιακά
Κρητική	Μικρασιατικά
	Μάνης, Κύμης και παλαιάς Αθήνας.

Η πιο γνωστή ταξινόμηση είναι αυτή του Χατζηδάκη (1892). Με βάση την εξέλιξη των άτονων μεσαίων και κλειστών φωνηέντων ταξινομεί τα ΝΕ ιδιώματα σε βόρεια και νότια. Στα βόρεια τα άτονα /o/ και /e/ μετατρέπονται σε /u/ και /i/ και τα άτονα /i/ και /u/ αποβάλλονται. Στα νότια τα φωνήεντα δεν αλλάζουν (Hatzidakis, 1892). Μια άλλη ταξινόμηση συνδέεται με το άλογο γ. Στην Λέσβο, στην Ικαρία και στην Κρήτη παρατηρείται σε μεσοφωνηεντική θέση μια ανάπτυξη και στην ακολουθία φωνήεν +(v) +φωνήεν. Στις Σποράδες και κάποιες περιοχές της Πελοποννήσου το εξακολουθητικό εμφανίζεται στο δεύτερο φωνητικό περιβάλλον, ενώ σε άλλες περιοχές της Ελλάδας μόνο στο πρώτο.

Παπαναστασίου 2015 (Από Τζακώστα ΕΠΑ 137: Οι νεοελληνικές διάλεκτοι στην εκπαίδευση: Η περίπτωση της κρητικής διαλέκτου διαφάνεια 22

Διάλεκτος / ιδιώματα	Εντός / εκτός Ελλάδας	Περίοδος ενσωμάτωσης	Πληθυσμός	Απόκλιση από την ΝΕ
Κριμαιοαζοφική	Εκτός	4γ	Μεγάλος	Μεγάλη
Ποντιακή	Μεταφερμένοι	3, 4γ	Μεγάλος	Μεγάλη
Φαράσων	Μεταφερμένοι	3	Μικρός	Μεγάλη
Καπαδοκική	Μεταφερμένοι	3	Μεγάλος	Μεγάλη
Σίλλης	Μεταφερμένοι	3	Μικρός	Μεγάλη
Λιβισιού	Μεταφερμένοι	3	Μικρός	Μέτρια
Κυπριακή	Κύπρος	-	Μεγάλος	Μέτρια
Δωδεκανησιακά	Εντός	4α	Μεγάλος	Μέτρια
Χιώτικα και Ικαρίας	Εντός	2β	Μικρός	Μέτρια
περιοχής Σμύρνης	Μεταφερμένοι	3	Μεγάλος	Μικρή
Κυκλαδικά	Εντός	1	Μεγάλος	Μέτρια

Διάλεκτος / ιδιώματα	Εντός / εκτός Ελλάδας	Περίοδος ενσωμάτωσης	Πληθυσμός	Απόκλιση από την ΝΕ
Κρητική	Εντός	2β	Μεγάλος	Μέτρια
Μανιάτικα	Εντός	1	Μικρός	Μέτρια
Μεγαροκουμιώτικα	Εντός	1	Μικρός	Μέτρια
Πελοποννησιακά	Εντός	1	Μεγάλος	Μικρή
Επτανησιακά	Εντός	2α	Μεγάλος	Μικρή
Κατωιταλική	Εκτός	-	Μικρός	Μεγάλη
Βόρεια ιδιώματα	Εντός	1, 2β, 3	Μεγάλος	Μέτρια
Θρακοβιθυνιακά	Μεταφερμένοι	3, 4β	Μεγάλος	Μέτρια, Μικρή
Τσακωνική	Εντός	1 (3)	Μικρός	Μεγάλη

Επίσης τα ΝΕ ιδιώματα μπορούν να χωριστούν σε ανατολικά και δυτικά, δηλαδή σε αυτά που διατηρούν το -ν ή το επεκτείνουν και σε αυτά που το αποβάλλουν. Με βάση φωνολογικά, μορφολογικά και συντακτικά κριτήρια έχουμε την εξής ταξινόμηση: Απορρίνωση ρινικών συμπλεγμάτων mb, ng, nd, τροπή του σε c σε S, διατήρηση της λεγόμενης χρονικής αύξησης, γίνεται χρήση της αιτιατικής ενικού των προσωπικών αντωνυμιών μετά από ρήματα δίνω, λέω και επίταξη των άτονων τύπων της προσωπικής αντωνυμίας (Τριανταφυλλίδης, 1938).

Η πιο πρόσφατη κατηγοριοποίηση των ΝΕ διαλέκτων είναι αυτή που προτάθηκε από τον Κοντοσόπουλο (1983-1984), ο οποίος στηρίχθηκε στον τύπο της ερωτηματικής αντωνυμίας «τι» και κάνει διαχωρισμό στην Ελλάδα του «τι», που περιλαμβάνει την ηπειρωτική Ελλάδα και τα Ιόνια νησιά και την Ελλάδα του «ήντα». Είναι η μοναδική προσπάθεια κατάταξης που δεν στηρίζεται αποκλειστικά σε ένα γνώρισμα, αλλά ένα συνονθύλευμα λεξιλογικών, φωνητικών, και πολιτισμικών ισογλώσσων (Τζιτζιλής, 2001).

Μια γενική κατάταξη των ΝΕ διαλέκτων με βάση τα φωνητικά, μορφολογικά και συντακτικά τους στοιχεία είναι η εξής: Φωνητικά παρατηρείται περισσότερο στη βόρειο Ελλάδα μια κλειστότερη προφορά των άτονων ο και ε ως ου και ι και σίγηση των άτονων ι και υ. Στα νησιά του Αιγαίου, στη Μάνη και στην Κρήτη παρατηρείται το φαινόμενο του τσιτακισμού, δηλαδή η προφορά του k ως ts. Στα Δωδεκάνησα και την Κύπρο καθώς και στην κάτω Ιταλία έχουμε διπλά σύμφωνα. Τέλος στα Επτάνησα, τη Μάνη, τον Πόντο και την κάτω Ιταλία έχουμε απουσία της συνίζησης. Μορφολογικά παρατηρείται σε κάποιες περιοχές, κυρίως Δωδεκάνησα και Κύπρο η διατήρηση του τελικού -ν όπως και η κατάληξη πληθυντικού γ προσώπου ενεστώτα ενεργητικής φωνής σε -ούσι αντί για -ουν. Στη βόρεια Ελλάδα πολλές φορές αντί για το αρσενικό άρθρο ο, συναντάμε το ι, ενώ στα Δωδεκάνησα, Κύπρο και Κρήτη παρατηρούμε αύξηση του -η αντί για -ε στους παρελθοντικούς χρόνους. Τέλος όπως αναφέρθηκε παραπάνω παρατηρούμε τη χρήση της ερωτηματικής αντωνυμίας ήντα αντί για τι, όπου εμφανίζεται πιο έντονα στα νησιά του αιγαίου. - Συντακτικά παρατηρείται στη βόρειο Ελλάδα, τον Πόντο και τη μικρασία η εκφορά του έμμεσου αντικειμένου σε αιτιατική και όχι γενική. Ακόμη στα νησιά του Αιγαίου και τη μικρασία παρατηρείται η επίταξη προσωπικών αντωνυμιών.

(<http://www.academyofathens.gr/el/research/centers/greekdialects/neohellenic/classification>)

1.4 Οι στάσεις των φυσικών ομιλητών απέναντι στις διαλέκτους, η δημιουργία προκαταλήψεων και στερεότυπων σχετικά με τις γλωσσικές ποικιλίες.

Ο γλωσσικός κώδικας που ένας άνθρωπος επιλέγει να χρησιμοποιήσει και ο τρόπος με τον οποίο τον χρησιμοποιεί αποτελούν στοιχεία με βάση τα οποία οι άνθρωποι που βρίσκονται γύρω του οδηγούνται σε αβίαστα συμπεράσματα τόσο για τον ίδιο, όσο και για τη γλώσσα που χρησιμοποιεί. Οι στάσεις λοιπόν απέναντι στη γλώσσα αντιπροσωπεύουν στάσεις για τους χρήστες, αλλά και για τις χρήσεις της γλώσσας. Έτσι, ένας άνθρωπος που χρησιμοποιεί τη νόρμα υπάρχει περίπτωση να είναι αρνητικός απέναντι σε κάποιον που μιλά διάλεκτο ή γλωσσικό ιδίωμα. Είναι λοιπόν συχνό φαινόμενο, οι άνθρωποι να διαμορφώνουν στάσεις για τους συνανθρώπους τους έχοντας ως βασικό τους κριτήριο τη γλώσσα που χρησιμοποιούν. Οι κρίσεις αυτές πηγάζουν κυρίως από τις απόψεις που έχουν οι άνθρωποι για το κύρος μιας γλώσσας.

Η νόρμα που χρησιμοποιεί μια κοινωνία έχει εμφανές κύρος. Αυτό έχει ως άμεση συνέπεια οι ομιλητές που χρησιμοποιούν τη νόρμα να θεωρούνται ότι έχουν υψηλό εκπαιδευτικό και επαγγελματικό κύρος, διότι αυτοί χρησιμοποιούν την ομιλία που θεωρείται ως καλύτερη για τη συγκεκριμένη γλωσσική κοινότητα. Άλλωστε, νόρμα είναι αυτή που διδάσκεται στο σχολείο παραμερίζοντας τη σημασία των διαλέκτων και των γλωσσικών ιδιωμάτων, που τυχόν χρησιμοποιούν οι μαθητές. Η νόρμα αναγνωρίζεται απ' όλους τους ομιλητές μιας γλωσσικής κοινότητας ως «πρότυπη» γλώσσα, ανεξάρτητα από το γλωσσικό κώδικα που κάθε ομιλητής χρησιμοποιεί. Αυτό είναι άλλωστε και το στοιχείο με το οποίο μπορούμε να καθορίσουμε τους ανθρώπους που ανήκουν σε μια γλωσσική κοινότητα, δηλαδή το γεγονός ότι αναγνωρίζουν τη νόρμα ως πρότυπη παρά τις διαφορές της. Η τεράστια σημασία που αποδίδεται στη νόρμα έχει ως αποτέλεσμα οι ομιλητές να κρίνουν αρνητικά ότι παρεκκλίνει απ' αυτή. Οι γλωσσικοί λοιπόν κώδικες, που παρεκκλίνουν από τη νόρμα είναι γλώσσες αφανούς κύρους. Οι γλώσσες αυτές αξιολογούνται αρνητικά τόσο από τους ομιλητές της νόρμας όσο και από τους ομιλητές που τις χρησιμοποιούν συστηματικά. Ωστόσο, εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται συνήθως ως εκδήλωση της ταυτότητας των ομιλητών. Συναντούμε συχνά ανθρώπους που στις επαγγελματικές τους επαφές χρησιμοποιούν τη νόρμα ενώ στις φιλικές τους σχέσεις έναν γλωσσικό κώδικα αφανούς κύρους π.χ. μια διάλεκτο.

(<http://www.komvos.edu.gr>)

Το ίδιο ακριβώς ισχύει και για τις λεγόμενες μεταναστευτικές μειονοτικές γλώσσες, τις γλώσσες δηλαδή που οι μετανάστες εξακολουθούν να χρησιμοποιούν σε μια χώρα υποδοχής. Οι γλώσσες αυτές επειδή αποκλίνουν από τη νόρμα αξιολογούνται αρνητικά τόσο οι ίδιες όσο και οι ομιλητές τους. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αναφέρεται στο βιβλίο της J. Holmes *An Introduction to Sociolinguistics*. Κατά τις δεκαετίες 1950-60 στην Αγγλία μετανάστευσε πλήθος ανθρώπων από τις Δυτικές Ινδίες, οι οποίοι παρότι ήταν μορφωμένοι εργάστηκαν ως ανειδίκευτοι εργάτες. Παρ' όλα αυτά πίστευαν πως τα παιδιά τους θα είχαν καλύτερη εξέλιξη χάρη στην βρετανική τους εκπαίδευση. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν συνέβη. Αντίθετα, τα παιδιά τους παρουσίαζαν πολύ χαμηλές επιδόσεις. Οι επιδόσεις αυτές συνδέθηκαν με το γλωσσικό κώδικα που χρησιμοποιούσαν τα παιδιά και ο οποίος θεωρούνταν γλωσσικά ανεπαρκής. Έτσι, οι δάσκαλοι που άκουγαν τα παιδιά να χρησιμοποιούν τον κώδικα των Ινδών, συμπεραιναν αυτόματα πως τα παιδιά αυτά δεν είναι ιδιαίτερα έξυπνα και φιλικά. Παρά όμως τις χαμηλές επιδόσεις των παιδιών, φάνηκε μέσα από έρευνες πως τα παιδιά μειονοτήτων άλλων εθνικοτήτων διαμορφώνουν υψηλές ή χαμηλές εκπαιδευτικές προσδοκίες ανάλογα με το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας. Εξάλλου, ο Boocock (1972) έδειξε πως κοινωνικοοικονομική κατάσταση της οικογένειας και τα χαρακτηριστικά των γονιών επηρεάζουν και την επίδοση των μαθητών υπό την έννοια πως αν οι γονείς θέτουν υψηλούς στόχους για την εκπαίδευση των παιδιών τους εξαιτίας της κατάστασής τους τότε οδηγούν τα παιδιά τους στη θέση υψηλών στόχων για την εκπαίδευσή τους και την απαίτηση περισσότερων πραγμάτων που οδηγεί σε υψηλή επίδοση στο σχολείο.

Απ' όλα τα παραπάνω, διαπιστώνουμε πως ακούγοντας έναν άνθρωπο να μιλά αυτόματα διαμορφώνουμε συμπεράσματα για την κοινωνική τάξη στην οποία ανήκει, γιο το επίπεδο μόρφωσης του αλλά και για την περιοχή από την οποία κατάγεται. Το φαινόμενο αυτό αποδίδεται με τον όρο «γλωσσικό στερεότυπο». (www.greek-language.gr). Το γλωσσικό στερεότυπο είναι ένα δημοφιλές και συνειδητό χαρακτηριστικό της ομιλίας που χρησιμοποιεί μια συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων. Τα στερεότυπα αυτά είναι και θετικά και αρνητικά, δηλαδή υπάρχει περίπτωση να επαινούν ή να στιγματίζουν ανθρώπους που χρησιμοποιούν συγκεκριμένους γλωσσικούς κώδικες. Συνήθως, τα γλωσσικά στερεότυπα δεν συμφωνούν με την πραγματικότητα. Απλά προσφέρουν στους ανθρώπους τη δυνατότητα να κατηγοριοποιούν με ευκολία, στηριζόμενοι μόνο στην ομιλία, των συνανθρώπων τους. Η δύναμη όμως των γλωσσικών στερεοτύπων είναι τεράστια, αν σκεφτεί κανείς ότι συχνά κρίνουμε την εξυπνάδα, το χαρακτήρα και την αξία των συνομιλητών μας στηριζόμενοι στο γλωσσικό κώδικα τους. Τη δύναμη αυτή των γλωσσικών στερεοτύπων επισημαίνει ο M. Stubbs (1983) αναφέροντας ως παράδειγμα μια έρευνα κατά την οποία άνθρωποι άκουγαν ομιλητές της νόρμας και των διαλέκτων της. Στην πραγματικότητα όμως άκουγαν έναν ομιλητή που χρησιμοποιούσε διαφορετικές γλωσσικές ποικιλίες. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως όταν ο ομιλητής χρησιμοποιούσε τη νόρμα αξιολογούνταν ως περισσότερο φιλόδοξος, εξυπνότερος και με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση απ' ότι όταν χρησιμοποιούσε έναν άλλο γλωσσικό κώδικα. Το ίδιο συμβαίνει και στον ελληνικό χώρο, όπου έχουν διαμορφωθεί συγκεκριμένες αξιολογικές κρίσεις σχετικές με τη γλώσσα. Έτσι, τα λεγόμενα «βόρεια» ιδιώματα θεωρούνται από πολλούς ως κατώτερα από τα «νότια», από τα οποία προέκυψε και η νόρμα. Κατά τον ίδιο τρόπο αξιολογούνται και οι άνθρωποι που μιλούν τα ιδιώματα αυτά. Έτσι, οι Αθηναίοι, για παράδειγμα, επαινούνται για την καθαρότητα της προφοράς τους.

Τα γλωσσικά στερεότυπα συνδέονται άμεσα με τη γλωσσική προκατάληψη. Ο όρος αυτός αναφέρεται στο φαινόμενο να χρησιμοποιούνται ως πηγές πληροφόρησης τα κοινωνικά σήματα που στέλνει ένας άνθρωπος. Ο κάθε άνθρωπος όταν μιλάει στέλνει κοινωνικά σήματα, τα οποία ουσιαστικά αποτελούν έναν τρόπο με τον οποίο προσπαθεί να δώσει πληροφορίες για τον εαυτό του και τη θέση του στην κοινωνία. Τα κοινωνικά σήματα λαμβάνονται από τον ακροατή, που μπορεί με βάση την ομιλία του συνομιλητή του να καταλήξει σε συμπεράσματα για το χαρακτήρα του ομιλητή και τη θέση του στο κοινωνικό σύνολο. Συνηθίζουμε λοιπόν να θεωρούμε κάποιον που χρησιμοποιεί πλούσιο λεξιλόγιο, σωστά δομημένες συντακτικά προτάσεις και προφορά με κύρος, ως μορφωμένο, ενδιαφέροντα και με αναγνωρισμένη θέση μέσα στο κοινωνικό σύνολο. Από την άλλη πλευρά, ο ομιλητής που χρησιμοποιεί κοινό λεξιλόγιο, ελλιπείς προτάσεις και προφορά που θυμίζει κάποιο ιδίωμα ή κάποια διάλεκτο θεωρούμε πως δεν έχει κάτι ενδιαφέρον να πει. Το παράδοξο είναι ότι κατά τον ίδιο τρόπο συμπεριφέρονται και ομιλητές που μιλούν κατά τον ίδιο τρόπο με τον τελευταίο ομιλητή. Ενώ δηλαδή και οι ίδιοι χρησιμοποιούν γλώσσα που απομακρύνεται από τη νόρμα, ωστόσο θαυμάζουν τους ανθρώπους που τη χρησιμοποιούν. (www.greek-language.gr)

Η νόρμα της αγγλικής και πιο συγκεκριμένα προφορά που θεωρείται ως καταλληλότερη για τη νόρμα θεωρείται ανώτερη απ' όλες τις υπόλοιπες προφορές που χρησιμοποιούνται σε ευρεία κλίμακα στην Μ. Βρετανία. Οι ομιλητές που χρησιμοποιούν την «ανώτερη» αυτή προφορά έχουν τη μεγαλύτερη πιθανότητα να πείσουν για τη σοβαρότητα τους αλλά και να προτρέψουν κάποιους για συνεργασία. Ξεχωριστή είναι εξάλλου και η θέση των γυναικών ομιλητών που μιλούν με τη συγκεκριμένη προφορά. Εμφανίζονται ως περισσότερο ικανές, λιγότερο αδύναμες, πιο ανεξάρτητες και περισσότερο θηλυκές από τις γυναίκες που δεν χρησιμοποιούν τη προφορά αυτή. Οι απόψεις αυτές για την ανωτερότητα της συγκεκριμένης προφοράς συναντώνται και σε χώρες όπως η Σιγκαπούρη και η Ν. Ζηλανδία, όπου η αγγλική γλώσσα χρησιμοποιείται σε μεγάλο βαθμό. Αναφερόμενοι στη γλωσσική προκατάληψη, μπορούμε ν' αναφέρουμε τρεις τρόπους με τους οποίους η ομιλία μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πηγή πληροφοριών. Ο πρώτος αναφέρεται στις μη-λεκτικές πληροφορίες που μπορούμε ν' αντλήσουμε για κάποιον ομιλητή από το λόγο του, στηριζόμενοι στο ακόλουθο σχήμα που πιθανόν εκφράζει τους συνδέσμους που υπάρχουν ανάμεσα στα λεκτικά και μη-λεκτικά χαρακτηριστικά: "Αν χρησιμοποιεί την γλωσσική μορφή, τότε είναι πολύ πιθανόν να εμφανίσει το κοινωνικό χαρακτηριστικό". Ο δεύτερος τρόπος σχετίζεται με τις απόψεις μιας ομάδας ανθρώπων ότι ο γλωσσικός κώδικας που χρησιμοποιούν είναι ανώτερος / καλύτερος απ' αυτόν των άλλων ομάδων. Με βάση λοιπόν τις απόψεις αυτές αξιολογείται και ο μεμονωμένος ομιλητής, ο οποίος αν χρησιμοποιεί έναν γλωσσικό κώδικα που μοιάζει μ' αυτόν της ομάδας, αντιμετωπίζεται θετικά ενώ αν χρησιμοποιεί έναν γλωσσικό κώδικα που απομακρύνεται απ' αυτόν της ομάδας αντιμετωπίζεται αρνητικά. Όσον αφορά τον τρίτο τρόπο, που εμφανίζεται κυρίως σε χώρες όπως η Βρετανία και οι Η.Π.Α, συχνά συναντάται το φαινόμενο οι ομάδες ανθρώπων που δεν ανήκουν στην ανώτερη κοινωνική τάξη να πιστεύουν πως ο γλωσσικός κώδικας που χρησιμοποιούν είναι κατώτερος και άρα να δυσκολεύονται να διαμορφώσουν θετική εικόνα για την ομάδα της οποίας είναι μέλη. (Κωστούλα- Μακράκη, 2001).

Ένα θέμα όμως που μας ενδιαφέρει σχετικά με τις γλωσσικές προκαταλήψεις και τα στερεότυπα είναι «Γιατί οι άνθρωποι χρησιμοποιούν την ομιλία των άλλων ως πηγή πληροφοριών για τα κοινωνικά τους χαρακτηριστικά;» Αυτό που πρέπει πάνω από όλα να τονιστεί σ' όλους μας είναι πως, όταν συναντούμε κάποιον άγνωστο, μας δημιουργείται η ανάγκη να μάθουμε πληροφορίες γι' αυτόν, για να προσαρμόσουμε κατάλληλα και τη δική μας συμπεριφορά. Ο ευκολότερος τρόπος άντλησης πληροφοριών είναι να επικεντρώσουμε την προσοχή μας στον τρόπο με τον οποίο αυτός μιλά. Βασική λοιπόν αιτία που οδηγεί στη χρήση της ομιλίας κάποιου ως πηγή πληροφοριών είναι η γνωστική αβεβαιότητα που μας καταβάλλει όταν ερχόμαστε σ' επαφή με κάποιον άγνωστο. Οι απόψεις αυτές περί γνωστικής αβεβαιότητας εντάσσονται σε μια γενικότερη θεωρία, τη θεωρία των πρωτοτύπων. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, οι ιδέες μας για τα διάφορα πράγματα στηρίζονται σε πρωτότυπα. Για παράδειγμα, ιδέα ενός πουλιού δεν συνδέεται με χαρακτηριστικά όπως φτερά, αυγά κ.ά. αλλά με αναφορά σε μια τυπική περίπτωση πουλιού όπως το σπουργίτι και όχι πιγκουίνος. Πλήθος πειραμάτων έχουν δείξει πως οι άνθρωποι κατηγοριοποιούν τα διάφορα αντικείμενα με βάση τυπικές περιπτώσεις δηλαδή πρωτότυπα.

Έτσι, έπιπλα θεωρούνται οι καρέκλες και όχι το σταχτοδοχείο και ρουχισμός οι μπλούζες αλλά όχι τα καπέλα. Θεωρία των πρωτοτύπων βρίσκει εφαρμογή και στην κοινωνιογλωσσολογία. (Κωστούλα- Μακράκη 2001).

Καταρχήν, οι άνθρωποι στηρίζονται στα πρωτότυπα γιατί θέλουν ν' αντλήσουν πληροφορίες για το συνομιλητή τους με γρήγορο τρόπο. Και είναι θεμιτό από την άποψη της αντιμετώπισης της γνωστικής ανασφάλειας, οι άνθρωποι να βγάζουν συμπεράσματα για το συνομιλητή τους στηριζόμενοι στην ομιλία τους. Άλλωστε, μόνο κατά αυτό τον τρόπο είναι εφικτή κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ ανθρώπων που δεν γνωρίζονται. Διαφορετικά, θα επικοινωνούσαμε μόνο με ανθρώπους που γνωρίζουμε σε πολύ μεγάλο βαθμό. Βέβαια, το γεγονός ότι η ομιλία μας βοηθά στις κοινωνικές μας επαφές δε σημαίνει ότι πρέπει να παραμερίζουμε το γεγονός ότι συχνά η άντληση πληροφοριών με βασικό κριτήριο την ομιλία μας οδηγεί σε παρανοήσεις και προκαταλήψεις, που οφείλουμε να καταπολεμήσουμε. Το γεγονός δηλαδή ότι συμπαθούμε ή αντιπαθούμε κάποιον στηριζόμενοι απλά και μόνο στο γλωσσικό κώδικα που χρησιμοποιεί αποτελεί αντικείμενο έντονου προβληματισμού.

Αποδεχόμενοι το γεγονός ότι όλοι διαμορφώνουμε γλωσσικές προκαταλήψεις και στερεότυπα για διάφορους λόγους, οφείλουμε να δούμε και τους τρόπους με τους οποίους γίνεται αυτό. Το ερώτημα λοιπόν που τίθεται είναι: «Πώς διαμορφώνουμε προκαταλήψεις για τους άλλους στηριζόμενοι στην ομιλία τους;». Μια πρώτη απάντηση προκύπτει από τη σύνδεση των αξιών με μη λεκτικά χαρακτηριστικά. Συνηθίζουμε δηλαδή να πιστεύουμε πως όταν ένας ομιλητής εμφανίζει ένα συγκεκριμένο μη λεκτικό χαρακτηριστικό στην ομιλία του, έχει και κάποιο αντίστοιχο κοινωνικό χαρακτηριστικό. Άρα, αν ένα συγκεκριμένο κοινωνικό χαρακτηριστικό όπως η ευγένεια, συνδέεται με μια συγκεκριμένη γλωσσική μορφή τότε ομιλητής που χρησιμοποιεί αυτή τη γλωσσική μορφή θεωρείται ευγενικός. Βέβαια, το κάθε κοινωνικό σύνολο έχει το δικό του σύστημα αξιών, πράγμα που σημαίνει πως άλλα κοινωνικά χαρακτηριστικά εκτιμώνται περισσότερο από κάποιες κοινωνίες ενώ άλλες τα θεωρούν ασήμαντα ακόμα και αρνητικά. Απάντηση στο αρχικό ερώτημα ολοκληρώνεται, αν λάβουμε υπόψη μας, το γεγονός ότι η γλώσσα που χρησιμοποιεί κάποιος αντιπροσωπεύει και την κοινωνική ομάδα στην οποία ανήκει. Οι άνθρωποι χρησιμοποιούν την ομιλία για να κάνουν γνωστή στους άλλους την κοινωνική ομάδα στην οποία ανήκουν και αξιολογούνται, ανάλογα με την εκτίμηση και αναγνώριση της συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας από ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο. Ανεξάρτητα όμως από την αναγνώριση που μπορεί μια κοινωνική ομάδα να τύχει από το κοινωνικό σύνολο σημαντικό θεωρείται το γεγονός ότι τα μέλη μιας ομάδας πιστεύουν πως η ομάδα τους είναι ανώτερη απ' όλες τις υπόλοιπες. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό από κοινωνιογλωσσική άποψη διότι επεξηγεί τη μονιμότητα της γλωσσικής συμπεριφοράς ενός ατόμου. Όταν ένα άτομο γίνεται μέλος μιας κοινωνικής ομάδας υιοθετεί όλα τα στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων και των γλωσσικών στοιχείων, που θεμελιώνουν την ταυτότητα μιας ομάδας.

Το θέμα όμως περιπλέκεται απ' τη στιγμή που κάθε μέλος θεωρεί την ομάδα του ανώτερη, κάτι που έχει επιπτώσεις και στη γλωσσική προκατάληψη. Κάθε κοινωνική ομάδα χρησιμοποιεί γλωσσικά στοιχεία τα οποία είναι ουδέτερα προκειμένου να δείξει την ανωτερότητα της απέναντι στις υπόλοιπες. Έτσι, τα γλωσσικά στοιχεία παύουν να είναι ουδέτερα και αποκτούν άλλοτε θετική και άλλοτε αρνητική χροιά. (Κωστούλα- Μακράκη, 2001).

Η γλώσσα λοιπόν μετατρέπεται από πηγή άντλησης πληροφοριών για συγκεκριμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά σε πηγή γλωσσικών προκαταλήψεων. Δηλαδή, δεν ισχύει μόνο το σχήμα «χρησιμοποιεί την γλωσσική μορφή άρα έχει και το κοινωνικό χαρακτηριστικό» αλλά και «χρησιμοποιεί την γλωσσική μορφή που είναι διαφορετική από τη δική μας δηλαδή κατώτερη οπότε ο ομιλητής είναι κατώτερος από μας». Ωστόσο, υπάρχουν κοινωνικές ομάδες που αξιολογούν την ομιλία τους ως κατώτερη απ' αυτή των υπολοίπων κοινωνικών ομάδων. Το φαινόμενο αυτό, που εμφανίζεται σε μεγάλο ποσοστό στη Μ. Βρετανία και στις Η.Π.Α., ονομάζεται «γλωσσική ανασφάλεια». Το φαινόμενο αυτό προσπάθησε να εξηγήσει μέσω της έρευνας που διεξήγαγε στη Ν. Υόρκη ο Labov. (1972α) Αυτό που αποτελεί αρχική του παραδοχή είναι πως κάθε άνθρωπος δεν ανήκει αποκλειστικά και μόνο σε μια κοινωνική ομάδα αλλά σε πολλές. Υπάρχει όμως περίπτωση οι αξίες που προβάλλει μια κοινωνική ομάδα να έρχονται σε αντίθεση μ' αυτές που υποστηρίζει μια άλλη. Ως αναπόφευκτη συνέπεια, θα υπερισχύσουν οι αξίες μιας κοινωνικής ομάδας. Έτσι, στη Ν. Υόρκη, οι αξίες της ευρύτερης αμερικανικής κοινότητας έρχονται σε αντίθεση με τις αξίες που χαρακτηρίζουν τους πολίτες της Ν. Υόρκης, γεγονός που τους οδηγεί στο να θεωρούν κατώτερες τις γλωσσικές μορφές που χρησιμοποιούν. Έτσι, πιστεύουν πως οφείλουν να χρησιμοποιήσουν διαφορετικές γλωσσικές μορφές προκειμένου ν' αξιολογηθούν θετικά από το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. (Αρχάκης & Κονδύλη 2011)

Η σχέση των γλωσσικών προκαταλήψεων με την εκπαιδευτική διαδικασία

Η ύπαρξη γλωσσικών προκαταλήψεων έχει επιπτώσεις και στην εκπαιδευτική πράξη. Η αιτία βέβαια της ισχυρής επίδρασης των γλωσσικών προκαταλήψεων στην εκπαίδευση είναι το γεγονός ότι η γλώσσα αποτελεί κεντρικό κομμάτι της εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, μέσα στις τάξεις των σχολείων διατηρείται η γλώσσα, με την έννοια της νόρμας. Οι μαθητές έρχονται σε διαρκή επαφή με τη γλώσσα μέσα στο σχολικό περιβάλλον είτε μέσα από τον προφορικό λόγο των δασκάλων και των συμμαθητών τους είτε μέσα από το γραπτό λόγο των βιβλίων. Ουσιαστικά, διδασκαλία και μάθηση προϋποθέτουν δραστηριότητες όπως διαλέξεις, επεξηγήσεις, συζητήσεις, διηγήσεις, ερωτήσεις, απαντήσεις, ακροάσεις, επαναλήψεις, παραφράσεις και περιλήψεις, που όλες σχετίζονται με τη γλώσσα. Αφού η γλώσσα είναι τόσο σημαντική για την εκπαίδευση τότε και οι απόψεις για τη γλώσσα ασκούν σημαντική επιρροή στην εκπαιδευτική πράξη. Έτσι, ένας μαθητής που χρησιμοποιεί μια γλωσσική ποικιλία μπορεί ν' αντιμετωπιστεί αρνητικά από έναν δάσκαλο, που θεωρεί ότι η γλώσσα του είναι ακατάλληλη για το σχολικό περιβάλλον.

Ο συγκεκριμένος, λοιπόν, μαθητής παρουσιάζει μειονεκτήματα σε σχέση με τους υπόλοιπους μαθητές που χρησιμοποιούν τη νόρμα. Η χρήση όμως της νόρμας από μαθητές που χρησιμοποιούν μια γλωσσική ποικιλία στη καθημερινή τους ζωή επιδρά αρνητικά στην αυτοεκτίμησή τους γιατί χάνουν την αίσθηση του «ανήκειν» σε μια ομάδα, που τους προσδίδει η μητρική τους γλώσσα. (Δαμανάκης 2007 & Γκοτόβος, 2002) Οι έρευνες των κοινωνιογλωσσολόγων που έχουν ασχοληθεί με το θέμα των γλωσσικών προκαταλήψεων και τη σχέση τους με την εκπαίδευση έχουν δείξει πως πράγματι εξαιτίας των γλωσσικών προκαταλήψεων, οι μαθητές αντιμετωπίζονται αρνητικά από τους δασκάλους και οι δάσκαλοι αρνητικά από τους μαθητές. Πιο συγκεκριμένα, έρευνες που έγιναν (κυρίως του B.Bernstein 1971) έδειξαν πως οι μαθητές, που οι γονείς τους ανήκουν στη μεσαία τάξη εμφανίζουν καλύτερες επιδόσεις από τους μαθητές που προέρχονται από την εργατική τάξη. Ομοίως και τα παιδιά των μειονοτικών ομάδων παρουσιάζουν χαμηλότερες επιδόσεις από τα υπόλοιπα παιδιά. Οι παρατηρήσεις αυτές αρχικά συνδέθηκαν με τη γλώσσα που χρησιμοποιούσαν τα παιδιά της εργατικής τάξης και των μειονοτικών ομάδων, η οποία ονομάστηκε «περιορισμένος» γλωσσικός κώδικας, σε αντίθεση με τον «διευρυμένο». Οι πραγματικές όμως αιτίες αποτυχίας των συγκεκριμένων παιδιών στο σχολείο αφορούν τις αρνητικές απόψεις που υπάρχουν για τις διαλεκτικές ποικιλίες, που, θεωρητικά, βλάπτουν τη γλώσσα. Αποψη για την ύπαρξη «διευρυμένου» και «περιορισμένου» γλωσσικού κώδικα τελικά καταρρίφθηκε αφού μελετητές ανέδειξαν πως υπό διαφορετικές συνθήκες ο «περιορισμένος» γλωσσικός κώδικας έδειχνε την ευρύτητα του. Η έρευνα των γλωσσικών προκαταλήψεων που διαμορφώνονται μέσα στο σχολείο και έπειτα περνούν και στο κοινωνικό σύνολο καθίσταται αναγκαία από τη στιγμή που επιδρούν στη σχολική επιτυχία ή αποτυχία των μαθητών και δημιουργούν προβλήματα στους δασκάλους. Καταρχήν, αυτό που πρέπει να τονιστεί είναι πως η γλωσσική προκατάληψη είναι υπαρκτή και στους δασκάλους και στους μαθητές, γεγονός που δημιουργεί περίπλοκα προβλήματα στον τομέα της εκπαίδευσης. Βέβαια, το γεγονός ότι γλωσσική προκατάληψη είναι υπαρκτή και στους δασκάλους και στους μαθητές δε σημαίνει πως τους επηρεάζει στον ίδιο βαθμό. (Αρχάκης & Κονδύλη 2011)

1.5 Οι γλωσσικές προκαταλήψεις των δασκάλων

Ένα άλλο θέμα που πρέπει να δούμε αφορά τις γλωσσικές προκαταλήψεις των δασκάλων και την επίδρασή τους στην επίδοση των μαθητών. Οι ελάχιστες έρευνες που έχουν γίνει για το συγκεκριμένο θέμα αναφέρουν τρεις τρόπους με τους οποίους οι γλωσσικές προκαταλήψεις που διαμορφώνουν οι δάσκαλοι μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα στους μαθητές τους. Ο πρώτος τρόπος σχετίζεται με το γεγονός ότι οι δάσκαλοι διαμορφώνουν τις πρώτες τους εντυπώσεις στους μαθητές τους στηριζόμενοι ως επί το πλείστον στην γλώσσα που αυτοί χρησιμοποιούν.

Φαίνεται όμως πως κυρίως οι μαθητευόμενοι δάσκαλοι δημιουργούν τις πρώτες τους εντυπώσεις στηριζόμενοι στην ομιλία των μαθητών και όχι οι έμπειροι. Ακόμα όμως κι αν δεχτούμε ως γεγονός την ύπαρξη δασκάλων που διαμορφώνουν τις πρώτες εντυπώσεις για τους μαθητές τους βασιζόμενοι σ' άλλα κριτήρια πέραν της γλώσσας, εξακολουθούν να υπάρχουν εκείνοι που η γλώσσα των μαθητών επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τη συμπεριφορά τους. (Αρχάκης & Κονδύλη 2011)

Οι δάσκαλοι αυτοί μπορούν να χωριστούν σε δύο κατηγορίες. πρώτη περιλαμβάνει τους δασκάλους που αξιολογούν τους μαθητές τους με βασικό κριτήριο την προτυποποίηση των γλωσσικών μορφών που χρησιμοποιούν. Δίνουν έτσι τεράστια σημασία στη νόρμα, υποβαθμίζοντας παράλληλα κάθε απόκλιση απ' αυτή. Δεύτερη πάλι κατηγορία αφορά τους δασκάλους που διαμορφώνουν τις εντυπώσεις τους, για τους μαθητές τους, βασιζόμενοι στη γλωσσική τους ευχέρεια. Οι δάσκαλοι που ανήκουν στη συγκεκριμένη κατηγορία δίνουν έμφαση στην προφορά και στην επικοινωνιακή ικανότητα, αλλά αυτό δε σημαίνει πως συχνά οι εκτιμήσεις τους δεν επιδρούν αρνητικά στις επιδόσεις των μαθητών τους. Η δημιουργία όμως των πρώτων εντυπώσεων με βάση τη γλώσσα οδηγεί σ' άλλα προβλήματα επειδή οι δάσκαλοι διαμορφώνουν τις προσδοκίες τους για τους μαθητές έχοντας αυτές τις εντυπώσεις ως βασικό κριτήριο. Δημιουργούν έτσι το σύνδρομο της αυτοεκπληρούμενης προφητείας. Πιο συγκεκριμένα, οι δάσκαλοι συμπεριφέρονται διαφορετικά στους μαθητές τους ανάλογα με τις προσδοκίες που έχουν γι' αυτούς. Έτσι όσους δεν θεωρούν πως έχουν ικανότητες τους απομακρύνουν από την έδρα, τους επαινούν λιγότερο και τους ασκούν εντονότερη κριτική όταν αποτυγχάνουν. Οι προσδοκίες αυτές επηρεάζουν με τη σειρά τους και την απόδοση των μαθητών στο σχολείο επειδή οι δάσκαλοι μεταφράζουν τις προσδοκίες τους σε απαντήσεις που ασκούν άμεση επίδραση και στις προσδοκίες των παιδιών. Πέρα όμως από τις απόψεις των δασκάλων υπάρχουν κι άλλα χαρακτηριστικά που επηρεάζουν την σχέση δασκάλων - μαθητών όπως για παράδειγμα η εθνικότητα και το φύλο των δασκάλων. Κι αυτό συμβαίνει γιατί οι δάσκαλοι συγκεντρώνουν όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά των ατόμων που επηρεάζουν τις προσδοκίες των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα, οι δάσκαλοι αντιπροσωπεύουν για τους μαθητές τους «σημαντικούς άλλους» δηλαδή είναι τα άτομα εκείνα που εύκολα εμπνέουν εμπιστοσύνη στα παιδιά και αντιμετωπίζονται συχνά ως αυθεντίες, ως ανώτεροι των υπολοίπων. Οι γονείς συχνά, προσπαθώντας να διορθώσουν τα παιδιά τους, έχουν βρεθεί σε δύσκολη θέση ακούγοντας την ακόλουθη γνωστή απάντηση: «Έτσι μας είπε ο δάσκαλος μας». Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν, πως οι απόψεις που διατηρούν αυτοί οι «σημαντικοί άλλοι» επηρεάζουν την αυτοεκτίμηση και άρα και την απόδοση των παιδιών. Όλα αυτά έχουν ως αποτέλεσμα, τα παιδιά για τα οποία οι δάσκαλοι τρέφουν υψηλές προσδοκίες, να συμπεριφέρονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να ικανοποιήσουν τις προσδοκίες αυτές ενώ όταν ένας δάσκαλος έχει χαμηλές προσδοκίες από ένα μαθητή του, τον οδηγεί σε χαμηλές επιδόσεις. Τρίτος και τελευταίος τρόπος με τον οποίο οι απόψεις των δασκάλων δημιουργούν προβλήματα στους μαθητές είναι πως συμβάλλουν στη διαμόρφωση ακόμα και στην ενίσχυση των αρνητικών προκαταλήψεων των μαθητών.

Βέβαια, αυτό δεν συμβαίνει μ' όλους τους δασκάλους αλλά υπάρχει σημαντικός αριθμός δασκάλων που θεωρεί πως έργο του είναι ν' αποδείξει σ' όσους μαθητές χρησιμοποιούν γλωσσικό κώδικα που αποκλίνει από τη νόρμα, ότι η γλώσσα τους είναι ατελής, πιστεύοντας πως, κατά αυτό τον τρόπο, θα τους οδηγήσουν να αποδεχτούν τη νόρμα. Μπορούμε δηλαδή, σε περιοχές όπου η διαλεκτική ποικιλία είναι έντονη, όπως στη Κρήτη, να συναντήσουμε δασκάλους να προσπαθούν να πείσουν τους μαθητές τους ότι ο τρόπος που μιλούν δεν είναι αποδεκτός από το σχολείο. (Αρχάκης & Κονδύλη 2011)

Αυτό όμως λειτουργεί αρνητικά για τους μαθητές επειδή μειώνει την αυτοπεποίθηση τους και είναι δυνατόν να τους απομακρύνει από το σχολείο, αφού μέσα σ' αυτό δεν γίνεται αποδεκτή η γλώσσα τους, που είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ταυτότητα τους.

1.6 Η κρητική διάλεκτος

Η κρητική διάλεκτος είναι μία διάλεκτος της ΝΕ που ομιλείται στην Κρήτη. Κατά τον ύστερο μεσαίωνα η διάλεκτος του νησιού εξελίχθηκε σε λόγια γλώσσα, και εκφράστηκε μέσα από την ποίηση του Κορνάρου του Χορτάτη και άλλων, το κρητικό θέατρο και τα λαϊκά τετράστιχα -μαντινάδες- των οποίων η θεματολογία μπορεί να είναι από σκωπτική έως φιλοσοφική. Σήμερα η κρητική διάλεκτος δεν κινδυνεύει με εξαφάνιση, όπως συχνά συμβαίνει σε μειονοτικές διαλέκτους που δεν διδάσκονται, καθώς κυρίως στο νότο, αποτελεί την μόνη προφορική γλώσσα και συνεχίζει να εξελίσσεται. (<https://maleviziotis.gr/>) Η κρητική διάλεκτος ομιλείται εκτός από την Κρήτη, στο χωριό Χαμιντιέ της Συρίας και στα παράλια της Μικράς Ασίας όπου εγκαταστάθηκαν μουσουλμάνοι Κρητικοί το 1923.

(<http://ellinondiktyo.blogspot.com>)

Στην κρητική διάλεκτο οι αδύνατοι τύποι των προσωπικών αντωνυμιών μπορούν να μπαίνουν πριν και μετά το ρήμα σχεδόν σε οποιαδήποτε περίπτωση, σε αντίθεση με την ΝΕ και την καθαρεύουσα, παραδείγματα: κατέχω το, ξανοίγω σε, μανίζω ντος, γρικώ ντου, ετα το χτύπα, επαε τα θέσε. Ο αόριστος των ρημάτων καταλήγει με τον δωρισμό -ξα αντί του -σα της ΝΕ και της καθαρεύουσας, για παράδειγμα: εζίγωξα, εστεγνωξα, εστεργιωξα. (<https://el.wikipedia.org>)

Η κρητική διάλεκτος όντας φυσικά διαμορφωμένη, δεν επιτρέπει χασμωδίες, για παράδειγμα: τρώγω αντί του τρώω, κλαίγω αντί του κλαίω κτλ. Επίσης, πολλοί τύποι της γενικής πτώσης της δωρικής εγκαταλείφθηκαν στην κρητική διάλεκτο κατά το μεσαίωνα, ενώ άλλοι τύποι της ελληνιστικής περιόδου αναβίωσαν στις μέρες μας μέσα από το ενιαίο εκπαιδευτικό σύστημα στην καθαρεύουσα και στα νέα ελληνικά. Για παράδειγμα στην κρητική διάλεκτο θα λέγαμε περιφραστικά "η γεύση από το αίμα" και ποτέ "η γεύση του αίματος" Η χρήση τέτοιων τύπων που έχουν αναβιώσει τεχνητά σε συνδυασμό με την κρητική διάλεκτο έχει αντιαισθητικό αποτέλεσμα.

Σε αντίθεση με την ΝΕ, στα κρητικά παίρνουν τελικό "νι" άρθρα αντωνυμίες και επιρρήματα μόνο όταν η λέξη που ακολουθεί αρχίζει από φωνήεν, ανεξάρτητα από το γένος και το είδους της. Για παράδειγμα Πληθυντικός: των ανθρώπω, όλω τω χωργιώ, τω μπολλώλογιώ. Όταν ακολουθεί αρσενικό: το δάσκαλο, τον αδερφό. Άκλιτα: δε θέλω, δεν αλλάζω, μη μιλείς, μη γρικάς, μην έργας. Το επίρρημα-σύνδεσμος σαν: σα κουτέντα, σαν οψάργας. (<https://el.wikipedia.org>)

Το θέμα της σχέσης γλώσσας –διαλέκτου είναι παλιό όσο ίσως και οι γλώσσες και δε γνωρίζει γεωγραφικά όρια. Συναντάται τόσο στην αρχαιότητα (διάλεκτοι της αρχαίας ελληνικής), όσο και σήμερα σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης σε όλες τις γλώσσες.

Παρά το γεγονός ότι η κρητική διάλεκτος, όπως και κάθε άλλη γλωσσική ποικιλία, παρουσιάζει διαφοροποιήσεις ανά περιοχή, αλλά και καθώς δεν υπάρχει ομοφωνία σχετικά με τα κριτήρια κατάταξης και διαφοροποίησης, σύμφωνα με την Ακαδημία Αθηνών, όπως ήδη προαναφέρθηκε, παρακάτω παρουσιάζονται ενδεικτικά κάποια από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της κρητικής διαλέκτου ανά γλωσσικό επίπεδο.

Φωνητική – Φωνολογία

- Προφορά των /k/, /g/, /x/, /γ/ ως φατνο-ουρανικοί δασείς φθόγγοι αντίστοιχα [te dz ε z] (παραδοσιακά ατελής τσιτακισμός) (τσιαιρός αντί για καιρός)
- Προφορά των /b/, /d/, /g/ χωρίς έρρινο στοιχείο [to betino] (των πετεινών)
- Αποβολή του τελικού /n/ στη γενική πληθυντικού (τω κοπελιώ, τω χωριανώ αντί για των κοπελιών, των πετεινών)
- Ανάπτυξη προθετικού /a/ και /o/ (αζωναντός, οφέτος αντί για ζωντανός, φέτος)
- Απουράνωση του /s/ πριν από το /i/ + φωνήεν με παράλληλη αποβολή /i/ (διακόσα αντί διακόσια)
- Αφομοίωση του [z] στο σύμπλεγμα [zm] (φταμένος, αντί φτασμένος)
- Αποβολή του άτονου /i/ που παρουσιάζεται στις καταλήξεις –ιάς, -ιά, εφόσον προηγείται το /r/ (μαχαιρά αντί μαχαιριά)
- Συχνή απλοποίηση συμφωνικών συμπλεγμάτων (άθρωπος, αθός αντί για άνθρωπος, ανθός) 24 Διπλωματική εργασία
- Προφορά του /t/ ως [θ] και του /d/ ως [δ] πριν από φωνήεν (μαθιά, αρχιοδιά αντί για μάτια, αρχοντιά)
- Η συριστική προφορά του [s]. Μορφολογία
- Εμφάνιση των άρθρων τση (της) και ως τσι (τους/τις)
- Πρόθεση ανε- αντί ανά- (ανεκατώνω αντί ανακατεύω)
- Κτητική αντωνυμία dως/dωνε (τους) (την ομορφιά ντως)
- Ερωτηματική αντωνυμία είντα αντί τι
- Σχηματισμός μέλλοντα με το μόριο να + ρήμα + ρ. θέλω (να πάω θέλω αντί θα πάω)
- Σχηματισμός ρημάτων με συνοπτικό τύπο [ks] –ξ- (τραγουδήξα, τραγουδήξω αντί τραγουδήσα, τραγουδήσω)

- Χρονική αύξηση στο ρήμα παρελθοντικών χρόνων η- (ε-) (ήτρεξα, ήσπασα αντί έτρεξα, έσπασα)
- Σχηματισμός αυτοπαθών ρημάτων –άμαι σε -ούμαι (φοβούμαι αντί φοβάμαι)
- Σχηματισμός των παθητικών ρημάτων –ιέμαι σε –ιούμαι (αναρωθιούμαι αντί αναρωτιέμαι)
- Ρηματική κατάληξη –σσω (-ζω) (ταράσσω, φράσσω αντί ταράζω, φράζω)
- Ρηματική καταληξη α' πληθυντικού σε –όμε (κάνομε, έχομε αντί κάνουμε, έχουμε)
- Ρηματική κατάληξη –εύγω (-εύω) (παντρεύγω, χορεύγω αντί παντρεύω, χορεύω)
- Σχηματισμός γ' πληθυντικού ενεστώτα και παρατατικού με τα επιθήματα –ούσι και –άσι (-ουν) (πιστεύουσι αντί πιστεύουν)
- Τα ρήματα σε –πτω, τα οποία στην ΝΕ έγιναν -βω, στην κρητική διάλεκτο λήγουν σε –φτω (ανάφτω αντί ανάβω) Σύνταξη Η σύνταξη του γλωσσικού συστήματος της διαλέκτου δεν εμφανίζει ιδιαίτερες διαφοροποιήσεις από εκείνο της κοινής νεοελληνικής.
- επίταξη του εγκλιτικού τύπου της αντωνυμίας (κατέχω το)
- πρόταξη της αντωνυμίας στην προστακτική, όταν προηγείται το αντικείμενο (έναν καφέ μου φτιάξε). (Καυκαλάς, 1992: 22, Κοντοσόπουλος, 1970, Κοντοσόπουλος, 2001: 12- 13, 31, 36).

Στη συνέχεια θα ακολουθήσει ένα κεφάλαιο όπου θα αναλύσουμε διεξοδικά όλες τις έρευνες που έχουν γίνει για τη χρήση των νεοελληνικών διαλέκτων και αφορούν την δική μας έρευνα. Θα αναφέρουμε το δείγμα, το υλικό, τον στόχο, και τα αποτελέσματα των ερευνών αυτών, με σκοπό στην συνέχεια και μετά την σχολαστική ανάλυση της δικής μας έρευνας να αναλύσουμε κατά πόσο τα αποτελέσματα της έρευνας μας, συγκλίνουν η αποκλίνουν από τα αποτελέσματα των άλλων ερευνών. Η δική μας έρευνα όπως έχουμε ήδη αναφέρει διερευνά τις στάσεις και τις απόψεις των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε σχέση με τις ΝΕ διαλέκτους κι αν αυτές μπορούν να διδαχτούν στο σχολείο η όχι. Κάνουμε μια προσπάθεια σύγκρισης ενός επαρχιακού και ενός αστικού κέντρου με την χρήση της ποιοτικής έρευνας και της ημιδομημένης συνέντευξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΈΡΕΥΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΛΕΚΤΩΝ

2.1 Στάσεις απόψεις των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης σχετικά με τις ΝΕ.

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναλύσουμε έρευνες που έχουν γίνει σχετικά με την χρήση των διαλέκτων και που τις θεωρούμε σημαντικές για την έρευνα μας. Ξεκινώντας από ένα πιο γενικό πλαίσιο παραθέτουμε το άρθρο του Παπαναστασίου (2005) με τίτλο « Η σημερινή κατάσταση των ΝΕ διαλέκτων». Στο συγκεκριμένο άρθρο εξετάζεται ο ρόλος που μπορεί να έχουν οι ΝΕ διάλεκτοι στην εκπαίδευση σε σχέση πάντα με την σημερινή τους κατάσταση. Επίσης συζητιούνται και σχολιάζονται οι γεωγραφικές ιστορικές πληθυσμιακές και γλωσσικές παράμετροι που μπορούν να συμβάλλουν προς αυτή την κατεύθυνση.

Στην εργασία της Κάππα (2015) « Φωνολογικά χαρακτηριστικά της κρητικής διαλέκτου» παρουσιάζει τα κύρια φωνολογικά φαινόμενα της κρητικής διαλέκτου και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η κρητική διάλεκτος βρίσκεται σε υποχώρηση στα αστικά κέντρα της Κρήτης, λόγω της επικράτησης της ΝΕ. Η διάλεκτος χρησιμοποιείται μόνο για ανεπίσημη επικοινωνία πιο πολύ στα χωριά και όχι στις πόλεις. Αναφέρει ότι υπάρχει ανάγκη συλλογής σύγχρονου υλικού και δημιουργία βάσης δεδομένων για τη μελέτη της διαλέκτου.

Στην συνέχεια οι Αρχάκης, Φτερνιάτη και Τσάμη (2016) με την εργασία τους με τίτλο « Η γλωσσική ποικιλότητα σε κείμενα μαζικής Κουλτούρας: προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης της» στοχεύουν στην ανάλυση του τρόπου αναπαράστασης της γλωσσικής ποικιλότητας σε τηλεοπτικά κείμενα μαζικής κουλτούρας καθώς και τις γλωσσικές ιδεολογίες που παράγονται και ενισχύονται μέσω της αναπαράστασης αυτής. Στη συνέχεια καταθέτουν ενδεικτικές προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης των πορισμάτων της ανάλυσης, εφαρμόζοντας την προσέγγιση των πολυγραμματισμών. Οι προτεινόμενες διδακτικές δραστηριότητες αποσκοπούν στην ανάπτυξη της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης των μαθητών ώστε να είναι σε θέση να ανιχνεύουν και να μην αποδέχονται χωρίς κρίση τις λανθάνουσες και φυσικοποιημένες ιδεολογικές φορτίσεις που συνδέουν την αναπαράσταση της γλωσσικής ποικιλότητας στα τηλεοπτικά κείμενα. Οι Παπαζαχαρίου, Φτερνιάτη, Αρχάκης & Τσάμη. (2016) πραγματοποίησαν έρευνα σε 4 σχολεία της Αχαΐας, με δείγμα 96 μαθητές Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού και στόχο να εντοπίσουν τις γλωσσικές στάσεις τους προς τη γεωγραφική ποικιλότητα και συγκεκριμένα τις αντιλήψεις τους για το εμφανές και το καλυμμένο γόητρο που έχουν οι γεωγραφικές ποικιλίες και οι διαλεκτόφωνοι. Οι μαθητές παρακολούθησαν τηλεοπτικά αποσπάσματα, όπου χρησιμοποιήθηκε παραλλαγμένη η τεχνική των εναρμονισμένων αμφιέσεων και συμπλήρωσαν ένα ανώνυμο ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού τύπου Τα δεδομένα αναλύθηκαν στατιστικά με το πακέτο SPSS 20.0, χρησιμοποιώντας το παραμετρικό τεστ Factor Analysis.

Οι μαθητές θεωρούν ότι οι γεωγραφικές ποικιλίες δεν έχουν εμφανές γόητρο και έχουν αρνητική αξιολόγηση από τους ομιλητές και όταν αναπαριστώνται στην τηλεόραση, στοχοποιούνται και προκαλούν γέλιο. Αυτό μας δείχνει ότι από το τέλος του δημοτικού, τα παιδιά επηρεάζονται από τα μεταπραγματολογικά στερεότυπα που αναπαράγουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, με σκοπό να προωθήσουν την πρότυπη γλώσσα και να στιγματίσουν τις γεωγραφικές ποικιλίες (Archakis et al., 2014 όπως αναφέρεται στο Παπαζαχαρίου κ.ά. 2016). Ακόμη επηρεάζονται από στερεότυπα που οριοθετούν τις ποικιλίες σε συγκεκριμένα επικοινωνιακά πλαίσια, και αξιολογούν θετικά όσους χρησιμοποιούν διαλεκτικό λόγο αποκλειστικά στα όρια της γλωσσικής τους κοινότητας.

Οι Καμπάκη-Βουγιουκλή και Δούρου (2015) σε έρευνά τους με 145 ελληνόφωνους και μη, μαθητές και μαθήτριες του Λυκείου Σουφλίου, προσπάθησαν να εντοπίσουν με ερωτηματολόγιο κατά πόσο γίνεται χρήση του ιδιώματος και ποια είναι η στάση τους απέναντι στο ιδίωμα. Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου αφορούσε το φύλο, την ηλικία, τη μητρική γλώσσα και την καταγωγή, ενώ το δεύτερο περιείχε ερωτήσεις κλειστού τύπου για το βαθμό χρήσης του ή μη από τη γλωσσική κοινότητα και τα αίτια που δε χρησιμοποιείται. Στο τρίτο μέρος του υπήρχαν ερωτήσεις για τη συχνότητα χρήσης του από τους ίδιους και την οικογένειά τους και ζητούνταν η άποψή τους για το συγκεκριμένο, αλλά και για τα υπόλοιπα ιδιώματα που οι μαθητές έπρεπε να απαντήσουν σε μια ράβδο με διακύμανση από το 0 έως το 1. Στο τελευταίο ερώτημά του υπήρχε ένας πίνακας με 18 λέξεις από το ιδίωμα που οι μαθητές έπρεπε να τις αντιστοιχίσουν στην κοινή ΝΕ. Απαντήσεις δόθηκαν μόνο σε 130 ερωτηματολόγια και από αυτούς οι 39 δε συμπλήρωσαν τις ερωτήσεις της ράβδου, καθώς δήλωσαν ότι δεν κάνουν χρήση του τοπικού γλωσσικού ιδιώματος από άγνοια ή προκατάληψη. Στην τελευταία ερώτηση απάντησαν 91 μαθητές, 34 της Α΄ Λυκείου, 22 της Β΄ και 35 της Γ΄ Λυκείου. Οι απαντήσεις έδειξαν ότι γίνεται ελάχιστη χρήση του Σουφλιώτικου ιδιώματος από τους μαθητές και από το οικογενειακό τους περιβάλλον, όμως η στάση τους απέναντι στα ιδιώματα είναι θετική. Ακόμη φάνηκε ότι τα αγόρια είναι αυτά που γνωρίζουν πιο καλά το ιδίωμα και είναι πιο θετική η στάση τους απέναντι στα ιδιώματα και ότι πολύ λίγοι ξενόγλωσσοι μαθητές έχουν γνώση του ιδιώματος. Τέτοια αποτελέσματα δείχνουν ότι η νεότερη γενιά φαίνεται να ευνοεί τη χρήση της διαλεκτικής ποικιλίας κάτι το οποίο οι γονείς τους εγκατέλειψαν και το μετανιώνουν. Προτείνεται επίσης η χρήση των γλωσσικών ποικιλιών τόσο εντός της διδακτέας ύλης στο γλωσσικό μάθημα όσο και μέσα στην τάξη γενικότερα. Έτσι οι μαθητές θα έχουν την δυνατότητα να εμπλουτίσουν τη γλώσσας τους και οι γλωσσικές ποικιλίες θα τους προσφέρουν ευκαιρίες έκφρασης και δημιουργικότητας για να αποδεσμευτούν από τα γλωσσικά στερεότυπα και την τυποποίηση του λόγου.

Η Ματθαιούδάκη με την παρουσίαση της στο πρόγραμμα VOCALECT (ΔΙΑΦΩΝΗΕΝ) χρηματοδοτούμενο από την πράξη Θαλής με τίτλο: «Η ανάδειξη των ελληνικών διαλέκτων και η ευαισθητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας.» στοχεύει στην καταγραφή και γλωσσολογική ανάλυση του φωνηεντικού συστήματος διαφόρων ΝΕ διαλεκτικών περιοχών και αποσκοπεί στην ενημέρωση της εκπαιδευτικής κοινότητας σχετικά με τον πλούτο των ΝΕ διαλέκτων. Η καινοτομία του προγράμματος έγκειται στο ότι αποτελεί την πρώτη συστηματική, συγκριτική, διεπιστημονική και εργαστηριακή μελέτη αυτού του είδους. Πιο συγκεκριμένα οι στόχοι αυτής της δράσης είναι: α) η ευαισθητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας σχετικά με τα φωνητικά χαρακτηριστικά των ελληνικών διαλέκτων και με τις διαλέκτους συγκεκριμένων περιοχών της Ελλάδας, β) η δυνατότητα αναγνώρισης τοπικών διαλέκτων και γ) η δυνατότητα κατανόησης συγκεκριμένων διαλέκτων (φωνητικών) χαρακτηριστικών τους. Ένα σημαντικό λοιπόν κομμάτι του προγράμματος στοχεύει στην ευαισθητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας (εκπαιδευτικών και μαθητών όλων των βαθμίδων) σχετικά με τον πλούτο των ελληνικών διαλέκτων και την ανάγκη διατήρησής τους, έτσι ώστε να αποστιγματιστούν τα διαλεκτικά φωνητικά χαρακτηριστικά και να αμβλυνθούν οι οποίες αρνητικές στάσεις ή προκαταλήψεις που συνδέονται με αυτά. Για τους σκοπούς αυτής της εργασίας σχεδιάστηκε ερωτηματολόγιο με στόχους α) να ανιχνεύσει και να καταγράψει τον βαθμό επίγνωσης των μαθητών σχετικές με τις διαλεκτικές ποικιλίες της ελληνικής γλώσσας, β) να διερευνήσει τις στάσεις και τις πεποιθήσεις τους για τις ποικιλίες αυτές και γ) να καταγράψει τις απόψεις τους σχετικά με τον ρόλο των διαλέκτων στην κοινωνία και την εκπαίδευση. Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε σε 114 μαθητές και μαθήτριες από Α γυμνασίου έως Γ λυκείου σε πρότυπα πειραματικά γυμνάσια και λύκεια της Θεσσαλονίκης το σχολικό έτος 2014-2015. Οι μαθητές δεν ήταν μόνο από το κέντρο της Θεσσαλονίκης αλλά και από την ευρύτερη περιοχή. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 30 ερωτήσεις 29 από τις οποίες είναι κλειστού τύπου και χωρίζεται σε 5 μέρη: α) προφίλ του μαθητή β) καταγωγή, μητρική γλώσσα/γλώσσες και μορφωτικό υπόβαθρο γονέων, γ) χρήση της γλώσσας από τον μαθητή δ) απόψεις σχετικά με τις ΝΕ διαλέκτους ε) απόψεις σχετικά με το ρόλο των διαλέκτων στην κοινωνία και στο σχολείο. Τα αποτελέσματα της έρευνας καταδεικνύουν ότι ενώ η πλειοψηφία των μαθητών φαίνεται να έχει γενικά θετικές στάσεις αναφορικά με τη χρήση των διαλέκτων όταν τα ερωτήματα στρέφονται προς συγκεκριμένους κοινωνικούς χώρους και περιστάσεις όπως είναι η χρήση των διαλέκτων στα ΜΜΕ ή στην εκπαίδευση υποστηρίζει ξεκάθαρα την χρήση των ΝΕ. Τα ευρήματα αυτά υπογραμμίζουν την ανάγκη μιας εκπαιδευτικής παρέμβασης με στόχο να καταπολεμήσει το ρατσιστικό φαινόμενο απέναντι στη χρήση διαλεκτικών ποικιλιών αλλά και της επικρατούσας άποψης ότι οι διάλεκτοι είναι κατώτεροι από την ΝΕ.

Ο Ντίνας με το άρθρο του « Η αξιοποίηση της διαλεκτικής ποικιλίας στο πλαίσιο της παιδαγωγικής του κριτικού γραμματισμού: η συγκεκριμένη διδακτική έρευνα,» παρουσιάζει τις εμπειρίες από μια διδακτική απόπειρα αξιοποίησης της γεωγραφικής γλωσσικής ποικιλίας στο γυμνάσιο. Συζητά το γεγονός ότι παρόλη τη σημασία της γλωσσικής ποικιλότητας για γλωσσολόγους και παιδαγωγούς οι διάλεκτοι δεν έχουν αντιμετωπιστεί πάντα και παντού με την ίδια προσοχή και ευαισθησία. Οι λόγοι είναι πολλοί και έχουν να κάνουν συνήθως με την στάση την οποία οι κοινωνίες, κάτω από τις κατά καιρούς συγκυρίες και τις γενικότερες ιδεολογικές και πολιτικές τους επιλογές, διαμόρφωναν προς την ετερότητα υπό τις διάφορες εκδοχές της. Στη σημερινή εποχή, παρόλη την ομογενοποίηση που επιχειρείτε υπό την επίδραση της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας και με την επικράτηση του διαδικτύου οι διάλεκτοι και η γλωσσική ποικιλία γενικά αντιμετωπίζονται με ιδιαίτερα θετικό πνεύμα ως φορείς πολιτιστικών και γλωσσικών αξιών. Στην ίδια κατεύθυνση κινείτε σε γλωσσοδιδακτικό επίπεδο η παιδαγωγική του κριτικού γραμματισμού με τις διάφορες εκδοχές τοποθετούμενη απολύτως θετικά έναντι της γλωσσικής/διαλεκτικής ποικιλότητας και ενσωματώνοντας την δημιουργικά στα προγράμματα γλωσσικής διδασκαλίας. Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζονται εδώ οι εμπειρίες από μια διδακτική απόπειρα αξιοποίησης της γεωγραφικής γλωσσικής ποικιλίας στο Γυμνάσιο. Η πειραματική εφαρμογή γίνεται στο Γυμνάσιο Αφάντου Ρόδου. Ο γενικός σκοπός της διδασκαλίας ήταν η βελτίωση της αυτοεκτίμησης, η ενίσχυση της θετικής στάσης προς το σχολείο, κυρίως από την πλευρά παιδιών που προέρχονται από διαλεκτόφωνο γλωσσικό περιβάλλον, και η καλλιέργεια της ανεκτικότητας τους στη γλωσσική διαφορετικότητα. Η διδασκαλία περιλάμβανε 4 διδακτικές ενότητες, στις οποίες λήφθηκε ιδιαίτερη μέριμνα, ώστε όλες οι διδακτικές ενέργειες να αφορούν τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα των διαλεκτόφωνων μαθητών του γυμνασίου Αφάντου. Στο τέλος του όλου σχεδίου εργασίας project ζητήθηκε από τους μαθητές να απαντήσουν σε ένα ερωτηματολόγιο για να διαπιστωθεί πως προσέλαβαν την όλη διαδικασία, καθώς και ποιες ήταν οι στάσεις τους απέναντι στην πορεία διδασκαλίας, που ακολουθήθηκε και γενικότερα στα μορφωτικά αγαθά που αποκόμισαν από αυτήν. Το ερωτηματολόγιο απάντησαν 22 μαθητές της Γ τάξης του Γυμνασίου Αφάντου της Ρόδου 12 κορίτσια και 10 αγόρια. Οι ερωτήσεις που χρησιμοποιήθηκαν ήταν 8 ερωτήσεις ανοιχτού τύπου. Τα συμπεράσματα κατέδειξαν ότι αξίζει να τονιστεί η ενεργός συμμετοχή κυρίως των μαθητών που χαρακτηρίζονται ως «αδύνατοι». Αποτελεί θετική «έκπληξη» να βλέπει κανείς παιδιά αδιάφορα για το γλωσσικό μάθημα να δείχνουν εξαιρετικό ενδιαφέρον για αυτό και να παρεμβαίνουν στη διδασκαλία μέσω της καταγραφής προσωπικών τους βιωμάτων ως αυθεντικοί χρήστες του ιδιώματος. Η σύγκριση των δύο ιδιωμάτων της Κοζάνης και της Αφάντου αποτέλεσε έναυσμα ώστε, οι μαθητές να αντιληφτούν την παντοδυναμία της γλώσσας, την ποικιλομορφία της, αλλά και πόσο ίδια είναι όσον αφορά τους βαθύτερους μηχανισμούς που την διέπουν και τους βαθύτερους σκοπούς που αυτή εκπληρώνει.

Επιπρόσθετα, η επαφή των μαθητών με το ιδίωμα τους οδήγησε σε συνειρμικές αναφορές για τα ήθη και έθιμα και για τα διάφορα λαογραφικά στοιχεία της περιοχής τους, με αποτέλεσμα να γίνει μια διαθεματική προσέγγιση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του τόπου τους και σε άλλους τομείς, πέραν του ιδιώματος. Κατά την διάρκεια της διδακτικής πορείας δημιουργήθηκε θετικό παιδαγωγικό κλίμα που μετέτρεψε το γλωσσικό μάθημα από μια στείρα μετωπική διδασκαλία κανονιστικών γλωσσικών προτύπων σε μια διαλογικής μορφής διδασκαλία, στηριζόμενη στην ομαδοσυνεργατική μάθηση. Εν κατακλείδι αξίζει να σημειωθεί ότι προσεγγίζοντας κανείς ως εκπαιδευτικός το γλωσσικό ιδίωμα μιας περιοχής που υπηρετεί γίνεται πιο οικείος στα παιδιά, αλλά και στην τοπική κοινωνία γενικότερα. Το γεγονός αυτό διευκολύνει σημαντικά το παιδαγωγικό έργο ενός εκπαιδευτικού και ιδιαίτερα εκείνου που δεν είναι ντόπιος, γιατί τυγχάνει αυτόματα μεγαλύτερης και ταχύτερης αποδοχής από τους μαθητές και το έργο του διευκολύνεται περισσότερο με το να είναι προετοιμασμένος στην «ντοπιολαλιά» της τάξης.

Στο άρθρο του Χατζησαββίδη « Η σύγχρονη ποντιακή διάλεκτος και η διδασκαλία της» παρουσιάζονται, στο πρώτο μέρος, στοιχεία της ιστορικής και γλωσσολογικής ταυτότητας της ποντιακής καθώς και στοιχεία της κοινωνιογλωσσολογικής ταυτότητας της σύγχρονης ποντιακής αλλά και ορισμένες γλωσσικές ιδιαιτερότητες της ποντιακής σε σύγκριση με τη σύγχρονη ΝΕ. Στο δεύτερο μέρος του άρθρου γίνεται αρχικά αναφορά στις πρώτες προσπάθειες για την διδασκαλία της ποντιακής, στον προβληματισμό που αναπτύχθηκε για την θεσμοθέτηση της διδασκαλίας της σε δυο ποντιακού ενδιαφέροντος συνέδρια και στις πιο πρόσφατες προσπάθειες θεσμοθέτησης της διδασκαλίας της. Στη συνέχεια γίνεται μια κριτική παρουσίαση του εγχειριδίου που δημιουργήθηκε για την διδασκαλία της ποντιακής που εκδόθηκε το 2013 από τον πανελλήνιο σύνδεσμο ποντίων εκπαιδευτικών. Τέλος παρουσιάστηκαν κάποια αποτελέσματα από την μικρής έκτασης έρευνα που διεξήχθη μεταξύ των ατόμων που παρακολούθησαν μαθήματα ποντιακής κατά την περίοδο 2013-2014 προκειμένου να διερευνηθούν κάποια δημογραφικά και διδακτικής φύσης στοιχεία.

Ο Κουρδης (1997) προσπάθησε να ανιχνεύσει τον τρόπο που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές τα τοπικά ιδιώματα – διαλέκτους και ιδιαίτερα το θεσσαλικό ιδίωμα. Η έρευνα αφορούσε 10 φοιτητές του Α. Π. Θ. 6 Άνδρες και 4 γυναίκες με καταγωγή από διάφορα μέρη της Ελλάδας που φοιτούσαν σε θεωρητικές και θετικές σχολές και δεν είχαν γλωσσολογική κατάρτιση και πρόσβαση σε γλωσσολογικές μελέτες. Οι φοιτητές άκουσαν πρώτα μια 10λεπτη μαγνητοφωνημένη αφήγηση μιας ομιλήτριας του θεσσαλικού ιδιώματος, και στη συνέχεια μαγνητοφωνήθηκαν οι ίδιοι να απαντούν στις ερωτήσεις του ερευνητή οι οποίες ήταν ερωτήσεις ανοιχτού και κλειστού τύπου. Σύμφωνα με τις ομόφωνες απόψεις των φοιτητών, το άκουσμα του θεσσαλικού ιδιώματος συνδέεται με το χωριό, με ηλικιωμένα άτομα, που δεν εξομαλύνουν ποτέ το φωνολογικό και το μορφολογικό τους σύστημα και με «αμόρφωτους και κακόγουστους» ανθρώπους που δεν ενδιαφέρονται για την ηχητική καλαισθησία του λόγου τους, η οποία ταυτίζεται με την ΝΕ.

Με την διδακτορική του διατριβή για το θεσσαλικό ιδίωμα ο Κουρδής (2003) προσπάθησε να ερμηνεύσει μέσα από τις ιδεολογικές στάσεις και απόψεις συγκεκριμένων γλωσσικών κοινοτήτων, τη γλωσσική ιδεολογία και τις κοινωνικές πρακτικές που συνοδεύουν το ιδίωμα. Σκοπός της διατριβής δεν ήταν μόνο η γλωσσολογική μελέτη του ιδιώματος αλλά η ανάδειξη της θέσης του ως γλωσσικού συστήματος καθώς και η μελέτη των στάσεων και προκαταλήψεων της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στο συγκεκριμένο ιδίωμα. Η διατριβή είχε κοινωνιολογικό και ανθρωπολογικό προσανατολισμό. Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε ήταν το ερωτηματολόγιο, που περιείχε συγκεκριμένες ερωτήσεις στα πλαίσια μιας μαγνητοφωνημένης συνέντευξης. Υπήρχε η δυνατότητα να τροποποιούνται οι ερωτήσεις για την καλύτερη κατανόηση τους από τα συμμετέχοντα άτομα. Υπήρχαν 2 ερωτηματολόγια κλειστών και ανοιχτών ερωτήσεων. Το ένα αφορούσε 48 άτομα από την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη 24 άντρες και 24 γυναίκες χωρισμένοι σε δυο ηλικιακές ομάδες, 20 έως 40 ετών και άνω των 40 δείγμα ευρείας κοινωνικής διαστρωμάτωσης του κοινωνικού επιπέδου αποφοίτων Δημοτικού, Λυκείου, και Πανεπιστημίου. Το άλλο αφορούσε 72 Θεσσαλούς ανθρώπους 24 από την Λάρισα 24 από την Καρδίτσα και 24 από τα Τρίκαλα, 36 άντρες και 36 γυναίκες, χωρισμένοι σε ηλικιακές ομάδες 20 έως 40 ετών και άνω των 40 όπως και το πρώτο δείγμα έτσι και το δεύτερο είχε δείγμα ευρείας κοινωνικής διαστρωμάτωσης του κοινωνικού επιπέδου αποφοίτων δημοτικού, Λυκείου, και Πανεπιστημίου. Ενώ η μη Θεσσαλοί υποστήριξαν ότι τα σωστά ελληνικά είναι αυτά που έχουν γραμματική και συντακτικό, οι Θεσσαλοί υποστήριξαν ότι σωστά ελληνικά είναι αυτά που κατά την εκφορά τους στον προφορικό λόγο δεν κόβονται οι λέξεις. Οι νεότεροι ομιλητές από την Θεσσαλία ανέφεραν ότι κάνουν χρήση του ιδιώματος στην εργασία τους πιο συχνά από τους μεγαλύτερους, σε αντίθεση με τους νεώτερους μη Θεσσαλούς που κρατούν αποστάσεις από το ιδίωμα όπως είναι φυσιολογικό. Για κάποιους ομιλητές το ιδίωμα της Θεσσαλίας είναι «επαρχιώτικα» ελληνικά, αφού η επίσημη ΝΕ λόγω του κύρους της επιβλήθηκε στις άλλες ποικιλίες, οδηγώντας τις στην απαξίωση. Μεγάλο ποσοστό μη Θεσσαλών ομιλητών δεν συσχετίζει το ιδίωμα με συγκεκριμένο επάγγελμα, περίπου οι μισοί ανέφεραν ότι μιλιέται στην κεντρική και βόρεια Ελλάδα και οι περισσότεροι βλέπουν το ιδίωμα ως φορέα πολιτισμού και όχι αισθητικής. Οι Θεσσαλοί πληροφορητές ανέφεραν ότι μιλούν αυτό το ιδίωμα που μιλιέται στη Θεσσαλία, στην Ήπειρο και τη Μακεδονία πιο συχνά οι άντρες από τις γυναίκες.

Η Πλαδή (2001) πραγματοποίησε δεκαετή έρευνα πάνω στις στάσεις και στη γλωσσική πρακτική των ομιλητών του γλωσσικού ιδιώματος του Λιτόχωρου Πιερίας, με ερωτηματολόγιο στο πλαίσιο συνέντευξης και άμεση παρατήρηση. Στο Λιτόχωρο επικρατεί η άποψη κυρίως από τους πιο ηλικιωμένους ότι τα λιτοχωρίτικα είναι μια μικτή γλώσσα των απολίτιστων που δε μιλιέται σωστά και δεν πρέπει να τη μεταδίδουν στα παιδιά τους, σε αντίθεση με τη γλώσσα της πόλης, την οποία μιλούν οι ευγενείς και καλλιεργημένοι και θα βοηθήσει τα παιδιά στην κοινωνική τους πρόοδο. Αρνητική στάση διατηρούν και τα παιδιά και οι έφηβοι που ειρωνεύονται σε πολλές περιπτώσεις τους ομιλητές των λιτοχωρίτικων.

Θετική στάση διατηρούν πολλοί τριαντάρηδες και οι ηλικιωμένοι ομιλητές που συνδέουν τη διατήρηση της γλώσσας τους, με τη διατήρηση της πολιτισμικής τους κληρονομιάς, της ιστορίας και της ταυτότητάς τους και δε θέλουν να πάντων να μιλούνται τα λιτοχωρίτικα. Όμως υπάρχει αντίφαση στη στάση των ηλικιωμένων καθώς οι ίδιοι παραδέχονται ότι, δεν είναι χρήσιμη γλώσσα για τα παιδιά τους και την ανάπτυξη της περιοχής. Η θετική στάση οφείλεται, στην αλληλεγγύη και τους δεσμούς με τους συγχωριανούς τους, ενώ η αρνητική στάση οφείλεται στη δύναμη, την οποία θεωρούν ότι τους προσφέρει η χρήση της πρότυπης γλώσσας.

Η Αγγελοπούλου (2010) στη διδακτορική της διατριβή για το γορτυνιακό ιδίωμα εξέτασε στάσεις και απόψεις εκπαιδευτικών και μαθητών απέναντι στα ιδιώματα. Έγινε προσπάθεια να προσδιοριστούν οι στάσεις των εκπαιδευτικών, να αναλυθεί πώς αντιμετωπίζεται η χρήση ποικιλιών και πώς επηρεάζονται οι γλωσσικές προκαταλήψεις από το φύλο, τη διαμονή κατά την παιδική ηλικία, το μορφωτικό και κοινωνικό επίπεδο της οικογένειάς τους και τις περιοχές όπου εργάστηκαν. Η έρευνα βασίστηκε σε 33 καθηγητές, 11 άντρες και 22 γυναίκες, από τους 53 που είχε προγραμματιστεί αρχικά, λόγω άρνησης 20 καθηγητών να συμμετάσχουν. Οι εκπαιδευτικοί υπηρετούσαν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην περιοχή της Γορτυνίας στην Αρκαδία και χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο ερωτήσεων ανοικτού και κλειστού τύπου, καθώς και διαβαθμισμένων απαντήσεων. Οι καθηγητές απάντησαν ότι περισσότερο οι μαθητές που έχουν μέτρια και χαμηλή επίδοση και κατάγονται από οικογένειες με χαμηλό μορφωτικό και κοινωνικό επίπεδο κάνουν χρήση διαλεκτικών στοιχείων στον προφορικό αλλά και στο γραπτό λόγο, μέσα και έξω από την τάξη, αλλά, όσο μεγαλώνουν και αποκτούν γλωσσική συνείδηση, χρησιμοποιούν πιο πολύ τη γλώσσα του σχολείου. Μεγάλο ποσοστό αυτοαναιρείται, καθώς απάντησε ότι η χρήση ποικιλιών από μαθητές δεν επηρεάζει αρνητικά τη σχολική και επαγγελματική τους πρόοδο, αν και οι μισοί πιστεύουν ότι πρέπει να διορθώνονται όσοι μαθητές κάνουν χρήση ιδιωματικού λόγου. Οι γυναίκες και όσοι μεγάλωσαν σε αστικά κέντρα εξέφρασαν πιο θετική γνώμη για τα ιδιώματα. Γενικά, δεν προκύπτει ξεκάθαρη άποψη για τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στις ποικιλίες. Όσον αφορά τους μαθητές, στόχος ήταν ο προσδιορισμός των αντιλήψεών τους για το γορτυνιακό ιδίωμα και της γλωσσικής τους συνειδητοποίησης, καθώς και να αναδειχθεί το πώς επηρεάζονται οι γλωσσικές προκαταλήψεις από το φύλο, την ηλικία από το μορφωτικό και κοινωνικό επίπεδο της οικογένειάς τους. Δείγμα αποτέλεσαν 139 από τους 288 μαθητές των Γυμνασίων και Λυκείων της ευρύτερης περιοχής της Γορτυνίας το σχολικό έτος 2007-2008. Μοιράστηκε ερωτηματολόγιο, που στο ένα μέρος καταγραφόταν το φύλο, η τάξη, η μόνιμη κατοικία τους και το επάγγελμα που ασκούσαν οι γονείς τους, για τον προσδιορισμό της κοινωνικής τους ταυτότητας και στο άλλο μέρος ζητήθηκε από τους μαθητές να βρουν τις διαφορές ανάμεσα σε δύο όμοια κείμενα γραμμένα το ένα στο γορτυνιακό ιδίωμα και το άλλο στην κοινή γλώσσα, καθώς και ποιος ήταν ο ομιλητής στο καθένα. Επίσης τους ζητήθηκε να βγάλουν συμπεράσματα για την ταυτότητα των ομιλητών και να αναφέρουν αν χρησιμοποιούν στο λόγο τους στοιχεία από το πρώτο κείμενο και ποια δε θα χρησιμοποιούσαν ποτέ.

Νωρίτερα συλλέχτηκε δείγμα από προφορικό και γραπτό λόγο μαθητών, όπου επιβεβαιώνεται η χρήση του ιδιώματος και ο κυρίαρχος ρόλος του στον προφορικό κυρίως λόγο τους. Στο πρώτο ερώτημα, οι μαθητές απάντησαν πως η γλώσσα του πρώτου κείμενου είναι «παλιά», «χωριάτικη», «λαϊκή» και το κείμενο «βλάχικο», με λάθη στην έκφραση, ενώ του δεύτερου «επίσημη», «καινούρια» και το κείμενο «κανονικό» και «πολιτισμένο». Το πρώτο κείμενο έχει λέξεις που δεν είναι σωστές, που χρησιμοποιούνται στον προφορικό λόγο, «περίεργες», «με ορθογραφικά λάθη», που φανερώνουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, «επαρχιώτικες», που τις χρησιμοποιούν οι αγρότες και οι κάτοικοι των χωριών, ενώ το δεύτερο «σύγχρονες», «συνηθισμένες», «σωστές», που χρησιμοποιούνται στον γραπτό λόγο και τις χρησιμοποιούν οι Αθηναίοι. Ένας στους τέσσερις μαθητές θεωρεί «βλάχικο» το πρώτο κείμενο και «κανονικό» το δεύτερο. Ακόμη οι μαθητές συγγέουν την καθαρεύουσα με τη δημοτική και τη ΝΕ γλώσσα. Σχετικά με την ταυτότητα του ομιλητή οι μισοί μαθητές θεωρούν ότι ο πρώτος ζει σε χωριό και χαρακτηρίζεται «χωριάτης», «βλάχος» και «άνθρωπος κλειστής κοινωνίας» και ο δεύτερος σε πόλη και χαρακτηρίζεται «Αθηναίος» και «πρωτευουσιάνος». Ο ομιλητής του πρώτου κειμένου θεωρείται ηλικιωμένος και αγράμματος, ενώ του δεύτερου νέος και μορφωμένος. Οι μισοί περίπου μαθητές απάντησαν ότι δε θα χρησιμοποιούσαν ποτέ στοιχεία του πρώτου κειμένου επειδή είναι άλλες οι ανάγκες της εποχής μας, έχει ανέβει το μορφωτικό επίπεδο και στιγματίζεται όποιος δε χρησιμοποιεί λέξεις με όμορφη αισθητική. Μόνο 7 αγόρια δήλωσαν ότι θα χρησιμοποιούσαν λέξεις από το πρώτο κείμενο και 2 μαθητές δήλωσαν ότι θα το έκαναν ανάλογα με τον συνομιλητή τους. Λιγότεροι από τους μισούς μαθητές σημείωσαν ποιους τύπους θα χρησιμοποιούσαν και ποιους όχι, χωρίς να υπάρχει ομοφωνία καθώς δε μπόρεσαν να διαχωρίσουν επακριβώς τα διαλεκτικά στοιχεία από τα μη διαλεκτικά.

Η Καμπάκη-Βουγιουκλή και Δούρου (2015) σε έρευνά τους με 145 ελληνόφωνους και μη, μαθητές και μαθήτριες του λυκείου Σουφλίου, προσπάθησαν να εντοπίσουν με ερωτηματολόγιο κατά πόσο γίνεται χρήση του ιδιώματος και ποια είναι η στάση τους απέναντι στο ιδίωμα. Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου αφορούσε το φύλο, την ηλικία, τη μητρική γλώσσα και την καταγωγή, ενώ το δεύτερο περιείχε ερωτήσεις κλειστού τύπου για το βαθμό χρήσης του ή μη από τη γλωσσική κοινότητα και τα αίτια που δε χρησιμοποιείται. Στο τρίτο μέρος του υπήρχαν ερωτήσεις για τη συχνότητα χρήσης του από τους ίδιους και την οικογένειά τους και ζητούνταν η άποψή τους για το συγκεκριμένο, αλλά και για τα υπόλοιπα ιδιώματα που οι μαθητές έπρεπε να απαντήσουν σε μια ράβδο με διακύμανση από το 0 έως το 1. Στο τελευταίο ερώτημά του υπήρχε ένας πίνακας με 18 λέξεις από το ιδίωμα που οι μαθητές έπρεπε να τις αντιστοιχίσουν στην ΝΕ. Απαντήσεις δόθηκαν μόνο σε 130 ερωτηματολόγια και από αυτούς οι 39 δε συμπλήρωσαν τις ερωτήσεις της ράβδου, καθώς δήλωσαν ότι δεν κάνουν χρήση του τοπικού γλωσσικού ιδιώματος από άγνοια ή προκατάληψη. Στην τελευταία ερώτηση απάντησαν 91 μαθητές, 34 της Α΄ λυκείου, 22 της Β΄ και 35 της Γ΄ λυκείου. Οι απαντήσεις έδειξαν ότι γίνεται ελάχιστη χρήση του Σουφλιώτικου ιδιώματος από τους μαθητές και από το οικογενειακό τους περιβάλλον, όμως η στάση τους απέναντι στα ιδιώματα είναι θετική.

Ακόμη φάνηκε ότι τα αγόρια είναι αυτά που γνωρίζουν πιο καλά το ιδίωμα και είναι πιο θετική η στάση τους απέναντι στα ιδιώματα και ότι πολύ λίγοι ξενόγλωσσοι μαθητές έχουν γνώση του ιδιώματος.

Έρευνα της Πλουμίδη (2016) εξέτασε ζητήματα που αφορούν την διδασκαλία και τη χρήση ποικιλιών της ΝΕ στην εκπαίδευση, αφού διερεύνησε τις στάσεις γονέων μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο Ηράκλειο Κρήτης μέσω συνέντευξης, που αποτελούνταν από ανοιχτές ερωτήσεις. Το δείγμα αφορούσε 15 γονείς μαθητών, 6 άνδρες και 9 γυναίκες ηλικίας 32 έως 55 ετών, που τα παιδιά τους φοιτούσαν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και οι περισσότεροι είχαν κρητική καταγωγή, ενώ 3 γυναίκες δεν είχαν καταγωγή από την Κρήτη και οι 6 από τους 15 δε θεωρούσαν τον εαυτό τους διαλεκτόφωνο. 8 από τους 15 γονείς είχαν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση και οι υπόλοιποι τη δευτεροβάθμια. Οι γονείς, παρόλο που θεωρούν ότι η διάλεκτος αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ταυτότητας των διαλεκτόφωνων, ενισχύοντας τους δεσμούς ανάμεσά τους και στοιχείο ζωτικής σημασίας για την ιστορία και τον πολιτισμό ενός τόπου, πιστεύουν πως σε περίπτωση που οι διάλεκτοι ενταχθούν στην εκπαιδευτική πράξη θα προκύψουν προβλήματα επικοινωνίας στο σχολείο και δυσκολίες στην κοινωνική και επαγγελματική ανέλιξη του μαθητή. Ταυτόχρονα υποστηρίζουν ότι αν ο μαθητής χρησιμοποιεί στο λόγο του διαλεκτικά στοιχεία, αυτό θα επιφέρει αρνητικά αποτελέσματα στη σχολική του επίδοση.

Ακόμη προτείνουν οι εκπαιδευτικοί να επεμβαίνουν και να ρυθμίζουν την ομιλία των μαθητών, με όποιο κόστος έχει αυτό στην ψυχοσύνθεση των μαθητών, ώστε να μην επηρεάζεται αρνητικά η επίδοσή τους στα μαθήματα.

Οι Καψάσκη & Τζακώστα (2016) εξέτασαν τις στάσεις 35 φιλόλογων του νομού Ρεθύμνου, 46 έως 55 ετών, όσον αφορά τη διδασκαλία διαλέκτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και τη χρήση των διαλέκτων μαθητών και εκπαιδευτικών στην εκπαίδευση σε διαλεκτόφωνο ή μη περιβάλλον. Τους διανεμήθηκε ένα ερωτηματολόγιο 20 ερωτήσεων (6 ερωτήσεις είχαν σχέση με χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων, 9 ερωτήσεις κλειστού τύπου και 5 σύντομης ανάπτυξης), το οποίο συμπληρώθηκε ηλεκτρονικά. Οι φιλόλογοι παρουσιάστηκαν αρκετά σκεπτικοί σχετικά με το εάν είναι εφικτή και θα αποδώσει καρπούς η διδασκαλία των γλωσσικών ποικιλιών στα σχολεία, επειδή η εξέταση και αξιολόγηση γίνεται με βάση την πρότυπη γλώσσα και ίσως οι μαθητές με αστική καταγωγή θεωρήσουν ευτελείς τις διαλέκτους και προϊόν γλωσσικής φτώχειας. Οι ομιλητές της κρητικής διαλέκτου στην πλειοψηφία τους επιτρέπουν τη χρήση των διαλέκτων στον προφορικό λόγο των μαθητών αλλά όχι και στα γραπτά τους, ισχυριζόμενοι ότι η διδασκαλία και η αξιολόγηση των μαθητών γίνεται με βάση την ΝΕ.

Μια άλλη έρευνα των Μπετεινάκη (2017) και Τζακώστα & Μπετεινάκη (2018) διερεύνησε κατά πόσο τα παιδιά προσχολικής ηλικίας μιλούν διαλέκτους και σε ποιο βαθμό και επίπεδο γραμματικής ανάλυσης. Ακόμα κατέγραψε τις απόψεις εκπαιδευτικών του νομού Ρεθύμνου όσον αφορά τη δυναμική που έχει η κρητική διάλεκτος και εξέτασε κατά πόσο η ηλικία των παιδιών και των εκπαιδευτικών, το φύλο και ο τόπος κατοικίας επηρεάζουν τη βιωσιμότητά της. Η έρευνα έχει ένα ποσοτικό και ένα ποιοτικό σκέλος.

Χορηγήθηκε ένα ερωτηματολόγιο 9 ερωτήσεων κλειστού και 1 ανοικτού τύπου, καταγράφηκε η γλωσσική συμπεριφορά των παιδιών σε ελεύθερες ή προγραμματισμένες δραστηριότητες του νηπιαγωγείου και καταχωρήθηκαν τα στοιχεία της γλωσσικής συμπεριφοράς τους. Το δείγμα αποτέλεσαν 14 νηπιαγωγοί που υπηρετούσαν στο Ρέθυμνο και 17 φοιτήτριες του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης που έκαναν την πρακτική τους άσκηση, ηλικίας 22-55 ετών, οι 26 με καταγωγή από την Κρήτη, καθώς και 16 παιδιά, 5 αγόρια και 11 κορίτσια, 3 προνήπια και 13 νήπια από νηπιαγωγείο του Ρεθύμνου. Το 54,8% των νηπιαγωγών αναφέρει ότι δε χρησιμοποιεί τη διάλεκτο στο σχολείο και το 45,2% ότι τη χρησιμοποιεί στο επίπεδο της προφοράς σε ποσοστό 57,14%, προφοράς και λεξιλογίου σε ποσοστό 21,43%, λεξιλογίου και ιδιαίτερων μορφοσυντακτικών δομών σε ποσοστό 7,14%, ενώ σε όλα τα επίπεδα σε ποσοστό 14,29%. Το 83,9% των εκπαιδευτικών πιστεύει ότι η κρητική διάλεκτος είναι ίσης αξίας με την ΝΕ και τη χρησιμοποιεί, ενώ ποσοστό 9,7% πιστεύει ότι η διάλεκτος είναι κατώτερη. Ποσοστό 54,8% θεωρεί τις διαλέκτους χρήσιμες στη γλωσσική διδασκαλία, το 32,3% υποστηρίζει τη χρήση τους μόνο όταν κρίνεται απαραίτητη και για το 12,9% οι διάλεκτοι δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται στην εκπαίδευση. Ένα ποσοστό 7,7% από αυτούς που θεωρούσαν ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ, απάντησαν ότι αυτές δεν έχουν θέση στην εκπαίδευση. Ένα ποσοστό 51,61% των μαθητών χρησιμοποιούν αρκετά συχνά την κρητική διάλεκτο στη τάξη και ένα ποσοστό 9,48% πολύ συχνά, ενώ δεν τη χρησιμοποιεί το 38,71%. Κατά τη διάρκεια του μαθήματός χρησιμοποιεί την κρητική διάλεκτο σε επίπεδο προφοράς και λεξιλογίου το 48,39%, ενώ το 32,26% σε επίπεδο μόνο προφοράς, Το 9,60% σε επίπεδο λεξιλογίου και μορφοσυντακτικών δομών και το 9,68 σε όλα τα επίπεδα. Οι εκπαιδευτικοί και οι φοιτήτριες από 35-45 ετών απάντησαν κατά 62,5% ότι μόνο όταν είναι απαραίτητο πρέπει να γίνεται χρήση των διαλέκτων στην εκπαίδευση και μόνο το 25% δήλωσε πως πρέπει να γίνεται χρήση της σε όλες τις περιστάσεις, ενώ οι ηλικίες 46-55 ετών είχαν στο σύνολό τους θετική άποψη για τη χρήση των διαλέκτων στην εκπαίδευση, αναγνωρίζοντας την αξία τους και το ρόλο τους στη μάθηση. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δεν έχουν εξετάσει την ενσωμάτωση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας, αφού μόνο το 45,2% δήλωσαν ότι μπορούν να υποδείξουν κάποιες εκπαιδευτικές πρακτικές.

Με βάση το ερωτηματολόγιο των Καψάσκη και Τζακώστα (2016) δημιουργήθηκε ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης που περιλάμβανε 18 ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου για τη διερεύνηση όχι μόνο των στάσεων των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά και της διαδιαλεκτικής τους ταυτότητας (Τζακώστα υπό επεξ., όπως αναφέρεται στο Τζακώστα & Μπετεινάκη, 2019). Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε σε 60 μαθητές, 30 αγόρια και 30 κορίτσια, 44 από το νομό Αιτωλοακαρνανίας και 16 από το νομό Ρεθύμνου, 47 του γυμνασίου και 13 του λυκείου. Οι μαθητές και από τις δύο ομάδες που απάντησαν ότι προέρχονται από περιοχή που μιλιέται κάποια διάλεκτο, μεγαλώνουν σε διαλεκτόφωνο περιβάλλον χωρίς να κάνουν έντονη χρήση της ποικιλίας τους στην τάξη.

Οι καθηγητές σε ποσοστό 59,1% στην Αιτωλοακαρνανία και 31,3% στο Ρέθυμνο δε χρησιμοποιούν διαλεκτικό λόγο, αποθαρρύνοντας τη χρήση των διαλέκτων στην τάξη με εξαίρεση τους φιλόλογους. Οι μισοί περίπου μαθητές απάντησαν ότι δεν αποθαρρύνονται στη χρήση της διαλέκτου στο σχολείο, όμως ο ένας στους τρεις θεωρεί ότι η διάλεκτός του δεν ενισχύεται από το σχολείο και ένας στους πέντε δεν είναι σίγουρος για τον αν ενθαρρύνεται στη χρήση της ποικιλίας και κυρίως μόνο στον προφορικό λόγο και όχι στον γραπτό. Οι μαθητές από την Κρήτη, σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό σε σύγκριση με τους μαθητές από την Αιτωλοακαρνανία θεωρούν τη διάλεκτό τους ισάξια με την ΝΕ, αλλά η χρήση της διαλέκτου και των δύο περιορίζεται στον προφορικό λόγο. Ενώ οι μαθητές συμφωνούν να χρησιμοποιούνται διάλεκτοι στο σχολικό περιβάλλον, προβληματίζονται για τον τρόπο ενσωμάτωσής τους, λόγω της αποθάρρυνσης που δέχονται οι μαθητές κατά τη χρήση των διαλέκτων από τους εκπαιδευτικούς.

Οι Τζακώστα & Μπετεινάκη (2019β) ερεύνησαν τις στάσεις που διαμορφώνουν οι φοιτητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη χρήση και τη διδασκαλία των διαλέκτων στο σχολείο με συμμετοχή 250 φοιτητών από το Πανεπιστήμιο, το Πολυτεχνείο και το ΑΤΕΙ Κρήτης. Μοιράστηκαν 250 ερωτηματολόγια (συμπληρώθηκαν πλήρως τα 246) 20 ερωτήσεων, 4 με δημογραφικά στοιχεία, 4 διερεύνησης του γλωσσικών βάσεων των φοιτητών και 4 ανοιχτές ερωτήσεις. Σε συντριπτικό ποσοστό είχαν ηλικία από 18 έως 22 ετών, εννιά στους δέκα ήταν γυναίκες, και οι περισσότεροι σπούδαζαν στις σχολές του Ρεθύμνου, ήταν κυρίως προπτυχιακοί φοιτητές και το 79,3% προέρχονταν από περιοχές που επικρατεί κάποια διάλεκτος, το 56,9% από την Κρήτη και το 6,5% από τη Βόρεια Ελλάδα. Από τους 195 φοιτητές με διαλεκτόφωνα καταγωγή, μόνο 145 θεωρούσαν το οικογενειακό τους περιβάλλον και τον εαυτό τους διαλεκτόφωνο. Το 61,4% των φοιτητών ανέφερε ότι οι καθηγητές τους μιλάνε διαλέκτους ακόμη και στο χώρο εργασίας τους και το 67,1% δήλωσε ότι και οι ίδιοι είναι διαλεκτόφωνοι και κάνουν χρήση της διαλέκτου τους στο πανεπιστήμιο, κυρίως της κρητικής κατά 92,3% και της κυπριακής κατά 3,7%. Η κυπριακή φάνηκε ότι χρησιμοποιείται πιο συστηματικά από τις υπόλοιπες και αναγνωρίζεται από τους φοιτητές ως η πιο ενδιαφέρουσα διάλεκτος, με δεύτερη την κρητική. Οι μισοί φοιτητές κράτησαν θετική στάση απέναντι στους διαλεκτόφωνους φοιτητές και οι άλλοι μισοί ουδέτερη. Ανεξαρτήτως της σχολής φοίτησής των φοιτητών η διδασκαλία των διαλέκτων στα σχολεία θεωρείται αναγκαία σε ποσοστό 58,5%, ενώ το 14,6% πιστεύει ότι πρέπει να γίνεται υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Οι 87 από τους διαλεκτόφωνους παρουσιάστηκαν θετικοί στη χρήση των διαλέκτων στα σχολεία καθώς και 57 από τους μη διαλεκτόφωνους. Το 63,4% από τους φοιτητές θεωρούσε ότι οι ποικιλίες είναι ισάξιες με την ΝΕ ενώ το 30,5% δεν είχε άποψη. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η άποψη των διαλεκτόφωνων φοιτητών ότι η χρήση της διαλέκτου δε δημιουργεί προσκόμματα στη φοίτησή τους, η οποία έρχεται σε αντίθεση με την άποψη των μαθητών δευτεροβάθμιας.

Η ανομοιογένεια που παρατηρείται στις στάσεις των εκπαιδευτικών όσο αφορά τη χρησιμότητα των διαλέκτων παρατηρείται και σε διαφορετικές ομάδες φυσικών ομιλητών, ενηλίκων και παιδιών, γονέων και μαθητών (Τζακώστα & Μπετεινάκη, 2019). Παρόλο που από πολλούς ομιλητές αναγνωρίζεται η αξία των διαλέκτων, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι υπάρχει ακόμα προκατάληψη απέναντι στις ποικιλίες και τη χρήση τους στην εκπαίδευση και μόνο με καλή πληροφόρηση όλων των εμπλεκομένων αυτό θα μπορέσει να γίνει πράξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΈΡΕΥΝΑ

3.1 Μεθοδολογία

3.1.1. Προβληματική

Μετά από βιβλιογραφική επισκόπηση παρατηρήσαμε πως ναι μεν έχουν διερευνηθεί οι στάσεις και οι απόψεις των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων σχετικά με τη χρήση των διαλέκτων στην εκπαιδευτική διαδικασία αλλά δεν έχει γίνει καμία σύγκριση ενός τόπου που μιλά την κοινή και ενός που είναι διαλεκτικός. Έτσι αποφασίσαμε να πραγματοποιήσουμε μια ποιοτική έρευνα με τη χρήση μιας ημιδομημένης συνέντευξης και να συγκρίνουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών της Αθήνας με αυτών της ορεινής ζώνης της Κρήτης. Θα ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρον να δούμε πως βλέπουν τις διαλέκτους οι Αθηναίοι και πως οι Κρητικοί. Και καθώς δεν έχει ξανά γίνει κάποια σχετική έρευνα καταλήξαμε να την επιλέξουμε με αμέριστο ενδιαφέρον και μεράκι.

ΣΚΟΠΟΣ: Ο σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να εξετάσει, να διερευνήσει και να διαπιστώσει τις απόψεις των δασκάλων του δημοτικού σχολείου σχετικά με την διδασκαλία των ΝΕ διαλέκτων. Πραγματοποιούμε μια προσπάθεια σύγκρισης ενός επαρχιακού και ενός αστικού κέντρου. Στην ουσία μας ενδιαφέρει να εξετάσουμε αν οι δάσκαλοι ενός αστικού κέντρου έχουν διαφορετική στάση από τους δασκάλους της επαρχίας που ζουν σε διαλεκτικό περιβάλλον. Επηρεάζει αυτό τις απόψεις τους και τις στάσεις τους απέναντι στη διδασκαλία τους και στους μαθητές απέναντι στις διαλέκτους; Μας ενδιαφέρει επίσης να κάνουμε μια σύνοψη των τρόπων ενσωμάτωσης των διαλέκτων στο σχολείο με αυτά που προτείνουν οι δάσκαλοι και με όσα υπάρχουν σε σχετική βιβλιογραφία για να βγει ένα υπέροχο αποτέλεσμα που θα εκτοξεύσει την έρευνα μας.

Τα ερευνητικά μας ερωτήματα συνοψίζονται ως εξής

- Πως αντιμετωπίζουν οι δάσκαλοι το ενδεχόμενο να χρησιμοποιήσουν οι μαθητές διάλεκτο σε προφορικό η γραπτό λόγο; Επιτρέπουν την χρήση της στην τάξη; Βλέπουμε διαφορές ανάμεσα σε Αθήνα και Επαρχία;

- Ποια είναι η άποψη των δασκάλων σχετικά με την ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα; Την θεωρούν χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Υπάρχουν διαφορές μεταξύ Αθήνας Επαρχίας;
- Ποια είναι η άποψη των δασκάλων σχετικά με τις διαλέκτους; Είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Εντοπίζουμε διαφορές στις απόψεις των δασκάλων ως προς το που διδάσκουν; Αθήνα – Επαρχία;
- Οι δάσκαλοι είναι σε θέση να προτείνουν τρόπους ενσωμάτωσης των διαλέκτων στην εκπαίδευση;

3.2 Αποσαφήνιση του όρου της ποιοτικής έρευνας

Για την πραγματοποίηση της παρούσας μελέτης διεξήχθη ποιοτική έρευνα. Μέσω της ποιοτικής έρευνας ο ερευνητής έχει τη δυνατότητα να πλησιάσει στις αντιλήψεις των υποκειμένων της έρευνας του και να μελετήσει τις διαθέσεις τους απέναντι στα υπό διερεύνηση ζητήματα (Bird κ.α., 1999, Παρασκευοπούλου-Κόλλια, 2008). Έτσι, κρίθηκε ότι αυτό το είδος θα εξυπηρετούσε επαρκέστερα τους στόχους που τέθηκαν αρχικώς. Τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται έντονο ενδιαφέρον σχετικά με την ποιοτική έρευνα και έχουν πραγματοποιηθεί πολλαπλές και ποικίλες εφαρμογές, των ποιοτικών μεθόδων έρευνας σε ολόκληρο το πλέγμα των κοινωνικών επιστημών. Η ποιοτική έρευνα είναι μια πλαισιοθετημένη δραστηριότητα (situated activity), η οποία τοποθετεί τον παρατηρητή στον κόσμο. Αυτή συνίσταται σε ένα σύνολο ερμηνευτικών και υλικών πρακτικών, οι οποίες κάνουν τον κόσμο ορατό. Αυτές οι πρακτικές μετασχηματίζουν τον κόσμο. Μετατρέπουν τον κόσμο σε μια σειρά από αναπαραστάσεις του εαυτού, συμπεριλαμβανομένων των σημειώσεων πεδίου, των συνεντεύξεων, των συνομιλιών, των φωτογραφιών, των μαγνητοφωνήσεων και των σημειώσεων σε ημερολόγια. Σε αυτό το επίπεδο, η ποιοτική έρευνα περιλαμβάνει μια ερμηνευτική, νατουραλιστική προσέγγιση στον κόσμο. Αυτό σημαίνει ότι οι ποιοτικοί ερευνητές μελετούν τα πράγματα στο φυσικό τους πλαίσιο, επιχειρώντας να δώσουν νόημα ή να ερμηνεύσουν τα φαινόμενα με όρους των νοημάτων που οι άνθρωποι δίνουν σε αυτά (Denzin&Lincoln, 2005: 3).

Η ποιοτική έρευνα είναι η έρευνα που πραγματοποιείται σε πραγματικές και όχι σε τεχνητές, πειραματικά ελεγχόμενες συνθήκες. Ο Parker (1995) ισχυρίζεται ότι οι ποσοτικές προσεγγίσεις είναι κατάλληλες για την πραγματοποίηση ερευνών σε ελεγχόμενες, πειραματικές εργαστηριακές συνθήκες, ενώ οι ποιοτικές προσεγγίσεις ταιριάζουν για τη μελέτη των ανθρώπων στον «πραγματικό κόσμο». Όμως, είναι δυνατή η πραγματοποίηση εργαστηριακής έρευνας που εδράζεται στη συλλογή ποιοτικών δεδομένων (Hayes, 1997). Επίσης, δεν αποκλείεται η δυνατότητα πραγματοποίησης έρευνας σε πραγματικές, μη εργαστηριακές συνθήκες, όπου χρησιμοποιούνται ποσοτικές προσεγγίσεις. Σύμφωνα με μια τρίτη προσέγγιση, ποιοτική έρευνα είναι η έρευνα που δίνει έμφαση και εστιάζεται στο νόημα και όχι στη συμπεριφορά των ανθρώπων.

Οι ποιοτικοί ερευνητές, σύμφωνα με την Willing (2001), ενδιαφέρονται για το νόημα, για τον τρόπο που οι άνθρωποι βιώνουν τα γεγονότα. Όμως, υπάρχουν ποιοτικές προσεγγίσεις που εστιάζονται στην περιγραφή της συμπεριφοράς (Hayes, 1997). Επίσης, υπάρχουν ποσοτικές έρευνες που δεν εστιάζονται τόσο στη συμπεριφορά, όσο σε κάποιες εσωτερικές δομές (Lund, 2005). Σύμφωνα με μια τέταρτη προσέγγιση, χαρακτηριστικό γνώρισμα της ποιοτικής έρευνας είναι η απόρριψη της φυσικής επιστήμης ως μοντέλου έρευνας (Hayes, 1997). Σε αντιδιαστολή προς το θετικιστικό μοντέλο επιστήμης που εδράζεται στις φυσικές επιστήμες, οι υποστηρικτές της ποιοτικής έρευνας εστιάζονται στη μελέτη του κοινωνικοιστορικού και πολιτισμικού πλαισίου.

3.3 Η Συνέντευξη

Η συνέντευξη ως μέθοδος παραγωγής συλλογής ερευνητικών δεδομένων παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα αλλά και αδυναμίες. Η ποιοτική συνέντευξη δίνει τη δυνατότητα στους ερευνητές:

- Να διερευνήσουν σε βάθος αντιλήψεις, απόψεις και αξίες.
- Να κατανοήσουν την πολυπλοκότητα που χαρακτηρίζει την ανθρώπινη εμπειρία και συμπεριφορά.
 - Να δουν το υπό μελέτη φαινόμενο μέσα από τα «μάτια» των ερωτώμενων και να αναδείξουν τη «φωνή» και τον λόγο των ίδιων των συμμετεχόντων στην έρευνα.
 - Να έχουν διαδραστική επικοινωνία με τους συμμετέχοντες.
 - Να διερευνήσουν θέματα που δεν είχαν προκαθοριστεί από πριν.
- Να τροποποιήσουν ακόμη και τον αρχικό σχεδιασμό της ερευνητικής διαδικασίας.

Η ποιοτική συνέντευξη

- Είναι μια μέθοδος εξαιρετικά απαιτητική και χρονοβόρα όχι μόνο ως προς τη διεξαγωγή της αλλά και ως προς τον σχεδιασμό και την ανάλυση των δεδομένων
- Απαιτεί σημαντικές ικανότητες, επικοινωνιακές δεξιότητες, εμπειρία, ευελιξία ιδιαίτερη ευαισθησία σε ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας και γνήσιο ενδιαφέρον από τους ερευνητές.
- Δεν αποτελεί εύκολη επιλογή, σε αντίθεση με την άποψη που συχνά επικρατεί, ότι δηλαδή δεν απέχει και πολύ από καθημερινές συζητήσεις, οι οποίες μπορούν εύκολα και χωρίς ερευνητικό σχεδιασμό να πραγματοποιηθούν από οποιονδήποτε (Mason, 2009:130). Γενικότερα, παρά τις αυξημένες απαιτήσεις όσον αφορά τον χρόνο, την προσπάθεια, τον σχεδιασμό και τις δεξιότητες, η ποιοτική συνέντευξη μπορεί να μας ανταμείψει καθώς αποτελεί μια ενδιαφέρουσα, δημιουργική και συχνά συναρπαστική μέθοδο παραγωγής ερευνητικών δεδομένων, η οποία δίνει τη δυνατότητα πρόσβασης στην πολυπλοκότητα της ανθρώπινης ύπαρξης, εμπειρίας και δραστηριότητας. (Creswell 2016)

Η ημιδομημένη συνέντευξη

Στην ημιδομημένη συνέντευξη ο ερευνητής έχει μεν μια λίστα με ερωτήσεις η με αρκετά συγκεκριμένα θέματα προς συζήτηση, η οποία συχνά αποκαλείται οδηγός συνέντευξης, πλην όμως ο συνεντευξιαζόμενος έχει μεγάλη ελευθερία στον τρόπο απάντησης. Δεν είναι απαραίτητο να τηρείτε η διαδοχή των ερωτήσεων και αυτό αφήνετε στην κρίση του ατόμου που διεξάγει την συνέντευξη. Ο συνεντευκτής μπορεί να θέσει και ερωτήσεις που δεν υπάρχουν στον οδηγό με αφορμή κάποια απάντηση του συνεντευξιαζόμενου. Όμως κατά κανόνα τίθενται όλες οι ερωτήσεις και μάλιστα με παρόμοια διατύπωση. Ένα θέλει ο συνεντευκτής μπορεί να δώσει ένα πλάνο των ερωτήσεων στον συνεντευξιαζόμενο να έχει μπροστά του να βλέπει τις ερωτήσεις καθώς διεξάγεται η συνέντευξη. Αυτό δεν είναι απαγορευτικό και είναι στην κρίση του ατόμου που διεξάγει την συνέντευξη. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η διαδικασία της συνέντευξης είναι ευέλικτη. Επίσης, το ενδιαφέρον θα πρέπει να επικεντρωθεί στον τρόπο με τον οποίο ο συνεντευξιαζόμενος πλαισιώνει και κατανοεί διάφορα ζητήματα και γεγονότα – δηλαδή να επικεντρωθεί σε ότι ο συνεντευξιαζόμενος θεωρεί ως σημαντικό για την εξήγηση και κατανόηση γεγονότων, δομών και μορφών συμπεριφοράς. Όλο και περισσότεροι πλέον χαρακτηρίζουν την ημιδομημένη και την μη δομημένη συνέντευξη ως ενδεδειγμένες η ποιοτικές συνεντεύξεις. Πάντως στα είδη συνέντευξης που διενεργούνται στην ποιοτική έρευνα περιλαμβάνονται επίσης, η βιογραφική συνέντευξη και η συνέντευξη εξιστόρησης προσωπικών γεγονότων. Στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιούμε την ημιδομημένη συνέντευξη. (Creswell 2016)

Οι λόγοι που την επιλέξαμε είναι πολλαπλοί. Αρχικά μέσω της ημιδομημένης συνέντευξης έχουμε την δυνατότητα να κάνουμε στους συνεντευξιαζόμενους ερωτήσεις κλειστού τύπου αλλά και ανοιχτού τύπου. Με αυτή τη μορφή συνέντευξης δεν δεσμευόμαστε στο πλάνο απαραίτητα που έχουμε μπροστά μας, είμαστε πιο ευπροσάρμοστοι, πιο ευέλικτοι, πιο ανοιχτοί στο να ακούσουμε την προσωπική άποψη του καθενός. Δεν υπάρχει αριθμός προκαθορισμένων ερωτήσεων, μπορεί να αλλάξουν οι διευκρινιστικές ερωτήσεις ή η σειρά των ερωτήσεων. Μπορεί ανά πάσα στιγμή η συνέντευξη να οδηγηθεί κάπου αλλού να προστεθούν η να αφαιρεθούν ερωτήσεις ανάλογα με το άτομο που εξετάζουμε. Αυτή την ευελιξία χρειαζόμαστε για να στοχεύσουμε στην μοναδικότητα των απαντήσεων. Μας επιτρέπει να εμβαθύνουμε και να βοηθήσουμε τα άτομα να ανοιχτούν και να μην δίνουν μονολεκτικές και στερεότυπες απαντήσεις όπως θα έδιναν για παράδειγμα σε μια δομημένη συνέντευξη. Έτσι για την έρευνα μας κρίθηκε κατάλληλη η ημιδομημένη συνέντευξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΔΕΙΓΜΑ – ΥΛΙΚΟ – ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.

4.1 Ανάλυση και στοιχεία του δείγματος των συμμετεχόντων – δειγματοληψία.

Στην παρούσα μελέτη η δειγματοληψία που ακολουθήθηκε είναι η δειγματοληψία κριτηρίου (criterionsampling). Ο ερευνητής που χρησιμοποιεί αυτή τη στρατηγική επιλέγει τις περιπτώσεις που θα αποτελέσουν το δείγμα του σύμφωνα με κάποιο κριτήριο, το οποίο καθορίζεται ανάλογα με τους στόχους της έρευνάς του.

Πιο συγκεκριμένα επιλέξαμε το δείγμα μας το οποίο αποτελούνταν από 20 δασκάλους της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (δημοτικού όχι νηπιαγωγείου) σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας τους. Θέσαμε ως κριτήριο οι 10 από αυτούς να είναι από ένα αστικό κέντρο που δεν θα μιλεί η πλειοψηφία κάποια διάλεκτο και οι υπόλοιποι 10 να είναι από ένα επαρχιακό κέντρο στο οποίο θα μιλούν μια συγκεκριμένη διάλεκτο δηλαδή την Κρητική.

Πιο συγκεκριμένα επιλέχθηκαν 10 άτομα που δίδασκαν σε 2 δημοτικά σχολεία στην Αθήνα. Επιλέχθηκαν επίσης άλλα 10 άτομα που δίδασκαν οι 5 εκ αυτών στο δημοτικό σχολείο Α. του ορεινού τομέα της Κρήτης και οι υπόλοιποι 5 από το Δημοτικό σχολείο Β. αντίστοιχα.

4.1.1 Δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων

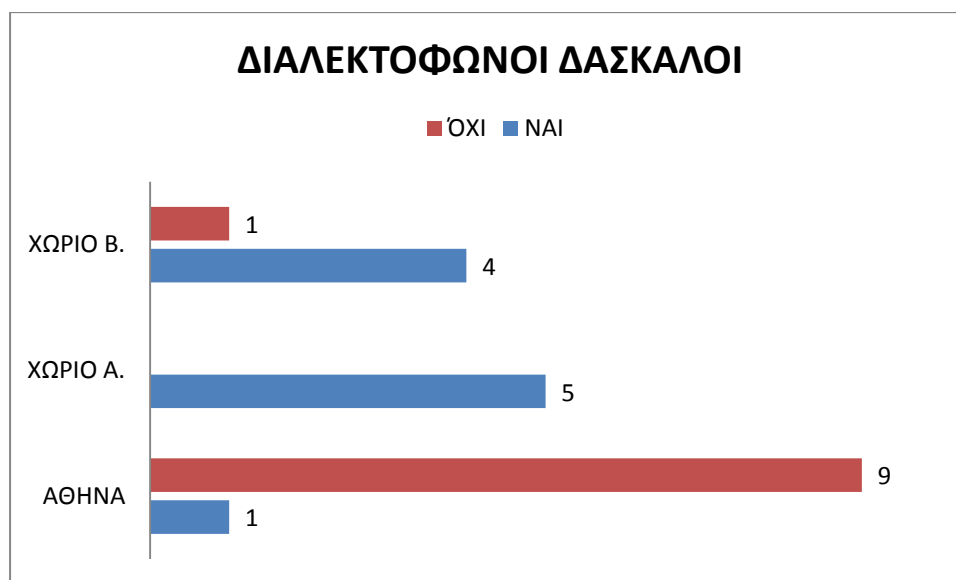
ΦΥΛΟ	ΗΛΙΚΙΑ	ΧΡΟΝΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΘΗΛΥ	46-55 ΧΡΟΝΩΝ	16-25 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΑΘΗΝΩΝ
ΘΗΛΥ	46-55 ΧΡΟΝΩΝ	16-25 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΑΘΗΝΩΝ
ΘΗΛΥ	46-55 ΧΡΟΝΩΝ	16-25 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡΡΕΝ	46-55 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΑΘΗΝΩΝ
ΘΗΛΥ	36-45 ΧΡΟΝΩΝ	16-25 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΑΘΗΝΩΝ
ΘΗΛΥ	46-55 ΧΡΟΝΩΝ	16-25 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΑΘΗΝΩΝ
ΘΗΛΥ	46-55 ΧΡΟΝΩΝ	16-25 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡΡΕΝ	56-67 ΧΡΟΝΩΝ	26-35 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΑΘΗΝΩΝ
ΘΗΛΥ	46-55 ΧΡΟΝΩΝ	16-25 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡΡΕΝ	46-55 ΧΡΟΝΩΝ	16-25 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡΡΕΝ	36-45 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΚΡΗΤΗΣ
ΘΗΛΥ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΚΡΗΤΗΣ
ΘΗΛΥ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	1-5 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΚΡΗΤΗΣ
ΑΡΡΕΝ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΚΡΗΤΗΣ
ΑΡΡΕΝ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΚΡΗΤΗΣ
ΘΗΛΥ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΚΡΗΤΗΣ
ΑΡΡΕΝ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	1-5 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΚΡΗΤΗΣ
ΘΗΛΥ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΚΡΗΤΗΣ
ΘΗΛΥ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΚΡΗΤΗΣ
ΑΡΡΕΝ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΚΡΗΤΗΣ

Στην παρούσα έρευνα όπως αναφέρθηκε και πρωτύτερα συμμετείχαν 20 άτομα από συνολικά 4 δημοτικά σχολεία της χώρας. Για την ακρίβεια 10 από αυτά ήταν από 2 δημοτικά σχολεία της Αθήνας. Συμμετείχαν 3 άντρες και 7 γυναίκες. Οι 6 από τις 7 γυναίκες ήταν ηλικίας μεταξύ 46-55 ενώ 1 εξ αυτών ήταν 36-45. Οι 2 από τους 3 άντρες ήταν ηλικίας 46-55 ετών ενώ ο άλλος ήταν 56-67 ετών.

Όσων αφορά την εμπειρία τους στη διδασκαλία και οι 7 γυναίκες είχαν από 16 έως 25 χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας ενώ ο πρώτος άντρας είχε 6 έως 15 χρόνια εμπειρίας, ο δεύτερος είχε 16 έως 25 χρόνια εμπειρίας και ο τρίτος 25 έως 35 χρόνια εμπειρίας.

Οι υπόλοιποι 10 συμμετέχοντες είναι από 2 δημοτικά σχολεία της ορεινής ζώνης της Κρήτης. Οι 6 από αυτούς είναι γυναίκες ενώ οι υπόλοιποι 4 είναι άντρες. Στο Χωριό Α. έχουμε 3 άντρες οι 2 από αυτούς είναι 25 έως 35 ετών και έχουν 6 έως 15 χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας. Ο 3^{ος} είναι 36 έως 45 ετών και έχει και εκείνος 6 έως 15 χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας. Η μια εκ των 2 γυναικών είναι 25 έως 35 ετών και έχει επαγγελματική εμπειρία 6 έως 15 χρόνια ενώ η άλλη είναι 25 έως 35 και έχει από 1 έως 5 χρόνια επαγγελματική εμπειρία. Στο χωριό Β. τώρα είναι 3 γυναίκες και 2 άντρες. Και οι 3 γυναίκες είναι ηλικίας 25 έως 35 ετών και έχουν επαγγελματική εμπειρία 6 έως 15 ετών. Ο 1 άντρας είναι 25 έως 35 ετών με 6 έως 15 χρόνια εμπειρίας ενώ ο άλλος είναι 25 έως 35 ετών και έχει εμπειρία από 1 έως 5 χρόνια.

4.1.2 Φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου

Διάγραμμα 1

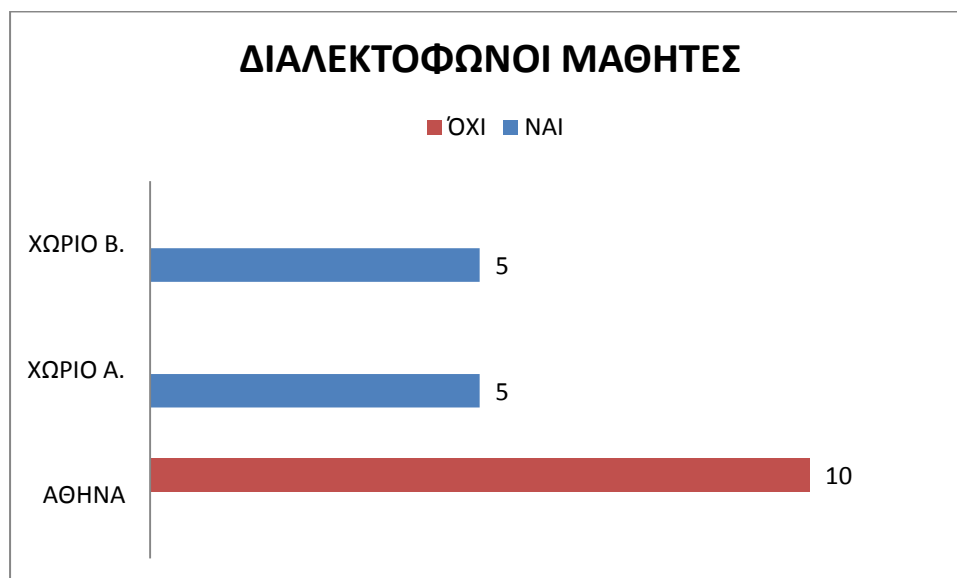
Ξεκινώντας τις συνεντεύξεις μας παρατηρήσαμε ότι πραγματικά πολύ λίγα άτομα από τους συνεντευξιζόμενους ήταν φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου. Πιο συγκεκριμένα.

Ένα άτομο από το αστικό κέντρο της Αθήνας δήλωσε ότι θεωρεί τον εαυτό του φυσικό ομιλητή της Μικρασιάτικης διαλέκτου όπως χαρακτηριστικά αναφέρει στην συνέντευξή της και είναι γυναίκα, στην ηλικιακή ομάδα από 46 έως 55 και με χρόνια εμπειρίας από 16 έως 25. Όλα τα υπόλοιπα άτομα του αστικού κέντρου της Αθήνας δεν θεωρούν τον εαυτό τους φυσικό ομιλητή καμίας διαλέκτου.

Όσον αφορά τώρα το χωριό Α. και τα πέντε άτομα που συμμετείχαν θεωρούν τον εαυτό τους φυσικό ομιλητή κάποιας διαλέκτου.

Όσον αφορά τώρα το χωριό Β: Μια γυναίκα ηλικίας μεταξύ 25 έως 35 ετών με χρόνια εμπειρίας 6 έως 15 χρόνια δηλώνει μπερδεμένη και ότι «πιθανόν» είναι φυσική ομιλήτρια της καρδιτσιώτικης όπως χαρακτηριστικά αναφέρει. Ένας άντρας ηλικίας μεταξύ 25 έως 35 ετών με χρόνια εμπειρίας 1 έως 5 χρόνια θεωρεί ότι είναι φυσικός ομιλητής της ροδίτικης διαλέκτου όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ή αλλιώς της δωδεκανησιακής. Μια γυναίκα ηλικίας μεταξύ 25 έως 35 ετών με χρόνια εμπειρίας 6 έως 15 χρόνια θεωρεί τον εαυτό της δίγλωσσο. Πιστεύει ότι μιλάει την Ελληνική κρητική διάλεκτο και την Ρωσική γλώσσα ως μητρική αλλά και την Ουκρανική ως δεύτερη ξένη γλώσσα. Μια γυναίκα ηλικίας μεταξύ 25 έως 35 ετών με χρόνια εμπειρίας 6 έως 15 χρόνια δεν θεωρεί τον εαυτό της φυσικό ομιλητή της κρητικής διαλέκτου, καθώς παρότι είναι μεγαλωμένη στην πρωτεύουσα του νησιού θεωρεί ότι δεν έχει καθόλου κρητική προφορά. Ενώ υπάρχει και ένας δάσκαλος που δεν θεωρεί τον εαυτό του φυσικό ομιλητή καμίας διαλέκτου.

4.1.3 Διαλεκτόφωνοι μαθητές

Διάγραμμα 2

Όσον αφορά τους διαλεκτόφωνους μαθητές στο αστικό κέντρο της Αθήνας όλοι οι δάσκαλοι αναφέρουν ότι δεν έχουν κανέναν διαλεκτόφωνο μαθητή παρά μόνο αλλοδαπούς μαθητές χωρίς να αναφέρουν την εθνικότητα αυτών.

Αντιθέτως στα χωριά Α και Β της ορεινής ζώνης της Κρήτης όλοι οι δάσκαλοι αναφέρουν πως οι μαθητές τους μιλούν την κρητική διάλεκτο. Πιο συγκεκριμένα χρησιμοποιούν τις εκφράσεις:

«Ναι μιλούν την τοπική ντοπιολαλιά δηλαδή την κρητική διάλεκτο της περιοχής Μ.»

«Ναι η πλειοψηφία των μαθητών μιλούν την τοπική διάλεκτο δηλαδή την κρητική»

«Ναι και βέβαια τα παιδιά μιλούν την τοπική ντοπιολαλιά.»

«Ναι υπάρχουν πολλοί διαλεκτόφωνοι μαθητές. Τι πολλοί δηλαδή τι σου λέω όλοι οι μαθητές κρητική διάλεκτο μιλούν. Όχι τόσο βαριά βέβαια εντάξει αλλά ναι σχεδόν όλοι οι μαθητές μου είναι διαλεκτόφωνοι. Αλλά κοίτα επειδή τους επιβάλλεται στην τάξη προσπαθούν να μην την χρησιμοποιούν αλλά στο μεταξύ τους μιλούν απ την καρδιά τους. Δεν υπάρχουν παιδιά που δεν έχουν έστω κρητική προφορά. Διαφοροποιούνται άλλα μιλούν πιο βαριά άλλα πιο ελαφρά ανάλογα και με το που μεγαλώνουν, παίζουν πολλά ρόλο αλλάζει το λεξιλόγιο τους και η προφορά τους από παιδί σε παιδί ανάλογα το περιβάλλον. Είναι ενδιαφέρον, ωραία εργασία έχεις.»

«Ναι σχεδόν όλα τα παιδιά μιλούν κρητικά. Βέβαια ποικίλουν οι ντοπιολαλιές, άλλος μιλάει πιο βαριά και άλλος όχι.»

«Ναι καλέ εννοείτε. Όλα τα παιδιά είναι διαλεκτόφωνα και μιλούν την κρητική διάλεκτο.»

«Αν υπάρχουν λέει; Η πλειοψηφία μιλούν κρητικά. και βαριά κρητικά όχι ένα "γιάντα" και ένα "ήντα" λες "μπρε" μάχη κάνουμε να τους μάθουμε να μιλούν σωστά.»

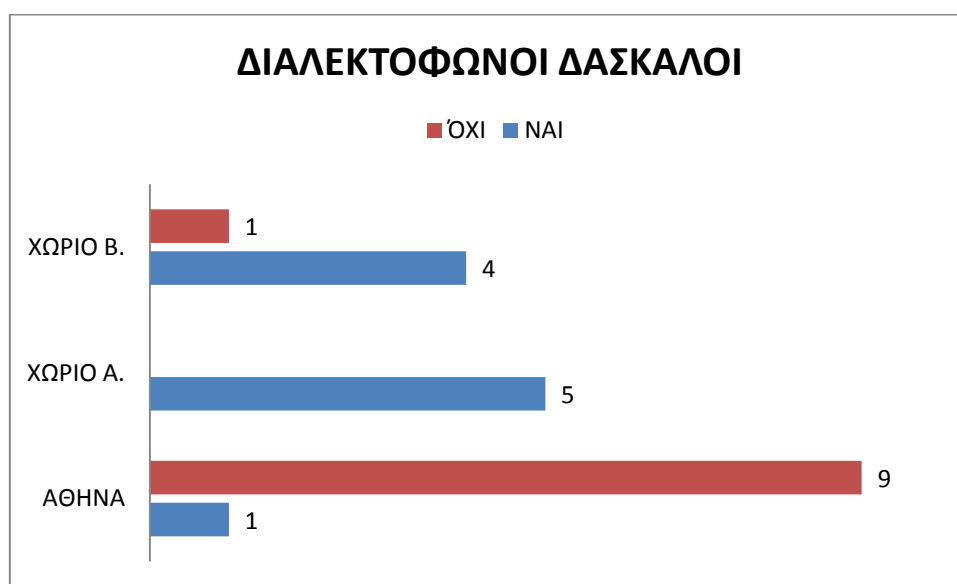
«Ναι υπάρχουν, τα πιο πολλά παιδιά μιλούν την κρητική διάλεκτο.»

«Ναι όλα σχεδόν τα παιδιά μιλούν την κρητική διάλεκτο.»

«Ναι όλα τα παιδιά μιλούν την κρητική διάλεκτο.»

Να αναφέρουμε εδώ ότι κάποιες απαντήσεις συγκλίνουν μεταξύ τους ως προς το τι έλεγαν οι δάσκαλοι και είχαν ελάχιστες διαφορές ως προς τη λέξη. Όλοι μας ανέφεραν ότι τα παιδιά μιλούν την κρητική διάλεκτο ο καθένας με τον δικό του μοναδικό τρόπο απλά κάποιες απαντήσεις έμοιαζαν μεταξύ τους.

4.1.4 Η χρήση κάποιας διαλέκτου από τους δασκάλους στην τάξη

Διάγραμμα 3

Όσον αφορά το αστικό κέντρο της Αθήνας οι 8 στους 10 δασκάλους αναφέρουν πως δεν χρησιμοποιούν κάποια διάλεκτο χωρίς να αναφέρουν κάτι παραπάνω ενώ οι ίδιοι δεν είναι διαλεκτόφωνοι. Οι δυο άλλοι αναφέρουν τα εξής:

«Όχι δεν χρησιμοποιώ. Αν το έκανα, δεν θα γινόμουν κατανοητή από τους μαθητές και ιδιαίτερα από τους αλλοδαπούς»

«Όχι δεν χρησιμοποιώ. Προσπαθώ τουλάχιστον ίσως μου ξεφεύγουν κάποιες λέξεις.»
Η συγκεκριμένη δασκάλα θεωρεί τον εαυτό της διαλεκτόφωνο καθώς ενώ εκείνη γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Αθήνα οι γονείς της ήταν μικρασιατικής καταγωγής και έχει πάρει από εκείνους πολλά στοιχεία της μικρασιατικής διαλέκτου όπως χαρακτηριστικά αναφέρει.

Όσον αφορά το χωριό Α. έχουμε μια δασκάλα που δεν είναι διαλεκτόφωνη και τέσσερις που είναι διαλεκτόφωνοι και συγκεκριμένα κρητικοί. Παρόλα αυτά αναφέρουν ότι στην τάξη προσπαθούν να μην χρησιμοποιούν την διάλεκτό τους και να μιλούν την κοινή απαλλαγμένη από κάθε διαλεκτικό κομμάτι. Συγκεκριμένα χρησιμοποιούν τις εκφράσεις:

«Όχι δεν χρησιμοποιώ. Προσπαθώ τουλάχιστον τώρα αν μου ξεφύγει καμιά λέξη δεν ξέρω.»

«Όχι δεν χρησιμοποιώ. Προσπαθώ στην τάξη μου να μιλάω μόνο την ΝΕ.»

«Όχι ιδιαίτερα, προσπαθώ.»

«Όχι όπως σου είπα επειδή θέλω να διακρίνουν τα παιδιά που μιλάμε διαλεκτικά και που όχι και επειδή και εγώ ο ίδιος είμαι διαλεκτόφωνος δεν χρησιμοποιώ διάλεκτο στην τάξη ενώ την χρησιμοποιώ, σε επαφές μου εκτός τάξης με τους μαθητές μου για να τους δείξω, πως μιλώ και εγώ την γλώσσα της καρδιάς μου σε μη επίσημες συμβάσεις.»

«Όχι δεν χρησιμοποιώ. Προσπαθώ να μην μου ξεφεύγει λέξη, γιατί γελάνε κοροϊδεύουν και είναι δύσκολο να τους μαζέψεις μετά.»

Όσον αφορά το χωριό Β. οι 4 από τους 5 αναφέρουν ότι δεν χρησιμοποιούν κάποια διάλεκτο στην τάξη ακόμα και εκείνοι που είναι διαλεκτόφωνοι ενώ ο 5^{ος} αναφέρει ότι χρησιμοποιεί την γλώσσα της καρδιάς του. Πιο συγκεκριμένα:

«Όχι δεν χρησιμοποιώ. Αν μιλούσα εγώ στα Θ. και οι μαθητές μου στα κρητικά άντε να βγάλεις άκρη.» (Γέλια)

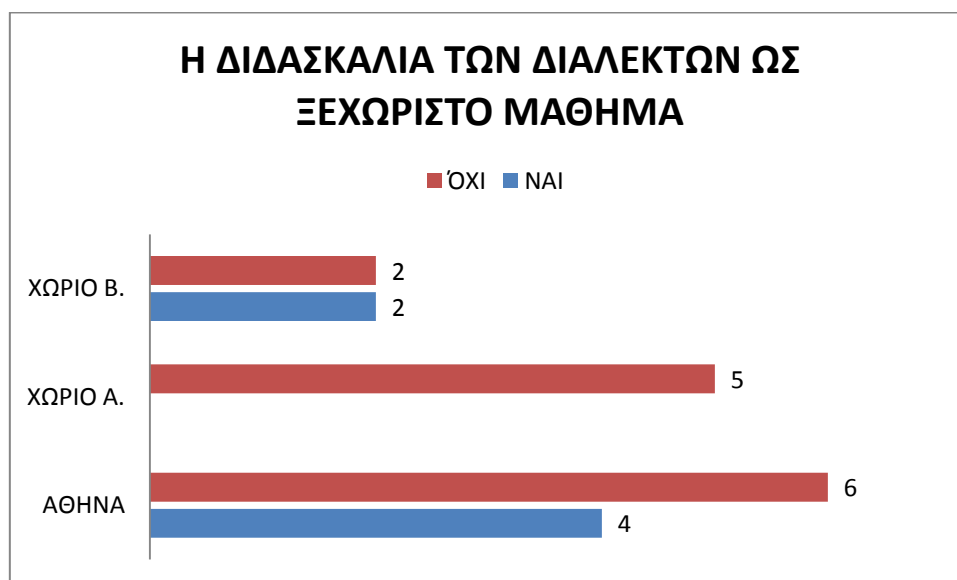
«Όχι δεν χρησιμοποιώ. Βέβαια καμιά φορά άμα με θυμώσουν πολύ θα μου φύγει κανά Ρ. κοσμητικό επίθετο, αλλά το αποφεύγω γιατί τους φαίνεται αστείο και το συζητούν για κανα μήνα μετά.» (Γέλια)

«Ναι χρησιμοποιώ. Μιλάω από την καρδιά μου. Έτσι θέλω να κάνουν και οι μαθητές μου.»

«Όχι δεν χρησιμοποιώ. Προσπαθώ να μην μιλάω όχι μόνο με λεξιλόγιο αλλά ούτε με προφορά.»

«Όχι δεν χρησιμοποιώ.»

4.1.5 Η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας

Διάγραμμα 4

Σχετικά με την χρήση των διαλέκτων από τους μαθητές στο μάθημα της γλώσσας οι απόψεις των δασκάλων δίστανται καθώς άλλοι πιστεύουν πως μπορούν οι μαθητές να χρησιμοποιούν διάλεκτο, να εντάσσεται στο μάθημα της γλώσσας και να διδάσκεται, ενώ άλλοι δεν είναι σίγουροι είναι μπερδεμένοι προβληματισμένοι, διστακτικοί, ενώ άλλοι αρνούνται κατηγορηματικά η τους ενοχλεί η ερώτηση και αρνούνται να απαντήσουν.

Πιο συγκεκριμένα ξεκινώντας από το αστικό κέντρο της Αθήνας οι 8 από τους 10 δασκάλους αναφέρουν ότι επιτρέπουν τη χρήση των διαλέκτων στο μάθημα της γλώσσας ενώ οι άλλοι 2 το αποτρέπουν. Κάποιες ενδιαφέρουσες απόψεις είναι: «Ναι. Διότι η διάλεκτος είναι μέρος της Ελληνικής γλώσσας.», «Ναι. Γιατί η διάλεκτος εμπλουτίζει τα ακούσματα των παιδιών.», «Ναι. Διότι η διάλεκτος είναι το ιδίωμα που χρησιμοποιούν προφορικά και μπορούν να εκφραστούν καλύτερα.», «Ναι άμα μιλάμε για άλλους πολιτισμούς.» Μια άλλη άποψη αναφέρει ένας δάσκαλος ηλικίας 56 έως 67 ετών με χρόνια εμπειρίας 26 έως 35 ο οποίος λέει οι ντοπιολαλιές είναι ενδιαφέρουσες αλλά θα πρέπει να ασχοληθεί με αυτές ένας νεότερος δάσκαλος. Εδώ βλέπουμε να κυριαρχεί το στερεότυπο ηλικία και να επηρεάζει το συγκεκριμένο δάσκαλο ώστε να μην προσπαθεί καν να λειτουργήσει καινοτόμα. Ο 2^{ος} δάσκαλος που είναι αρνητικός αναφέρει: «Κοίτα από το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών δεν επιτρέπεται γιατί διδάσκεται η πρότυπη γλώσσα στο σχολείο, αλλά εγώ προσωπικά αν δούλευα με διαλεκτόφωνους μαθητές πιστεύω πως θα έκανα την καινοτομία να τους αφήνω να τις χρησιμοποιούν στο μάθημα της γλώσσας αλλά πάλι κάτω υπό προϋποθέσεις, όχι παντού. Μόνο όταν τους το ζητάω και όταν ασχολούμαστε με την ποικιλομορφία της γλώσσας.» Βλέπουμε λοιπόν ότι ενώ δηλώνει πως δεν έχει εμπειρία με διαλεκτόφωνους μαθητές λέει ότι δεν θα έκανε την καινοτομία να τους αφήσει ελεύθερους, να χρησιμοποιούν τη διάλεκτό τους στο μάθημα της γλώσσας θα τους έθετε προϋποθέσεις, οι οποίες είναι να μιλούν, διαλεκτικά όταν τους το ζητάει ή όταν ασχολούνται με την ποικιλομορφία της γλώσσας.

Όσων αφορά το χωριό Α. της Κρήτης 3 δάσκαλοι απάντησαν αρνητικά και 2 θετικά. Οι δύο από τους 3 δασκάλους που απάντησαν αρνητικά ήταν απόλυτοι στις απόψεις τους ότι στο μάθημα της γλώσσας δεν διανοείτο να μιλούν με κρητική διάλεκτο. Ο 3^{ος} δάσκαλος αρνείται μεν τη χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας αλλά το επιτρέπει όταν τα παιδιά περιγράφουν προσωπικές εμπειρίες ή μιλούν μεταξύ τους. Οι 2 δάσκαλοι που το επιτρέπουν αναφέρουν δύο πολύ ενδιαφέρουσες απόψεις: «Ναι και βέβαια το επιτρέπω. Και πραγματικά τα αποτελέσματα σε εκπλήσσουν γιατί τα παιδιά όταν πρέπει να χρησιμοποιήσουν την κοινή την χρησιμοποιούν, αν δεν τα έχεις καταπιέσει εσύ ο ίδιος.» «Ναι, δεν αλλάζει κάτι στο μάθημα της γλώσσας πάλι υπό κατάλληλες προϋποθέσεις το επιτρέπω και συνεννοούμαστε πότε πρέπει να το σταματήσουν.»

Στο χωριό Β. αντίθετα της ορεινής ζώνης της Κρήτης οι 3 δάσκαλοι είναι αρνητικοί και οι 2 θετικοί. Ξεκινώντας από τους θετικούς δασκάλους ο 1^{ος} αναφέρει ότι: «Ναι εφόσον είναι σε θέση να μπορούν να συνομιλούν και να αυτοδιορθώνονται σε επίπεδο χρήσης της ΝΕ.» Ο 2^{ος} αναφέρει: «Ναι τους επιτρέπω απλά κάποιες φορές τους ζητώ να γράψουν ένα κείμενο, απαλλαγμένο από διαλεκτικά στοιχεία γιατί έτσι είναι η εκπαίδευση, πρέπει να μάθουν και την ΝΕ.»

Όπως βλέπουμε εδώ οι δάσκαλοι του χωριού Β. (κάτι το οποίο θα φανεί και στις παρακάτω αναλύσεις) είναι λιγομίλητοι, διστακτικοί και δεν εκφράζουν την άποψή τους με πολλά λόγια. Σχετικά με τους αρνητικούς δασκάλους μια ενδιαφέρουσα άποψη είναι: «Ειδικά εκεί όχι. Εδώ πάνω θα δεις πολλά. Θα δεις μαθητές να πασχίζουν να αφήσουν την διάλεκτο στην άκρη. Αν κάνεις πίσω και την επιτρέψεις σε οποιοδήποτε κομμάτι έχεις χάσει την μπάλα. Και πίστεψε με έχει σημασία αυτό

που σου λέω. Αλλιώς θα βγάλεις στη κοινωνία άτομα άγρια, που δεν μπορούν να συνεννοηθούν με τον έξω κόσμο και ζουν κλεισμένα στην μικρή τους κοινωνία.» Αυτός ο δάσκαλος εννοεί ότι αν επιτρέψει έστω και στο παραμικρό τη χρήση διαλέκτου τα παιδιά που πασχίζουν να την αποποιηθούν και να την αφήσουν στην άκρη, θα πάρουν αέρα και θα δημιουργηθούν προβλήματα. Κι αν όλο αυτό επεκταθεί και δεν διορθωθεί και η διάλεκτος δεν ξεριζωθεί από μέσα τους, κατά την άποψη του τότε θα βγουν άτομα άγρια στην κοινωνία, με προβλήματα στην επικοινωνία, που ζουν κλεισμένα στη μικρή τους κοινωνία και μιλούν την διάλεκτό τους. Οι άλλοι 2 δάσκαλοι είναι απόλυτοι αναφέρουν απλά ένα όχι δεν το επιτρέπω γιατί στο σχολείο διδάσκονται την κοινή.

4.2 Η Διαδικασία που ακολούθηθηκε

Σε αυτό το κεφάλαιο θα θέλαμε να παρουσιάσουμε διεξοδικά την διαδικασία που ακολούθηθηκε για την διεξαγωγή της συνέντευξης. Αρχικά έπρεπε να βρούμε τα άτομα που θα μιλήσουμε και να πάρουμε τις σχετικές άδειες από τους διευθυντές αλλά και από τους ίδιους τους συνεντευξιζόμενους. Έχοντας 3 γνωστές δασκάλες στο φιλικό περιβάλλον, μας έφεραν σε επαφή με τα σχολεία και μιλήσαμε με την διεύθυνση. Έτσι μας δόθηκε η άδεια να απασχολήσουμε 5 δασκάλους σε κάθε σχολείο. Επειδή η διαδικασία ήταν χρονοβόρα χρειάστηκε να πάω στα σχολεία 5 φορές μια φορά για κάθε δάσκαλο. Δεν κατάφερα καμία φορά να κάνω δυο συνεντεύξεις την ίδια ημέρα καθώς οι συνεντεύξεις λάμβαναν χώρα στο μεγάλο 15λεπτο διάλειμμα των παιδιών. Οι Διευθυντές δυο σχολείων εξ αυτών θέλανε να βεβαιωθούν ότι θα υπάρξει ανωνυμία και δεν θα δημοσιευθεί τίποτα από ότι αφορά το σχολείο, η προσωπικά δεδομένα και έτσι τους εξήγησα ακριβώς τα στοιχεία της έρευνας μου και δέχτηκαν να διεξάγω τις συνεντεύξεις. Γνώριζαν όλοι ότι θα υπάρχει υλικό καταγραφής και αυτό θα χρησιμοποιηθεί μόνο για ερευνητικούς σκοπούς και δεν θα κοινοποιηθεί πουθενά ούτε θα χρησιμοποιηθεί για κάθε άλλου είδους σκοπό. Έτσι μου επέτρεψαν να διεξάγω τις συνεντεύξεις και η διαδικασία κύλησε ομαλά. Αντιμετώπισα πρόβλημα μόνο με έναν δάσκαλο ο οποίος δεν του άρεσε καθόλου το θέμα της εργασίας και ήταν από την αρχή πολύ αρνητικός. Παρόλα αυτά επειδή επέλεξε να ολοκληρώσει την συνέντευξη, αποφάσισα να συμπεριλάβω την άποψη του στην έρευνά μου παρόλη την αρνητικότητα του. Πριν προχωρήσω στην ανάλυση των αποτελεσμάτων θα πρέπει να τονιστούν δύο σημεία αναφορικά με τη διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας. Το πρώτο σημείο είναι ότι η ποιοτική έρευνα είναι πιο πολύπλοκη, πιο απαιτητική, πιο σύνθετη, πιο χρονοβόρα και πιθανώς πιο δύσκολη απ' ότι η ποσοτική έρευνα. Αυτό οφείλεται στο ότι δεν υπάρχει ένας απόλυτος, μοναδικός και σωστός τρόπος διεξαγωγής της. Αντίθετα, υπάρχουν πολλαπλοί, ποικίλοι και συμπληρωματικοί τρόποι διεξαγωγής της και επιβάλλεται κάθε φορά ο ερευνητής, να επεξηγεί και να θεμελιώνει λογικά κάθε του απόφαση.

Το δεύτερο σημείο, που αποτελεί επέκταση της παραπάνω παρατήρησης, είναι ότι ο ποιοτικός ερευνητής και η ποιοτική έρευνα δεν μπαίνουν σε καλούπια ούτε μπορούν να προκαθοριστούν, αλλά η ποιοτική έρευνα παίρνει κάθε φορά μια δική της ζωή και εξελίσσεται, όπως σχεδόν ένας ζωντανός οργανισμός, δίχως υποχρεωτικά να γνωρίζουμε πώς θα είναι στο μέλλον ούτε πώς και πότε θα τελειώσει. Το καλό με την ποιοτική έρευνα είναι ότι είναι ευέλικτη και μπορείς να βάλεις αρκετά από τον εαυτό σου μέσα καθώς η γνώμη του ερευνητή μετρά όσο και των συμμετεχόντων. Ας περάσουμε όμως τώρα στην διεξαγωγή των αποτελεσμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Τα δεδομένα της παρούσας έρευνας προήλθαν από μαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις. Οι συνεντεύξεις απομαγνητοφωνήθηκαν και δημιουργήθηκε ένα σύνολο δεδομένων που οργανώθηκε και ταξινομήθηκε. Επισημαίνεται ότι κατά την απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων και την αποτύπωσή τους σε γραπτό κείμενο, πραγματοποιήθηκε μόνον μικρής έκτασης φιλολογική επιμέλεια του κειμένου, με μοναδικό σκοπό να γίνει πιο άρτιος και συνεπής, ο γραπτός λόγος και χωρίς σε καμία περίπτωση να αλλοιωθεί το περιεχόμενο των απαντήσεων. Πρόθεση της ερευνήτριας, πέρα από την απλή ανάγνωση των δεδομένων, ήταν να επιχειρηθεί και μια ποιοτική ανάλυσή τους καθώς και η ερμηνευτική προσέγγισή τους, με σκοπό να γίνουν κατανοητές οι θέσεις και οι απόψεις των ερωτηθέντων (Mason, 2003) και να εξαχθούν έγκυρα συμπεράσματα που θα βοηθήσουν στην απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων. Η ποιοτική ανάλυση των δεδομένων ταιριάζει απόλυτα με τους στόχους της ποιοτικής έρευνας, ιδιαίτερα δε όταν το δείγμα είναι σχετικά μικρό, όπως συμβαίνει στα πλαίσια μιας μεταπτυχιακής εργασίας. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό εφαρμόζεται μια επαγωγική μέθοδος επεξεργασίας των δεδομένων (Κυριαζή, 2005), με την οποία επιτρέπεται η εξαγωγή χρήσιμων και γενικευμένων συμπερασμάτων (μετάβαση από το συγκεκριμένο στο γενικό), χωρίς βέβαια να αποκλείεται και ο παραγωγικός συλλογισμός (Patton 2002). Με τον τρόπο αυτό, τα συμπεράσματα που θα προκύψουν θα επαληθεύονται από τις συγκεκριμένες περιπτώσεις που μελετήθηκαν, αλλά ταυτόχρονα θα μπορούν να παρατηρούνται και σε ένα ευρύτερο σύνολο, βοηθώντας στην διατύπωση γενικευμένων συμπερασμάτων.

Οι Rubin κ.ά. (2006) ορίζουν ότι η άτυπη επαγωγική σκέψη αρθρώνεται στην κατανόηση των ακόλουθων συσχετιζόμενων εννοιών:

1. τις ιδιότητες του όλου έναντι των ιδιοτήτων συγκεκριμένων περιπτώσεων,
2. το μέγεθος του δείγματος και τις επιπτώσεις του στην εκτίμηση πληθυσμιακών παραμέτρων,
3. τον έλεγχο της μεροληψίας .
4. τη διάκριση μεταξύ υποθέσεων που ισχύουν πάντα και υποθέσεων που ισχύουν συχνά ή κάποιες φορές.

Στην παρουσίαση και στο σχολιασμό των δεδομένων κρίθηκε αναγκαίο να παρουσιαστούν αυτούσια αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις των ερωτηθέντων. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται ότι οι ερμηνείες που αποδόθηκαν από την ερευνήτρια συσχετίζονται και προκύπτουν από τις ερμηνείες των ερωτώμενων (Κυριαζή, 2005). Η αυτούσια παράθεση αποσπασμάτων από τα αναλυμένα κείμενα προσδίδει αξιοπιστία, υποστηρίζει και ενισχύει την ερμηνευτική προσπάθεια των ποιοτικών ερευνητών (Krippendorff, 2004). Αναμφίβολα όμως η παράθεση των αποσπασμάτων θα πρέπει να υπόκειται σε κανόνες και περιορισμούς.

Για παράδειγμα, τα αποσπάσματα που θα χρησιμοποιηθούν θα πρέπει:

- να διευκρινίζουν και να συσχετίζονται με το συνολικό κείμενο,
- να έχουν σχέση με τα διαλαμβανόμενα και να συνοδεύονται από σχόλια και ερμηνείες,
- να είναι ξεκάθαρα, χρήσιμα και να περιλαμβάνουν πληροφορίες για τον τρόπο που έγινε η επιμέλειά τους
- να εντάσσονται στο φυσικό τρόπο με τον οποίο έγινε η αναφορά (CohenManion, 1994), χωρίς να αλλοιώνεται το περιεχόμενό τους.

Όσον αφορά τώρα την διεξαγωγή της ημι-δομημένης συνέντευξης, είναι σημαντικό να προσεχθεί ότι η ερευνήτρια δημιουργεί ένα κλίμα αμεσότητας και εμπιστοσύνης στην επικοινωνία με τον εκάστοτε συμμετέχοντα. Ειδικά σε συνεντεύξεις πρόσωπο με πρόσωπο, η ερευνήτρια είναι σε θέση να αποκωδικοποιήσει μορφές μη λεκτικής επικοινωνίας, όπως είναι η στάση του σώματος και οι μορφασμοί του προσώπου (Creswell, 2016). Αυτό μπορεί εν μέρει, να συμβεί και κατά τις τηλεφωνικές συνεντεύξεις, όπου, παρόλο που εκλείπει η οπτική επαφή και υπάρχει πιο περιορισμένη επικοινωνία, η χροιά και ο τόνος της φωνής μπορούν να γίνουν αντιληπτά από την ερευνήτρια. Συνεπώς, οι συνεντεύξεις επιδιώχθηκε να πραγματοποιηθούν δια ζώσης. Έτσι και οι 20 συνεντεύξεις έγιναν πρόσωπο με πρόσωπο σε χώρο και χρόνο που εξυπηρετούσε τους συμμετέχοντες, προκειμένου να αναπτυχθεί με αυτούς κλίμα εμπιστοσύνης και άνεσης (Κεδράκα, 2008).

Εξίσου σημαντική, στο πλαίσιο των ημι-δομημένων συνεντεύξεων, είναι η δυνατότητα για επεξήγηση και για παροχή διευκρινήσεων στους συμμετέχοντες, σε περίπτωση που αυτές κριθούν αναγκαίες (Robson, 2010) Κάθε ερώτημα της συνέντευξης μπορεί άλλωστε να ακολουθείται από ειδικότερα ερωτήματα παρότρυνσης ή βολιδοσκόπησης (probe questions), που βοηθούν, χωρίς να κατευθύνουν, τους συμμετέχοντες να εκφραστούν καλύτερα και την ερευνήτρια να εξασφαλίσει επαρκείς πληροφορίες για την έρευνα (Creswell, 2015). Οι συνεντεύξεις μαγνητοφωνήθηκαν. Έτσι, με το πέρας της εκάστοτε μαγνητοφωνημένης συνέντευξης, έγινε απομαγνητοφώνηση, δηλαδή καταγραφή σε γραπτή μορφή ολόκληρης της συνομιλίας των συμμετεχόντων (Κεδράκα, 2008).

Με αυτό τον τρόπο έγινε ευκολότερα από την ερευνήτρια η ανάλυση των δεδομένων σε κατηγορίες ανάλυσης, που προκαθορίζονται από τα ερευνητικά ερωτήματα και τους ερευνητικούς άξονες (Κεδράκα, 2008). Με την ανάλυση δεδομένων εννοείται η διεξαγωγή σύντομων συμπερασμάτων, σχετικών με τα ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία στην πορεία ερμηνεύονται ποιοτικά. Κατά την ανάλυση των δεδομένων χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή να μη γίνει παρερμηνεία λόγω των πεποιθήσεων και προκαταλήψεων της ερευνήτριας (Strauss and Corbin, 1996). Για αυτό το λόγο, η ανάλυση των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας έγινε με προσοχή, βασισμένη μόνο στις απαντήσεις των ίδιων των συνεντευξιαζόμενων, οι οποίες κατηγοριοποιήθηκαν με βάση τους ερευνητικούς άξονες, εξασφαλίζοντας έτσι την εγκυρότητα της έρευνας (Keith & Sharp, 1994). Τον προσεκτικό διαχωρισμό των απαντήσεων σε θεματικές κατηγορίες συνόδευσε και ο διαχωρισμός τους σε σαφείς υποκατηγορίες, οι οποίες προέκυψαν από το σύνολο των πληροφοριών που συλλέχθηκαν, καταστρώντας έτσι την παρούσα έρευνα αξιόπιστη και ικανή να επαναληφθεί από άλλους ερευνητές (Keith & Sharp, 1994). Ο τρόπος κατηγοριοποίησης των απαντήσεων και ανάλυσης που περιγράφεται αναλυτικά στη συνέχεια.

Δημογραφικά στοιχεία του δείγματος.

ΦΥΛΟ	ΗΛΙΚΙΑ	ΧΡΟΝΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΘΗΛΥ	46-55 ΧΡΟΝΩΝ	16-25 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΑΘΗΝΩΝ
ΘΗΛΥ	46-55 ΧΡΟΝΩΝ	16-25 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΑΘΗΝΩΝ
ΘΗΛΥ	46-55 ΧΡΟΝΩΝ	16-25 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡΡΕΝ	46-55 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΑΘΗΝΩΝ
ΘΗΛΥ	36-45 ΧΡΟΝΩΝ	16-25 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΑΘΗΝΩΝ
ΘΗΛΥ	46-55 ΧΡΟΝΩΝ	16-25 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΑΘΗΝΩΝ
ΘΗΛΥ	46-55 ΧΡΟΝΩΝ	16-25 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡΡΕΝ	56-67 ΧΡΟΝΩΝ	26-35 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΑΘΗΝΩΝ
ΘΗΛΥ	46-55 ΧΡΟΝΩΝ	16-25 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡΡΕΝ	46-55 ΧΡΟΝΩΝ	16-25 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡΡΕΝ	36-45 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΚΡΗΤΗΣ
ΘΗΛΥ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΚΡΗΤΗΣ
ΘΗΛΥ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	1-5 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΚΡΗΤΗΣ
ΑΡΡΕΝ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΚΡΗΤΗΣ
ΑΡΡΕΝ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Α ΚΡΗΤΗΣ
ΘΗΛΥ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΚΡΗΤΗΣ
ΑΡΡΕΝ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	1-5 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΚΡΗΤΗΣ
ΘΗΛΥ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΚΡΗΤΗΣ
ΘΗΛΥ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΚΡΗΤΗΣ
ΑΡΡΕΝ	25-35 ΧΡΟΝΩΝ	6-15 ΧΡΟΝΙΑ	Β ΚΡΗΤΗΣ

Στην παρούσα έρευνα όπως αναφέρθηκε και πρωτύτερα συμμετείχαν 20 άτομα από συνολικά 4 δημοτικά σχολεία της χώρας. Για την ακρίβεια 10 από αυτά ήταν από 2 δημοτικά σχολεία της Αθήνας. Συμμετείχαν 3 άντρες και 7 γυναίκες. Οι 6 από τις 7 γυναίκες ήταν ηλικίας μεταξύ 46-55 ενώ 1 εξ αυτών ήταν 36-45. Οι 2 από τους 3 άντρες ήταν ηλικίας 46-55 ετών ενώ ο ένας εξ αυτών ήταν 56-67 ετών.

Όσον αφορά την εμπειρία τους στη διδασκαλία και οι 7 γυναίκες είχαν από 16 έως 25 χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας ενώ ο πρώτος άντρας είχε 6 έως 15 χρόνια εμπειρίας, ο δεύτερος είχε 16 έως 25 χρόνια εμπειρίας και ο τρίτος 25 έως 35 χρόνια εμπειρίας. Οι υπόλοιποι 10 συμμετέχοντες είναι από 2 δημοτικά σχολεία της ορεινής ζώνης της Κρήτης. Οι 5 από αυτούς είναι γυναίκες ενώ οι υπόλοιποι 5 είναι άντρες. Όλες οι γυναίκες είναι στην ηλικιακή ομάδα των 25 έως 35 ετών ενώ 4 από αυτές έχουν 6 έως 15 χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας σε σχολεία ενώ μόνο 1 έχει 1 έως 5 χρόνια. Όσον αφορά τους άντρες είναι και εκείνοι 5 και 4 ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 25 έως 35 ενώ ένας είναι 36 έως 45 ετών. Σχετικά με την επαγγελματική τους εμπειρία οι 4 από τους 5 άντρες δουλεύουν σε σχολεία 6 έως 15 χρόνια ενώ 1 από αυτούς δουλεύει 1 έως 5 χρόνια. Σε αυτό το σημείο κρίνεται αναγκαίο να επισημάνουμε πως εντοπίζεται μεγάλη διαφορά ηλικίας και επαγγελματικής εμπειρίας, ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς που δουλεύουν στην Αθήνα και σε εκείνους που δουλεύουν στην ορεινή ζώνη της Κρήτης. Αυτό μας κάνει να αναρωτηθούμε αν αυτό επηρεάζει τις απόψεις τους κι αν εντοπίζονται σημαντικές διαφορές, λόγω του ότι οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στην Αθήνα έχουν εμπειρία στη διδασκαλία σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς της Κρήτης.

Στο πλαίσιο λοιπόν της παρούσας εργασίας η δομή των ερωτήσεων αλλά και η ανάλυση των συνεντεύξεων οι οποίες επισυνάπτονται στο παράρτημα, έγινε με σκοπό να απαντηθούν τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

- Πως αντιμετωπίζουν οι δάσκαλοι το ενδεχόμενο να χρησιμοποιήσουν οι μαθητές διάλεκτο σε προφορικό ή γραπτό λόγο; Επιτρέπουν την χρήση της στην τάξη; Βλέπουμε διαφορές ανάμεσα σε Αθήνα και Επαρχία;
- Ποια είναι η άποψη των δασκάλων σχετικά με την ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα; Την θεωρούν χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Υπάρχουν διαφορές μεταξύ Αθήνας - επαρχίας;
- Ποια είναι η άποψη των δασκάλων σχετικά με τις διαλέκτους; Είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Εντοπίζουμε διαφορές στις απόψεις των δασκάλων ως προς το που διδάσκουν; Αθήνα – επαρχία;
- Οι δάσκαλοι είναι σε θέση να προτείνουν τρόπους ενσωμάτωσης των διαλέκτων στην εκπαίδευση;

Από την ποιοτική θεματική ανάλυση των συνεντεύξεων των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης προκύπτουν 167 κωδικοί, (βλέπε παράρτημα 2) οι οποίοι ομαδοποιούνται σε 20 κατηγορίες και εντάσσονται στους παρακάτω 5 θεματικούς άξονες (Creswell 2016) σε σχέση πάντα και με τα ερευνητικά μας ερωτήματα ως ακολούθως:

1. Οι απόψεις των δασκάλων για τις διαλέκτους στον προφορικό και γραπτό λόγο. (Σύγκριση επαρχίας-Αθήνας)
2. Οι απόψεις των δασκάλων σχετικά με την αξία των διαλέκτων κι αν αυτές είναι χρήσιμες και επικοδομητικές για τους μαθητές. (Σύγκριση επαρχίας-Αθήνας)
3. Οι απόψεις των δασκάλων σχετικά με την ενσωμάτωση των διαλέκτων στην εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα. (Σύγκριση επαρχίας-Αθήνας)
4. Οι απόψεις των δασκάλων σχετικά με τις διαλέκτους και το αν αυτές είναι ίσης αξίας με την ΝΕ. (Σύγκριση επαρχίας-Αθήνας)
5. Οι προτάσεις ενσωμάτωσης των ΝΕ διαλέκτων στην εκπαίδευση.

Παρακάτω παραθέτουμε τις 20 κατηγορίες που προέκυψαν ύστερα από την ομαδοποίηση των 167 κωδικών που προέκυψαν από την ποιοτική θεματική ανάλυση των συνεντεύξεων:

1. Δάσκαλοι, μαθητές, φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου ή μη (κρητικής, θεσσαλικής, δωδεκανησιακής)
2. Σεβασμός στην κουλτούρα του κάθε μαθητή, στη γλώσσα του, και ενίσχυση του για να μάθει να αποδέχεται το διαφορετικό καθώς επίσης μέσω των διαλέκτων μαθαίνει και την παράδοση νέων τόπων.
3. Οι δάσκαλοι της Αθήνας δεν χρησιμοποιούν διαλέκτους στην τάξη.
4. Αποτρέπεται η χρήση της διαλέκτου στη τάξη για λόγους πειθαρχίας σεβασμού και για να μάθουν την σωστή χρήση της γλώσσας.
5. Παρότι διαλεκτόφωνοι οι δάσκαλοι της επαρχίας δεν χρησιμοποιούν διάλεκτο στην τάξη.
6. Οι διάλεκτοι: ως μέρος της Ελληνικής γλώσσας, ως χρήσιμο έναυσμα στην ιστορία και την εξέλιξη μια γλώσσας, ως μέρος της γλωσσικής και πολιτιστικής παράδοσης των μαθητών, ως ποικιλίες της γλώσσας που την εμπλουτίζουν, δεν γίνεται δεκτή σε επίσημα έγγραφα, ως τρόπος έκφρασης σκέψεων και συναισθημάτων, κάνουν ενδιαφέρον το μάθημα της γλώσσας, είναι ίσης αξίας με την ΝΕ λόγω γλωσσικής πολυμορφίας του τόπου, είναι υποκλάδοι τις μητρικής, εμπλουτίζουν το λεξιλόγιο των μαθητών απλά πρέπει να διερευνηθεί, τι θα γίνει με μαθητές με ιδιαιτερότητες και πως θα ανταπεξέρθουν, είναι κατώτερες από την ΝΕ γιατί προβάλουν κάτι το ατομικό, αποτελούν γλώσσες εμπλουτισμένες με λέξεις και εκφράσεις ανάλογα με την περιοχή, είναι εμπλουτισμός της ΝΕ, είναι γλώσσες με δικό τους ξεχωριστό σύστημα, στιγματίζουν τα παιδιά, δεν είναι ίσης αξίας με την ΝΕ, γιατί οι ίδιοι οι διαλεκτόφωνοι ανά περιοχές δεν μπορούν να συνεννοηθούν μεταξύ τους, με τις διαλέκτους οι μαθητές αναπτύσσουν το

λεξιλόγιο τους, καθρεφτίζουν την κουλτούρα του κάθε τόπου διατηρώντας την ζωντανή,

7. Η ενσωμάτωση των διαλέκτων ως ξεχωριστό μάθημα: δεν είναι χρήσιμη λόγω αλλοδαπών μαθητών, είναι δύσκολη και ανέφικτη και για να πραγματοποιηθεί θα πρέπει να υπάρξει επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και αλλαγή του συστήματος, δεν είναι εφικτή γιατί οι ντοπιολαλιές μπερδεύουν τους μαθητές, μπορεί να γίνει μέσω εξέτασης διαλεκτικών κειμένων στο μάθημα της γλώσσας, να είναι οι ίδιοι οι δάσκαλοι διαλεκτόφωνοι, είναι εποικοδομητική συμβάλει στην εξέλιξη της σκέψης των μαθητών, ανέφικτη λόγω μεγάλου κόστους, η παιδεία δεν επιτρέπει την ενσωμάτωση της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο, θέλει δουλειά έρευνα, υπομονή επιμονή χρόνο, πόρους, είναι χρονοβόρα διαδικασία, η ύπαρξη πολλών διαφορετικών διαλέκτων καθιστά αδύνατη της ενσωμάτωση ως ξεχωριστό μάθημα, είναι χρήσιμο για τους μαθητές αλλά ελλοχεύει ο κίνδυνος αργότερα να μην μπορούν να κατανοήσουν κάποιες λέξεις της κοινής, αποτελεί υπέροχη πρωτοπόρα ιδέα, θέλει προσοχή γιατί σε ένα διαλεκτικό μέρος μπορεί να προβληθεί ο τοπικισμός, πρέπει να αλλάξουν οι στάσεις των φυσικών ομιλητών καθώς και τα εγχειρίδια.
8. Προτάσεις ενσωμάτωσης: να αξιοποιήσουν οι δάσκαλοι κάθε μορφή τέχνης για να προάγουν τις διαλέκτους (θέατρο, μουσική τραγούδι μαντινάδες διαλεκτικοί διάλογοι κτλ) αλλαγή των σχολικών εγχειριδίων με νέες θεματικές ενότητες με κείμενα γραμμένα σε διαλέκτους, εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και δημιουργία διαλεκτικών ομάδων, με διαλεκτόφωνους μαθητές που θα διδάσκονται στη γλώσσα τους από δασκάλους, που θα είναι και οι ίδιοι διαλεκτόφωνοι, δημιουργία ειδικού σχολικού εγχειριδίου, οργάνωση εκδρομών σε διαλεκτικά μέρη, γλωσσικά παιχνίδια, Να δημιουργούν διάλογοι, κόμικς, θεατρικά έργα κτλ με την εκάστοτε διάλεκτο, να παίρνουν συνεντεύξεις η να συνομιλούν με άτομα που μιλούν διαλεκτικά, και να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές αυτών, στο μάθημα της γλώσσας χρήση λογοτεχνικών κειμένων από συγγραφείς που χρησιμοποιούν διαλέκτους, να γίνουν οι διάλεκτοι υποχρεωτικό μάθημα στο πανεπιστήμιο και να υπάρξουν διδακτορικά πάνω σε αυτές και την διδασκαλία τους, έκθεση των παιδιών σε ακούσματα διαλέκτων και μελέτης παραδόσεων.
9. Η ΝΕ: είναι η επίσημη γλώσσα του κράτους, είναι ευρύτερης αποδοχής σε σχέση με τις διαλέκτους, δεν θεωρείτε ίσης αξίας η ΝΕ με τις διαλέκτους αλλά οφείλουμε σεβασμό στη γλώσσα και τον πολιτισμό του καθενός, στον προφορικό λόγο τα παιδιά πρέπει να μιλάνε στην ΝΕ για λόγους σεβασμού, για να μάθουν σωστά ελληνικά και για να επικοινωνούν.
Οι κύπριοι αφήνουν με ευκολία την διάλεκτο και μιλούν την ΝΕ το ίδιο θέλουν οι δάσκαλοι να κάνουν και οι κρητικοί μαθητές, οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν τα όρια τους σχετικά με το πότε πρέπει να μιλάνε τη διάλεκτο και πότε να μιλάνε στην ΝΕ και να υπακούν όταν αυτό του ζητηθεί, στο σχολείο πρέπει να μιλούν την ΝΕ,

10. Με την διάλεκτο στον γραπτό λόγο: ακολουθείτε από επίσημους κανόνες, η δυσκολία της αποδοχής θα ακολουθεί τον μαθητή αν γράφει κείμενα με διαλεκτικά στοιχεία, αποδοχή της διαλέκτου στον γραπτό λόγο με τις κατάλληλες επεξηγήσεις και υποσημειώσεις, τα παιδιά μπορούν να επικοινωνήσουν και να εκφράσουν τις σκέψεις τους, πρέπει να τηρείτε η παραδοσιακή ορθογραφία για να μην υπάρξουν προβλήματα στην επικοινωνία, η σωστή χρήση της νεοελληνικής γλώσσας είναι ενιαία και απαλλαγμένη από στοιχεία των διαλέκτων για να γίνεται κατανοητός ο γραπτός λόγος
11. Ενθάρρυνση των μαθητών να μιλούν τη γλώσσα της καρδιάς τους.
12. Οι μαθητές γίνονται ερευνητές και μαθαίνουν ήθη, έθιμα, ντοπιολαλιές από διάφορα μέρη της Ελλάδας.
13. Οι δάσκαλοι της Αθήνας δηλώνουν ότι δεν έχουν δουλέψει σε επαρχία για να έχουν συναναστραφεί με διαλεκτόφωνους μαθητές άλλα θεωρούν ότι πρέπει να μάθουν να εκφράζονται ελεύθερα.
14. Η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας: είναι ελεύθερη εξετάζοντας σχετικό κεφάλαιο, εμπλουτίζει τα ακούσματα των παιδιών, βοηθάει τα παιδιά να ασχοληθούν με την ποικιλομορφία της γλώσσας, επιτρέπεται ανάλογα με την περίπτωση, υπό προϋποθέσεις, στο μάθημα της γλώσσας οι μαθητές δεν διανοείτο να μιλούν με διαλέκτους διότι θα βγουν άτομα άγρια που δεν θα μπορούν να συνεννοηθούν μεταξύ τους και ζουν κλεισμένοι στην δική τους κοινωνία, επιτρέπεται αρκεί τα παιδιά να είναι σε θέση όταν τους ζητηθεί να μιλήσουν η να γράψουν στην ΝΕ, πρέπει να διδάσκονται την ΝΕ.
15. Στόχος του δασκάλου είναι να διδάξει το μαθητή να αποκτήσει εκείνο το γλωσσικό κριτήριο, που θα ξέρει πότε να μιλήσει πιο απλά και πότε να μιλήσει απ την καρδιά του.
16. Η ηλικία του δασκάλου επηρεάζει το αν μπορεί να εφαρμόζει μια νέα καινοτομία η όχι.
17. Η χρήση των διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη: χρησιμοποιείται από τους μαθητές για να κοροϊδεύουν και να κάνουν φασαρία, αποτρέπεται γιατί πρέπει να μιλούν σωστά, δεν αποτρέπεται αρκεί να βοηθούν τα παιδιά τον δάσκαλο να καταλάβει αυτά που λένε, με τη χρήση των διαλέκτων τα παιδιά είναι πιο υπάκουα και δεν βλέπουν το σχολείο ως αγγαρεία, συμβάλει στην προσωπική έκφραση του μαθητή στο να αποδεχτεί το διαφορετικό και να μάθει την ιστορία διαφόρων τόπων.
18. Οι μαθητές της επαρχίας έρχονται σε επαφή με ένα διαφορετικό άκουσμα γλώσσας και χρίζει ιδιαίτερης διαχείρισης από τον εκπαιδευτικό. Έτσι αν δεν τους πείσεις να απορρίψουν την διάλεκτο τους όταν χρειαστεί μπορούν να κάνουν εναλλαγή διαλέκτου - ΝΕ με ευκολία.
19. Η διδασκαλία των διαλέκτων ως ξεχωριστό μάθημα: είναι εφικτή σε περιβάλλον διαλεκτόφωνο, και είναι χρήσιμη για τους μαθητές γιατί μαθαίνουν για την παράδοση τους, της πολιτιστική τους κληρονομιά, και για το πώς μιλούν σε άλλες πόλεις, η Ελλάδα πάσχει σε θέματα παιδείας και

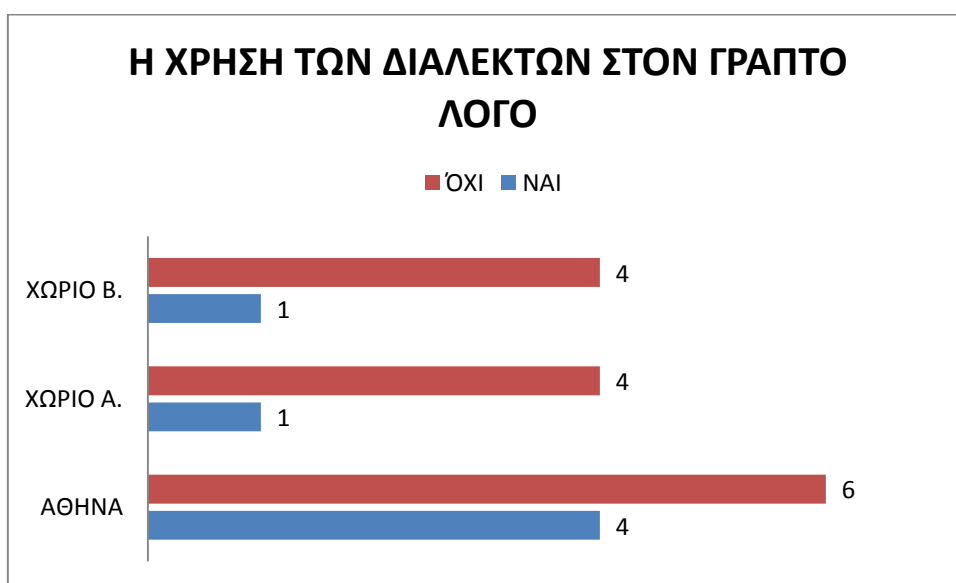
καθίσταται αδύνατη η διδασκαλία των διαλέκτων, θα ήταν ωφέλιμο να κατανοούσαν τα παιδιά τις ρίζες των γλωσσών και τις διαφορετικές ομιλίες ανάλογα την περιοχή, επίσης μαθητές της Αθήνας δεν θα έχουν καμία ωφελιμότητα, στόχος της εκπαίδευσης είναι να διδάξουν στα παιδιά σωστά ελληνικά.

20. Σωστή προσέγγιση της αποδεκτής γλώσσας, διατήρηση της παράδοσης ενός τόπου, αλληλεπιδράσεις μεταξύ σχολείων που μιλούν διαλεκτικά.

Όσον αφορά τώρα τον πρώτο θεματικό άξονα: τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τη χρήση των διαλέκτων από τους μαθητές στον προφορικό λόγο και γραπτό λόγο

Διάγραμμα 5

Διάγραμμα 6

Από τα παραπάνω διαγράμματα παρατηρούμε πόσο μεγάλες διαφορές υπάρχουν μεταξύ της αποδοχής της χρήσης της διαλέκτου στον προφορικό λόγο σε σχέση με τον γραπτό λόγο. Φαίνεται καθαρά πως οι δάσκαλοι αποδέχονται τις διαλέκτους στον προφορικό λόγο, αλλά στον γραπτό λόγο έχουν ως επί το πλείστον αρνητικές στάσεις στην ορεινή ζώνη της Κρήτης, ενώ στην Αθήνα οι γνώμες είναι 60% όχι και 40% ναι. Πιο συγκεκριμένα για τις απαντήσεις των δασκάλων στο γραπτό λόγο παρατηρούμε ότι εκείνοι που αναφέρουν ότι αποδέχονται πλήρως τη χρήση των διαλέκτων είναι μια δασκάλα 36 έως 45 ετών από την Αθήνα με 16 έως 25 χρόνια εμπειρίας που αναφέρει πως: «Ναι επειδή με τη χρήση της διαλέκτου αποτυπώνουν που χρησιμοποιούν στην προφορική τους επικοινωνία και καθημερινότητα, αποτυπώνουν άμεσα και εκφραστικά τις σκέψεις τους στο γραπτό λόγο. Η δασκάλα αυτή είναι μη διαλεκτόφωνη. Επίσης από το χωριό Α. ένας δάσκαλος 36 έως 45 ετών με 6 έως 15 χρόνια εμπειρίας αναφέρει «Ναι γιατί τους βοηθάει στην ομαλή γλωσσική ενσωμάτωση τους. Αυτά τα παιδιά ακούνε παντού αυτή τη διάλεκτο ως επί το πλείστον αν τους απαγορέσω να την χρησιμοποιούν είναι σαν να απαγορεύω αυτό που είναι. Έχουν χρόνια να μάθουν την ΝΕ γλώσσα και θα την μάθουν, αν τους αφήσουμε να ενσωματωθούν ελεύθερα και να εκφραστούν στη γλώσσα της καρδιάς τους ακόμα και γραπτά» Μια ακόμα δασκάλα από το χωριό Β. στην ηλικιακή ομάδα 25 έως 35 χρονών και χρόνια εργασία 6 έως 15 αναφέρει: «Ναι αρκεί όπως σου είπα να ξέρουν όταν τους ζητηθεί να μην χρησιμοποιήσουν την διάλεκτο. Γιατί κακά τα ψέματα πανελλήνιες θα δώσουνε στην ΝΕ. Όταν λοιπόν τους ζητάω μια έκθεση απαλλαγμένη από διαλεκτικά στοιχεία θέλω να μπορούν να το κάνουν. Πιστεύω πως αν δεν τους πιέξεις να απορρίψουν την διάλεκτο τους και τους δείχνεις ότι την σέβεται και την εκτιμάς, μαθαίνουν αβίαστα να το κάνουν αυτό.» Αυτά τα 3 άτομα δείχνουν να σέβονται την καταγωγή, την διάλεκτο και την ατομικότητα του κάθε μαθητή. Δεν κατέχονται από στερεότυπα και προκαταλήψεις ούτε είναι επηρεασμένοι από το σύνολο, δεν φοβούνται την αποτυχία και τις ευθύνες ενός τέτοιου εγχειρήματος. Πιστεύουν στην δια βίου μάθηση και αυτό φαίνεται και στις άλλες τους απαντήσεις. Πολύ ενδιαφέρον έχει ότι αναφέρουν πως οι απόψεις τους είναι κοινές σχετικά με το ότι, θεωρούν πως αν αφήσεις τους μαθητές να γράφουν και να μιλούν αβίαστα στη διάλεκτό τους τότε από μόνοι τους θα μάθουν να χρησιμοποιούν και την ΝΕ όπου πρέπει. Πιστεύουν με άλλα λόγια πως αν δεν πιέσεις τον μαθητή να μάθει κάτι διαφορετικό από αυτό που ακούει στο σπίτι του, θα καταφέρει να μάθει να μιλάει και να γράφει στην ΝΕ πολύ πιο εύκολα από ότι αν τον πιέζει από την στιγμή που ξεκινάει το σχολείο. Ουσιαστικά αναπτύσσουν εκείνο το γλωσσικό κριτήριο με το οποίο μπορούν εύκολα να εναλλάσσουν την διάλεκτό τους με την ΝΕ όπως το κάνουν και οι κύπριοι.

Όσον αφορά τώρα τον προφορικό λόγο οι δάσκαλοι της Αθήνας απαντούν 8 από αυτούς ότι ναι αποδέχονται τη χρήση διαλέκτων στο προφορικό λόγο αλλά 2 δάσκαλοι θέτουν κάποιες προϋποθέσεις και κρατούν αρνητική στάση. Αυτό σημαίνει ότι ναι μεν επιτρέπουν τις διαλέκτους στο προφορικό λόγο αλλά όχι σε όλες τις συμβάσεις ή κάτω από προϋποθέσεις.

Συγκεκριμένα αναφέρουν: «Ναι αν είναι να συνεννοηθούν μεταξύ τους οκ. Αλλά σε κάτι πιο επίσημο όπως το να μου λένε τι γνωρίζουν στην ιστορία θεωρώ πως όχι, πρέπει να χρησιμοποιούν την καθαρή γλώσσα.» «Ναι απλά με κάποιους περιορισμούς όπως επιτρέπω και τους αλλοδαπούς να χρησιμοποιούν τη γλώσσα τους μεταξύ τους αλλά όχι στο μάθημα, ή όταν μιλάνε σε μένα και λένε μάθημα, τότε σίγουρα όχι.» Όπως βλέπουμε μπορεί να λένε ναι, αλλά στην ουσία από το περιεχόμενο των απαντήσεων τους βλέπουμε ότι, δεν αποδέχονται την χρήση των διαλέκτων στο προφορικό λόγο καθώς και οι δύο λένε ότι το επιτρέπουν, μόνο σε επίπεδο συνεννόησης μεταξύ των παιδιών και όχι στο μάθημα ή όταν μιλούν σε εκείνους. Στη συνέχεια αναφέρουμε τις απόψεις εκείνων των δασκάλων που αποδέχονταν τη χρήση διαλέκτου στο προφορικό λόγο γιατί μέσω αυτών δείχνουμε σεβασμό στη κουλτούρα και την καταγωγή του καθενός. Είναι μια εξαιρετική ευκαιρία που μπορεί να αποτελέσει έναυσμα για πολλές θεματικές προσεγγίσεις με πολύ υλικό για ομαδικές εργασίες και έτσι να γίνουν οι ίδιοι οι μαθητές ερευνητές, για αυτούς που μιλούν μια διάλεκτο αποτελεί μέρος της γλωσσικής και πολιτιστικής τους παράδοσης, γιατί αναδεικνύει τον πλούτο της γλώσσας. Η γλώσσα είναι σκέψη και τα παιδιά που χρησιμοποιούν κάποια διάλεκτο εκφράζουν τις σκέψεις τους μέσω αυτής, και λόγω της αποδοχής της διαφορετικότητας και λόγω κοινής υποκειμενικής γλωσσικής ικανότητας. Ναι γιατί έτσι δείχνουμε και σεβασμό στη γλώσσα – διάλεκτο που μιλάει ο καθένας, βοηθάμε τα παιδιά να μην δείχνουν φυλετικό ρατσισμό και να σέβονται τους διαφορετικούς συμμαθητές τους.

Όσον αφορά την Κρήτη οι δάσκαλοι του χωριού Α. 4 απάντησαν θετικά και 1 αρνητικά ως προς τη χρήση των διαλέκτων από τα παιδιά στο προφορικό λόγο. Πιο συγκεκριμένα αναφέρουν: «Ναι γιατί αποτελεί κουλτούρα της περιοχής. Εδώ όλοι έτσι μιλάνε. Σίγουρα πρέπει να συμβάλουμε κι εμείς για να διατηρηθεί αυτή η παράδοση και η ντοπιολαλιά.» «Ναι γιατί είναι οικεία για τους μαθητές, τους διευκολύνει να επικοινωνήσουν μεταξύ τους με μεγαλύτερη άνεση.» Οι δυο επόμενες απαντήσεις των εκπαιδευτικών είναι πολύ ενδιαφέρουσες καθώς δηλώνουν: ότι αν δεν πείσεις τα παιδιά να αφήσουν στην άκρη την διάλεκτό τους, αναπτύσσουν εκείνο το γλωσσικό κριτήριο, που μπορούν να ξεχωρίσουν τότε να μιλούν στην ΝΕ και τότε να μιλούν απ την καρδιά τους. Πιο συγκεκριμένα αναφέρουν: «Ναι τους επιτρέπω αρκεί να γίνονται κατανοητοί από το σύνολο των μαθητών και να μην έχουμε πρόβλημα κατανόησης. Γενικά στα παιδιά βλέπουμε ότι καλούνται να μάθουν κάτι άλλο από αυτό που ακούν στο σπίτι τους και θέλει προσοχή, πως θα το κάνει ο εκπαιδευτικός αυτό.» «Ναι την θεωρώ σημαντική αρκεί να βρεθεί η χρυσή τομή, να μάθουν τα παιδιά να ξεχωρίζουν ότι εδώ είναι η στιγμή που αφήνω την διάλεκτό στην άκρη και θα μιλήσω στην ΝΕ, Αυτό το κάνουν με ευκολία οι Κύπριοι, γιατί όχι και οι Κρητικοί. Αυτό θέλω να πετύχω και θέλω να τα καταφέρω. Ο δάσκαλος τώρα που απάντησε αρνητικά είτε «Ναι αρκεί να είναι στο μεταξύ τους και εκτός της σχολικής τάξης γιατί στην τάξη πρέπει να μαθαίνουνε την ΝΕ και γι αυτό παλεύουμε ειδικά εμείς που διδάσκουμε σε χωριά. Να μάθουν τα παιδιά να μιλούν χωρίς διάλεκτο, να γίνονται κατανοητά από όλους, αργότερα όταν βγουν στην αγορά εργασίας, δεν μπορούν να μιλούν με διάλεκτο θα στιγματιστούν. Πρέπει εμείς να τα βοηθήσουμε από τώρα.»

Ο συγκεκριμένος δάσκαλος μπορεί να λέει ναι και να αποδέχεται εν μέρει τη χρήση διαλέκτου εικονικά στο προφορικό λόγο υπό την προϋπόθεση ότι αυτό συμβαίνει σε επίπεδο χρήσης μεταξύ των μαθητών και όχι σε πιο επίσημες συμβάσεις, αλλά στην ουσία δεν τον αποδέχεται και θεωρεί ότι τα παιδιά με τη διάλεκτο θα στιγματιστούν αν δεν τους διδάξει να την κοντρολάρουν σε ατομικό επίπεδο.

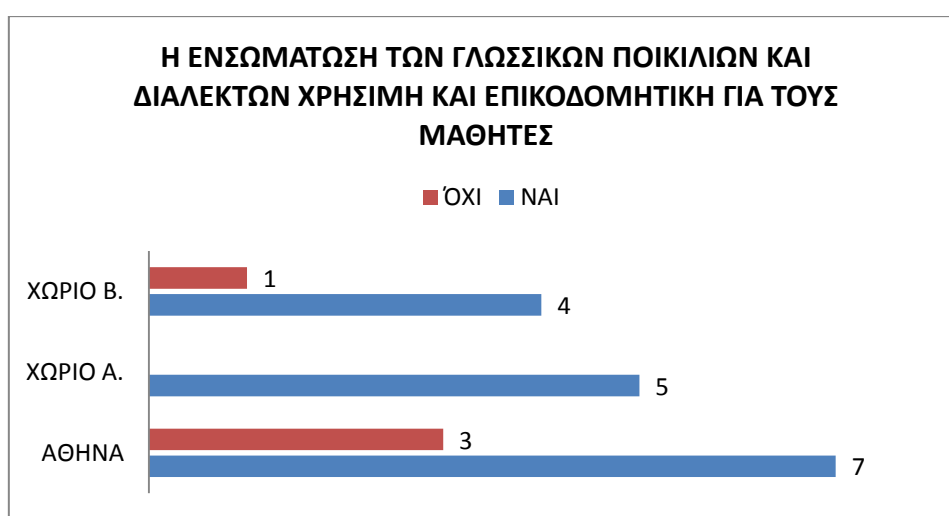
Όσον αφορά τώρα το χωριό Β. της ορεινής ζώνης της Κρήτης 2 από τους 5 δασκάλους δηλώνουν ότι αποδέχονται τη χρήση των διαλέκτων στο προφορικό λόγο και 3 από αυτούς δηλώνουν κατηγορηματικά αρνητικοί. Πιο συγκεκριμένα οι δάσκαλοι που αποδέχονται τις διαλέκτους αναφέρουν: «Ναι δεν τους αποτρέπω να μιλούν τη γλώσσα τους. Βέβαια τυχαίνει να μην τους καταλαβαίνω ώρες ώρες όταν τους συνεπαίρνει και μιλάνε γρήγορα. Τους ρωτάω τι εννοούν πολλές φορές γελάνε, αλλά τους το έχω κάνει ως παιχνίδι να με διδάξουν εκείνοι, να με βοηθήσουν να τους καταλαβαίνω και έτσι δεν έχουμε προβλήματα συνεννοούμαστε. Κυρίως το λεξιλόγιο με δυσκολεύει. Κάθε χρονιά βέβαια είναι διαφορετική.», «Ναι και βέβαια. Δεν μπορείς να τους στερήσεις την φύση τους. Έτσι έμαθαν από το σπίτι τους δεν μπορείς να έρθεις εσύ να τους πεις δεν μιλάς σωστά. Σκοπός του δασκάλου είναι να βοηθήσει το μαθητή να μάθει να χρησιμοποιεί την ΝΕ εκεί που πρέπει να συνεννοηθεί με άτομα που δεν είναι διαλεκτόφωνα. Να έχει δηλαδή ένα γλωσσικό κριτήριο, που θα ξέρει πότε να μιλήσει πιο απλά και πότε να μιλήσει όπως νοιώθει.» Εδώ βλέπουμε πως οι δάσκαλοι του χωριού Β. συγκλίνουν τις απόψεις τους με αυτές του χωριού Α. και λένε σχεδόν τα ίδια πράγματα σχετικά με την προφορικότητα των διαλέκτων. Αντίθετα οι δάσκαλοι της Αθήνας δεν ανέφεραν κάποια τέτοια άποψη όσοι δήλωσαν θετικοί ως προς την προφορικότητα της χρήσης των διαλέκτων.

Συνεχίζοντας αναφέρουμε τις 3 αρνητικές απόψεις των δασκάλων του χωριού Β. πιο συγκεκριμένα: «Εδώ τώρα ξεκινούν τα δύσκολα. Δεν την θεωρώ αποδεκτή όχι. Αν τους επιτρέψεις να μιλούν μεταξύ τους στη διάλεκτό τους εγώ προσωπικά δεν καταλαβαίνω μιλάνε και γρήγορα εκνευρίζομαι κοροϊδεύουν που δεν καταλαβαίνω και χάνετε ο σεβασμός. Από την αρχή της χρονιάς ξεκαθαρίζω ότι στην τάξη μιλάμε την ΝΕ. Άλλοι το κάνουν κι άλλοι όχι. Παίζουν πολλά ρόλο. Ο χαρακτήρας των ίδιων των παιδιών, οι γονείς, το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, με ποιον μεγαλώνει το παιδί, γιατί έχουμε παιδιά που μεγαλώνουν με τους παππούδες. Εκεί να δεις προβλήματα. Να βλέπεις μια έκθεση με μια μίξη κρητικά ελληνικά και ορθογραφικά μαζί και να προσπαθείς να καταλάβεις τι θέλει να πει ο ποιητής για να διορθώσεις. Άστα.», «Ναι δεν τους αποτρέπω να μιλούν τη γλώσσα τους σε επίπεδο μεταξύ τους αλλά σε ότι αφορά τα της τάξης μας πρέπει να μιλούν την ΝΕ για να τη μάθουν σωστά. Στον περίγυρο τους ακούν μόνο διάλεκτο στο σχολείο πρέπει να μάθουν να επικοινωνούν και στην ΝΕ.» Ο συγκεκριμένος δάσκαλος είναι ένα ακόμη παράδειγμα ατόμου που λέει ναι αλλά στην ουσία είναι όχι. Δεν αποδέχεται την διάλεκτο στον προφορικό λόγο, σε επίσημες συμβάσεις παρά μόνο σε επίπεδο συνεννόησης, μεταξύ μαθητών αλλά ότι αφορά τα της τάξης, τα παιδιά πρέπει να ξεχνούν τη διάλεκτο και να μιλούν υποχρεωτικά στην ΝΕ. Τέλος ο 5ος δάσκαλος που απαντά αρνητικά αναφέρει: «Όχι. Δεν μπορώ να τους επιτρέπω να μιλούν την ντοπιολαλιά τους η όπως την ονομάζεις εσύ την διάλεκτο τους. Συνγνώμη που θα το πω αλλά την θεωρώ χυδαία

γλώσσα. Την χρησιμοποιούν για να προσβάλουν και να βρίζουν. Όχι και πάλι όχι. Το απαγορεύω ρητά.»

Οι ακραίες απόψεις του συγκεκριμένου δασκάλου δεξ μας προκαλούν περιέργεια ούτε μας ξαφνιάζουν μιας και σε όλη την συνέντευξη του, είχε αυτή τη στάση απέναντι στις διαλέκτους, μια γενική άρνηση μια επιθετικότητα, έναν εκνευρισμό, έναν θυμό και έδειχνε ότι δεν του άρεσε από την αρχή και ήθελε να προκαλέσει με τις αρνητικές του απαντήσεις.

Όσον αφορά τον δεύτερο θεματικό άξονα: Οι απόψεις των δασκάλων σχετικά με την αξία των διαλέκτων κι αν αυτές είναι χρήσιμες και επικοινωνιακές για τους μαθητές. (Σύγκριση Επαρχίας Αθήνας)

Διάγραμμα 7

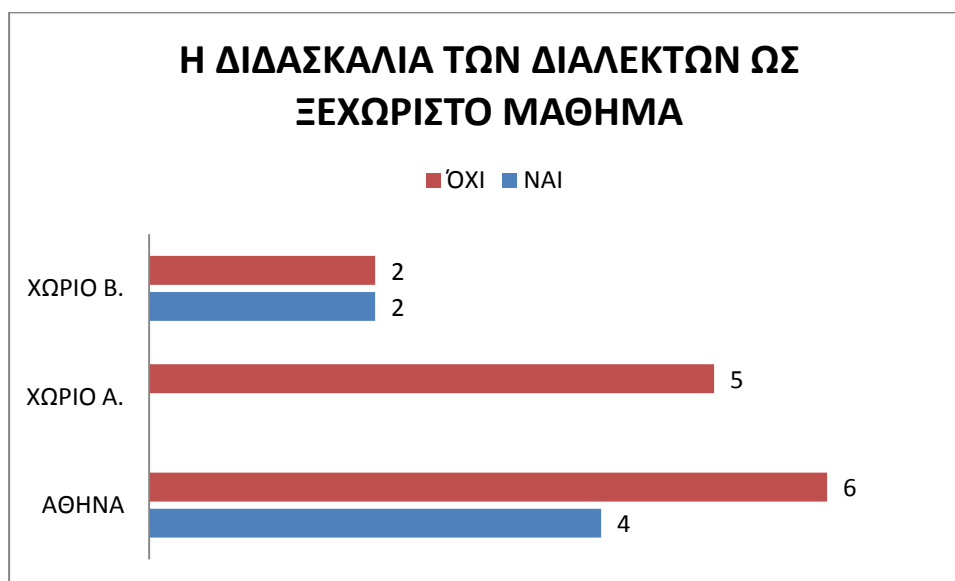
Όσον αφορά την ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και το αν είναι χρήσιμη και επικοινωνιακή για τους μαθητές οι απόψεις των δασκάλων φάνηκαν να μεν θετικές στην πλειοψηφία αλλά συγκρατημένες και συντηρητικές και με ένα δισταγμό, φαίνονταν μπερδεμένοι, διστακτικοί, ότι δεν ήταν σίγουροι για την απάντησή τους και ότι γενικά είναι χρήσιμες να μεν οι διάλεκτοι, αλλά γιατί απαραίτητα ενσωμάτωση; Αυτό ήταν που τους ενοχλούσε. Θεωρούσαν λοιπόν χρήσιμες τις διαλέκτους γιατί τα παιδιά μέσω αυτών αναπτύσσουν το λεξιλόγιό τους, γνωρίζουν τις παραδόσεις τα ήδη έθιμα και τις ντοπιολαλιές άλλων πόλεων της Ελλάδας, μαθαίνουν τον σεβασμό στην διαφορετικότητα, εμπλουτίζουν τον τρόπο σκέψης τους, μαθαίνουν για την πατρίδα τους και την πολιτιστική τους κληρονομιά, μπορεί να τους κεντρίσει το ενδιαφέρον και να είναι πιο προσεκτικοί στο μάθημα, μαθαίνουν τις ρίζες των γλωσσών και γιατί μιλούν διαφορετικά στη Κρήτη στη Ρόδο στη Κύπρο κτλ., διατηρείτε ζωντανή η επαφή με την ιστορία και τον χαρακτήρα κάθε τόπου.

Ουσιαστικά 16 από τους 20 δασκάλους έχουν θετική άποψη ως προς τη χρησιμότητα των διαλέκτων 7 από τους 10 της Αθήνας ήταν θετικοί και 3 αρνητικοί επισημαίνοντας ότι «τα παιδιά πρέπει να μάθουν να μιλούν σωστά κι όχι να τους μπερδεύουμε με ντοπιολαλιές», έγινε αναφορά στους αλλοδαπούς μαθητές και στην δυσκολία αυτών να μάθουν την κοινή και ότι δεν μπορούμε να τους μπερδεύουμε και με τις διαλέκτους αυτής. Καθώς επίσης ο 3^{ος} δάσκαλος αναφέρει ότι «ναι μεν είναι χρήσιμη γιατί εμπλουτίζουν το λεξιλόγιο τους και μαθαίνουν πράγματα για νέους τόπους, αλλά παιδιά με δυσλεξίες και μαθησιακά προβλήματα δεν θα μπορούν να ανταπεξέλθουν γι αυτό θέλει σκέψη» και δηλώνει μπερδευμένος.

Οι δάσκαλοι του χωριού Α. βρέθηκαν και οι 5 θετικοί ως προς την χρησιμότητα των διαλέκτων, την θεωρούν χρήσιμη αλλά πιστεύουν πως στην Ελλάδα του σήμερα με τις επικρατούσες συνθήκες δεν πρόκειται να συμβεί ένα τέτοιο εγχείρημα λόγω έλλειψης πόρων, επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, και έλλειψης κατάλληλων εγχειριδίων. Ένας από τους 5 δασκάλους ο οποίος ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 25 έως 35 ετών με 1 έως 5 χρόνια εμπειρίας είναι γυναίκα και θεωρεί πως μια τέτοια προσπάθεια μπορεί να κεντρίσει το ενδιαφέρον των παιδιών και να είναι πιο προσεκτικοί στο μάθημα, αλλά αργότερα μπορεί να έχουν προβλήματα κατανόησης απλού λεξιλογίου της ΝΕ.

Σχετικά με τους δασκάλους του χωριού Β. της Κρήτης οι 4 απάντησαν θετικά και 1 αρνητικά. Ο Ένας από τους δασκάλους που απάντησε θετικά είπε ότι στα παιδιά της Αθήνας θα κάνει καλό να μάθουν για άλλους τόπους, αλλά στο χωριό εκεί που δίδασκε εκείνος πιθανόν να προβάλλουμε τον τοπικισμό και έτσι θα δημιουργούνταν προβλήματα. Ο συγκεκριμένος δάσκαλος είναι 25 έως 35 ετών έχει επαγγελματική εμπειρία 1 έως 6 χρόνια και γενικώς οι απαντήσεις του σε όλη την συνέντευξη πρόδιδαν ότι κρατούσε αμυντικές στάσεις απέναντι στις διαλέκτους και συγκεκριμένα στην κρητική διάλεκτο καθώς ο ίδιος ήταν φυσικός ομιλητής ροδίτικης διαλέκτου. Από τις απαντήσεις του φαίνεται ότι παρότι είναι διαλεκτόφωνος αντιμετωπίζει δυσκολίες με τη διάλεκτο και τους μαθητές του χωριού Β. γι αυτό και οι απόψεις του είναι σχεδόν επί το πλείστον αρνητικές παρότι και ο ίδιος δηλώνει διαλεκτόφωνος. Ο δάσκαλος που απάντησε αρνητικά είναι από μόνος του μια ξεχωριστή κατηγορία ανάλυσης. Από την αρχή της συνέντευξης το θέμα δεν του άρεσε, εξέφρασε δυσαρέσκεια και θυμό και όσο οι ερωτήσεις προχωρούσαν τόσο πιο αρνητικές απαντήσεις έδινε. Παρόλα αυτά ολοκλήρωσε την συνέντευξη και γι αυτό επέλεξε να τον συμπεριλάβω στην έρευνα μου. Απάντησε λοιπόν ότι δεν υπάρχει καμία χρησιμότητα κατά τη γνώμη του και ότι χρήσιμο είναι να μάθουν τα παιδιά ήθη έθιμα παραδόσεις όχι πώς μιλάνε στην Κρήτη ή στη Κύπρο ή από εδώ ή από εκεί.

Όσον αφορά τον τρίτο θεματικό άξονα: Οι απόψεις των δασκάλων σχετικά με την ενσωμάτωση των διαλέκτων στην εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα. (Σύγκριση επαρχίας - Αθήνας)

Διάγραμμα 8

Όσον αφορά τις απόψεις των δασκάλων για την ενσωμάτωση της διδασκαλίας των διαλέκτων ως ξεχωριστό μάθημα οι δάσκαλοι τόσο της Αθήνας όσο και της ορεινής ζώνης της Κρήτης έχουν αρνητικές στάσεις. Στην Αθήνα οι 6 από τους 10 απάντησαν αρνητικά λέγοντας: Δεν υπάρχει κάποιο νόημα γι αυτό δεν χρειάζεται ξεχωριστό μάθημα διαλέκτου, θα χρειαστεί πολλά να αλλάξουν, να γίνει επιμόρφωση εκπαιδευτικών, η Ελλάδα είναι πίσω σε θέματα παιδείας, η ενσωμάτωση είναι ανέφικτη, ανούσια και δαπανηρή και δεν ωφελεί σε τίποτα τους μαθητές, για να γίνει κάτι τέτοιο πρέπει να γίνει από διαλεκτόφωνους κυρίως δασκάλους, να γίνει επιμόρφωση, έρευνες, πιλοτική εφαρμογή και όλα αυτά το καθιστούν αδύνατο, όχι δεν είναι εφικτή στην Ελλάδα του σήμερα, η παιδεία υποβαθμίζεται αντί να αναβαθμίζεται, οπότε δεν γίνεται μια τέτοια ενσωμάτωση. Εκείνοι τώρα που απάντησαν θετικά το έκαναν αυτό αλλά με έναν δισταγμό που κατέδειξε ότι δεν ήταν σίγουροι, αμφιταλαντεύονταν, ότι ναι μεν τους άρεσε σαν ιδέα αλλά ότι οι συνθήκες της παιδείας και του κράτους της Ελλάδας δεν το επιτρέπουν και φάνηκαν απογοητευμένοι. Ας μην ξεχνάμε, το γεγονός ότι οι δάσκαλοι της Αθήνας είναι πιο μεγάλοι ηλικιακά και έχουν περισσότερα χρόνια εμπειρίας με αισθητή διαφορά από τους δασκάλους της επαρχίας του ορεινού τομέα της Κρήτης. Θεωρούμε ότι αυτό παίζει σημαντικό ρόλο στο ότι βλέπουν τα πράγματα πιο στατικά και ριζωμένα και δεν πιστεύουν στην αλλαγή.

Ανέφεραν για την ακρίβεια: «Ίσως στα πλαίσια της ευέλικτης ζώνης η στο μάθημα της γλώσσας να υπάρχουν περισσότερα διαλεκτικά κείμενα ή να εξετάζουμε λογοτεχνίες που έχουν γράψει διαλεκτικά», «Ναι εφικτή υπό προϋποθέσεις όπως επιμόρφωση εκπαιδευτικών, αλλαγή βιβλίων, αναλυτικών προγραμμάτων, διεξαγωγή ερευνών, κείμενα στο Ανθολόγιο και στο βιβλίο της γλώσσας με διαλέκτους. Θέλει κόπο αλλά δεν είναι αδύνατο.»

Στο χωριό Α. τώρα βλέπουμε και τους 5 εκπαιδευτικούς να απαντούν αρνητικά ως προς την ενσωμάτωση των διαλέκτων στο σχολείο ως ξεχωριστό μάθημα 3 εξ αυτών βρίσκουν αυτό το εγχείρημα υπέροχο και το χαρακτηρίζουν ως μια “ξεχωριστή πρωτοπόρα ιδέα” αλλά είναι δύσκολο έως αδύνατο να συμβεί γιατί απαιτεί δουλειά, έρευνα, υπομονή, χρόνο, πόρους, κόπο και εμείς δεν έχουμε τα βασικά. Επίσης ένας άλλος δάσκαλος το θεωρεί ανέφικτο γιατί υπάρχουν πολλές διαφορετικές διάλεκτοι και θα πρέπει να δημιουργηθούν βιβλία και διδακτικό υλικό, ενώ ο 5^{ος} δάσκαλος δεν το βλέπει χρήσιμο και ωφέλιμο ειδικά για τα παιδιά της Αθήνας και δηλώνει ότι του κάνει εντύπωση όλο αυτό που του αναφέρει η ερώτηση και δηλώνει προβληματισμένος και σκεπτικός.

Στο χωριό Β. τώρα έχουμε 2 εκπαιδευτικούς που απαντούν αρνητικά χρησιμοποιώντας τις εκφράσεις: πρέπει να αλλάξουν πολλά, όπως αλλαγή βιβλίων, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, προσλήψεις, αύξηση ωρών, αλλαγή των στάσεων των φυσικών ομιλητών απέναντί στις διαλέκτους, να μάθουν οι ίδιοι οι διαλεκτόφωνοι να αγαπούν την διάλεκτό τους και να μην νοιώθουν ότι τους περιορίζει. Οι άλλοι 2 δάσκαλοι απαντούν θετικά λέγοντας: ίσως στο πλαίσιο γλωσσικών μαθημάτων συνδυάζοντας τη γλώσσα με τα λαογραφικά στοιχεία του τόπου αν βέβαια υπάρχει χρηματοδότηση για νέα βιβλία προσλήψεις και επιμόρφωση. Τέλος ο 5^{ος} δάσκαλος φανερά εκνευρισμένος με την ερώτηση δεν θέλησε να δώσει καμία απάντηση γι αυτό και δεν συμπεριλήφθηκε στο παραπάνω διάγραμμα.

Όσον αφορά τον τέταρτο θεματικό άξονα: Οι απόψεις των δασκάλων σχετικά με τις διαλέκτους και το αν αυτές είναι ίσης αξίας με την ΝΕ. (Σύγκριση επαρχίας Αθήνας)

Διάγραμμα 9

Όσον αφορά τις απόψεις των δασκάλων σχετικά με την ισότητα των διαλέκτων και της ΝΕ παρατηρήσαμε πως περισσότεροι δάσκαλοι της Αθήνας απαντούν αρνητικά οι 6 από τους 10 αναφέρουν: ότι οι διάλεκτοι δεν είναι ίσης αξίας με την ΝΕ, συγκεκριμένα μια δασκάλα που ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 46 έως 55 ετών και έχει χρόνια εκπαιδευτικής εμπειρίας 16 έως 25 αναφέρει πως η ΝΕ είναι η επίσημη γλώσσα του κράτους και είναι ευρύτερα αποδεκτή. Μέσω αυτής μπορούμε να συνεννοούμαστε και να καταλαβαίνουμε ο ένας τον άλλον. Ενώ στις διαλέκτους ένας που μιλάει π.χ. την κρητική δεν μπορεί να καταλάβει εύκολα κάποιον που μιλάει την κυπριακή κ.ο.κ. Αυτό καθιστά δύσκολη την επικοινωνία. Μία άλλη δασκάλα ηλικίας μεταξύ 46 έως 55 ετών και με επαγγελματική εμπειρία 16 έως 25 χρόνια αναφέρει: ότι η ΝΕ είναι ευρύτερης αποδοχής και σίγουρα ανώτερη από τις διαλέκτους, γιατί οι διάλεκτοι είναι η γλώσσα των λίγων, ενώ η ΝΕ είναι γλώσσα των πολλών. Ένας δάσκαλος ηλικίας 46 έως 55 ετών και με επαγγελματική εμπειρία 16 έως 25 έτη αναφέρει: ότι είναι δύσκολο να θεωρηθούν ίσης αξίας αλλά οφείλεται σεβασμός στη γλωσσική και πολιτιστική παράδοση ανθρώπων από συγκεκριμένες περιοχές η κοινωνικές ομάδες. Ένας δάσκαλος 56 έως 67 ετών με χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας 26 έως 35 αναφέρει ότι είναι απλά υποκλάδοι της μητρικής γλώσσας που χρησιμοποιούνται σε επαρχιακά μέρη, από λίγους και σίγουρα δεν είναι ίσης αξίας. Μια δασκάλα 46 έως 55 ετών με 16 έως 25 χρόνια εμπειρίας αναφέρει: σίγουρα δεν είναι ίσης αξίας αλλά είναι κομμάτι της ελληνικής γλώσσας που μιλιέται σε διάφορους τόπους, και συνεννοούνται λίγοι μεταξύ τους. Μερικές φορές κάποιες λέξεις δεν τις ξέρουν ούτε οι ντόπιοι.

Ένας άλλος δάσκαλος ηλικίας 46 έως 55 με χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας 16 έως 25 αναφέρει ότι η ΝΕ είναι εκείνη που είναι αποδεκτή από το κράτος από παντού. Οι διάλεκτοι έχουν το προσωπικό, το ατομικό είναι σίγουρα κατώτερες. Οι δάσκαλοι τώρα που αναφέρουν ότι θεωρούν ίσης αξίας τις διαλέκτους με την ΝΕ, αναφέρουν ότι οι διάλεκτοι έχουν μια δύναμη εμπλουτισμού της ΝΕ και μια ποιητικότητα που αναδεικνύει την προσωπικότητα της τοπικής κοινότητας. Δίνεται ευκαιρία για εμπλουτισμό του λεξιλογίου και αποτελεί ένα χρήσιμο έναυσμα για αναφορά στην ιστορία και στην εξέλιξη μιας γλώσσας. Αφήνει ανοιχτή τη δίοδο επικοινωνίας βιωματικών μηνυμάτων, που αφορούν την προσωπική έκφραση των παιδιών και την αποδοχή του διαφορετικού διευρύνει την αντίληψη για την δύναμη της γλώσσας σαν εργαλείο επικοινωνίας, επιβολής, επιβίωσης, αυτοεκτίμησης, σύνδεσης με το παρελθόν και το μέλλον. Κάποιες άλλες απόψεις αναφέρουν ότι είναι σίγουρα ίσης αξίας καθώς αποτελούν τις ποικιλίες της γλώσσας μας, γιατί είναι κομμάτι της ελληνικής γλώσσας και ιστορίας λόγω της γλωσσικής πολυμορφίας του τόπου μας. Έτσι λοιπόν από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών της Αθήνας διαπιστώνουμε πως απαντούν με σιγουριά σε αυτά που λένε, χωρίς δυσπιστία και ανασφάλεια που διακρίναμε σε άλλες ερωτήσεις. Εδώ είναι πιο σίγουροι, γι αυτά που λένε πιο βέβαιοι για τις απαντήσεις τους και πιο σταθεροί χωρίς ,ναι, μεν, αλλά.

Προχωρώντας εξετάζουμε τις απόψεις των δασκάλων του χωριού Α. και βλέπουμε ότι 4 από τους 5 δασκάλους θεωρούν τις διαλέκτους ίσης αξίας με την ΝΕ, σε αντίθεση με εκείνους της Αθήνας που 6 ήταν αρνητικοί και 4 θετικοί. Εδώ βλέπουμε τους πιο πολλούς θετικούς και μόνον έναν αρνητικό ο οποίος φαίνεται μπερδεμένος και όχι κάθετα αρνητικός δηλώνει κάποια οφέλη ισότητας αλλά είναι προβληματισμένος και μπερδεμένος. Πιο συγκεκριμένα οι δάσκαλοι αναφέρουν: Είναι η γλώσσα του τόπου μας, εμπλουτισμένη με λέξεις και εκφράσεις ανάλογα την περιοχή. Αν το ψάξεις ιστορικά πως δημιουργήθηκαν αυτές οι διάλεκτοι έχει πολύ ενδιαφέρον και είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για τους μαθητές. Οι διάλεκτοι είναι μέρος της κουλτούρας και φέρουν την ιστορία ενός τόπου, είναι εμπλουτισμός της ΝΕ και για κανένα λόγο δεν θεωρούνται κατώτερες. Ένας δάσκαλος ηλικίας 25 έως 35 με επαγγελματική εμπειρία 6 έως 15 χρόνια έχει μια πολύ ενδιαφέρουσα άποψη, ότι οι διάλεκτοι είναι γλώσσες δεν είναι απλά μέρος της ΝΕ έχουν δικό τους λεξιλόγιο, συντακτικό, γραμματική, ζώντας ομιλούντες. Ενώ επίσης μια δασκάλα ηλικίας επίσης 25 έως 35 με 1 έως 5 χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας αναφέρει ότι η διάλεκτος του κάθε τόπου είναι σημαντική ανήκει στην παράδοση και δεν θα έπρεπε με τίποτα να εξαφανιστεί, είναι μοναδική έτσι όπως η ΝΕ είναι η γλώσσα που χρησιμοποιούμε, σε όλη τη χώρα για να μπορούμε να συνεννοηθούμε μεταξύ μας, αυτό φυσικά δεν την κάνει ανώτερη. Ο δάσκαλος τώρα που θεωρούσε ότι δεν είναι ίσης αξίας είναι 25 έως 35 ετών με επαγγελματική εμπειρία 6 έως 15 χρόνια αναφέρει: Είναι σημαντικοί οι διάλεκτοι γιατί έχουν να κάνουν με παραδόσεις και ιστορία χρόνων, Αλλά δεν μπορούν να συνεννοηθούν μεταξύ τους ούτε οι κρητικοί, Για παράδειγμα ο Χανιώτης δεν καταλαβαίνει τον Ηρακλειώτη κυρίως στα χωριά συμβαίνει αυτό, άρα δεν είναι ίσης αξίας άμα δεν μπορούν να συνεννοηθούν οι ίδιοι οι διαλεκτόφωνοι μεταξύ τους.

Οι δάσκαλοι του χωριού Β. είναι χωρισμένοι καθώς από τους 5 οι 3 αναφέρουν ότι θεωρούν τις διαλέκτους ίσης αξίας και οι 2 κατώτερης. Οι δάσκαλοι του χωριού αυτού φαίνονται πιο συγκρατημένοι στα λόγια τους και λιγομίλητοι δεν λένε πολλά ούτε εξηγούν εξονυχιστικά εκτός από έναν δάσκαλο, οι υπόλοιποι δεν αναλύουν τις σκέψεις τους, ενώ δεν διστάζουν να εκφράσουν την αρνητικότητα τους ως προς την κατωτερότητα των διαλέκτων χρησιμοποιώντας ακραίες εκφράσεις. Πιο συγκεκριμένα οι 3 δάσκαλοι που βλέπουν θετικά τις διαλέκτους αναφέρουν: Και βέβαια είναι ίσης αξίας. Οι μεν ΝΕ χρησιμοποιείτε ευρέως από τη μεγαλύτερη μερίδα ατόμων από τα ΜΜΕ, ενώ οι διάλεκτοι καθρεφτίζουν την ιστορία και την κουλτούρα κάθε τόπου διατηρώντας την ζωντανή. Αναφέρουν επίσης ότι αναδεικνύουν τη μοναδικότητα κάθε τόπου και μια πολύ ενδιαφέρουσα άποψη εκφράζει ο 3^{ος} εκπαιδευτικός, που είναι δασκάλα ηλικίας 25 έως 35 με εκπαιδευτική εμπειρία 6 έως 15 χρόνια καθώς ξεκινάει με τη δήλωση: και βέβαια είναι ίσης αξίας είναι η γλώσσα της καρδιάς των φυσικών ομιλητών, η γλώσσα που μαθαίνουν παιδιόθεν. Πολλές διάλεκτοι έχουν ένα πλήρη γραμματικό σύστημα, προφορά, γραμματική, λεξιλόγιο, κανόνες, σύνταξη, άρα γιατί να τις θεωρούμε κατώτερες; Βέβαια δεν γνωρίζω όλες τις διαλέκτους αλλά από την κρητική που γνωρίζω και μιλώ δεν έχει να ζηλέψει τίποτα από την ΝΕ. Είναι ίση και αυτό την τιμά. Όσον αφορά τις 2 αρνητικές απαντήσεις ο 1^{ος} εκπαιδευτικός ηλικίας 25 έως 35 ετών με 1 έως 6 χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας αναφέρει ότι οι διάλεκτοι δεν είναι ίσης αξίας και η κάθε διάλεκτος έχει τα δικά της τοπικά στοιχεία, λεξιλόγιο προφορά κτλ είναι σημαντική για την πολιτιστική κληρονομιά του εκάστοτε τόπου, αλλά την ΝΕ την μιλάνε παντού την διδάσκονται στο σχολείο, δεν βλέπεις πουθενά διδασκαλία κρητικής η δωδεκανησιακής διαλέκτου κτλ. Ο 2^{ος} εκπαιδευτικός ηλικίας 25 έως 35 ετών με 6 έως 15 χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας όντας εκνευρισμένος με το όλο θέμα έδινε συνεχώς αρνητικές απαντήσεις τονίζοντας επανειλημμένα την κατωτερότητα των διαλέκτων και την μη χρησιμότητα τους σε κανέναν τομέα της εκπαίδευσης, πιο συγκεκριμένα στην προκειμένη περίπτωση αναφέρει: οι διάλεκτοι είναι απλά ένα κουτσούρεμα την ΝΕ από αναλφάβητους σε χωριά και έτσι διαδόθηκαν.

Στον πέμπτο και τελευταίο άξονα: Οι προτάσεις ενσωμάτωσης των νεοελληνικών διαλέκτων στην εκπαίδευση

Διάγραμμα 10

Όσον αφορά τώρα τις προτάσεις που έκαναν οι δάσκαλοι για την ενσωμάτωση των διαλέκτων στο σχολείο πολύ ενδιαφέρον έχει ότι 14 από τους 20 δασκάλους πρότειναν κάποια πράγματα που θεωρούσαν ότι θα βοηθούσαν τα παιδιά να κατανοήσουν τις διαλέκτους, ακόμα κι αν δεν ήταν απόλυτα σίγουροι ότι είναι εποικοδομητικοί οι διάλεκτοι γι αυτά. 4 Δάσκαλοι από την Αθήνα οι 3 εκ των οποίων είναι γυναίκες και ο 1 άντρας αλλά τυγχάνει να βρίσκονται στην ίδια ηλικιακή ομάδα 46 έως 55 ετών και σε επαγγελματική εμπειρία 16 έως 25 χρόνια. Αυτοί λοιπόν αναφέρουν ότι δεν θέλουν να κάνουν προτάσεις για κάτι που θεωρούν ανούσιο και μη ωφέλιμο. Δεν βρίσκουν το λόγο να κάνουν κάτι τέτοιο. Ένας από αυτούς αναφέρει: « Προτάσεις; Όχι τι προτάσεις; Μόνο να μπουν ίσως διαλεκτικά κείμενα στο εγχειρίδιο της γλώσσας; Δεν ξέρω.» Οπότε φαίνεται προβληματισμένος και μπερδεμένος χωρίς να είναι σίγουρος για το αν θα βοηθούσε μια τέτοια καινοτομία τους μαθητές και την εκπαίδευση γενικότερα. Ένας ακόμη δάσκαλος αναφέρει « Όχι νομίζω αρκούν τα όσα διδάσκονται στη γλώσσα. Ίσως θα μπορούσαμε να βάλουμε τους μαθητές να ψάξουν την κουλτούρα, τα ήθη, τα έθιμα και την ντοπιολαλιά ορισμένων ελληνικών πόλεων της επαρχίας, αλλά αυτό στα πλαίσια κάποιας εργασίας η project γενικού περιεχομένου.» Βλέπουμε ότι αυτός ο δάσκαλος λέει ναι μεν, όχι για την ενσωμάτωση αλλά, χωρίς να το καταλάβει κάνει μια πρόταση ενσωμάτωσης. Παρόλα αυτά εφόσον λέει όχι δεν μπορούμε να συμπεριλάβουμε τη γνώμη του ως πρόταση ενσωμάτωσης την τοποθετούμε στα όχι αλλά λαμβάνουμε υπόψη μας το περιεχόμενο στο κεφάλαιο «προτάσεις ενσωμάτωσης».

Θα θέλαμε εδώ να αναφέρουμε πως διακρίναμε μια διαφορά στους δασκάλους της Αθήνας σε σχέση με εκείνους της Κρήτης όσον αφορά την ηλικία και τα χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας. Καθώς οι δάσκαλοι της Αθήνας είναι μεγαλύτερης ηλικίας με πιο σταθερές και παγιωμένες απόψεις που δύσκολα δέχονται καινοτομίες, αλλαγές και όπως η πλειοψηφία δηλώνει χωρίς ιδιαίτερη εμπειρία με διαλεκτικούς μαθητές καθώς τα πιο πολλά χρόνια διδάσκουν σε αστικά κέντρα. Στη συνέχεια παραθέτουμε τις απόψεις εκείνες των 6 δασκάλων που ήταν θετικές στο να προτείνουν κάτι για την ενσωμάτωση των διαλέκτων. «Να εκτίθενται τα παιδιά σε ακούσματα διαλέκτων μέσω βίντεο και μελέτης της κάθε παράδοσης και κουλτούρας. Να μπορούν να έρχονται σε επαφή με γραπτά κείμενα των διαλέκτων μέσω της λογοτεχνίας. Και μέσα από το μάθημα της μουσικής μέσω τραγουδιών και μαντινάδων.» Μια ακόμη άποψη ήταν: «Η ενσωμάτωση είναι ιδιαίτερα χρήσιμη εκεί που αναδεικνύεται περισσότερο η ανάγκη, όπου υπάρχουν δηλαδή διαλεκτόφωνοι μαθητές. Οποσδήποτε ένα τέτοιο εγχείρημα απαιτεί επιμόρφωση εκπαιδευτικών, πιθανόν σε μεταπτυχιακό επίπεδο, πιλοτική εφαρμογή και σχετική έρευνα για τα αποτελέσματα, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Πολύ θετικό θα θεωρούσα οι εκπαιδευτικοί που θα εμπλακούν σε μια τέτοια διαδικασία να είναι οι ίδιοι διαλεκτόφωνοι, να έχουν δηλαδή μια αυθεντικά βιωμένη εμπειρία, χωρίς βέβαια να θεωρείται και απαραίτητο αυτό.» Μια επίσης ενδιαφέρουσα άποψη λέει πώς: Στο μάθημα της γλώσσας θα μπορούσαν να ενσωματωθούν κείμενα με διαλέκτους στα οποία οι μαθητές θα μελετούν τη μορφολογία, τη σύνταξη το λεξιλόγιο και θα εμπλουτίζουν τη γλώσσα τους, επίσης μια πρόταση θα ήταν να προβάλλονται ταινίες στις οποίες θα μιλούν σε διάφορες διαλέκτους της ΝΕ. Μια θεατρική παράσταση με πρωταγωνιστές τους μαθητές να μιλούν σε διαλέκτους της ΝΕ, καθώς επίσης και να μάθουν διαλεκτόφωνα τραγούδια. Κάτι ακόμα που αναφέρθηκε ήταν να υπάρξει εμπλουτισμός των σχολικών εγχειριδίων με κατάλληλα κείμενα να ενισχύσουμε τα παιδιά να αποδέχονται τη χρήση των διαλέκτων όπως στην Κρήτη τον Πόντο κτλ. Επιπρόσθετα 2 δάσκαλοι προτείνουν: «Ναι ίσως να υπάρξει εμπλουτισμός των σχολικών εγχειριδίων με κατάλληλα κείμενα, να ενισχύσουμε τα παιδιά ώστε να αποδέχονται τη χρήση των διαλέκτων και να κάνουμε βαθιά έρευνα πάνω σε αυτές και τα οφέλη τους μαζί με τους μαθητές. Θα ωφεληθούν ειδικά οι μαθητές που δεν έχουν έρθει ποτέ σε επαφή με μια διάλεκτο ή είναι από άλλη χώρα.»

«Να δημιουργηθεί τμήμα με παιδιά που μιλούν διαλέκτους και να διδάσκονται από δάσκαλο ο οποίος και αυτός μιλάει διάλεκτο 1-2 φορές την εβδομάδα, Ουσιαστικά να υπάρχει ένας δάσκαλος που να διδάσκει διαλέκτους και να πηγαίνει σε διάφορα σχολεία. Κάτι που δεν μπορεί να γίνει στην Ελλάδα του σήμερα αλλά τα όνειρα κανείς δεν μπορεί να μας τα στερήσει.»

Όσον αφορά το χωριό Α. 4 από τους 5 δασκάλους θέλησαν με ευχαρίστηση να κάνουν προτάσεις ενσωμάτωσης των διαλέκτων, ενώ ένας από αυτούς αναφέρει χαρακτηριστικά: Προτάσεις; Τι εννοείς; Δεν καταλαβαίνω την ερώτηση. Κι όταν του εξηγώ ότι ρωτάω για το αν μπορεί να κάνει προτάσεις ενσωμάτωσης των διαλέκτων στην εκπαίδευση αναφέρει: «Άντε πάλι. Μα γιατί να διδαχτούν στο σχολείο; Όχι δεν έχω να προτείνω τίποτα.»

Γενικά δεν ήταν αρνητικός ως προς τις διαλέκτους και τις θεωρεί σημαντικές αλλά δεν θέλησε να κάνει προτάσεις ενσωμάτωσης καθώς θεωρούσε ότι τα παιδιά απλά πρέπει να μάθουν, ήθη, έθιμα, παραδόσεις και κάποια πράγματα γι αυτές.

Στην συνέχεια παραθέτουμε απόψεις των 4 εκπαιδευτικών που έκαναν προτάσεις. Ένας δάσκαλος φαίνεται λίγο σκεπτικός και προβληματισμένος ως προς το όλο θέμα και αναφέρει: «Εεε. Ναι. Μέσα από προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων ίσως. Δεν ξέρω. Θέλει σκέψη και ψάξιμο. Γλωσσικά παιχνίδια και θεατρικές παραστάσεις με αναβίωση της γλώσσας ενός τόπου.» Μια πολύ ενδιαφέρουσα άποψη εκφράζει άλλος εκπαιδευτικός λέγοντας:

«Ναι. Ίσως θα μπορούσαμε μια ώρα την εβδομάδα ή σε κάποιο μάθημα όπως η ευέλικτη ζώνη, να ασχολούνται με την παράδοση του τόπου γενικότερα και εκεί να εντάξουν την διδασκαλία της διαλέκτου. Να δημιουργούν διάλογοι, κόμικς, θεατρικά έργα κτλ με την εκάστοτε διάλεκτο, να παίρνουν συνεντεύξεις ή να συνομιλούν με άτομα που μιλούν κάποια διάλεκτο και να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές αυτών. Χωρίς όμως αξιολόγηση διαγωνίσματα ή βαθμολόγηση πάνω στην ικανότητα χρήσης της διαλέκτου. Θα μπορούσαν βέβαια να υπάρχουν ασκήσεις για εμπλουτισμό γνώσεων και λεξιλογίου.» Το ότι αναφέρει ότι δεν πρέπει να υπάρξει αξιολόγηση είναι πολύ σημαντικό γιατί με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά θα αγαπούσαν ειλικρινά το μάθημα, δεν θα ήταν κάτι που θα τους δημιουργούσε το άγχος της αξιολόγησης, του διαγωνίσματος και του βαθμού κι αν ο εκπαιδευτικός χειριζόταν σωστά το αντικείμενο δεν θα γινόταν “η ώρα του παιδιού” όπως γίνεται σε ανάλογα μαθήματα χωρίς αξιολόγηση. Με άλλα λόγια προτείνει όχι αξιολόγηση αλλά απλές ασκήσεις εμπλουτισμού γνώσεων λεξιλογίου, θα ήταν κάτι θεάρεστο για παράδειγμα θα μπορούσαν να είναι σταυρόλεξα, λογοπαίγνια, παροιμίες, κ.α τέτοιου είδους διασκεδαστικά και εξίσου διδακτικά παιχνίδια. Στη συνέχεια έχουμε την άποψη ενός δασκάλου που σε όλη τη συνέντευξη φαινόταν ενθουσιασμένος με το θέμα και έδινε μακροσκελές απαντήσεις από την καρδιά του. Συγκεκριμένα αναφέρει: «Όχι δεν με κούρασε βρήκα ενδιαφέρουσα την όλη συνέντευξη καθώς και την εργασία. Και με έβαλε σε σκέψεις. Πολλά θα μπορούσα να προτείνω άλλα αυτά που σκέφτομαι κυρίως είναι οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ σχολείων που μιλούν διαλεκτικά, για να στείλουν διαλεκτικούς διαλόγους το ένα στο άλλο και να γίνει ανάλυση υλικού, τα παιδιά να φτιάξουν σταυρόλεξα, να μάθουν νέες παράξενες λέξεις από διάφορες περιοχές της Ελλάδας και να τις κατατάξουν ανάλογα την γεωγραφική περιοχή και επειδή η τεχνολογία μας παρέχει τρομερές ευελιξίες θα μπορούσαν να γνωριστούν και παιδιά από σχολεία μέσω Skype κι άλλων τέτοιων δικτύων πάντα με την συγκατάθεση γονέων και να κάνουν διαλόγους ο ένας στη διάλεκτο του άλλου. Θα είχε πολύ πλάκα και ενδιαφέρον τέτοια παιχνίδια μεταξύ σχολείων κι άλλα πολλά που θα μπορούσε να σκεφτεί κάποιος ,μέσω project διαλέκτων θα έκανε τα παιδιά να λατρέψουν τις διαλέκτους και χωρίς να το καταλάβουν να το θεωρούν πολύ διασκεδαστικό , να μάθουν πράγματα για άλλες επαρχιακές πόλεις της Ελλάδας που υπό άλλες συνθήκες θα μάθαιναν στείρα γνώση που θα την ξεχνούσαν αμέσως μόλις έγραφαν έναν διαγώνισμα γεωγραφίας.» Μια τέτοια καινοτομία θα ήταν πραγματικά ενδιαφέρουσα και διαδραστική να συμβεί.

Θα θύμιζε εσωτερικό Erasmus μεταξύ ελλήνων διαλεκτόφωνων μαθητών και θα πήγαινε την διδασκαλία των διαλέκτων σε άλλο επίπεδο. Θα βοηθούσε τα παιδιά όπως αναφέρει όχι μόνο να μάθουν άλλες διαλέκτους αλλά και την γλώσσα, την ιστορία, την γεωγραφία, την τεχνολογία, τους υπολογιστές, και την χρήση μέσωσ επικοινωνίας και ποιος ξέρει τι άλλο, θα προέκυπτε να μάθουν τα παιδιά που δεν μας περνάει καν απ το μυαλό.

Όσον αφορά τώρα το χωριό Β. 4 από τους 5 δασκάλους κάνουν προτάσεις και μόνο ο ένας αρνείται κατηγορηματικά να προτείνει κάτι λέγοντας «όχι». Όπως έχουμε ήδη αναφέρει για τον συγκεκριμένο δάσκαλο δεν του άρεσε το θέμα, ήταν αρνητικός, προκατειλημμένος και θυμωμένος. Ξεκινώντας λοιπόν να αναλύουμε τις απαντήσεις των δασκάλων που έχουν κάτι να προτείνουν βλέπουμε τους δασκάλους του χωριού Β. πιο μαζεμένους, λιγομίλητους χωρίς να λένε πολλά. Πιο συγκεκριμένα ένας από τους 4 όντας ο πιο συντηρητικός αναφέρει: «Προτάσεις ε; Το μόνο που θα δεχόμουν να διδάξω είναι να κάνουμε μια αναφορά σε όλες τις διαλέκτους να τις δούμε σε λίγες γραμμές να δούμε ήθη και έθιμα του τόπου και λεξιλογικά στοιχεία αλλά με προσοχή μην ξεφύγουν τα πράγματα. Γιατί όπως σου είπα εδώ πάνω τα πράγματα ξεφεύγουν εύκολα.» Όπως έχουμε ξανά αναφέρει για το συγκεκριμένο δάσκαλο φάνηκε από όλες του τις απαντήσεις, ότι κρατούσε αμυντικές στάσεις απέναντι στις διαλέκτους και ειδικά στην κρητική. Φαίνεται πως πρέπει να έχει αντιμετωπίσει προβλήματα με τους μαθητές και τη διάλεκτο του χωριού Β. και γι αυτό είναι τόσο αρνητικός παρόλο που δηλώνει διαλεκτόφωνος ροδίτικης διαλέκτου. Μια άλλη άποψη αναφέρει: «Ναι. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών από το πανεπιστήμιο. Να μπει υποχρεωτικό μάθημα για τη διδασκαλία των διαλέκτων και όχι ένα μόνο, πολλά. Επίσης να υπάρχουν διδακτορικά και περεταίρω σπουδές πάνω στα διαλέκτους να γίνουν έρευνες και γενικά να κινητοποιηθεί ο κόσμος. Άμα επιμορφωθούν οι εκπαιδευτικοί μετά μπορεί να μπει ένα ξεχωριστό μάθημα στο δημοτικό που θα ασχολείται με τις διαλέκτους. Που θα τις πιάνει από τη ρίζα από την καρδιά.» Ο συγκεκριμένος δάσκαλος δίνει έμφαση στο ότι για να μπουν οι διάλεκτοι στην εκπαίδευση πρέπει πρώτα να επιμορφωθούν οι δάσκαλοι ως το ανώτερο επίπεδο, να γίνουν οι κατάλληλες έρευνες για τα οφέλη αυτής της διαδικασίας και ύστερα να εισαχθεί ένα μάθημα που θα πιάνει τις διαλέκτους από την ρίζα δηλαδή από την καρδιά. Τέλος μια ακόμη άποψη αναφέρει: «Ναι. Ίσως αν γυρίζαμε κάποιο θεατρικό έργο με ανθρώπους από πολλές διαφορετικές περιοχές και ψάχναμε να βρούμε πως μιλούν για να φτιάξουμε τους διαλόγους θα ήταν πολύ ενδιαφέρον.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Τα αποτελέσματα της έρευνας μας κατέδειξαν αρχικά ότι όσον αφορά το αν είναι αποδεκτή η χρήση των διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη στο προφορικό λόγο οι δάσκαλοι της Αθήνας 18 από τους 20 δασκάλους ανέφεραν ότι αποδέχονται την χρήση του μέσα στην τάξη ενώ μόνο 2 ανέφεραν ότι δεν το επιτρέπουν και εκείνοι στο χωριό Β. της Κρήτης. Αυτό το εύρημα επιβεβαιώνεται από την βιβλιογραφία καθώς και στην έρευνα των Τζακώστα και Καψάσκη (2016) *«στάσεις καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη χρήση και τη διδασκαλία των νεοελληνικών διαλέκτων στο σχολείο.»* Έτσι λοιπόν οι καθηγητές επιτρέπουν να χρησιμοποιούν τη διάλεκτό τους οι μαθητές στην τάξη *σε καθημερινή βάση* σε ποσοστό 71,4% (N=25), *μερικές φορές* σε ποσοστό 22,9% (N=8), *σπάνια* σε ποσοστό 5,7% (N=2) και *ποτέ* σε ποσοστό 0%. Άρα ουσιαστικά σε μεγαλύτερο ποσοστό οι εκπαιδευτικοί επιτρέπουν στα παιδιά να μιλούν τη διάλεκτό τους στη τάξη και αυτό επιβεβαιώνεται και από τις δυο έρευνες.

Στη συνέχεια όσον αφορά την αποδοχή της χρήσης της διαλέκτου από τους μαθητές στη τάξη στο γραπτό λόγο οι εκπαιδευτικοί της δικής μας έρευνας 14 από τους 20 αρνούνται τη χρήση της στο γραπτό λόγο και μόνο 6 την επιτρέπουν αλλά και αυτοί χωρίς να είναι σίγουροι δηλώνουν προβληματισμένοι μπερδεμένοι και σκεπτικοί και επιτρέπουν τη χρήση της διαλέκτου στο γραπτό λόγο μόνο κάτω από προϋποθέσεις. Αυτό έρχεται να επιβεβαιωθεί από τα στοιχεία της έρευνας των Καψάσκη και Τζακώστα (2016). Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές χρησιμοποιούν *σε καθημερινή βάση* τη διάλεκτο στα γραπτά τους κείμενα σε ποσοστό 2,9% (N=1), *μερικές φορές* σε ποσοστό 20% (N=7), *σπάνια* 45,7% (N=16) και *ποτέ* σε ποσοστό 31,4% (N= 11). Γίνεται λοιπόν φανερό ότι οι διάλεκτοι επιλέγονται ως εργαλείο γλωσσικής εκφοράς στο επίπεδο του προφορικού λόγου, αλλά αποφεύγεται συστηματικά στο επίπεδο του γραπτού λόγου.

Επίσης σχετικά με το αν οι δάσκαλοι χρησιμοποιούν οι ίδιοι κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη στη δική μας έρευνα τα αποτελέσματα κατέδειξαν ότι 19 στους 20 δασκάλους αναφέρουν ότι δεν χρησιμοποιούν κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη ενώ μόνο 1 δάσκαλος αναφέρει ότι χρησιμοποιεί στη τάξη τη γλώσσα της καρδιάς τους. Στην έρευνα των Καψάσκη και Τζακώστα (2016) τα αποτελέσματα όσον αφορά τη χρήση της διαλέκτου από τους φιλόλογους στην τάξη είναι στο μεγαλύτερο ποσοστό τους (43,9%, N=15), οι φιλόλογοι δεν χρησιμοποιούν οι ίδιοι ποτέ κάποια διάλεκτο, ενώ σπάνια και αρκετές φορές χρησιμοποιούν διάλεκτο το 28,6% (N=10) με άλλα λόγια για άλλη μια φορά τα αποτελέσματα της δικής μας έρευνας επιβεβαιώνονται και είναι ίδια με αυτά της έρευνας των Καψάσκη και Τζακώστα (2016). Επίσης μια άλλη έρευνα που μπορούμε να αντιπαραβάλουμε τα αποτελέσματα μας είναι αυτή των Τζακώστα και Μπετεινάκη (2018) Το 54,8% των νηπιαγωγών αναφέρει ότι δε χρησιμοποιεί τη διάλεκτο στο σχολείο και το 45,2% ότι τη χρησιμοποιεί στο επίπεδο της προφοράς σε ποσοστό 57,14%, προφοράς και λεξιλογίου σε ποσοστό 21,43%, λεξιλογίου και ιδιαίτερων μορφοσυντακτικών δομών σε ποσοστό 7,14%, ενώ σε όλα τα επίπεδα σε ποσοστό 14,29%. Ποσοστό 54,8% θεωρεί τις διαλέκτους χρήσιμες στη γλωσσική διδασκαλία, το 32,3% υποστηρίζει τη χρήση τους μόνο όταν κρίνεται

απαραίτητη και για το 12,9% οι διάλεκτοι δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται στην εκπαίδευση. Ένα ποσοστό 7,7% από αυτούς που θεωρούσαν ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την κοινή νεοελληνική, απάντησαν ότι αυτές δεν έχουν θέση στην εκπαίδευση. Ένα ποσοστό 51,61% των μαθητών χρησιμοποιούν αρκετά συχνά την κρητική διάλεκτο στη τάξη και ένα ποσοστό 9,48% πολύ συχνά, ενώ δεν τη χρησιμοποιεί το 38,71%. Κατά τη διάρκεια του μαθήματός χρησιμοποιεί την κρητική διάλεκτο σε επίπεδο προφοράς και λεξιλογίου το 48,39%, ενώ το 32,26% σε επίπεδο μόνο προφοράς, Το 9,60% σε επίπεδο λεξιλογίου και μορφοσυντακτικών δομών και το 9,68 σε όλα τα επίπεδα.

Επιπρόσθετα αναφέρουμε την ερώτηση «Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την κοινή νεοελληνική;» Τα αποτελέσματα της έρευνας μας κατέδειξαν ότι οι απόψεις σχετικά με την ισότητα των διαλέκτων διίστανται καθώς 11 δάσκαλοι απάντησαν θετικά και 9 αρνητικά. Γενικά στις απαντήσεις τους ήταν θετικοί αλλά και αρνητικοί οπότε θα λέγαμε ότι δεν βγήκε κάποιο ακριβές συμπέρασμα και οι απόψεις ήταν κάπου στη μέση κάποιοι πίστευαν να κάποιοι όχι. Όσον αφορά τώρα την έρευνα των Καψάσκη και Τζακώστα (2016) οι φιλόλογοι δέχονται σε ποσοστό 91,4% (N=32) την ίση αξία της διαλέκτου έναντι της ΚΝΕ και σε σχέση με την έρευνα των Τζακώστα και Μπετεινάκη (2018) Το 83,9% των εκπαιδευτικών πιστεύει ότι η κρητική διάλεκτος είναι ίσης αξίας με την κοινή νεοελληνική και τη χρησιμοποιεί, ενώ ποσοστό 9,7% πιστεύει ότι η διάλεκτος είναι κατώτερη. Άρα εδώ η έρευνα μας έχει διαφορετικά αποτελέσματα σε σύγκριση με τις 2 έρευνες.

Στο μάθημα της γλώσσας αν επιτρέπεται από τους εκπαιδευτικούς η χρήση των διαλέκτων στη δική μας έρευνα τα αποτελέσματα κατέδειξαν 12 από τους 20 δασκάλους ανέφεραν πως δέχονται την χρήση διαλέκτων ενώ 8 δεν την δέχονται και δήλωσαν αρνητικοί. Οι πιο πολλοί από αυτούς ήταν δάσκαλοι της Αθήνας. Αυτό σημαίνει ότι οι δάσκαλοι της επαρχίας ήταν πιο αρνητικοί στο να επιτρέπουν στο μάθημα της γλώσσας τη χρήση των διαλέκτων και κρατάνε στάσεις αποστασιοποίησης απέναντι στις διαλέκτους. Οι Καψάσκη και Τζακώστα (2016) στην έρευνα τους αναφέρουν ότι παρά τον σκεπτικισμό τους, οι φιλόλογοι δείχνουν ανοχή στη χρήση των διαλέκτων στα γλωσσικά μαθήματα σε μεγάλο ποσοστό. Στην έρευνα των Τζακώστα και Μπετεινάκη (2018) δείχνει ότι οι περισσότερες εκπαιδευτικοί δεν έχουν εξετάσει την ενσωμάτωση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας, αφού μόνο το 45,2% δήλωσαν ότι μπορούν να υποδείξουν κάποιες εκπαιδευτικές πρακτικές. Άρα και σε αυτό το σημείο οι δύο έρευνες έρχονται σε αντιπαράθεση με την δική μας. Βέβαια ας μην ξεχνάμε ότι στην δική μας έρευνα κάνουμε μια προσπάθεια σύγκρισης Επαρχίας – Αστικού κέντρου και πιθανόν γι αυτό βρίσκονται διαφορές σε τρεις παρόμοιες έρευνες.

Η ενσωμάτωση τώρα της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων κι αν αυτές είναι χρήσιμες και εποικοδομητικές για τους μαθητές τα αποτελέσματα της δικής μας έρευνας κατέδειξαν ότι 16 από τους 20 ανέφεραν ότι θεωρούν χρήσιμη την ενσωμάτωση των διαλέκτων ενώ μόνο 4 ήταν αρνητικοί. Οι Τζακώστα και Μπετεινάκη Οι εκπαιδευτικοί και οι φοιτήτριες από 35-45 ετών απάντησαν κατά 62,5% ότι μόνο όταν είναι απαραίτητο πρέπει να γίνεται χρήση των διαλέκτων στην εκπαίδευση και μόνο το 25% δήλωσε πως πρέπει να γίνεται χρήση

της σε όλες τις περιπτώσεις, ενώ οι ηλικίες 46-55 ετών είχαν στο σύνολό τους θετική άποψη για τη χρήση των διαλέκτων στην εκπαίδευση, αναγνωρίζοντας την αξία τους και το ρόλο τους στη μάθηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

7.1 Προτάσεις για ενσωμάτωση των διαλέκτων στο σχολείο

Φτάνοντας στο τέλος της παρούσας εργασίας θα θέλαμε να συγκεντρώσουμε όλες μαζί τις προτάσεις των δασκάλων για την ενσωμάτωση των διαλέκτων στο σχολείο και εκείνες που πρότειναν οι δάσκαλοι στην παρούσα μελέτη, αλλά και όσες έχουμε βρει από βιβλιογραφία και είναι ενδιαφέρουσες και θα μπορούσαν να βοηθήσουν κάποιον που ενδιαφέρετε να μάθει πως μπορεί να διδάξει κάποια πράγματα, για τις διαλέκτους στο σχολείο. Πιο συγκεκριμένα στην παρούσα οι προτάσεις των δασκάλων για την ενσωμάτωση των διαλέκτων στο σχολείο είναι οι εξής:

«Θα μπορούσαμε να βάλουμε τους μαθητές να ψάξουν την κουλτούρα τα ήθη τα έθιμα και την ντοπιολαλιά ορισμένων ελληνικών πόλεων της επαρχίας. Αλλά αυτό στα πλαίσια κάποιας εργασίας ή project γενικού περιεχομένου.»

«Να εκτίθενται τα παιδιά σε ακούσματα διαλέκτων μέσω βίντεο και μελέτης της κάθε παράδοσης και κουλτούρας. Να μπορούν να έρχονται σε επαφή με γραπτά κείμενα των διαλέκτων μέσω της λογοτεχνίας. Και μέσα από το μάθημα της μουσικής, μέσω τραγουδιών, μαντινάδων»

«Πιστεύω ότι θα ήταν χρήσιμο κυρίως εκεί που αναδεικνύεται περισσότερο η ανάγκη, όπου υπάρχουν δηλαδή διαλεκτόφωνοι μαθητές. Οποσδήποτε ένα τέτοιο εγχείρημα απαιτεί επιμόρφωση εκπαιδευτικών, πιθανόν σε μεταπτυχιακό επίπεδο, πιλοτική εφαρμογή και σχετική έρευνα για τα αποτελέσματα, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Πολύ θετικό θα θεωρούσα οι εκπαιδευτικοί που θα εμπλακούν σε μια τέτοια διαδικασία να είναι οι ίδιοι διαλεκτόφωνοι, να έχουν δηλαδή μια αυθεντικά βιωμένη εμπειρία, χωρίς βέβαια να θεωρείται και απαραίτητο αυτό.»

«Στο μάθημα της γλώσσας θα μπορούσαν να ενσωματωθούν κείμενα με διαλέκτους, στα οποία οι μαθητές θα μελετούν την μορφολογία, τη σύνταξη, το λεξιλόγιο και θα εμπλουτίσουν τη γλώσσα τους. Επίσης μια πρόταση θα ήταν να προβάλλονται ταινίες στις οποίες θα ομιλούν διαλέκτους της κοινής ΝΕ. Μια θεατρική παράσταση θα μπορούσαν να ανεβάσουν οι μαθητές μιλώντας με διαλέκτους της ελληνικής καθώς επίσης και διαλεκτόφωνα τραγούδια θα μπορούσαν ακόμη να μάθουν οι μαθητές.»

«Θα μπορούσαν τα βιβλία της γλώσσας και του ανθολογίου να περιλαμβάνουν – ανά θεματικές – κείμενα γραμμένα σε απλές μορφές τοπικών διαλέκτων, όπως την Κρήτη, τον Πόντο κλπ.»

«Να υπάρξει εμπλουτισμός των σχολικών εγχειριδίων με κατάλληλα κείμενα, να ενισχύσουμε τα παιδιά ώστε να αποδέχονται τη χρήση των διαλέκτων και να κάνουμε βαθιά έρευνα πάνω σε αυτές και τα οφέλη τους μαζί με τους μαθητές. Θα ωφεληθούν ειδικά οι μαθητές που δεν έχουν έρθει ποτέ σε επαφή με μια διάλεκτο ή είναι από άλλη χώρα.»

«Να δημιουργηθεί τμήμα με παιδιά που μιλούν διαλέκτους και να διδάσκονται από δάσκαλο ο οποίος και αυτός μιλάει διάλεκτο 1-2 φορές την εβδομάδα, Ουσιαστικά να υπάρχει ένας δάσκαλος που να διδάσκει διαλέκτους και να πηγαίνει σε διάφορα σχολεία.»

«Να γίνει ένα ειδικό σχολικό εγχειρίδιο για τις διαλέκτους της ελληνικής. Να επιμορφωθούν δάσκαλοι σε όλες τις διαλέκτους. Να εμπλέκουμε τους μαθητές στο ψάξιμο άλλων διαλέκτων. Να οργανώνονται ίσως εκδρομές σε διαλεκτικά μέρη και να παίρνονται συνεντεύξεις και μετά να αναλύονται στο μάθημα της γλώσσας.»

«Μέσα από προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων ίσως. Γλωσσικά παιχνίδια και θεατρικές παραστάσεις με αναβίωση της γλώσσας ενός τόπου.»

«Θα μπορούσαμε μια ώρα την εβδομάδα ή σε κάποιο μάθημα όπως η ευέλικτη ζώνη, να ασχολούνται με την παράδοση του τόπου γενικότερα και εκεί να εντάξουν την διδασκαλία της διαλέκτου. Να δημιουργούν διαλόγους, κόμικς, θεατρικά έργα κτλ με την εκάστοτε διάλεκτο, να παίρνουν συνεντεύξεις ή να συνομιλούν με άτομα που μιλούν κάποια διάλεκτο και να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές αυτών. Χωρίς όμως αξιολόγηση διαγωνίσματα η βαθμολόγηση πάνω στην ικανότητα χρήσης της διαλέκτου. Θα μπορούσαν βέβαια να υπάρχουν ασκήσεις για εμπλουτισμό γνώσεων και λεξιλογίου.»

«Οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ σχολείων που μιλούν διαλεκτικά για να στείλουν διαλεκτικούς διαλόγους το ένα στο άλλο και να γίνει ανάλυση υλικού τα παιδιά να φτιάξουν σταυρόλεξα να μάθουν νέες παράξενες λέξεις από διάφορες περιοχές της Ελλάδας και να τις κατατάξουν ανάλογα την γεωγραφική περιοχή και επειδή η τεχνολογία μας παρέχει τρομερές ευελιξίες θα μπορούσαν να γνωριστούν και παιδιά από σχολεία μέσω Skype κι άλλων τέτοιων δικτύων πάντα με την συγκατάθεση γονέων και να κάνουν διαλόγους ο ένας στη διάλεκτο του άλλου. Θα είχε πολύ πλάκα και ενδιαφέρον τέτοια παιχνίδια μεταξύ σχολείων κι άλλα πολλά που θα μπορούσε να σκεφτεί κάποιος μέσω project διαλέκτων θα έκανε τα παιδιά να λατρέψουν τις διαλέκτους και χωρίς να το καταλάβουν να το θεωρούν πολύ διασκεδαστικό, να μάθουν πράγματα για άλλες επαρχιακές πόλεις της Ελλάδας που υπό άλλες συνθήκες θα μάθαιναν στείρα γνώση, που θα την ξεχνούσαν αμέσως μόλις έγραφαν ένα διαγώνισμα γεωγραφίας.»

«Στο μάθημα της γλώσσας είναι εφικτό να χρησιμοποιούνται λογοτεχνικά κείμενα ελλήνων συγγραφέων όπως Λουντέμης, Καζαντζάκης, Κορνάρος οι οποίοι χρησιμοποιούν στο γραπτό λόγο τις τοπικές διαλέκτους. Αυτά τα κείμενα αναδεικνύουν έντονα ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία και αποτελούν θησαυρό της Ελληνικής Λογοτεχνίας»

«Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών από το πανεπιστήμιο. Να μπει υποχρεωτικό μάθημα για τη διδασκαλία των διαλέκτων και όχι ένα μόνο πολλά. Επίσης να υπάρχουν διδακτορικά και περεταίρω σπουδές πάνω στις διαλέκτους να γίνουν έρευνες και γενικά να κινητοποιηθεί ο κόσμος. Άμα επιμορφωθούν οι εκπαιδευτικοί μετά μπορεί να μπει ένα ξεχωριστό μάθημα στο δημοτικό που θα ασχολείται με τις διαλέκτους. Που θα τις πιάνει από τη ρίζα από την καρδιά.»

Όσον αφορά τώρα τις προτάσεις εκείνες για ενσωμάτωση που βρίσκουμε ενδιαφέρουσες από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας Οι Καψάσκη & Τζακώστα στο άρθρο τους με τίτλο «στάσεις καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη χρήση και τη διδασκαλία των νεοελληνικών διαλέκτων στο σχολείο.» μελέτησαν τις στάσεις των φιλόλογων εξέτασαν τις στάσεις 35 φιλόλογων του νομού Ρεθύμνου, 46 έως 55 ετών, όσον αφορά τη διδασκαλία διαλέκτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και τη χρήση των διαλέκτων μαθητών και εκπαιδευτικών στην εκπαίδευση σε διαλεκτόφωνο ή μη περιβάλλον. Οι φιλόλογοι λοιπόν πρότειναν ως αποτελεσματικότερη μέθοδο διδασκαλίας της διαλέκτου τη σύνθεση και συγγραφή ιστοριών στις διαλέκτους των μαθητών (επίσης στον Τζαβάρα 2011). Επιπλέον, προτείνουν σχεδιασμό ασκήσεων ‘αντίστροφου’, δηλαδή μετατροπής κειμένου από την κοινή νεοελληνική στις διαλέκτους και αντιστρόφως (Καψάσκη & Σιπητάνος, και Καμπάκη-Βουγιουκλή & Δούρου 2015 και Συμεωνίδη 2015). Επίσης, αξιοποιούν ασκήσεις δημιουργικής γραφής, όπως είναι η σύνθεση σύντομων κειμένων, στην περίπτωση της κρητικής, μαντινάδες το οποίο είναι ιδιαίτερος διαδεδομένο είδος λαϊκής ποίησης, μέσω των οποίων αναδεικνύεται η τυπολογική σχέση της ΝΕ και των διαλέκτων της (ετυμολογία, λεξιλόγιο). Χρησιμοποιούν επιπροσθέτως ασκήσεις δραματοποίησης με έμφαση σε κείμενα της Κρητικής Αναγέννησης. Η ενεργός συμμετοχή στις εκπαιδευτικές διαδικασίες εγείρει το ενδιαφέρον των μαθητών (βλ. επίσης Συμεωνίδη 2015 και Καψάσκη & Σιπητάνος υπό δημ.). Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, θεμελιώδες προαπαιτούμενο θεωρείται από τους φιλόλογους η χρήση διαλέκτου και από τον καθηγητή (βλ. επίσης Κασκαμανίδη & Ντίνα 2004, Παπανικόλα & Τσιπλάκου 2010) και η χρήση νέων τεχνολογιών ως εργαλείου διευκόλυνσης της διδασκαλίας της γλώσσας, γενικότερα, και των νεοελληνικών διαλέκτων, ειδικότερα (βλ. επίσης τους Μακρογιάννη και συν. 2009). Επίσης η αξιοποίηση πολυτροπικών εργαλείων, όπως είναι το Ψηφιακό Μουσείο Ελληνικής Προφορικής Ιστορίας το οποίο έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να φιλοξενεί διαλεκτικά δεδομένα από τις μείζονες διαλεκτικές περιοχές της Ελλάδας. Αυτά τα δεδομένα είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν στην τάξη ως εργαλείο αντιπαραβολικής διδασκαλίας της ΝΕ και των διαλέκτων είτε μέσω των ηχητικών τους αρχείων είτε μέσω των διαδραστικών ασκήσεων που δίνονται στο Μουσείο (βλ. Τζακώστα και συν. 2015, www.mohi.edu.gr) (βλ. και Ματθαιουδάκη 2015, Παπαζαχαρίου (2015) για ανάλογες ψηφιακές πλατφόρμες).

7.2 Δυσκολίες – περιορισμοί της έρευνας.

Σε αυτό το κεφάλαιο της έρευνας μου θα ήθελα να αναφέρω τις δυσκολίες που αντιμετώπισα κατά την διάρκεια της πραγματοποίησης της παρούσας εργασίας. Αρχικά θα ήθελα να αναφέρω πως ήμουν ενθουσιασμένη με το θέμα και ανυπομονούσα να ξεκινήσω με την έρευνα. Οι δυσκολίες ξεκίνησαν στην αναζήτηση του δείγματος. Έπρεπε να βρω εκπαιδευτικούς τόσο της Αθήνας όσο και της Κρήτης. Εκείνο το διάστημα διέμενα στο χωριό Α. Εργαζόμουν και εξακολουθώ έως σήμερα να εργάζομαι σε ένα χωριό της ορεινής ζώνης της Κρήτης. Έτσι μια συνάδελφός μου είχε μικρά παιδιά και γνώριζε τους Δασκάλους του χωριού Α. Βρήκα το τηλέφωνο του διευθυντή και το πρώτο που έκανα είναι να έχω τηλεφωνική επικοινωνία μαζί του. Δεν έδειξε να έχει κάποια αντίρρηση. Έτσι επισκέφτηκα πρώτα το χωριό Α. μιας και ήταν και ο τόπος κατοικίας μου και ήταν εύκολα προσβάσιμο. Μίλησα με τον διευθυντή και μου είπε ότι μπορώ να πάρω συνέντευξη από 5 δασκάλους απλά αυτό δεν μπορεί να γίνει σε μια ημέρα και καλό θα ήταν αφού χρόνος υπάρχει και μένω στο χωριό Α. να είναι 5 διαφορετικές ημέρες. Δεν έφερα αντίρρηση αλλά αυτό ήταν κάτι ψυχοθόρο και κουραστικό και πιστεύω πως πρέπει να επηρέασε και την γνώμη των δασκάλων κατά μια έννοια γιατί συζητούσαν μεταξύ τους τις απαντήσεις που έδιναν και μέρα με τη μέρα έπαιρνα κάποιες απαντήσεις ίδιου τύπου που μπορεί κατά κάποιο τρόπο να τις είχαν συζητήσει μεταξύ τους, χωρίς βέβαια να είμαι βέβαιη για κάτι τέτοιο. Στη συνέχεια μιας και η καταγωγή μου είναι από την Αθήνα και η μόνιμη κατοικία μου είναι εκεί καθώς και οι γονείς τα αδέρφια και οι συγγενείς μου είναι όλοι στην Αθήνα μέσω δυο πολύ αγαπημένων μου δασκάλων ήρθα σε επαφή με 2 δημοτικά σχολεία της γειτονιάς όπου μεγάλωσα και σχεδίασα ένα ταξίδι για την πατρίδα με σκοπό να διεξάγω τις συνεντεύξεις αλλά και για να δω γονείς και συγγενείς. Πρώτα επισκέφτηκα το Α. σχολείο Αθηνών το οποίο είναι και το σχολείο στο οποίο εγώ φοιτούσα σαν παιδί. Με κατέκλεισαν αναμνήσεις και συναισθήματα καθώς περνούσα εκείνους τους τοίχους ως μεταπτυχιακή φοιτήτρια πλέον για το γραφείο της διευθύντριας. Η διευθύντρια αφού θέλησε να μάθει λεπτομέρειες για την εργασία και το που θα δημοσιευθούν τα αποτελέσματα και εφόσον της εγγυήθηκα ότι όλες οι συνεντεύξεις είναι ανώνυμες και το μόνο που θα χρησιμοποιηθεί είναι το φύλλο η ηλικία και η εργασιακή εμπειρία των εκπαιδευτικών δέχτηκε με χαρά να διεξάγω την συνέντευξη. Παρόλα αυτά το ίδιο καθεστώς ακολούθησε και η συγκεκριμένη διευθύντρια και ήθελε να πάω διαφορετικές μέρες. Έτσι σε συνεννόηση και με το άλλο σχολείο μιας και ήταν αρκετά κοντά το ένα με το άλλο κανόνισα μέσα σε διάστημα 5 ημερών και πήγαινα πρώτα στο Α σχολείο και ύστερα στο Β. Έτσι ολοκλήρωσα τις 10 συνεντεύξεις με τους αθηναίους εκπαιδευτικούς μέσα σε διάστημα 5 ημερών με αρκετό τρέξιμο. Ένα μειονέκτημα όσον αφορά την διεξαγωγή των συνεντεύξεων είναι ότι τις πραγματοποιούσα στο μεγάλο διάλειμμα των παιδιών η την ώρα που είχαν γυμναστική και ο δάσκαλος της τάξης ήταν διαθέσιμος κι έτσι δεν υπήρχε πολύς διαθέσιμος χρόνος όταν η συνέντευξη γινόταν στο διάλειμμα.

Αυτό είχε ως συνέπεια ειδικά στις πρώτες συνεντεύξεις που ακόμα ένοιωθα πιο ανασφαλής να είμαι αγχωμένη και αυτό να το μεταδίδω στον δάσκαλο και να μην παίρνω απαντήσεις βαθιές από την καρδιά τους. Αυτό άλλαξε όταν εγώ μετά από αρκετές συνεντεύξεις, ηρέμησα, χαλάρωσα, βρήκα το όλο εγχείρημα διασκεδαστικό και έτσι ήταν και οι δάσκαλοι πιο χαλαροί και όχι τσιτωμένοι και μου έδιναν πιο άνετες απαντήσεις από την καρδιά τους. Αυτό ένας πιο έμπειρος ερευνητής θα το είχε αποφύγει αλλά εγώ είμαι πολύ φρέσκια και άγουρη ακόμα και αυτή είναι η πρώτη μου προσπάθεια ερευνητικής προσέγγισης. Στη συνέχεια ήθελα να έχω άλλες 5 συνεντεύξεις από ένα επαρχιακό κέντρο κι έτσι μέσα από μια πολύ αγαπημένη μου φίλη ήρθα σε επαφή με το σχολείο Β. του της ορεινής ζώνης της Κρήτης. Εκεί όλα πήγαιναν καλά ώσπου ήρθα αντιμέτωπη με τον 5^ο και τελευταίο δάσκαλο αυτής της εργασίας τον δάσκαλο που θα έκλεινε αυτόν τον κύκλο των συνεντεύξεων και που μετά θα έμπαινα στην διαδικασία των αναλύσεων. Δεν είχα ιδέα τι με περίμενε. Με το που διαβάζει περί τίνος πρόκειται η όψη του άλλαξε. Ξεκινάω τις ερωτήσεις και μου ξεκαθαρίζει ότι το θέμα είναι εκτός τόπου και χρόνου. Σε μια ερώτηση μου απάντησε κιόλας, μα είσαι σοβαρή κοπέλα μου; Είναι αυτό τώρα εργασία για μεταπτυχιακό επίπεδο; Έβλεπα ότι δεν σταματούσε. Ότι ήθελε να ολοκληρωθεί η συνέντευξη. Απάντησε σε όλες τις ερωτήσεις. Έστω και αρνητικά. Του είπα ευχαριστώ και έκλεισα την ηχογράφιση. Μετά σαν να τον είδα να ηρεμεί. Τον ρώτησα αν είχε πρόβλημα με την ηχογράφιση. Μου είπε όχι. Του είπα αν θέλει να ξανά κάνουμε την συνέντευξη χωρίς να ηχογραφώ και να σημειώσω όσα είπε μου είπε ξανά όχι και ότι απλά έχει περάσει πολλά στο χωριό Β. τα οποία δεν γνωρίζω και είναι ένα θέμα που τον πονάει αυτό με την κρητική διάλεκτο και την κρητική κουλτούρα γενικότερα και ψάχνει έναν τρόπο να φύγει από αυτό το μέρος όσο το δυνατόν γρηγορότερα μου ζήτησε συγνώμη αν φέρθηκε απότομα και αποχώρησε καθώς το κουδούνι χτύπησε. Ήταν μια δυσάρεστη εμπειρία θα έλεγα αλλά επέλεξα να βάλω την συνέντευξη του στην έρευνα μου, καθώς σε μια ποιοτική έρευνα όλες οι γνώμες μετράνε ακόμα και εκείνες που είναι καθόλα αρνητικές, ακόμα κι αν δεν μας αρέσουν ή μας φαίνονται περίεργες και μη συνηθισμένες είναι απόψεις κάποιου και είναι μετρήσιμες...

7.3 Δυνατά σημεία – συμβολή της έρευνας

Όσον αφορά τώρα τα δυνατά σημεία της έρευνας αυτά είναι πραγματικά πάρα πολλά. Αρχικά έγινε μια προσπάθεια σύγκρισης των στάσεων των εκπαιδευτικών απέναντι στις διαλέκτους ανάμεσα σε ένα αστικό κέντρο και σε ένα επαρχιακό που μιλούν διαλεκτικά. Αυτό από μόνο του είναι πολύ σημαντικό καθώς δεν έχει ξανά συμβεί κάτι παρόμοιο. Το ότι επιλέχθηκε η ποιοτική έρευνα ως εργαλείο χρήσης είναι επίσης σημαντικό καθώς όπως έχουμε ήδη αναφέρει στην ποιοτική έρευνα κάθε άποψη μετράει και είναι σημαντική.

Έτσι θέλαμε να δείξουμε πως κάθε άποψη του κάθε δασκάλου είναι σημαντική είτε αυτός διδάσκει στην Αθήνα, είτε στα χωριά της ορεινής ζώνης της Κρήτης, είτε είναι 25 είτε 55 είτε δέχεται τις διαλέκτους, είτε είναι εντελώς αρνητικός, είτε είναι άνδρας, είτε γυναίκα είτε διαλεκτόφωνος, είτε μη, είτε Έλληνας, είτε αλλοδαπός. Ανεξάρτητα λοιπόν με όλα τα παραπάνω θέλαμε να διερευνήσουμε τις απόψεις τους να μάθουμε τι πιστεύουν. Δεν θέλαμε να αρκεστούμε σε μια ποσοτική ανάλυση πληροφοριών θέλαμε να αναλύσουμε τον λόγο τους να ακούσουμε τα λόγια της καρδιάς τους και να βγάλουμε συμπεράσματα από αυτά που λένε πραγματικά. Η συγκεκριμένη έρευνα λοιπόν επιβεβαιώνει όπως έχουμε πει και παραπάνω κάποια ήδη υπάρχοντα ερευνητικά στοιχεία και βγάζει στο φως κάποια άλλα. Βλέπουμε τους εκπαιδευτικούς να είναι ελαστικοί στον προφορικό λόγο αλλά στο γραπτό να μην επιτρέπουν στα παιδιά τη χρήση των διαλέκτων. Τους βλέπουμε να δίστανται οι απόψεις τους όσον αφορά την ισότητα διαλέκτων ΝΕ αλλά τους βλέπουμε επίσης πρόθυμους να διδάξουν και να είναι δίπλα στα παιδιά, σε προτάσεις ενσωμάτωσης αν όχι όλοι οι πιο πολλοί.

7.4 Προτάσεις νέας έρευνας

Καθώς προχωρούσαμε την συγκεκριμένη έρευνα διαπιστώσαμε πως ναι μεν ήταν πολύ ενδιαφέρουσα και όλα τα αποτελέσματα που βγάλαμε δεν έδειξαν να διαφέρουν τρομερά από την κοινή βιβλιογραφία αυτό που παρατηρήσαμε και θα ήταν αρκετά ενδιαφέρον για να γίνει μια νέα έρευνα πάνω σε αυτό είναι ότι οι εκπαιδευτικοί της Αθήνας ήταν σε πολύ μεγαλύτερη ηλικία από εκείνους της ορεινής ζώνης της Κρήτης καθώς επίσης είχαν και περισσότερα έτη επαγγελματικής εμπειρίας. Με άλλα λόγια θα ήταν ενδιαφέρον να διεξαχθεί μια έρευνα που να συγκρίνει τις απόψεις εκπαιδευτικών μεγαλύτερης ηλικίας 46 έως 55 ενός αστικού κέντρου και ενός επαρχιακού εκπαιδευτικών μικρότερης ηλικίας 26 έως 35 και να παίζει ρόλο και η επαγγελματική εμπειρία, ανάλογα 16 έως 35 χρόνια και αντίστοιχα 1 έως 6 χρόνια κτλ. Στη δική μας έρευνα ο παράγοντας ηλικία επαγγελματική εμπειρία κτλ δεν έπαιξε κανένα ρόλο στην ανάλυση μας. Θα ήταν λοιπόν ενδιαφέρον να ερευνηθεί αν υπάρχουν διαφορές στον τρόπο που βλέπουν τα πράγματα οι εκπαιδευτικοί ανάλογα με την ηλικία τους, την εμπειρία τους, και την εκπαιδευτική τους κατάρτιση ίσως (σπουδές μεταπτυχιακά διδακτορικά κτλ.) και σε σχέση με το φύλο τους. Θα ήταν πραγματικά αρκετά ενδιαφέρον.

7.5 Εν κατακλείδι...

Μετά το πέρας αυτής της όμορφης διπλωματικής εργασίας έχω την χαρά να αφιερώσω σε όλους τους κρητικούς διαλεκτόφωνους φυσικούς ομιλητές αυτής της υπέροχης ΓΛΩΣΣΑΣ τις παρακάτω μαντινάδες που έγραψε με πολύ αγάπη και μεράκι ο οικογενειακός μου φίλος Γιάννης Ξυπολιτάκης από το Παλαίκαστρο Σητείας για την ολοκλήρωση της εργασίας μου. Απολαύστε...

Η Κρητική Ντοπιολαλιά δεν είναι σαν και τσι άλλες
Η Κρητική Ντοπιολαλιά είναι απ τσι πιο μεγάλες

Γιάννης Ξυπολιτάκης

Με Κρητική Ντοπιολαλιά εκέρδισα την αγάπη,
Με Κρητική Ντοπιολαλιά εμπήκα και στα πάθη.

Γιάννης Ξυπολιτάκης

Η Κρητική Ντοπιολαλιά δεν έχει αγάπη μόνο,
Μιλάει και για έρωτα μιλάει και για πόνο

Γιάννης Ξυπολιτάκης

Η Κρητική Ντοπιολαλιά έχει και μιαν ουσία,
άλλα μιλιούνε στα Χανιά και άλλα στη Σητεία.

Γιάννης Ξυπολιτάκης

Η σκέψη μου βλαστόσυρε τάξε πως είναι βιόλα,
κι έχει σκεπάσει του μυαλού τα μεσοδόκια όλα.

Γιάννης Ξυπολιτάκης

Πάλι σκουλογκεμίστικα στη πόρτα τσι από κάτω,
κι είχε ασπάλαθους πολλούς κι ένα κομμάτι βάτο.

Γιάννης Ξυπολιτάκης

Έκαμα τάμα ν ανεβώ πάνω στο Ψηλορείτη,
που είναι η πιο ψηλή κορφή σ ολόκληρη την Κρήτη.

Γιάννης Ξυπολιτάκης

Θα κάμω ζάλα στα λευκά τα όρη τα ωραία,
που είναι πάνω απ τα Χανιά με όμορφη παρέα.

Γιάννης Ξυπολιτάκης

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόφωνη

Fromkin V., Rodman R., Hyams N., [2003] 2014, Εισαγωγή στη μελέτη της γλώσσας , Μετφρ. Βάσσου Ε., Ξυδόπουλος Γ., Αθήνα: Πατάκη

Haugen E. 1972. Dialect, language, nation. Στο Sociolinguistics Selected Readings, επιμ. J. B. Pride & J. Holmes, Λονδίνο Penguin Books

Keith, H. & Sharp, J. A. (1994). Η επιστημονική μελέτη. Αθήνα: Gutenberg.

Lyons, J. (1995). Εισαγωγή στη γλωσσολογία (μτφρ. Μ. Αραποπούλου κ.ά. Επιστ. Επιμ. Γ. Καρανάσιος). Αθήνα: Πατάκης.

Petyt, K.M. 1980, The Study of dialect: An Introduction to Dialectology. Λονδίνο Andre Deutsch

Saussure F., [1916] 1979. Μαθήματα γενικής γλωσσολογίας. Μτφρ. Αποστολόπουλος Φ. Αθήνα: Παπαζήσης

Τοκατλίδου, Β. (1999). Ευρωπαϊκή γλωσσική πολιτική: Θεωρία και πράξη. Στο Α.-Φ. Χριστίδης (επιμ.), "Ισχυρές" και "ασθενείς" γλώσσες στην Ε.Ε: Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού (πρακτικά διεθνούς συνεδρίου, Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 1997), Τόμος 1 (σσ. 341- 350). Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Τσιτσιπής, Λ. (2001). Στάσεις απέναντι στη γλώσσα. Στο Α.-Φ. Χριστίδης (επιμ.), Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα (σσ. 50-53). Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Αγγελοπούλου, Δ. (2010). Το γορτυνιακό ιδίωμα και η χρήση του στην εκπαίδευση. (Αδημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή). Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα.

Αναστασιάδης, Π. (2011). Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών: Βασικές αρχές σχεδιασμού και υλοποίησης. Πρακτικά 6ου διεθνούς συνεδρίου στην Ανοιχτή και Εξ' αποστάσεως Εκπαίδευση, Λουτράκι. Ανακτήθηκε στις 17/7/2019 από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/viewFile/686/698>

Αναστασιάδης, Π. (2011). Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών: Μελέτη Διερεύνησης των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών. Συγκριτική και Διεθνής Εκπαιδευτική Επιθεώρηση 16,17

Ανδρουτσόπουλος, Γ. (2001). «Γλώσσα των νέων». Στο Α.-Φ. Χριστίδης (επιμ.), Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα (σσ. 108-113). Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Ανισες εξισώσεις: η γλώσσα των νέων. Στο Γ. Χάρης (επιμ.), Δέκα μύθοι για την ελληνική γλώσσα (σσ.73-82). Αθήνα: Πατάκης. Γούτσος, Δ. (2013).

Αρχάκης Α. & Κονδύλη, Μ. (2011). Εισαγωγή σε Ζητήματα Κοινωνιογλωσσολογίας. Αθήνα: Νήσος. σελ. 79-90.

Αρχάκης, Α. & Κονδύλη, Μ. (2011). Εισαγωγή σε ζητήματα Κοινωνιογλωσσολογίας (3 η έκδοση). Αθήνα: Νήσος. Βελούδης, Γ. (2001).

Αρχάκης, Α. (2000). Ο προφορικός λόγος στα μαθητικά γραπτά. Περιοδικό Γλώσσα Τεύχος 51, 24-44. Αρχάκης, Α. (2005). Γλωσσική διδασκαλία και σύσταση των κειμένων. Αθήνα: Πατάκης.

Βερβίτης, Ν. και Καπουρκασιδίου, Μ. (2008). Η εκπαιδευτική προσέγγιση και διδακτικό υλικό στην διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στο: Παπαναούμ, Ζ. (επιμ.) Διδασκαλία και μάθηση στο πολυπολιτισμικό σχολείο: διδακτικές προσεγγίσεις & εκπαιδευτικό υλικό. (πρακτικά ημερίδας Θεσσαλονίκη, 10-11 Δεκεμβρίου 2007) σ. 185- 204. Θεσσαλονίκη: ΥΠΕΠΘ

Γκοτόβος, Αθανάσιος (2002). Εκπαίδευση και ετερότητα. Ζητήματα διαπολιτιστικής αγωγής. Αθήνα: Ατρόπος.

Γληνός Δ. , Δημιουργικός Ιστορισμός 1916, Βαλέτας Γ., Ανθολογία της δημοτικής πεζογραφίας, Γ', Εκδότης Πέτρος Ρ, Αθήνα 1949.

Γλώσσα και επικοινωνία. Στο Γ. Ι. Ξυδόπουλος (επιμ.), Γλώσσα, Κοινωνία και Εκπαίδευση: Εγχειρίδιο Μελέτης. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Γούτσος, Δ., Φραγκάκη, Γ., (2015). Εισαγωγή στη γλωσσολογία σωμάτων κειμένων. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα:Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο:<http://hdl.handle.net/11419/1932>

Δαμανάκης, Μιχάλης (2007). Ταυτότητες και εκπαίδευση στη διασπορά. Αθήνα: Gutenberg.

Δελβερούδη Ρ. 2001. Γλώσσα και διάλεκτος. Στο Χρηστίδης et.al. 2001

Δελβερούδη, Ρ. (2001), Γλωσσική ποικιλία. Στο Α.Φ. Χρηστίδης& Μ. Θεοδοροπούλου, Εγκυκλοπαιδικός οδηγός, http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/%20thema_a9/index.html

Δελβερούδη, Ρ. (2001), Γλωσσική ποικιλία. Στο Α.Φ. Χρηστίδης&Μ. Θεοδοροπούλου, Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός, <http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/>

Ζαφειρόπουλος, Κ. (2005). Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία. Αθήνα: Κρητική.

Κακριδή Ferrari, Μ., & Μαρκοπούλου Χειλά, Δ. (1996), Η γλωσσική ποικιλία και η διδασκαλία της νέας ελληνικής ως ξένης γλώσσας, στο Η νέα ελληνική ως ξένη γλώσσα – Προβλήματα διδασκαλίας 17-39. Αθήνα: Ίδρυμα Γουλανδρή Χορν.

Κακριδή, Μ. (2000). Νόρμα, γλωσσική ποικιλία και εκπαίδευση. Γλωσσικός Υπολογιστής Τόμος 2 (Τεύχη 1-2) (Περιοδική έκδοση του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας για τη γλώσσα και τη γλωσσική αγωγή), 161-167.

Κακριδή-Φερράρι Μ., (2007) Διάλεκτος, άρθρο στο διαδίκτυο: http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/history/thema_02/index.html

Κακριδή-Φερράρι, Μ. (2001). Πλούσιες και φτωχές γλώσσες. Στο Γ. Χάρης (επιμ.), Δέκα μύθοι για την ελληνική γλώσσα (σσ.103-110). Αθήνα: Πατάκης.

Καμπάκη-Βουγιουκλή, Π. & Δούρου, Χ. (2015). Το γλωσσικό ιδίωμα του Σουφλίου: Γλωσσικές συμπεριφορές μαθητών Λυκείου σε εκπαιδευτικό περιβάλλον. Στο Μ. Τζακώστα (Επιμ.), Η διδασκαλία των νεοελληνικών γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Θεωρητικές προσεγγίσεις και διδακτικές εφαρμογές (σσ. 95-116). Αθήνα: Gutenberg.

Κάππα Ι. (2015). “Φωνολογικά χαρακτηριστικά της κρητικής διαλέκτου”. Στο Τζακώστα Μ. (επιμ.). Η Διδασκαλία των Νεοελληνικών Διαλέκτων στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Διδακτικές Εφαρμογές. Αθήνα: Gutenberg -Δαρδανός.49-64.

Καραντζόλα, Ε. (1999). Γλώσσα και τυποποίηση. Στο Α.-Φ. Χρηστίδης (επιμ.), Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα (σσ. 84-88). Θεσσαλονίκη: Κέντρο ελληνικής γλώσσας

Κατσουλέας, Σ. Γ. (1994) Το τελικό ν και η δίπλωση των συμφώνων στο ιδίωμα του Καστελλορίζου. Στο Νεοελληνική διαλεκτολογία. Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Νεοελληνικής Διαλεκτολογίας (Ρόδος 26-30/3/1992), 1ος. τόμ., 203- 227. Αθήνα.

Κατσουλέας, Σ. Γ., (1992) (βλ. Λεξικογραφικό Δελτίο (1991:800) Γλωσσική αποστολή του Ιστορικού Λεξικού της Ακαδημίας Αθηνών με ερευνητή τον Στ. Κατσουλέα.

Καυκαλάς, Μ. (1992). Μνημόνιο της κρητικής διαλέκτου. Αθήνα: Κρητικά Επίκαιρα.

Καψάσκη, Α. & Μ. Τζακώστα. (2016). Στάσεις καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη χρήση και τη διδασκαλία των νεοελληνικών διαλέκτων στο σχολείο. Μελέτες για την ελληνική γλώσσα 36 (σσ. 161-174). Θεσσαλονίκη.

Καψωμένος, Στ. Γ. (1985). Από την ιστορία της ελληνικής γλώσσας Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη].

Κοντοσόπουλος, Ν. (1970). Η σημερινή γλωσσική κατάκτηση εν Κρήτη. Κρητικά Χρονικά ΚΒ', (σσ. 247-260).

Κοντοσόπουλος, Ν. (2001). Διάλεκτοι και ιδιώματα της νέας ελληνικής. Αθήνα: Γρηγόρης.

Κοντοσόπουλος Ν. (2008). Διάλεκτοι και ιδιώματα της νέας ελληνικής, έ'έκδ. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη, 77.

Κούβελας, Η. (1995). *Μια πολυεπιστημονική θεώρηση της γλώσσας (« Βιολογικά χαρακτηριστικά της γλώσσας »)*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης και Εκδόσεις Πανεπιστημίου Πατρών.

Κουρδής, Ε. (1997). Παράγοντες κοινωνιογλωσσικού στιγματισμού του τοπικού ιδιώματος της Θεσσαλίας. Μελέτες για την ελληνική γλώσσα 17 (σσ. 577-590). Θεσσαλονίκη.

Κουρδής, Ε. (2003). Θεσσαλικό ιδίωμα: γλώσσα & ιδεολογία (Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή). Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη.

Κωστούλα-Μακράκη, Ν. (2001). Γλώσσα και κοινωνία. Βασικές έννοιες. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Μοσχονάς, Σ. (2005). Ιδεολογία και γλώσσα. Αθήνα: Πατάκης.

Μπασλής, Γ. (2017). Κοινωνιογλωσσολογία. Μικρή Εισαγωγή. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Μπετεινάκη, Ε. (2017). Κουλαντρίζοντας τσι διαλέκτους στο σχολείο: Αξιοποίηση των γεωγραφικών ποικιλιών στο σχολείο – Μελέτη σε κρητικά δεδομένα. Ρέθυμνο: Πτυχιακή εργασία, Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Ντάλτας, Π. (1997) Κοινωνιογλωσσική μεταβλητότητα: Θεωρητικά υποδείγματα και μεθοδολογία της έρευνας. Αθήνα: Επικαιρότητα. Ξυδόπουλος, Γ. (2004). Τι είναι τελικά τα γλωσσικά λάθη; Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. 24 (σσ. 519-530). Θεσσαλονίκη.

Ντίνας, Κ., & Ζαρκογιάννη, ΕΥ. (2009). Διδακτική αξιοποίηση των νεοελληνικών διαλέκτων. Η περίπτωση του ιδιώματος Αφάντου Ρόδου. Θεσσαλονίκη: UniversityStudioPress, 25.

Ντίνας, Κ., & Ζαρκογιάννη, ΕΥ. (2009). Διδακτική αξιοποίηση των νεοελληνικών διαλέκτων. Η περίπτωση του ιδιώματος Αφάντου Ρόδου. Θεσσαλονίκη: UniversityStudioPress, 25.

Ευδόπουλος, Ι. Γ. (2017). Στοιχεία Νεοελληνικών Διαλέκτων. Αθήνα: Πατάκης.

Παπαζαχαρίου, Δ., Α. Φτερνιάτη, Α. Αρχάκης & Β. Τσάμη. (2016) Στάσεις μαθητών δημοτικού προς την αναπαριστώμενη γεωγραφική ποικιλότητα σε κείμενα μαζικής κουλτούρας. Μελέτες για την ελληνική γλώσσα 36 (σσ.331-341). Θεσσαλονίκη.

Παρασκευοπούλου-Κόλλια, Ε (2008) Μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες και συνεντεύξεις. Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology, Vol 4 (No 1)

Πλαδή, Μ. (2001). Γλωσσικές στάσεις και διαλεκτική υποχώρηση. Μελέτες για την ελληνική γλώσσα 21 (σσ.618-629). Θεσσαλονίκη.

Πλουμίδα, Ε. (2016). Νεοελληνικές διάλεκτοι στην εκπαίδευση: διερευνώντας τις στάσεις γονέων μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ηλεκτρονικά πρακτικά του 8ου πανελληνίου συνεδρίου του ινστιτούτου εφαρμοσμένης παιδαγωγικής και εκπαίδευσης. ISSN 1790-8574

Πόρποδας, Κ. (1992). *Γνωστική ψυχολογία*. Τόμος 2. Αθήνα

Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας και της λογοτεχνίας στο γυμνάσιο, (2011). Οριζόντια πράξη, ΜΙΣ: 295450. Αθήνα. ανακτήθηκε 10-12-2019 από <http://ebooks.edu.gr/new/ps.php>

Σεράνης, Π. (2018). Πολιτικές, ιστορικές και ιδεολογικές διαστάσεις στη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας: (Α)συνέπειες στη σύγχρονη διδακτική πράξη. Μελέτες για την ελληνική γλώσσα 38 (σσ. 203-214). Θεσσαλονίκη.

Σεργίδου Θ., Επίσημη γλώσσα, διάλεκτος και κοινωνικός αποκλεισμός, πρακτικά 9^{ου} συνεδρίου Παιδαγωγικής εταιρείας Κύπρου.

Σίντος, Φ. (2015). Ευαισθητοποίηση των παιδιών σε θέματα γλωσσικής ποικιλίας (γεωγραφικής, κοινωνικής, φυλετικής). Χειρόγραφο. Πανεπιστήμιο δυτικής Μακεδονίας.

Τζακώστα, Μ. & Μπετεινάκη Ε. (2018). «Κουλαντρίζοντας τσι διαλέκτους στο σχολείο»: Η κρητική διάλεκτος ως εργαλείο γλωσσικής διδασκαλίας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Revista de Estudos Hellenicos– Το ελληνικό βλέμμα No 4. ISSN 2526-3609. Ανακτήθηκε 15- 12-2019 από www.academia.edu

Τζακώστα, Μ. & Μπετεινάκη, Ε. (2019). Η κρητική διάλεκτος ως εργαλείο γλωσσικής διδασκαλίας και πολιτισμικής αφύπνισης. Στο Β. Σαματάς & συν. (επιμ.), Η Κρήτη στον 21ο αι. Προβλήματα, προκλήσεις, προοπτικές (σσ. 72- 90). Αθήνα: Πεδίο

Τζακώστα, Μ. (2014). Οι γλωσσικές ποικιλίες στην ελληνική πρωτοβάθμια εκπαίδευση: σκέψεις και προβληματική για τον σχεδιασμό ενός προγράμματος διδασκαλίας. Μελέτες για την ελληνική γλώσσα 34 (σσ.422-430). Θεσσαλονίκη.

Τζακώστα, Μ.(2015). Η διδασκαλία των νεοελληνικών γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Θεωρητικές προσεγγίσεις και διδακτικές εφαρμογές. Αθήνα: εκδόσεις GUTENBERG, 67, 172-176

Τζιτζιλής, Χ. (2001). Νεοελληνικές διάλεκτοι και νεοελληνική διαλεκτολογία. Στο εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα. Επιμ. Α.-Φ. Χριστίδης & Μ. Θεοδοροπούλου, 168-174. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ & Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, <http://www.academyofathens.gr/el/research/centers/greekdialects/neohellenic/classification>

Τριανταφυλλίδης Μ. (1938). Νεοελληνική γραμματική. Ιστορική εισαγωγή. 3ος τόμ. του Άπαντα. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο νεοελληνικών σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη], 62-68, 623-625.

Τριανταφυλλίδης Μ., Άπαντα, τομ. 8^ο σ. 158-159, ΙΝΣ, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Θεσ/νίκη 1986

Τσιπλάκου, Σ. & Χατζηιωάννου, Ξ. (2010). Η διδασκαλία της γλωσσικής ποικιλότητας: μια διδακτική παρέμβαση. Μελέτες για την ελληνική γλώσσα, 30 (σσ. 617-629). Θεσσαλονίκη.

Φραγκουδάκη Α., 1987. Γλώσσα και ιδεολογία. Αθήνα : Οδυσσέας

Φραγκουδάκη, Α. (1987). Γλώσσα και ιδεολογία. Κοινωνιολογική προσέγγιση της ελληνικής γλώσσας. Αθήνα: Οδυσσέας. Χριστίδης, Α.-Φ. (1999α). Γλώσσα, Πολιτική, Πολιτισμός. Αθήνα: Πόλις. Χάρης, Γ. (επιμ.) (2001). Δέκα μύθοι για την ελληνική γλώσσα. Αθήνα: Πατάκης

Ξενόφωνη

Aitchison, J. (2012). *Language Change. Progress or Decay?* 4th edition. Cambridge: Cambridge University Press.

Baker, C. (1992). *Attitudes and language*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.

Bloom, L., and Lahey, M. (1978). *Language development language disorders*. New York: John Wiley & Sons.

Bloom, L., Lifter, K., and Hafitz, J. (1980). Semantics of verbs and the development of verb inflection in child language. *Language*, 56, 386-412.

Crystal, D. (1998). *Language play*. Harmondsworth, UK: Penguin Books.

Crystal, D. (1997). *The Cambridge encyclopedia of language* (2nd Edn.). Cambridge: Cambridge University Press.

Fairclough, N. (2001). *Language and Power* (2nd Edition.). London: Longman.

Hatzidakis G. (1892). *Einleitung in die neugriechische Grammatik*, Leipzig, 342.

Haugen, E. (1972). Dialect, language, nation. In J. B. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics: Selected Readings* (pp. 97-111). London: Penguin Books.

Holmes, J. (1992). *An Introduction to Sociolinguistics*. London & New York: Longman.

Leech, G., & Short, M. (1981). *Style in Fiction. A Linguistic Introduction to English Fictional Prose*. London, New York: Longman

Papapavlou, N. (1998). Attitudes toward the Greek-Cypriot dialect: sociocultural implications. *International Journal of the Sociology of Language* 134, 15-28.

Petyt, M. (1980). *The Study of Dialect: An Introduction to Dialectology*. London: André Deutsch.

Stubbs M. (1983) *Language, Schools and Class - Rodns* London: Methuen

Fromkin, V., Rodman, R., & Hyams, N. (2011). *An introduction to language* (9th ed.). Boston, MA: Wadsworth Cengage Learning.

Fromkin, V., Rodman, R., & Hyams, N. (2014). *An introduction to language* (10th ed.). Boston, MA: Wadsworth Cengage Learning.

Van Hal, T., Van Rooy, R., (2017). Differing only in dialect, or How collocations can co-shape concepts, *Language & Communication*, Volume 56, 95-109, ISSN 0271-5309,

Hudson, R.A. (1980). Sociolinguistics. Cambridge: Cambridge University Press.

Διαδικτυακοί τόποι

<https://doi.org/10.1016/j.langcom.2017.04.006>

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.

http://www.greek-language.gr/digitalResources/modern_greek/tools/lexica/glossology_edu/iframe.html?id=142&heading=1

http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/history/thema_03/04.html

http://www.komvos.edu.gr/periodiko/periodiko2nd/thematikes/new_print/1/1.htm

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CF%81%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CE%BB%CE%B5%CE%BA%CF%84%CE%BF%CF%82

http://ellinondiktyo.blogspot.com/2016/03/blog-post_27.html

<https://maleviziotis.gr/2017/12/10/%CE%BA%CF%81%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CE%BB%CE%B5%CE%BA%CF%84%CE%BF%CF%82/>

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%92%CF%81%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%91%CF%85%CF%84%CE%BF%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις θα ηχογραφηθούν και θα διεξαχθούν σε τόπο και χρόνο που εσείς θα επιλέξετε, θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς.

Φύλο: Άρρεν Θήλυ

Ηλικία: 25-35

36-45

46-55

56-67

Χρόνος Εργασίας: 1-5 χρόνια

6-15 χρόνια

16-25 χρόνια

26-35 χρόνια

1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιάς;
2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;
3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Γιατί Ναι Γιατί Όχι
4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Γιατί ναι γιατί όχι.
5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;

6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.
7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι εφικτή;
8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές;
9. Επιτρέπετε στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Γιατί ναι γιατί όχι.
10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;

ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΣΗ

Συνεντεύξεις από το αστικό κέντρο της Αθήνας: Α δημοτικό σχολείο Αθηνών.

ΑΤΟΜΟ: 1

Φύλο: Θήλυ

Ηλικία: 46-55

Χρόνος Εργασίας: 16-25 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Τι λέτε θέλετε να ξεκινήσουμε;

Ναι ας ξεκινήσουμε.

Σας δίνω αυτό το ερωτηματολόγιο να το έχετε μπροστά σας να κοιτάζετε τις ερωτήσεις. Αρχικά:

1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός;

Όχι δεν είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου.

Ωραία.

2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;

Όχι δεν υπάρχουν. Έχουμε αρκετούς αλλοδαπούς βέβαια αλλά παιδιά που να μιλούν κάποια διάλεκτο δεν έχουμε όχι.

3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;

Ναι γιατί όχι. Ίσα ίσα που έτσι δείχνουμε και σεβασμό στην κουλτούρα του κάθε μαθητή απλά όλα μέχρι ενός ορίου βέβαια έτσι; Δεν θα μπορούσα ας πούμε να επιτρέψω σε έναν μαθητή να μιλάει με βαριά κυπριακή προφορά ας πούμε. Έχω συναναστραφεί με Κύπριους και πραγματικά είναι πολύ δύσκολο να συνεννοηθείς μαζί τους. Θα υπήρχε πρόβλημα και επικοινωνίας μαζί μου και επικοινωνίας μεταξύ των μαθητών και της ομάδας.

4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;

Όχι βέβαια. Ο γραπτός λόγος είναι κάτι διαφορετικό. Ακολουθείτε από άλλους, πιο επίσημους κανόνες. Τα παιδιά πρέπει να μαθαίνουν να γράφουν σωστά. Γι αυτό άλλωστε παλεύουμε τόσα χρόνια.

5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;

Όχι δεν χρησιμοποιώ. Αν το έκανα δεν θα γινόμουν κατανοητή από τους μαθητές και ιδιαίτερα από τους αλλοδαπούς.

6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Ποια είναι η άποψή σας πάνω στο θέμα;

Όχι. Η ΝΕ είναι η επίσημη γλώσσα του κράτους και είναι ευρύτερα αποδεκτή. Μέσω αυτής μπορούμε να συνεννοούμαστε και να καταλαβαίνουμε ο ένας τον άλλον. Ενώ στις διαλέκτους δεν υπάρχει αυτό. Εγώ που δεν μιλάω καμία διάλεκτο δεν μπορώ να καταλάβω εύκολα κάποιον που μιλάει την κυπριακή. Αυτό δυσκολεύει την επικοινωνία. Άρα σίγουρα δεν είναι ίσης αξίας.

7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;

Θα μπορούσε να γίνει κάτι τέτοιο αλλά δεν βρίσκω κάποιο νόημα. Οκ να μαθαίνουν οι μαθητές για τις διάφορες ντοπιολαλιές αλλά αυτό το κάνουν και μέσα στο μάθημα της γλώσσας νομίζω δεν χρειάζεται ένα ξεχωριστό μάθημα για αυτό.

8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές;

Όχι. Μαθαίνουν όπως είπαμε και πριν κάποια πράγματα για άλλες παραδόσεις από την γλώσσα. Δεν χρειάζεται να περιπλέκουμε τα πράγματα. Τι θα πούμε για τους αλλοδαπούς; Εδώ καλά καλά πασχίζουν να μάθουν την ΝΕ τώρα θα τους βάλουμε να μάθουν και τις διαλέκτους αυτής; Όχι το βρίσκω ανούσιο.

9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;

Ναι. Στο μάθημα της γλώσσας εξάλλου υπάρχει σχετικό κεφάλαιο για τις διαλέκτους και τις παραδόσεις αυτών των τόπων οπότε ναι.

10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;

Όχι νομίζω αρκούν τα όσα διδάσκονται στην γλώσσα. Ίσως θα μπορούσαμε να βάλουμε τους μαθητές να ψάξουν την κουλτούρα τα ήθη τα έθιμα και την ντοπιολαλιά ορισμένων ελληνικών πόλεων της επαρχίας. Αλλά αυτό στα πλαίσια κάποιας εργασίας ή project γενικού περιεχομένου.

Ωραία. Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας.

ΑΤΟΜΟ: 2

Φύλο: Θήλυ

Ηλικία: 46-55

Χρόνος Εργασίας: 16-25 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Εδώ σας έχω τις ερωτήσεις που θα εξετάσουμε να τις βλέπετε και εσείς ενώ τις συζητάμε.

Ωραία ευχαριστώ.

Η συνέντευξη θα μαγνητοφωνηθεί συμφωνείτε με αυτό;

Ναι δεν έχω πρόβλημα.

Να ξεκινήσουμε;

Ναι αμέ.

1. Αρχικά, θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός;

Όχι δεν είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου.

2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;

Όχι δεν υπάρχουν. Έχουμε πιο πολλούς αλλοδαπούς από ότι έλληνες τα τελευταία χρόνια.

3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;

Ναι. Έτσι δείχνουμε και σεβασμό στην κουλτούρα και στην καταγωγή του καθενός.

4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;

Όχι. Ο Γραπτός λόγος διέπεται από άλλους πιο επίσημους κανόνες από τον προφορικό. Είναι απαγορευτικό να χρησιμοποιεί κάποιος διάλεκτο στο γραπτό λόγο.

5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;

Όχι δεν χρησιμοποιώ.

6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.

Όχι. Η ΝΕ είναι ευρύτερης αποδοχής και σίγουρα ανώτερη από τις διαλέκτους που είναι γλώσσα των λίγων ενώ η ΝΕ είναι γλώσσα των πολλών.

- 7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;**
Όχι δεν είναι εφικτή και δεν νομίζω πως θα γίνει ποτέ κάτι τέτοιο θα χρειαστούν πολλά να αλλάξουν να γίνει επιμόρφωση και χίλια δύο. Όχι είναι πολύ δύσκολο να γίνει κάτι τέτοιο.
- 8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και επικοδομητική για τους μαθητές;**
Όχι. Δεν βρίσκω κάτι χρήσιμο. Πρέπει να μάθουν να μιλούν σωστά όχι να τα τους μπερδεύουμε με τις ντοπιολαλιές.
- 9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;**
Ναι. Διότι η διάλεκτος είναι μέρος της Ελληνικής Γλώσσας.
- 10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;**
Όχι δεν βρίσκω το λόγο να κάνω προτάσεις για κάτι που δεν το θεωρώ χρήσιμο και ωφέλιμο.

Ωραία. Αυτές ήταν οι ερωτήσεις σας ευχαριστώ για το χρόνο σας.

Τίποτα κοπέλα μου να είσαι καλά.

ΑΤΟΜΟ: 3

Φύλο: Θήλυ

Ηλικία: 46-55

Χρόνος Εργασίας: 16-25 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις, θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Εδώ σας έχω τις ερωτήσεις που θα θέσουμε σήμερα να τις έχετε μπροστά σας να της ρίξετε μια ματιά και να μπορείτε να τις ξανά διαβάσετε πριν απαντήσετε. Η συνέντευξη θα μαγνητοφωνηθεί συμφωνείτε με αυτό;

Ναι βέβαια.

Ωραία. Ας ξεκινήσουμε.

1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός;

Ναι. Της μικρασιάτικης.

Α πολύ ωραία. Τώρα

2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;

Όχι δεν υπάρχουν.

3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;

Ναι μια εξαιρετική ευκαιρία που μπορεί να αποτελέσει έναυσμα για πολλές θεματικές προσεγγίσεις και πολύ υλικό για ομαδικές εργασίες και να γίνουν οι ίδιοι οι μαθητές ερευνητές.

4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;

Ναι αποδεκτό αλλά μερικώς. Γιατί η δυσκολία της αποδοχής θα τον ακολουθήσει αργότερα.

Τι ακριβώς εννοείται;

Να, το να γράφει κανείς με διαλεκτικά στοιχεία δεν θα τον βοηθήσει στην μετέπειτα πορεία στη ζωή του γι αυτό εμείς οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είμαστε προσεκτικοί.

Ως προς τι;

Να μάθουμε στα παιδιά να μιλούν αλλά και να γράφουν σωστά ελληνικά. Παντού χρησιμοποιούμε την ΝΕ απαλλαγμένη από διαλεκτικά στοιχεία. Δεν μπορεί να συμπληρώσεις ας πούμε μια αίτηση ή ένα βιογραφικό και να γράφει μέσα με διαλεκτικό λεξιλόγιο.

Ωραία. Ευχαριστώ. Στη συνέχεια θα ήθελα να ρωτήσω:

- 5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;**
Όχι δεν χρησιμοποιώ. Προσπαθώ τουλάχιστον. Ίσως μου ξεφεύγουν κάποιες λέξεις.
- 6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.**
Ναι γιατί η διάλεκτος έχει μια δύναμη εμπλουτισμού της ΝΕ και μια ποιητικότητα που αναδεικνύει την προσωπικότητα της τοπικής κοινότητας. Δίνεται μια μοναδική ευκαιρία για εμπλουτισμό του λεξιλογίου. Αποτελεί χρήσιμο έναυσμα για αναφορά στην ιστορία και την εξέλιξη μιας γλώσσας. Αφήνει ανοιχτή την δίοδο επικοινωνίας βιωματικά μηνυμάτων, που αφορούν στην προσωπική έκφραση των παιδιών και στην αποδοχή του διαφορετικού. Διευρύνει την αντίληψη για τη δύναμη της γλώσσας σαν εργαλείο επικοινωνίας, επιβολής, επιβίωσης, αυτοεκτίμησης, σύνδεσης με το παρελθόν και το μέλλον.
Ενδιαφέρον η άποψη σας.
- 7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;**
Ναι μερικώς. Όχι σαν μάθημα μάθημα. Ίσως στα πλαίσια της ευέλικτης ζώνης η στο μάθημα της γλώσσας, να υπάρχουν περισσότερα διαλεκτικά κείμενα η να εξετάζουμε λογοτέχνες που έχουν γράψει διαλεκτικά. Μόνο έτσι.
- 8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές;**
Ναι για πολλούς λόγους. Αλλά κυρίως για το λεξιλόγιο τους
- 9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;**
Ναι. Γιατί εμπλουτίζει τα ακούσματα των παιδιών.
- 10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;**
Να εκτίθενται τα παιδιά σε ακούσματα διαλέκτων μέσω βίντεο και μελέτης της κάθε παράδοσης και κουλτούρας. Να μπορούν να έρχονται σε επαφή με γραπτά κείμενα των διαλέκτων μέσω της λογοτεχνίας. Και μέσα από το μάθημα της μουσικής, μέσω τραγουδιών, μαντινάδων ίσως.
Πάρα πολύ ωραία. Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας.

ΑΤΟΜΟ: 4

Φύλο: Άρρεν

Ηλικία: 46-55

Χρόνος Εργασίας: 6-15 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις, θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Επίσης η συνέντευξη θα ηχογραφηθεί είστε σύμφωνοι με αυτό;

Ναι

Ωραία ας ξεκινήσουμε.

- 1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός;**
Όχι δεν είμαι.
- 2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;**
Όχι δεν υπάρχουν.
- 3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;**
Ναι, γιατί για τους μαθητές που μιλούν μια διάλεκτο αυτή αποτελεί μέρος της γλωσσικής και πολιτιστικής τους παράδοσης.
- 4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;**
Ναι, αλλά σε περιορισμένο βαθμό πχ σε παραγωγή λόγου που περιέχει διάλογο και ιδιοματικές έκφρασης, δίνοντας όμως ταυτόχρονα και τις επεξηγήσεις για παράδειγμα με υποσημείωση. Για παράδειγμα θα τους ζητήσω να γράψουν μια έκφραση με ιδιοματισμούς μιας διαλέκτου και στην υποσημείωση θα γράψουν τις λέξεις της ΝΕ.
- 5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;**
Όχι δεν χρησιμοποιώ.
- 6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.**
Από πρακτικής άποψης είναι δύσκολο να την θεωρήσει κάποιος ως ίσης αξίας, οφείλει όμως σεβασμό στη γλωσσική και πολιτιστική παράδοση ανθρώπων από συγκεκριμένες περιοχές ή κοινωνικές ομάδες.

7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;

Είναι εφικτή υπό προϋποθέσεις και κυρίως στις περιπτώσεις που υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές όχι τόσο σε σχολεία της Αθήνας. Εδώ έχουμε κυρίως αλλοδαπούς.

8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές;

Ναι. Είναι χρήσιμη και εποικοδομητική γιατί γνωρίζουν οι μαθητές τις παραδόσεις τα έθιμα και την ντοπιολαλιά άλλων πόλεων της Ελλάδας. Αλλά και πάλι σε περιπτώσεις που υπάρχουν διαλεκτόφωνοι στην Αθήνα αυτό δεν είναι εύκολο να συμβεί γιατί δεν υπάρχει άμεση επαφή με καμία διάλεκτο.

9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;

Ναι. Πιστεύω πως αν είχα διαλεκτόφωνους μαθητές δεν θα τους απέτρεπα για να γνωρίσουν και τα υπόλοιπα παιδιά την ντοπιολαλιά του. Ίσως κάναμε και όλοι μαζί μια έρευνα για τον τόπο καταγωγής του μαθητή και μαθαίναμε ήθη έθιμα και ντοπιολαλιά. Θα ήταν ενδιαφέρον.

10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;

Πιστεύω ότι θα ήταν χρήσιμο κυρίως εκεί που αναδεικνύεται περισσότερο η ανάγκη, όπου υπάρχουν δηλαδή διαλεκτόφωνοι μαθητές. Οποσδήποτε ένα τέτοιο εγχείρημα απαιτεί επιμόρφωση εκπαιδευτικών, πιθανόν σε μεταπτυχιακό επίπεδο, πιλοτική εφαρμογή και σχετική έρευνα για τα αποτελέσματα, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Πολύ θετικό θα θεωρούσα οι εκπαιδευτικοί που θα εμπλακούν σε μια τέτοια διαδικασία να είναι οι ίδιοι διαλεκτόφωνοι, να έχουν δηλαδή μια αυθεντικά βιωμένη εμπειρία, χωρίς βέβαια να θεωρείται και απαραίτητο αυτό.

Πολύ ωραία σας ευχαριστώ πολύ για την γνώμη σας και για τον χρόνο σας.

Χαίρομαι που βοήθησα.

ΑΤΟΜΟ: 5

Φύλο: Θήλυ

Ηλικία: 36-45

Χρόνος Εργασίας: 16-25 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις, θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Η συνέντευξη θα ηχογραφηθεί συμφωνείτε με αυτό;

Ναι δεν έχω πρόβλημα.

Ωραία. Ας ξεκινήσουμε.

- 1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός;**
Όχι δεν είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου..
- 2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;**
Όχι δεν υπάρχουν.
- 3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;**
Ναι. Θεωρώ αποδεκτή τη χρήση διαλέκτων από τους μαθητές για τη διατήρηση της παράδοσης ενός τόπου.
- 4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;**
Ναι, επειδή με τη χρήση της διαλέκτου που χρησιμοποιούν στην προφορική τους επικοινωνία και καθημερινότητα αποτυπώνουν άμεσα και εκφραστικά τις σκέψεις τους στο γραπτό λόγο.
- 5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;**
Όχι δεν χρησιμοποιώ.
- 6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.**
Ναι, οι διάλεκτοι είναι σίγουρα ίσης αξίας με την ΝΕ, αποτελούν τις ποικιλίες της γλώσσας μας.
- 7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;**
Ναι είναι εφικτή αλλά υπό προϋποθέσεις. Πρέπει να αλλάξουν τα πράγματα να υπάρξει επιμόρφωση εκπαιδευτικών, να αλλάξουν τα βιβλία, τα αναλυτικά προγράμματα, να γίνουν έρευνες για το πόσο επικοινωνιακό θα είναι αυτό για τους μαθητές. Θέλει κόπο αλλά δεν είναι και αδύνατον.

8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και επικοδομητική για τους μαθητές;

Ναι σίγουρα είναι. Αλλά είναι ωραίο και θέμα για έρευνα. Τα παιδιά μαθαίνουν πολλά πράγματα αλλά κυρίως το σεβασμό στο διαφορετικό και στην παράδοση άλλων τόπων.

9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;

Ναι. Διότι η διάλεκτος είναι το ιδίωμα που χρησιμοποιούν προφορικά και μπορούν να εκφραστούν καλύτερα.

10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;

Στο μάθημα της γλώσσας θα μπορούσαν να ενσωματωθούν κείμενα με διαλέκτους, στα οποία οι μαθητές θα μελετούν την μορφολογία, τη σύνταξη, το λεξιλόγιο και θα εμπλουτίσουν τη γλώσσα τους. Επίσης μια πρόταση θα ήταν να προβάλλονται ταινίες στις οποίες θα ομιλούν διαλέκτους της ΝΕ. Μια θεατρική παράσταση θα μπορούσαν να ανεβάσουν οι μαθητές μιλώντας σε διαλέκτους της ΝΕ καθώς επίσης και διαλεκτόφωνα τραγούδια θα μπορούσαν ακόμη να μάθουν οι μαθητές.

Ωραίες σκέψεις. Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας.

Συνεντεύξεις από το αστικό κέντρο της Αθήνας: Β δημοτικό σχολείο Αθηνών.

ΑΤΟΜΟ: 1

Φύλο: Θήλυ

Ηλικία: 46-55

Χρόνος Εργασίας: 16-25 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις, θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Επίσης η συνέντευξη θα ηχογραφηθεί είστε σύμφωνοι με αυτό;

Ναι συμφωνώ.

Ωραία. Ας ξεκινήσουμε.

1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιάς;

Όχι δεν είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου.

2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;

Όχι δεν υπάρχουν.

3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;

Ναι γιατί αναδεικνύει τον πλούτο της γλώσσας. Η γλώσσα είναι σκέψη και οι μαθητές που χρησιμοποιούν κάποια διάλεκτο εκφράζουν τις σκέψεις τους μέσω αυτής της διαλέκτου.

4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;

Ναι αλλά μόνο όταν τους ζητηθεί. Δεν γίνεται να γράφουν σε επίσημα έγγραφα με διάλεκτο δεν είναι κοινωνικά αποδεκτό.

5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;

Όχι δεν χρησιμοποιώ.

6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.

Ναι, γιατί είναι κομμάτι της Ελληνικής Γλώσσας και Ιστορίας.

7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;

Ναι, κάποια κείμενα στο ανθολόγιο και το βιβλίο της γλώσσας μπορούν να τις εμπεριέχουν με κείμενα από τις ΝΕ.

- 8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και επικοδομητική για τους μαθητές;**

Ναι γιατί εμπλουτίζουν τον τρόπο σκέψης των μαθητών.

- 9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;**

Ναι. Διότι η διάλεκτος είναι μέρος της ΝΕ και το μάθημα γίνεται περισσότερο ενδιαφέρον.

- 10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;**

Θα μπορούσαν τα βιβλία της γλώσσας και το ανθολόγιο να περιλαμβάνουν – ανά θεματικές – κείμενα γραμμένα σε απλές μορφές τοπικών διαλέκτων, όπως την Κρήτη, τον Πόντο κλπ.

Ωραία. Σας ευχαριστώ πολύ για την συμμετοχή σας και τον χρόνο σας.

ΑΤΟΜΟ: 2

Φύλο: Θήλυ

Ηλικία: 46-55

Χρόνος Εργασίας: 16-25 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις, θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Η διαδικασία της συνέντευξης θα ηχογραφηθεί συμφωνείτε;

Ναι γιατί όχι.

Ωραία ας ξεκινήσουμε.

- 1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός;**
Όχι δεν είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου.
- 2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;**
Όχι δεν υπάρχουν.
- 3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;**
Ναι. Λόγω αποδοχής της διαφορετικότητας και λόγω κοινής υποκειμενικής γλωσσικής ικανότητας.
- 4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;**
Όχι. Ο Γραπτός λόγος είναι διαφορετικός από τον προφορικό. Εκεί τα πράγματα είναι διαφορετικά πιο επίσημα και δεν είναι αποδεκτό κάποιος να γράφει διαλεκτικά.
- 5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;**
Όχι δεν χρησιμοποιώ.
- 6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.**
Ναι λόγω της γλωσσικής πολυμορφίας του τόπου μας.
- 7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;**
Όχι δεν είναι εφικτή αλλά ακόμα κι αν ήταν θα ήταν κάτι πολύ δύσκολο θεωρώ. Πρέπει να γίνουν πολλά και η Ελλάδα σε θέματα παιδείας είναι πίσω.
- 8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές;**

Ναι είναι. Γνωρίζουν το διαφορετικό γνωρίζουν ότι υπάρχουν και διαφορετικές προφορές λέξεων εμπλουτίζουν το λεξιλόγιο τους μαθαίνουν ήθη και έθιμα. Είναι σημαντικό γι αυτούς..

9. Επιτρέπετε στους μαθητές τη χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;

Κοίτα από το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών δεν επιτρέπεται γιατί διδάσκεται η πρότυπη γλώσσα στο σχολείο αλλά εγώ προσωπικά αν δούλευα με διαλεκτόφωνους μαθητές πιστεύω πως θα έκανα την καινοτομία να τους αφήνω να την χρησιμοποιούν στο μάθημα της γλώσσα αλλά πάλι κάτω υπό προϋποθέσεις όχι παντού. Μόνο όταν τους το ζητάω και όταν ασχολούμαστε με την ποικιλομορφία της γλώσσας.

10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;

Ναι ίσως να υπάρξει εμπλουτισμός των σχολικών εγχειριδίων με κατάλληλα κείμενα, να ενισχύσουμε τα παιδιά ώστε να αποδέχονται τη χρήση των διαλέκτων και να κάνουμε βαθιά έρευνα πάνω σε αυτές και τα οφέλη τους μαζί με τους μαθητές. Θα ωφεληθούν ειδικά οι μαθητές που δεν έχουν έρθει ποτέ σε επαφή με μια διάλεκτο ή είναι από άλλη χώρα.

ΑΤΟΜΟ: 3

Φύλο: Άρρεν

Ηλικία: 56-67

Χρόνος Εργασίας: 26-35 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις, θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Επίσης η διαδικασία της συνέντευξης θα ηχογραφηθεί.

Γιατί αυτό;

Όπως σας είπα τα στοιχεία τα χρειαζόμαστε για ερευνητικούς σκοπούς οπότε πρέπει να μαγνητοφωνηθεί η συνέντευξη ούτως ώστε να γίνει μετά η απομαγνητοφώνηση και η συλλογή δεδομένων για να βγουν τα συμπεράσματα.

Εντάξει τότε. Συνέχισε.

Θέλετε να ξεκινήσουμε;

Ναι

Ωραία.

1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιάς;

Όχι δεν είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου.

2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;

Όχι δεν υπάρχουν.

3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;

Ναι. Αν είναι να συνεννοηθούν μεταξύ τους οκ αλλά τώρα σε κάτι πιο επίσημο όπως το να μου λένε τι γνωρίζουν στην ιστορία για παράδειγμα θεωρώ πως όχι, πρέπει να χρησιμοποιούν την καθαρή γλώσσα.

4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;

Ειδικά στο γραπτό λόγο Όχι. Πρέπει να μάθουν να γράφουν σωστά αυτό προσπαθούμε άλλωστε εμείς οι δάσκαλοι με σωστή ορθογραφία τονισμό. Αν χρησιμοποιούν διάλεκτο προφανώς δεν θα τηρούν και την παραδοσιακή ορθογραφία. Όχι είναι κάτι ανεπίτρεπτο.

5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;

Όχι δεν χρησιμοποιώ.

6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.

Όχι. Είναι απλά υποκλάδοι της μητρικής γλώσσας που χρησιμοποιείτε σε επαρχιακά μέρη από λίγους. Σίγουρα δεν είναι ίσης αξίας.

- 7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;**
Όχι δεν είναι εφικτή και είναι και ανούσια να δαπανηθούν τόσα χρήματα για κάτι που αντί να διευκολύνει θα κάνει τα πράγματα πιο δύσκολα για τους μαθητές.
- 8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και επικοδομητική για τους μαθητές;**
Ναι είναι χρήσιμο το να εμπλουτίζουν το λεξιλόγιο τους με διάφορες ντοπιολαλιές αλλά δεν χρειάζεται να γίνει ενσωμάτωση στο πρόγραμμα σπουδών.
- 9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;**
Κοίτα δεν το έχω σκεφτεί ούτε έχουμε ασχοληθεί στο μάθημα της γλώσσας με ντοπιολαλιές είναι κάτι ενδιαφέρον τώρα που το σκέφτομαι και από έναν νεότερο δάσκαλο θα ήταν ενδιαφέρον αλλά τώρα εγώ δεν μπορώ να αλλάξω σ αυτή την ηλικία.
- 10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;**
Να δημιουργηθεί τμήμα με παιδιά που μιλούν διαλέκτους και να διδάσκονται από δάσκαλο ο οποίος και αυτός μιλάει διάλεκτο 1-2 φορές την εβδομάδα, Ουσιαστικά να υπάρχει ένας δάσκαλος που να διδάσκει διαλέκτους και να πηγαίνει σε διάφορα σχολεία. Κάτι που δεν μπορεί να γίνει στην Ελλάδα του σήμερα αλλά τα όνειρα κανείς δεν μπορεί να μας τα στερήσει.
Ωραία. Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας.

ΑΤΟΜΟ: 4

Φύλο: Θήλυ

Ηλικία: 46-55

Χρόνος Εργασίας: 16-25 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις, θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Η συνέντευξή μας θα ηχογραφηθεί είστε σύμφωνη με αυτό;

Ναι είμαι.

Ωραία. Θέλετε να ξεκινήσουμε;

Ας ξεκινήσουμε έχω περιέργεια.

(Γέλιο) Ωραία.

1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός;

Όχι δεν είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου.

2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;

Όχι δεν υπάρχουν.

3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;

Ναι. Έτσι δείχνουμε και σεβασμό στην γλώσσα – διάλεκτο που μιλάει ο καθένας. Και βοηθάμε τα παιδιά να μην δείχνουν κι αυτά ρατσισμό φυλετικό και να σέβονται τους διαφορετικούς συμμαθητές τους.

4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;

Όχι στον γραπτό λόγο είπαμε οκ στον προφορικό αλλά στα γραπτά πρέπει να μαθαίνουν σωστή ορθογραφία δεν μπορούν να γράφουνε διαλεκτικά όχι δεν το επιτρέπω. Πρέπει να είμαστε κατανοητοί από όλους στο γραπτό λόγο αν το διαβάσει κάποιος που δεν ξέρει καθόλου διάλεκτο δεν θα καταλάβει και θα υπάρξει πρόβλημα στην επικοινωνία.

5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;

Όχι δεν χρησιμοποιώ.

6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.

Ίσης αξίας δεν θα έλεγα ότι είναι, απλά είναι κομμάτι της ΝΕ που μιλιέται σε διάφορους τόπους και συνεννοούνται λίγοι μεταξύ τους. Μερικές φορές κάποιες λέξεις δεν τις ξέρουν ούτε οι ντόπιοι.

- 7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;**
Ως ξεχωριστό μάθημα; Τι δηλαδή να διδάσκονται όπως η γλώσσα τα μαθηματικά ξεχωριστό μάθημα διάλεκτοι; (Γέλιο) Τι να σου πω δεν το είχα σκεφτεί ποτέ. Πρέπει να γίνει από δασκάλους διαλεκτόφωνους αν γίνει. Να γίνει επιμόρφωση έρευνες πιλοτική εφαρμογή. Απαπα δύσκολο.
- 8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές;**
Ναι είναι εποικοδομητική, μαθαίνουν διαφορετικές εκφράσεις εμπλουτίζουν το λεξιλόγιο τους και γενικά μαθαίνουν πράγματα για νέους τόπους. Απλά είναι ήδη πολύ δύσκολη η διδασκαλία της ΝΕ πόσο μάλλον μιας διαλέκτου. Παιδιά με δυσλεξίες και μαθησιακά προβλήματα δεν θα μπορούν να ανταπεξέλθουν. Δεν ξέρω. Θέλει σκέψη.
- 9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;**
Ναι. Διότι η διάλεκτος είναι μέρος κομμάτι της ΝΕ. Τους επιτρέπω λοιπόν στον προφορικό λόγο.
- 10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;**
Όχι δεν βρίσκω το λόγο να κάνω κάτι τέτοιο.
Εντάξει. Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

ΑΤΟΜΟ: 5

Φύλο: Άρρεν

Ηλικία: 46-55

Χρόνος Εργασίας: 16-25 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις, θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Η συνέντευξη μας θα ηχογραφηθεί. Συμφωνείτε εσείς με αυτό.

Οκ.

Ωραία. Ας ξεκινήσουμε.

- 1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός;**
Όχι δεν είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου.
- 2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;**
Όχι δεν υπάρχουν.
- 3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;**
Ναι. Απλά με κάποιους περιορισμούς. Όπως επιτρέπω και τους αλλοδαπούς να χρησιμοποιούν τη γλώσσα τους μεταξύ τους αλλά όχι στο μάθημα ή όταν μιλάνε σε μένα και λένε μάθημα. Τότε σίγουρα όχι.
- 4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;**
Όχι βέβαια. Στον γραπτό λόγο πρέπει να μάθουν να γράφουν σωστά ορθογραφημένα με ωραία σύνταξη με ωραίο λόγο ωραίες ιδέες, οι διάλεκτοι δεν βοηθάνε στην ανάπτυξη του λόγου των παιδιών. Τους κρατάνε πίσω.
- 5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;**
Όχι δεν χρησιμοποιώ.
- 6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.**
Όχι δεν είναι. Η ΝΕ είναι αυτή που μαθαίνουν οι πολλοί αποδεκτή από το κράτος από παντού. Οι διάλεκτοι έχουν κάτι το προσωπικό το ατομικό είναι σίγουρα κατώτερες..
- 7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;**
Όχι δεν είναι εφικτή στην Ελλάδα του σήμερα που πάμε από το κακό στο χειρότερο και η παιδεία υποβαθμίζεται αντί να αναβαθμίζεται μου λες για ξεχωριστό μάθημα; Θέλει κότσια αυτό για να γίνει και δεν είμαστε τέτοιος λαός εμείς.

8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και επικοδομητική για τους μαθητές;

Ναι είναι χρήσιμη για τους μαθητές γιατί μαθαίνουν ένα κομμάτι της παράδοσης τους αλλά αυτό θα χρειαστεί πολλές αλλαγές κάτι που δεν είμαστε σε θέση να κάνουμε.

9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;

Ναι, ίσως, δεν ξέρω ακριβώς. Ίσως κάτω από προϋποθέσεις. Δηλαδή άμα τους ζητηθεί η άμα μιλάμε για άλλους πολιτισμούς.

10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;

Όχι τι προτάσεις. Μόνο να μπουν ίσως διαλεκτικά κείμενα στο εγχειρίδιο της γλώσσας; Δεν ξέρω.

Ωραία. Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

Συνεντεύξεις από το χωριό Α. της ορεινής ζώνης της Κρήτης

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ: 1

Φύλο: Άρρεν

Ηλικία: 36-45

Χρόνος Εργασίας: 6-15 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις, θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Επίσης η συνέντευξη μας θα ηχογραφηθεί. Συμφωνείτε με αυτό;

Ναι βέβαια.

Ωραία. Να ξεκινήσουμε;

Πάμε ναι.

Ωραία.

1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν ναι ποιάς;

Ναι είμαι φυσικός ομιλητής της κρητικής διαλέκτου.

2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;

Ναι μιλούν την τοπική ντοπιολαλιά δηλαδή την κρητική διάλεκτο της περιοχής Μ.

3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;

Ναι γιατί αποτελεί κουλτούρα της περιοχής. Εδώ όλοι έτσι μιλάνε. Σίγουρα πρέπει να συμβάλουμε και εμείς για να διατηρηθεί αυτή η παράδοση και η ντοπιολαλιά.

4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;

Ναι γιατί τους βοηθάει στην ομαλή γλωσσική ενσωμάτωση τους. Αυτά τα παιδιά ακούνε παντού αυτή τη διάλεκτο ως επί το πλείστον αν τους απαγορέψω να την χρησιμοποιούν είναι σαν να απαγορεύω αυτό που είναι. Έχουν χρόνια να μάθουν την ΝΕ και θα την μάθουν αν τους αφήσουμε να ενσωματωθούν ελεύθερα και να εκφραστούν στη γλώσσα της καρδιάς τους ακόμα και γραπτά. Δεν είναι κακό.

5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;

Όχι δεν χρησιμοποιώ. Προσπαθώ τουλάχιστον τώρα αν μου ξεφύγει καμιά λέξη δεν ξέρω.

6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.

Ναι. Και βέβαια είναι ίσης αξίας. Είναι η γλώσσα του τόπου μας εμπλουτισμένη με λέξεις και εκφράσεις ανάλογα με την περιοχή. Αν το ψάξεις ιστορικά πως δημιουργήθηκαν αυτές οι διάλεκτοι έχει τόσο ενδιαφέρον και είναι τόσο χρήσιμο για τους μαθητές.

7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;

Θα ήταν μια πρωτοπόρα υπέροχη ιδέα τόσο ξεχωριστή θα το αγαπούσαν πολύ αυτό το μάθημα όλοι οι διαλεκτόφωνοι μαθητές αλλά και όσοι μιλούν την ΝΕ θα το εύρισκαν ενδιαφέρον σίγουρα. Απλά δεν ξέρω κατά πόσο είναι εφικτό να γίνει κάτι τέτοιο, θέλει δουλειά έρευνα, υπομονή ,επιμονή ,χρόνο πόρους. Μακάρι. Ίσως στο μέλλον.

8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και επικοδομητική για τους μαθητές;

Μα τι λέμε τόση ώρα όχι απλά χρήσιμη και επικοδομητική απαραίτητη θα έλεγα να μάθουν την πατρίδα τους την πολιτιστική τους κληρονομιά. Το πώς μιλούν σε άλλες πόλεις. Θα τους βοηθούσε πολύ.

9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;

Ναι και βέβαια το επιτρέπω. Και πραγματικά τα αποτελέσματα σε εκπλήσσουν γιατί τα παιδιά όταν πρέπει να χρησιμοποιήσουν την ΝΕ την χρησιμοποιούν αν δεν τα έχεις καταπιέσει εσύ ο ίδιος.
Ωραία .

10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;

Πολλά μπορώ να προτείνω. Όπως για παράδειγμα να γίνει ένα ειδικό σχολικό εγχειρίδιο για τις διαλέκτους της ελληνικής. Να επιμορφωθούν δάσκαλοι σε όλες τις διαλέκτους. Να εμπλέκουμε τους μαθητές στο ψάξιμο άλλων διαλέκτων. Να οργανώνονται ίσως εκδρομές σε διαλεκτικά μέρη και να παίρνονται συνεντεύξεις και μετά να αναλύονται στο μάθημα της γλώσσας. Αντί να γίνονται εκδρομές μόνο για διασκέδαση ας γίνονται και για εκπαιδευτικούς λόγους.

Πολύ ωραίες ιδέες. Σας ευχαριστώ για το χρόνο σας.

Τίποτα να είσαι καλά.

ΑΤΟΜΟ: 2

Φύλο: Θήλυ

Ηλικία: 25-35

Χρόνος Εργασίας: 6-15 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις, θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Επίσης η συνέντευξη μας θα ηχογραφηθεί. Συμφωνείτε με αυτό;

Ναι συμφωνώ.

Ωραία.

1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός;

Ναι είμαι φυσικός ομιλητής την κρητικής διαλέκτου.

2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;

Ναι η πλειοψηφία των μαθητών μιλούν την τοπική διάλεκτο δηλαδή την κρητική.

3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;

Ναι γιατί είναι οικεία για τους μαθητές, τους διευκολύνει να επικοινωνήσουν μεταξύ τους και να εκφραστούν με μεγαλύτερη άνεση.

4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;

Όχι γιατί σε έγγραφα που θα χρειαστεί να συμπληρώσουν δεν θα είναι αποδεκτή ή κατανοητή από όλους.

5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;

Όχι δεν χρησιμοποιώ. Προσπαθώ στην τάξη μου να μιλάω μόνο την ΝΕ.

6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την κοινή νεοελληνική; Τεκμηριώστε την άποψή σας.

Ναι, είναι μέρος της κουλτούρας και φέρει την ιστορία του τόπου. Δεν είναι κατώτερες για κανένα λόγο εμπλουτισμός της ΝΕ είναι θα έλεγα.

7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;

Θα ήταν υπέροχο να συμβεί αλλά όχι δεν το θεωρώ εφικτό γιατί θέλει πολύ χρόνο, κόπο και εδώ δεν έχουμε τα βασικά θα γίνει ένα τέτοιο εγχείρημα; Αδύνατον.

8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και επικοδομητική για τους μαθητές;

Ναι είναι χρήσιμη για τους μαθητές εμπλουτίζουν το λεξιλόγιο τους μαθαίνουν για την χώρα τους πράγματα για τις ντοπιολαλιές και τα ήθη έθιμα διαφόρων πόλεων.

9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;

Όχι πάντα. Όταν καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις κατανόησης κειμένου ή γραμματικές κτλ όχι. Όταν για παράδειγμα περιγράφουν προσωπικές εμπειρίες ναι γιατί όχι.

10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;

Εεε. Ναι. Μέσα από προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων ίσως. Δεν ξέρω. Θέλει σκέψη και ψάξιμο. Γλωσσικά παιχνίδια και θεατρικές παραστάσεις με αναβίωση της γλώσσας ενός τόπου.

Ωραία. Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας.

ΑΤΟΜΟ: 3

Φύλο: Θήλυ

Ηλικία: 25-35

Χρόνος Εργασίας: 1-5 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Επίσης η συνέντευξή μας θα ηχογραφηθεί συμφωνείτε με αυτό.

Ναι.

Ωραία. Ας ξεκινήσουμε.

- 1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιάς;**
Ναι είμαι μιλώ την κρητική διάλεκτο.
- 2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;**
Ναι και βέβαια τα παιδιά μιλούν την τοπική ντοπιολαλιά.
- 3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;**
Ναι τους επιτρέπω αρκεί να γίνονται κατανοητοί από το σύνολο των μαθητών και να μην έχουμε προβλήματα κατανόησης. Γενικά στα παιδιά βλέπουμε ότι καλούνται να μάθουν κάτι άλλο από αυτό που ακούν στο σπίτι τους και θέλει προσοχή πώς θα το κάνει ο εκπαιδευτικός αυτό.
- 4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;**
Όχι γιατί δεν διδασκόμαστε στο σχολείο την κρητική η οποιαδήποτε άλλη διάλεκτο αλλά την ΝΕ.
- 5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;**
Όχι ιδιαίτερα. Προσπαθώ.
- 6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.**
Ναι, η διάλεκτος κάθε τόπου είναι σημαντική, ανήκει στην παράδοση και δεν θα έπρεπε με τίποτα να εξαφανιστεί. Είναι μοναδική. Ας μην ξεχνάμε όμως ότι η ΝΕ είναι η γλώσσα που χρησιμοποιούμε σε όλη τη χώρα για να μπορούμε να συνεννοηθούμε μεταξύ μας. Αυτό βέβαια δεν την κάνει ανώτερη έτσι.

- 7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;**
Δεν είναι εφικτή γιατί υπάρχουν πολλές διαφορετικές διάλεκτοι και θα πρέπει να δημιουργηθούν βιβλία και διδακτικό υλικό για όλες αυτές πράγμα αδύνατο και χρονοβόρο.
- 8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και επικοδομητική για τους μαθητές;**
Ναι μπορεί αυτό να τους κεντρίσει το ενδιαφέρον και να παρακολουθούν περισσότερο το μάθημα, αλλά θα δυσκολεύονται αργότερα να μιλήσουν και ίσως να κατανοήσουν κάποιες λέξεις της ΝΕ.
- 9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;**
Όχι γιατί εκείνη τη στιγμή διδάσκονται την ΝΕ και όχι την κρητική διάλεκτο.
- 10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;**
Ναι. Ίσως θα μπορούσαμε μια ώρα την εβδομάδα ή σε κάποιο μάθημα όπως η ευέλικτη ζώνη, να ασχολούνται με την παράδοση του τόπου γενικότερα και εκεί να εντάξουν την διδασκαλία της διαλέκτου. Να δημιουργούν διαλόγους, κόμικς, θεατρικά έργα κτλ με την εκάστοτε διάλεκτο, να παίρνουν συνεντεύξεις ή να συνομιλούν με άτομα που μιλούν κάποια διάλεκτο και να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές αυτών. Χωρίς όμως αξιολόγηση διαγωνίσματα η βαθμολόγηση πάνω στην ικανότητα χρήσης της διαλέκτου. Θα μπορούσαν βέβαια να υπάρχουν ασκήσεις για εμπλουτισμό γνώσεων και λεξιλογίου.
Πολύ ωραίες σκέψεις. Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας.

ΑΤΟΜΟ: 4

Φύλο: Άρρεν

Ηλικία: 25-35

Χρόνος Εργασίας: 6-15 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις, θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Επίσης η συνέντευξή μας θα ηχογραφηθεί είστε σύμφωνη με αυτό;

Ναι αφού το συνεννοηθήκαμε αυτό δεν υπάρχει πρόβλημα.

Ωραία. Ας ξεκινήσουμε τότε.

1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιάς;

Ναι είμαι φυσικός ομιλητής την κρητικής διαλέκτου.

Ωραία.

2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;

Ναι υπάρχουν πολλοί διαλεκτόφωνοι μαθητές. Τι πολλοί δηλαδή τι σου λέω όλοι οι μαθητές κρητική διάλεκτο μιλούν. Όχι τόσο βαριά βέβαια εντάζει αλλά ναι σχεδόν όλοι οι μαθητές μου είναι διαλεκτόφωνοι. Αλλά κοίτα επειδή τους επιβάλλεται στην τάξη προσπαθούν να μην την χρησιμοποιούν αλλά στο μεταξύ τους μιλούν απ την καρδιά τους. Δεν υπάρχουν παιδιά που δεν έχουν έστω κρητική προφορά. Διαφοροποιούνται άλλα μιλούν πιο βαριά άλλα πιο ελαφρά ανάλογα και με το που μεγαλώνουν παίζουν πολλά ρόλο, αλλάζει το λεξιλόγιο τους και η προφορά τους από παιδί σε παιδί ανάλογα το περιβάλλον. Είναι ενδιαφέρον, ωραία εργασία έχεις.

Σε ευχαριστώ πολύ. Η επόμενη ερώτηση αναφέρει:

3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;

Ναι την θεωρώ αποδεκτή αρκεί να βρεθεί η χρυσή τομή.

Τι εννοείται.

Εδώ είναι το μυστικό. Να μάθουν τα παιδιά να ξεχωρίζουν ότι εδώ είναι η στιγμή που θα αφήσω την διάλεκτο στην άκρη και θα μιλήσω στην ΝΕ. Αυτό το κάνουν με απίστευτη ευκολία οι Κύπριοι. Γιατί όχι και οι Κρητικοί. Αυτό θέλω να πετύχω και θέλω να τα καταφέρω.

Ενδιαφέρον. Τώρα

4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;

Μμ(...) τώρα εδώ (...) τα χαλάμε (...)

Γιατί έτσι;

Είναι διαφορετικά τα πράγματα στα γραπτά.

Το γραπτό μένει.

Βέβαια έχουμε εξαιρετικά γραπτά διαλεκτικά κείμενα. Αλλά ξέρω γω; Δεν ξέρω. (...) Όχι. Δεν μπορώ να δεχτώ διαλεκτισμό στα γραπτά όσο και καινοτόμα να προσπαθώ να φερθώ συγγνώμη.

Δεν υπάρχει πρόβλημα εδώ σε αυτή την συνέντευξη ζητάμε απλά την άποψη σας οπότε μην αισθάνεσαι άβολα. Ας προχωρήσουμε.

5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;

Όχι όπως σου είπα επειδή θέλω να διακρίνουν τα παιδιά που μιλάμε διαλεκτικά και που όχι και επειδή και εγώ ο ίδιος είμαι διαλεκτόφωνος δεν χρησιμοποιώ διάλεκτο στην τάξη ενώ την χρησιμοποιώ σε επαφές μου εκτός τάξης με τους μαθητές μου για να τους δείξω πως μιλώ και εγώ την γλώσσα της καρδιάς μου σε μη επίσημες συμβάσεις.

6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.

Ναι, και όχι μόνο ίσης αξίας οι διάλεκτοι είναι γλώσσες δεν είναι μέρος της κοινής όπως θεωρούν μερικοί. Έχουν δικό τους λεξιλόγιο συντακτικό γραμματική ζώντες ομιλούντες τι άλλο θέλει για να είναι μια γλώσσα γλώσσα; Τώρα θα μου πεις γιατί δεν δέχεσαι τον γραπτό της λόγο; Αυτό είναι άλλο θέμα. Είμαι και εγώ ακόμα άγουρος νωπός ανειδίκευτος και άμαθος. Θέλω επιμόρφωση.

7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;

Τι είπες τώρα ρε συ. Πω πω ιδεάρα. Μακάρι μακάρι μακάρι. Τώρα αν θα ήταν αυτό εφικτό τι να σου πώ. Ξέρω και γω; (...) Μακροχρόνια ίσως. Με επιμορφώσεις με πολλά πράγματα. Ιδεάρα. Αλλά δύσκολο

8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές;

Και βέβαια. Τι λες τώρα θα ήταν κατ αρχήν κάτι υπέροχο θα ωφελούσε όλα τα παιδιά να μάθαιναν τις ρίζες των γλωσσών να κατανοούσαν γιατί μιλάνε αλλιώς στην Κρήτη στη Ρόδο στη Κύπρο στη Θεσσαλία κτλ. Να έρχονταν σε επαφή με άλλα σχολεία θα γίνονταν πράγματα διαδραστικά κι αυτό δεν θα είχε τελειωμό. Αλλά (...) Και μετά ξυπνήσαμε Στεφανία.

Δυστυχώς στην Ελλάδα τα πράγματα είναι δύσκολα. Ποτέ όμως δεν πρέπει κανείς να πάψει να ελπίζει.

Σωστά. Η ελπίδα πεθαίνει πάντα τελευταία.

Έτσι είναι. Στη συνέχεια η ερώτηση λέει:

9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;

Ναι. Δεν αλλάζει κάτι στο μάθημα της γλώσσας πάλι υπό κατάλληλες προϋποθέσεις το επιτρέπω και συνεννοούμαστε πότε πρέπει να το σταματήσουν.

10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;

Ωραία ερώτηση. Και από ότι βλέπω είναι και η τελευταία ε;

Ναι δεν θα σας κουράσω άλλο.

Όχι δεν με κούρασες βρήκα ενδιαφέρουσα την όλη συνέντευξη καθώς και την εργασία. Και με έβαλες σε σκέψεις. Πολλά θα μπορούσα να προτείνω άλλα αυτά που σκέφτομαι κυρίως είναι οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ σχολείων που μιλούν διαλεκτικά για να στείλουν διαλεκτικούς διάλογους το ένα στο άλλο και να γίνει ανάλυση υλικού τα παιδιά να φτιάξουν σταυρόλεξα να μάθουν νέες παράξενες λέξεις από διάφορες περιοχές της Ελλάδας και να τις κατατάξουν ανάλογα την γεωγραφική περιοχή και επειδή η τεχνολογία μας παρέχει τρομερές ευελιξίες θα μπορούσαν να γνωριστούν και παιδιά από σχολεία μέσω Skype κι άλλων τέτοιων δικτύων πάντα με την συγκατάθεση γονέων και να κάνουν διαλόγους ο ένας στη διάλεκτο του άλλου. Θα είχε πολύ πλάκα και ενδιαφέρον τέτοια παιχνίδια μεταξύ σχολείων κι άλλα πολλά που θα μπορούσε να σκεφτεί κάποιος μέσω project διαλέκτων θα έκανε τα παιδιά να λατρέψουν τις διαλέκτους και χωρίς να το καταλάβουν να το θεωρούν πολύ διασκεδαστικό, να μάθουν πράγματα για άλλες επαρχιακές πόλεις τις Ελλάδας που υπό άλλες συνθήκες θα μάθαιναν στείρα γνώση, που θα την ξεχνούσαν αμέσως μόλις έγραφαν έναν διαγώνισμα γεωγραφίας.

ΑΤΟΜΟ: 5

Φύλο: Άρρεν

Ηλικία: 25-35

Χρόνος Εργασίας: 6-15 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Επίσης η συνέντευξή μας θα ηχογραφηθεί είστε σύμφωνος με αυτό;

Ναι γιατί όχι αφού θα είναι ανώνυμα όπως λες.

Ναι εννοείτε. Όλα τα στοιχεία είναι ανώνυμα και για τους σκοπούς της έρευνας.

Εντάξει ας ξεκινήσουμε.

Ωραία.

1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιάς;

Ναι είμαι φυσικός ομιλητής την κρητικής διαλέκτου.

2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;

Ναι σχεδόν όλα τα παιδιά μιλούν κρητικά. Βέβαια ποικίλουν οι ντοπιολαλιές άλλος μιλάει πιο βαριά και άλλος όχι.

3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;

Ναι αρκεί να είναι στο μεταξύ τους και εκτός της σχολικής τάξης γιατί στην τάξη πρέπει να μαθαίνουμε την ΝΕ και γι αυτό παλεύουμε ειδικά εμείς που διδάσκουμε σε χωριά. Να μάθουν τα παιδιά να μιλούν χωρίς διάλεκτο για να γίνονται κατανοητοί από όλους. Αργότερα όταν θα βγουν στην αγορά εργασίας δεν μπορούν να μιλούν με διάλεκτο. Θα στιγματιστούν. Πρέπει εμείς να τα βοηθήσουμε από τώρα.

4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;

Όχι. Όπως σου είπα στόχος μας είναι να μάθουν σωστά την ΝΕ γλώσσα. Δεν μπορώ να τους επιτρέπω να γράφω όπως μιλούν μεταξύ τους. Ίσως μόνο στα πλαίσια κανενός παιχνιδιού στην ευέλικτη ζώνη αλλά και αυτό μπορεί να κρύβει κινδύνους να πάρει το μυαλό τους αέρα και άντε μάζεψε τους.

5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;

Όχι δεν χρησιμοποιώ. Προσπαθώ να μην μου ξεφεύγει λέξη γιατί γελάνε κοροϊδεύουν και είναι δύσκολο να τους μαζέψεις μετά.

6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.

Ίσης αξίας όχι. Είναι όμως σημαντική εντάξει γιατί έχουν να κάνουν με παραδόσεις και ιστορία χρόνων. Αλλά όχι και ίσης αξίας με την ΝΕ. Εδώ γίνεται χαμός κορίτσι μου. Εδώ μεταξύ τους οι κρητικοί δεν συνεννοούνται. Ο Χανιώτης πχ δεν καταλαβαίνει τον Ηρακλειώτη. Κυρίως στα χωριά συμβαίνει αυτό. Τι ίσης αξίας λέμε άμα δεν μπορείς να συνεννοηθείς. Όχι σε καμία περίπτωση.

7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;

Ξεχωριστό μάθημα; Τι εννοείς; Κρητική διάλεκτος; Ήμαρτον Παναγία μου.

Όχι μόνο η κρητική διάλεκτος. Να υπάρχει ένα μάθημα που να διδάσκονται τα παιδιά στοιχεία από όλες τις διαλέκτους.

Και που θα ωφελήσει αυτό; Τι να σου πω. Δεν το βλέπω χρήσιμο. Ειδικά τα παιδιά της Αθήνας σε τι θα ωφεληθούν να μάθουν διάλεκτο από άλλη περιοχή. Εντύπωση μου κάνει. Τι να σου πω θέλει σκέψη.

8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές;

Το μόνο που σκέφτομαι ωφέλιμο είναι ίσως, εε με επιφύλαξη στο λέω ίσως να αναπτύξουν το λεξιλόγιο τους με νέες λέξεις. Δεν βλέπω κάτι άλλο.

9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;

Ειδικά στο μάθημα της γλώσσας δεν διανοείται να μιλούν με κρητική διάλεκτο. Πρέπει να μάθουν να περιορίζουν τη διάλεκτο τους και αυτό είμαι εγώ υποχρεωμένος να τους το διδάξω.

10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;

Προτάσεις; Τι εννοείς; Δεν καταλαβαίνω την ερώτηση.

Θέλω να πω έχετε να προτείνετε κάποιους τρόπους με τους οποίους μπορούν οι διάλεκτοι να διδαχτούν στο δημοτικό σχολείο.

Άντε πάλι. Μα γιατί να διδαχτούν στο σχολείο; Όχι δεν έχω να προτείνω τίποτα.

(Γέλια) Εντάξει. Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

Συνεντεύξεις από το χωριό Β. της ορεινής ζώνης της Κρήτης

ΑΤΟΜΟ: 1

Φύλο: Θήλυ

Ηλικία: 25-35

Χρόνος Εργασίας: 6-15 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Επίσης θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι η συνέντευξή μας θα ηχογραφηθεί. Συμφωνείτε με αυτό.

Ναι δεν διαφωνώ.

Ωραία. Ας ξεκινήσουμε λοιπόν.

1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός;.

Κάποιας διαλέκτου; Δηλαδή οποιασδήποτε;

Ναι

Δεν ξέρω αν είμαι φυσικός ομιλητής. Πάντως έχω ενσωματωθεί στο σύστημα αλλά φυσικός ομιλητής χμμ δεν ξέρω.

Ίσως είμαι φυσική ομιλήτρια της καρδιτσιώτικης η να το πω πιο σωστά της θεσσαλικής διαλέκτου. Αλλά ζω εδώ στην Κρήτη δέκα χρόνια. Ήρθα για σπουδές και έμεινα. Ερωτική μετανάστης. (Γέλια)

Ωραία. Σε ευχαριστώ. Να προχωρήσουμε;

Αμέ.

2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;

Ναι καλέ εννοείτε. Όλα τα παιδιά είναι διαλεκτόφωνα και μιλούν την κρητική διάλεκτο.

3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;

Ναι δεν τους αποτρέπω να μιλούν τη γλώσσα τους. Βέβαια τυχαίνει να μην τους καταλαβαίνω ώρες ώρες όταν τους συνεπαίρνει και μιλάνε γρήγορα. Τους ρωτάω τι εννοούν πολλές φορές γελάνε αλλά τους το έχω κάνει ως παιχνίδι να με διδάξουν εκείνοι να με βοηθήσουν να τους καταλαβαίνω και έτσι δεν έχουμε προβλήματα συνεννοούμαστε. Κυρίως το λεξιλόγιο με δυσκολεύει. Κάθε χρονιά βέβαια είναι διαφορετική.

4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;

Στον γραπτό λόγο; Χμμ μόνο στα πλαίσια που βλέπουμε κείμενα του ερωτόκριτου και γράφουμε διαλεκτικές εκθέσεις ή φτιάχνουμε μαντινάδες στα πλαίσια της ευέλικτης ζώνης. Αλλιώς στα υπόλοιπα όχι. Πρέπει να γράφουν στην ΝΕ. Θεωρώ ότι η σωστή χρήση της ΝΕ γλώσσας είναι ενιαία και πρέπει να είναι απαλλαγμένη από τα στοιχεία της τοπικής διαλέκτου προκειμένου να είναι κατανοητός ο γραπτός λόγος από τη μεγαλύτερη μερίδα ατόμων.

5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;

Όχι δεν χρησιμοποιώ. Αν μιλούσα εγώ στα θεσσαλικά και οι μαθητές μου στα κρητικά άντε να βγάλεις άκρη. (γέλια)

6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.

Ναι. Και βέβαια είναι ίσης αξίας. Η μεν ΝΕ χρησιμοποιείται ευρέως από τη μεγαλύτερη μερίδα ατόμων, από τα ΜΜΕ, ενώ οι διάλεκτοι καθρεφτίζουν την ιστορία και την κουλτούρα του κάθε τόπου διατηρώντας την ζωντανή.

7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;

Ναι αμέ. Ίσως στο πλαίσιο γλωσσικών μαθημάτων συνδυάζοντας τη γλώσσα με τα λαογραφικά στοιχεία του τόπου.

8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές;

Ναι σίγουρα είναι εποικοδομητική και χρήσιμη καθώς διατηρείται ζωντανή η επαφή με την ιστορία και το χαρακτήρα κάθε τόπου, μη αγνοώντας φυσικά την ορθή χρήση της ΝΕ γλώσσας ως επίσημης γλώσσας.

Πολύ ωραία. Τώρα... .

9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;

Ναι εφόσον είναι σε θέση να μπορούν να συνομιλούν και σε επίπεδο χρήσης της ΝΕ.

10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;

Ναι. Στο μάθημα τις γλώσσας είναι εφικτό να χρησιμοποιούνται λογοτεχνικά κείμενα Ελλήνων συγγραφέων όπως Λουντέμης, Καζαντζάκης, Κορνάρος οι οποίοι χρησιμοποιούν στο γραπτό λόγο τις τοπικές διαλέκτους. Αυτά τα κείμενα αναδεικνύουν έντονα ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία και αποτελούν θησαυρό της Ελληνικής Λογοτεχνίας. Μέσω αυτών μπορεί να γίνεται διδασκαλία των διαλέκτων θεωρώ.

Πολύ ωραία. Αυτή ήταν η τελευταία ερώτηση. Σε ευχαριστώ για τον χρόνο σου.

Να είσαι καλά. Θα ήθελα να την διαβάσω την εργασία άμα την ολοκληρώσεις.

Με μεγάλη μου χαρά.

ΑΤΟΜΟ: 2

Φύλο: Άρρεν

Ηλικία: 25-35

Χρόνος Εργασίας: 1-6 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Επίσης η συνέντευξή μας θα ηχογραφηθεί. Είστε σύμφωνος με αυτό;

Ναι βέβαια. Πως θα γίνει μετά η απομαγνητοφώνηση. Καταλαβαίνω. Έκανα κι εγώ μεταπτυχιακό.

Πολύ ωραία. Πάνω σε τι αντικείμενο αν επιτρέπεται;

Στην ειδική αγωγή στο ανοιχτό Πανεπιστήμιο της Κύπρου. Αλλά όπως βλέπεις είμαι αναπληρωτής στο χωριό Β.

Αφού υπάρχει δουλειά ας λέμε δόξα το θεό.

Ναι έχεις δίκιο. Ξεκίνα να μην σε καθυστερώ.

Ωραία. Ευχαριστώ. Εδώ σας έχω ένα αντίγραφο των ερωτήσεων να τις βλέπετε και εσείς όσο κάνουμε την συνέντευξη.

Μα μίλα μου στον ενικό.

Εντάξει. Να ξεκινήσουμε;

Ναι βέβαια.

Ωραία.

1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός;

Είμαι φυσικός ομιλητής της ροδίτικης. Πως λέγετε; Εεε δωδεκανησιακά; Νομίζω.

2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;

Αν υπάρχουν λέει; Η πλειοψηφία μιλούν κρητικά. Και βαριά κρητικά όχι ένα γιάντα και ένα ήντα λες μπρε. Μάχη κάνουμε να τους μάθουμε να μιλούν σωστά.

3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;

Εδώ τώρα ξεκινούν τα δύσκολα. Δεν την θεωρώ αποδεκτή όχι. Αν τους επιτρέψεις να μιλούν μεταξύ τους στη διάλεκτό τους εγώ προσωπικά δεν καταλαβαίνω μιλάνε και γρήγορα εκνευρίζομαι κοροϊδεύουν που δεν καταλαβαίνουν και χάνετε ο σεβασμός. Από την αρχή της χρονιάς ξεκαθαρίζω ότι στη τάξη μιλάμε την ΝΕ. Άλλοι το κάνουν κι άλλοι όχι. Παίζουν πολλά ρόλο. Ο χαρακτήρας των ίδιων των παιδιών οι γονείς το μορφωτικό επίπεδο

των γονέων, με ποιον μεγαλώνει το παιδί γιατί έχουμε παιδιά, που μεγαλώνουν με τους παππούδες. Εκεί να δεις προβλήματα. Να βλέπεις μια έκθεση με μια μίξη κρητικά ελληνικά και ορθογραφικά μαζί και να προσπαθείς να καταλάβεις τι θέλει να πει ο ποιητής για να διορθώσεις. Άστα.

4. Θεωρείτε τώρα αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;

Στον γραπτό λόγο; Ειδικά στο γραπτό λόγο κορίτσι μου όπως σου είπα υπάρχει μεγάλο πρόβλημα εδώ πάνω. Πασχίζουμε να τους μάθουμε να μιλούν σωστά τώρα θα τους αφήνουμε να γράφουν σε μια μίξη κρητικό-ελληνικών; Όχι δεν είναι αποδεκτό και το αποτρέπω από την αρχή.

5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;

Όχι δεν χρησιμοποιώ. Βέβαια καμιά φορά άμα με θυμώσουν πολύ θα μου φύγει κανά ροδίτικο κοσμητικό επίθετο αλλά το αποφεύγω γιατί τους φαίνεται αστείο και το συζητούν για κανα μήνα μετά. (Γέλια)

6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.

Κοίτα δεν το είχα σκεφτεί ποτέ. Αλλά μιας και με ρωτάς. Όχι δεν είναι ίσης αξίας μιας και η κάθε διάλεκτος έχει τα δικά της ιδιαίτερα τοπικά στοιχεία. Λεξιλόγιο προφορά κτλ. Είναι σημαντικές θα λέγαμε για την πολιτιστική κληρονομιά του εκάστοτε τόπου αλλά την ΝΕ την μιλάνε παντού. Την διδάσκονται στο σχολείο. Δεν βλέπεις πουθενά διδασκαλία της κρητικής η της δωδεκανησιακής.

7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;

Άλλο πάλι και τούτο. Δεν ζητάγα ένα τσουβάλι λύρες; (Γέλια) Ως ξεχωριστό μάθημα με τίποτα. Πρέπει να έρθουν τα πάνω κάτω κοπέλα μου αλλαγή βιβλίων επιμόρφωση εκπαιδευτικών προσλήψεις αύξηση ωρών. Στην Ελλάδα ζούμε όχι στη Φιλανδία. Τώρα να διδάσκονται κάποια χαρακτηριστικά των διαλέκτων. Θα μπορούσε να γίνει μέσα από την γλώσσα για παράδειγμα. Όχι όμως ξεχωριστό μάθημα. Αλλά και πάλι θέλει επιμόρφωση. Πως εγώ θα διδάξω παραδείγματος χάριν κυπριακά; Όχι αυτό το εγχείρημα είναι αδύνατον για τη χώρα μας.

8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές;

Ναι εντάξει καλό είναι να μαθαίνουν πράγματα για άλλους τόπους αλλά να μην το παρακάνουμε γιατί αν αυτό γίνει στην Αθήνα θα έχει ένα ενδιαφέρον. Εδώ πάνω μπορεί να προβάλουμε τον τοπικισμό κι άντε να τους μαζέψεις μετά. Θέλει προσοχή.

9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;

Ειδικά εκεί όχι. Εδώ πάνω θα δεις πολλά. Θα δεις μαθητές να πασχίζουν να αφήσουν την διάλεκτο στην άκρη. Αν κάνεις πίσω και την επιτρέψεις σε οποιοδήποτε κομμάτι έχεις χάσει την μπάλα. Και πίστεψε με έχει σημασία αυτό που σου λέω. Αλλιώς θα βγάλεις στη κοινωνία άτομα άγρια που δεν μπορούν να συνεννοηθούν με τον έξω κόσμο και ζουν κλεισμένα στην μικρή τους κοινωνία.

10. Τελειώνοντας θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;

Προτάσεις ε; Το μόνο που θα δεχόμουν να διδάξω είναι να κάνουμε μια αναφορά σε όλες τις διαλέκτους να τις δούμε σε λίγες γραμμές να δούμε ήθη και έθιμα του τόπου και λεξιλογικά στοιχεία αλλά με προσοχή μην ξεφύγουν τα πράγματα. Γιατί όπως σου είπα εδώ πάνω τα πράγματα ξεφεύγουν εύκολα. Ωραία. Εδώ ολοκληρώθηκε η συνέντευξή μας. Σε ευχαριστώ πάρα πολύ για το χρόνο σου.

Τίποτα να σαι καλά.

ΑΤΟΜΟ: 3

Φύλο: Θήλυ

Ηλικία: 25-35

Χρόνος Εργασίας: 6-15 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις, θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Επίσης η συνέντευξή μας θα ηχογραφηθεί. Συμφωνείτε;

Ναι κοπέλα μου δεν έχω πρόβλημα.

Ωραία σας ξεκινήσουμε. Σας δίνω τις ερωτήσεις να τις έχετε μπροστά σας καθώς θα τις εξετάζουμε.

1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός;

Είμαι θα έλεγα φυσική ομιλήτρια της κρητικής διαλέκτου και της ρωσικής αλλά και της ουκρανικής γιατί η μητέρα μου, μου μιλούσε και ουκρανικά. Βέβαια τα ουκρανικά δεν τα ξέρω καλά κάνω πολλά λάθη και η προφορά μου δεν είναι καλή. Στα ρώσικα όμως είμαι πολύ καλή.

Ουάου. Πολλές γλώσσες.

Ναι είμαι από τους τυχερούς.

2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;

Ναι υπάρχουν. Τα πιο πολλά παιδιά μιλούν την κρητική διάλεκτο.

3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;

Ναι και βέβαια. Δεν μπορείς να τους στερήσεις την φύση τους. Έτσι έμαθαν από το σπίτι τους δεν μπορείς να έρθεις εσύ να τους πεις δεν μιλάς σωστά. Σκοπός του δασκάλου είναι να βοηθήσει το μαθητή να μάθει να χρησιμοποιεί την ΝΕ εκεί που πρέπει να συνεννοηθεί με άτομα που δεν είναι διαλεκτόφωνα. Να έχει δηλαδή ένα γλωσσικό κριτήριο που θα ξέρει πότε να μιλήσει πιο απλά και πότε να μιλήσει όπως νοιώθει.

Πολύ ενδιαφέρουσα άποψη. Τώρα

4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;

Ναι αρκεί όπως σου είπα να ξέρουν όταν τους ζητηθεί να μην χρησιμοποιήσουν την διάλεκτο. Γιατί κακά τα ψέματα πανελλήνιες θα δώσουνε στην κοινή. Όταν λοιπόν τους ζητάω μια έκθεση απαλλαγμένη από διαλεκτικά στοιχεία θέλω να μπορούν να το κάνουν. Πιστεύω πως αν δεν τους πιέξεις να απορρίψουν την διάλεκτο τους και τους δείχνεις ότι την σέβεται και την εκτιμάς μαθαίνουν αβίαστα να το κάνουν αυτό.

- 5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;**
Ναι χρησιμοποιώ. Μιλώ από την καρδιά μου. Έτσι θέλω να κάνουν και οι μαθητές μου.
- 6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.**
Και βέβαια είναι ίσης αξίας. Είναι η γλώσσα της καρδιάς των φυσικών ομιλητών. Η γλώσσα που μαθαίνουν παιδιόθεν. Αν το καλοσκεφτείς πολλές διάλεκτοι έχουν ένα πλήρη γραμματικό σύστημα. Θέλω να πω προφορά γραμματική λεξιλόγιο κανόνες, σύνταξη. Άρα γιατί να τις θεωρήσουμε κατώτερες; Βέβαια δεν γνωρίζω όλες τις διαλέκτους αλλά από την κρητική που γνωρίζω και μιλώ δεν θεωρώ ότι έχει να ζηλέψει τίποτα από την ΝΕ. Είναι ίση και αυτό την τιμά.
- 7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;**
Αχ Στεφανία μου θα ήταν υπέροχο. Αλλά με την Ελλάδα του σήμερα δεν είναι εφικτό κορίτσι μου. Τόσες χιλιάδες εκπαιδευτικοί πρέπει να επιμορφωθούν να αλλάξουν τα εγχειρίδια ακόμα και να αλλάξουν οι στάσεις των φυσικών ομιλητών απέναντι στις διαλέκτους. Ακόμα και εμείς οι ίδιοι δηλαδή πρέπει να μάθουμε να αγαπάμε τη διάλεκτο μας και όχι να την θεωρούμε πρόβλημα και ότι μας περιορίζει. Πρέπει να γίνουν πολλά. Μακάρι κάποτε αλλά δεν το βρίσκω εφικτό για τα δεδομένα της σημερινής Ελλάδας.
Πολύ ενδιαφέρον αυτά που λέτε. Τώρα:
- 8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και επικοδομητική για τους μαθητές;**
Και βέβαια είναι. Μαθαίνουν πως μιλούν άνθρωποι σε άλλα μέρη. Και ειδικά για τα παιδιά της Αθήνας είναι και κάτι πρωτόγνωρο και ενδιαφέρον να δουν πως μιλάνε στη Κρήτη στη Κύπρο κτλ. Σε διαλεκτικά μέρη είναι επίσης χρήσιμο γιατί μπορούν να γίνουν συγκρίσεις ομοιότητες και διαφορές και να φτάσεις σε ένα τρομερό επίπεδο.
- 9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;**
Ναι τους επιτρέπω απλά κάποιες φορές τους ζητώ να γράψουν ένα κείμενο απαλλαγμένο από διαλεκτικά στοιχεία γιατί έτσι είναι η εκπαίδευση πρέπει να μάθουν και την κοινή.

10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;

Ναι. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών από το πανεπιστήμιο. Να μπει υποχρεωτικό μάθημα για τη διδασκαλία των διαλέκτων και όχι ένα μόνο πολλά. Επίσης να υπάρχουν διδακτορικά και περεταίρω σπουδές πάνω στις διαλέκτους να γίνουν έρευνες και γενικά να κινητοποιηθεί ο κόσμος. Άμα επιμορφωθούν οι εκπαιδευτικοί μετά μπορεί να μπει ένα ξεχωριστό μάθημα στο δημοτικό που θα ασχολείται με τις διαλέκτους. Που θα τις πιάνει από τη ρίζα από την καρδιά.

Ωραία. Σε ευχαριστώ πάρα πολύ για τις απόψεις σου.

Εγώ ευχαριστώ για την δουλειά που κάνεις και που βοηθάς να αναδειχτεί η πραγματική αξία των διαλέκτων.

ΑΤΟΜΟ: 4

Φύλο: Θήλυ

Ηλικία: 25-35

Χρόνος Εργασίας: 6-15 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις, θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Επίσης η συνέντευξή μας θα ηχογραφηθεί. Συμφωνείτε;

Ναι βέβαια.

Ωραία. Σας δίνω τις ερωτήσεις να τις έχετε μπροστά σας καθώς θα τις εξετάζουμε να τις συμβουλευέστε.

1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιάς;

Είμαι από εδώ κορίτσι μου.

Ωραία.

2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;

Ναι. Όλα σχεδόν τα παιδιά μιλούν την κρητική διάλεκτο.

3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;

Ναι δεν τους αποτρέπω να μιλούν τη γλώσσα τους σε επίπεδο μεταξύ τους αλλά σε ότι αφορά τα της τάξης μας πρέπει να μιλούν την ΝΕ για να τη μάθουν σωστά. Στον περίγυρο τους ακούν μόνο διάλεκτο στο σχολείο πρέπει να μάθουν να επικοινωνούν και στην ΝΕ.

4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;

Στον γραπτό λόγο; Όχι είναι υπερβολικό. Δεν γίνεται να γράφουν στη διάλεκτο. Αν το έκανα αυτό θα είχα απέναντί μου γονείς και συναδέλφους καθώς και τον διευθυντή. Όχι δεν γίνεται αυτό.

5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;

Όχι δεν χρησιμοποιώ. Προσπαθώ να μην μιλάω όχι μόνο με λεξιλόγιο αλλά ούτε με προφορά.

6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.

Ναι είναι ίσης αξίας. Καθώς αναδεικνύουν την μοναδικότητα κάθε τόπου.

7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;

Ναι αν υπάρχει βέβαια χρηματοδότηση για νέα βιβλία νέες προσλήψεις επιμόρφωση. Δύσκολο αλλά όχι ακατόρθωτο.

8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές;

Ναι και βέβαια είναι εποικοδομητική. Μαθαίνουν νέο λεξιλόγιο ήθη έθιμα άλλων τόπων και στην ιστορία μπορεί να τους βοηθήσει να την βλέπουν πιο ενδιαφέρουσα και όχι ένα κατεβατό πληροφοριών.

Πολύ ωραία.

9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;

Όχι. Εδώ διδάσκονται την ΝΕ.

10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;

Ναι. Ίσως αν γυρίζαμε κάποιο θεατρικό έργο με ανθρώπους από πολλές διαφορετικές περιοχές και ψάχναμε να βρούμε πως μιλούν για να φτιάξουμε τους διαλόγους θα ήταν πολύ ενδιαφέρον.

Εδώ ολοκληρώθηκε η συνέντευξη μας, σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

Τίποτα να σαι καλά.

ΑΤΟΜΟ: 5

Φύλο: Άρρεν

Ηλικία: 25-35

Χρόνος Εργασίας: 6-15 χρόνια

Ονομάζομαι Στεφανία Μάμμη και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας διεξάγω έρευνα σχετικά με τη διδασκαλία των διαλέκτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Θα ήθελα να σας ζητήσω να συμμετέχετε σε ολιγόλεπτη συνέντευξη στην οποία θα ήθελα να αποτυπωθούν οι απόψεις σας σχετικά με το θέμα. Οι συνεντεύξεις, θα είναι ανώνυμες και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς και στατιστικούς σκοπούς. Επίσης η συνέντευξή μας θα ηχογραφηθεί. Συμφωνείτε;

Ναι συμφωνώ.

Ωραία. Σας δίνω τις ερωτήσεις να τις έχετε μπροστά σας καθώς θα τις εξετάζουμε να τις συμβουλευέστε.

1. Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιάς;

Δεν θεωρώ ότι είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου.

Ωραία.

2. Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν;

Ναι. Όλα τα παιδιά μιλούν την κρητική διάλεκτο.

3. Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο;

Όχι. Δεν μπορώ να τους επιτρέπω να μιλούν την ντοπιολαλιά τους η όπως την ονομάζεις εσύ την διάλεκτο τους. Συγγνώμη που θα το πω αλλά την θεωρώ χυδαία γλώσσα. Την χρησιμοποιούν για να προσβάλουν και να βρίζουν. Όχι και πάλι όχι. Το απαγορεύω ρητά.

4. Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο;

Στον γραπτό λόγο; Τι λες κοπέλα μου; Εκεί γίνεται το σώσε να μάθουν σωστή ορθογραφία θα τους αφήσω εγώ να γράφουν τις χαζομάρες τους τα γιάντα και τα ήντα και όλα αυτά τα περίεργα; Ούτε καν. (Γέλια)

5. Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη;

Όχι δεν χρησιμοποιώ.

6. Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας.

Ούτε κατά διάνοια. Οι διάλεκτοι είναι απλά ένα κουτσούρεμα της ΝΕ από αναλφάβητους ανθρώπους σε χωριά και έτσι διαδόθηκαν.

- 7. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;**
Θες να με τρελάνεις; Και αυτό είναι εργασία τώρα για μεταπτυχιακό επίπεδο; Και τι αποτελέσματα θα βγάλεις ήθελα να ξερά. Τέλος πάντων εγώ να βοηθήσω ήθελα αν εσένα σ' αρέσει το θέμα ok. Κάτσε να ξανά δω την ερώτηση ναί. Ξεχωριστό μάθημα; Δεν θέλω καν να απαντήσω μπορώ; Και βέβαια.
Σε ευχαριστώ.
- 8. Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές;**
Δεν υπάρχει καμιά χρησιμότητα κατά τη γνώμη μου. Χρήσιμο είναι να μάθουν τα παιδιά ήθη έθιμα παραδώσεις όχι πως μιλάνε στην Κρήτη η στη Κύπρο η από εδώ η από εκεί.
- 9. Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας;**
Όχι. Τι λέμε τόση ώρα δεν την επιτρέπω πουθενά.
- 10. Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;**
Όχι.
Ωραία. Εδώ τελείωσε η συνέντευξή μας ελπίζω να μην σε νευρίασα πολύ. (Γέλια)
Όχι μωρέ εντάξει. Απλά το αντικείμενο λίγο με ξένισε αλλά όλα εντάξει. Χαίρομαι αν βοήθησε.
Σε ευχαριστώ πολύ.
Τίποτα Να είσαι καλά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΚΩΔΙΚΟΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Α ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 1

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΚΩΔΙΚΟΙ	ΣΧΟΛΕΙΟ
<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός; Όχι δεν είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου.</p>	Μη διαλεκτόφωνοι δάσκαλοι	Α Αθηνών
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Όχι δεν υπάρχουν. Έχουμε αρκετούς αλλοδαπούς βέβαια αλλά παιδιά που να μιλούν κάποια διάλεκτο δεν έχουμε όχι.</p>	Μη διαλεκτόφωνοι μαθητές	Α Αθηνών
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι γιατί όχι. Ισα ίσα που έτσι δείχνουμε και σεβασμό στην κουλτούρα του κάθε μαθητή απλά όλα μέχρι ενός ορίου βέβαια έτσι; Δεν θα μπορούσα ας πούμε να επιτρέψω σε έναν μαθητή να μιλάει με βαριά κυπριακή προφορά ας πούμε. Έχω συναναστραφεί με Κύπριους και πραγματικά είναι πολύ δύσκολο να συνεννοηθείς μαζί τους. Θα υπήρχε πρόβλημα και επικοινωνίας μαζί μου και επικοινωνίας μεταξύ των μαθητών και της ομάδας.</p>	Σεβασμός στην κουλτούρα του κάθε μαθητή.	Α Αθηνών
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Όχι βέβαια. Ο γραπτός λόγος είναι κάτι διαφορετικό. Ακολουθείτε από άλλους, πιο επίσημους κανόνες. Τα παιδιά πρέπει να μαθαίνουν να γράφουν σωστά. Γι αυτό άλλωστε παλεύουμε τόσα χρόνια.</p>	Ο γραπτός λόγος ακολουθείτε από επίσημους κανόνες.	Α Αθηνών
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ. Αν το έκανα δεν θα γινόμουν κατανοητή από τους μαθητές και ιδιαίτερα από τους αλλοδαπούς.</p>	Οι δάσκαλοι της Αθήνας δεν χρησιμοποιούν διαλέκτους στην τάξη.	Α Αθηνών
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Ποια είναι η άποψη σας πάνω στο θέμα; Όχι. Η κοινή ελληνική είναι η επίσημη γλώσσα του κράτους και είναι ευρύτερα αποδεκτή. Μέσω αυτής μπορούμε να συνεννοούμαστε και να καταλαβαίνουμε ο ένας τον άλλον. Ενώ στις διαλέκτους δεν υπάρχει αυτό. Εγώ που δεν μιλάω</p>	Η ΝΕ ορίζεται ως επίσημη γλώσσα του κράτους και οι διάλεκτοι δεν είναι σίγουρα ίσης αξίας.	Α Αθηνών

<p>καμία διάλεκτο δεν μπορώ να καταλάβω εύκολα κάποιον που μιλάει την κυπριακή. Αυτό δυσκολεύει την επικοινωνία. Άρα σίγουρα δεν είναι ίσης αξίας.</p>		
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Θα μπορούσε να γίνει κάτι τέτοιο αλλά δεν βρίσκω κάποιο νόημα. Οκ να μαθαίνουν οι μαθητές για τις διάφορες ντοπιολαλιές αλλά αυτό το κάνουν και μέσα στο μάθημα της γλώσσας νομίζω δεν χρειάζεται ένα ξεχωριστό μάθημα γι αυτό.</p>	<p>Ανέφικτη η ενσωμάτωση των διαλέκτων ως ξεχωριστό μάθημα. (χωρίς νόημα)</p>	<p>A Αθηνών</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και επικοδομητική για τους μαθητές; Όχι. Μαθαίνουν όπως είπαμε και πριν κάποια πράγματα για άλλες παραδόσεις από την γλώσσα. Δεν χρειάζεται να περιπλέκουμε τα πράγματα. Τι θα πούμε για τους αλλοδαπούς; Εδώ καλά καλά πασχίζουν να μάθουν την ΝΕ τώρα θα τους βάλουμε να μάθουν και τις διαλέκτους αυτής; Όχι το βρίσκω ανούσιο.</p>	<p>Μη χρήσιμη ενσωμάτωση διαλέκτων στην εκπαίδευση λόγω αλλοδαπών μαθητών.</p>	<p>A Αθηνών</p>
<p>Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Ναι. Στο μάθημα της γλώσσας εξάλλου υπάρχει σχετικό κεφάλαιο για τις διαλέκτους και τις παραδόσεις αυτών των τόπων οπότε ναι.</p>	<p>Ελεύθερη χρήση διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας εξετάζοντας σχετικό κεφάλαιο.</p>	<p>A Αθηνών</p>
<p>Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Όχι νομίζω αρκούν τα όσα διδάσκονται στην γλώσσα. Ίσως θα μπορούσαμε να βάλουμε τους μαθητές να ψάξουν την κουλτούρα τα ήθη τα έθιμα και την ντοπιολαλιά ορισμένων ελληνικών πόλεων της επαρχίας. Αλλά αυτό στα πλαίσια κάποιας εργασίας ή project γενικού περιεχομένου.</p>	<p>Οι μαθητές γίνονται ερευνητές.</p>	<p>A Αθηνών.</p>

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 2

<p>Αρχικά, θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός; Όχι δεν είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου.</p>	Μη διαλεκτόφωνοι δάσκαλοι	A Αθηνών
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Όχι δεν υπάρχουν. Έχουμε πιο πολλούς αλλοδαπούς από ότι Έλληνες τα τελευταία χρόνια.</p>	Μη διαλεκτόφωνοι μαθητές	A Αθηνών
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι. Έτσι δείχνουμε και σεβασμό στην κουλτούρα και στην καταγωγή του καθενός.</p>	Σεβασμός στην κουλτούρα και την καταγωγή του κάθε μαθητή.	A Αθηνών
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Όχι. Ο Γραπτός λόγος διέπεται από άλλους πιο επίσημους κανόνες από τον προφορικό. Είναι απαγορευτικό να χρησιμοποιεί κάποιος διάλεκτο στο γραπτό λόγο.</p>	Ο γραπτός λόγος ακολουθείτε από επίσημους κανόνες.	A Αθηνών
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ</p>	Οι δάσκαλοι της Αθήνας δεν χρησιμοποιούν διαλέκτους στην τάξη.	A Αθηνών
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Όχι. Η ΝΕ είναι ευρύτερης αποδοχής και σίγουρα ανώτερη από τις διαλέκτους που είναι γλώσσα των λίγων ενώ η ΝΕ είναι γλώσσα των πολλών.</p>	Η ΝΕ είναι ευρύτερης αποδοχής σε σχέση με τις διαλέκτους.	A Αθηνών
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Όχι δεν είναι εφικτή και δεν νομίζω πως θα γίνει ποτέ κάτι τέτοιο θα χρειαστούν πολλά να αλλάξουν να γίνει επιμόρφωση και χίλια δύο. Όχι είναι πολύ δύσκολο να γίνει κάτι τέτοιο.</p>	Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και αλλαγή του συστήματος για να γίνει ενσωμάτωση των διαλέκτων στο σχολείο. (δύσκολη και ανέφικτη)	A Αθηνών
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Όχι. Δεν βρίσκω κάτι χρήσιμο. Πρέπει να μάθουν να μιλούν σωστά όχι να τους μπερδεύουμε με τις ντοπιολαλιές.</p>	Οι ντοπιολαλιές μπερδεύουν τους μαθητές γι αυτό η ενσωμάτωση των διαλέκτων δεν είναι χρήσιμη.	A Αθηνών
<p>Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Ναι. Διότι η διάλεκτος είναι μέρος της ελληνικής γλώσσας.</p>	Η διάλεκτος ως μέρος της ελληνικής γλώσσας.	A Αθηνών
<p>Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Όχι δεν βρίσκω το λόγο να κάνω προτάσεις για κάτι που δεν το θεωρώ χρήσιμο και ωφέλιμο.</p>		A Αθηνών

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 3

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός; Ναι. Της μικρασιάτικης.</p>	<p>Διαλεκτόφωνοι Δάσκαλοι</p>	<p>A Αθηνών</p>
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Όχι δεν υπάρχουν.</p>	<p>Μη διαλεκτόφωνοι μαθητές</p>	<p>A Αθηνών</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι μια εξαιρετική ευκαιρία που μπορεί να αποτελέσει έναυσμα για πολλές θεματικές προσεγγίσεις και πολύ υλικό για ομαδικές εργασίες και να γίνουν οι ίδιοι οι μαθητές ερευνητές.</p>	<p>Η αποδοχή των διαλέκτων στον προφορικό λόγο κάνει τους μαθητές ερευνητές και δημιουργεί πολλές θεματικές και ομαδικές προσεγγίσεις.</p>	<p>A Αθηνών</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Ναι αποδεκτό αλλά μερικώς. Γιατί η δυσκολία της αποδοχής θα τον ακολουθήσει αργότερα. Τι ακριβώς εννοείται; Να, το να γράφει κανείς με διαλεκτικά στοιχεία δεν θα τον βοηθήσει στην μετέπειτα πορεία στη ζωή του γι αυτό εμείς οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είμαστε προσεκτικοί. Ως προς τι; Να μάθουμε στα παιδιά να μιλούν αλλά και να γράφουν σωστά ελληνικά. Παντού χρησιμοποιούμε την ΝΕ απαλλαγμένη από διαλεκτικά στοιχεία. Δεν μπορεί να συμπληρώσεις ας πούμε μια αίτηση ή ένα βιογραφικό και να γράφει μέσα με διαλεκτικό λεξιλόγιο.</p>	<p>Η δυσκολία της αποδοχής θα ακολουθεί τον μαθητή αν γράφει κείμενα με διαλεκτικά στοιχεία. Σωστή προσέγγιση της αποδεκτής γλώσσας.</p>	<p>A Αθηνών</p>
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ. Προσπαθώ τουλάχιστον. Ίσως μου ξεφεύγουν κάποιες λέξεις.</p>	<p>Οι δάσκαλοι της Αθήνας δεν χρησιμοποιούν διαλέκτους στην τάξη.</p>	<p>A Αθηνών</p>
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Ναι γιατί η διάλεκτος έχει μια δύναμη εμπλουτισμού της ΝΕ και μια ποιητικότητα που αναδεικνύει την προσωπικότητα της τοπικής κοινότητας. Δίνεται μια μοναδική ευκαιρία για εμπλουτισμό του λεξιλογίου. Αποτελεί χρήσιμο έναυσμα για αναφορά στην ιστορία και την εξέλιξη μιας γλώσσας. Αφήνει ανοιχτή την δίοδο επικοινωνίας βιωματικά μηνυμάτων, που αφορούν στην προσωπική έκφραση των παιδιών και στην αποδοχή του διαφορετικού. Διευρύνει την αντίληψη για τη δύναμη της γλώσσας σαν εργαλείο επικοινωνίας, επιβολής, επιβίωσης, αυτοεκτίμησης, σύνδεσης με το παρελθόν και το μέλλον.</p>	<p>Η διάλεκτος ως χρήσιμο έναυσμα στην ιστορία και την εξέλιξη μιας γλώσσας.</p>	<p>A Αθηνών.</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα</p>	<p>Πρόταση για ενσωμάτωση των διαλέκτων ως ξεχωριστό μάθημα,</p>	<p>A Αθηνών</p>

<p>είναι εφικτή; Ναι μερικώς. Όχι σαν μάθημα. Ίσως στα πλαίσια της ευέλικτης ζώνης η στο μάθημα της γλώσσας, να υπάρχουν περισσότερα διαλεκτικά κείμενα η να εξετάζουμε λογοτέχνες που έχουν γράψει διαλεκτικά. Μόνο έτσι.</p>	<p>εξέταση διαλεκτικών κειμένων στο μάθημα της γλώσσας.</p>	
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και επικοδομητική για τους μαθητές; Ναι για πολλούς λόγους. Αλλά κυρίως για το λεξιλόγιο τους.</p>	<p>Η ενσωμάτωση των διαλέκτων στο σχολείο είναι χρήσιμη κυρίως για το λεξιλόγιο τους.</p>	<p>Α Αθηνών</p>
<p>Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Ναι. Γιατί εμπλουτίζει τα ακούσματα των παιδιών.</p>	<p>Εμπλουτισμός ακουσμάτων στο μάθημα της γλώσσας</p>	<p>Α Αθηνών</p>
<p>Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Να εκτίθενται τα παιδιά σε ακούσματα διαλέκτων μέσω βίντεο και μελέτης της κάθε παράδοσης και κουλτούρας. Να μπορούν να έρχονται σε επαφή με γραπτά κείμενα των διαλέκτων μέσω της Λογοτεχνίας. Και μέσα από το μάθημα της μουσικής, μέσω τραγουδιών, μαντινάδων ίσως.</p>	<p>Έκθεση των παιδιών σε ακούσματα διαλέκτων και μελέτης των παραδόσεων.</p>	<p>Α Αθηνών.</p>

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 4

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός; Όχι δεν είμαι.</p>	Μη διαλεκτόφωνοι δάσκαλοι	A Αθηνών
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Όχι δεν υπάρχουν.</p>	Μη διαλεκτόφωνοι μαθητές	A Αθηνών
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι, γιατί για τους μαθητές που μιλούν μια διάλεκτο αυτή αποτελεί μέρος της γλωσσικής και πολιτιστικής τους παράδοσης.</p>	Η διάλεκτος ως μέρος της γλωσσικής και πολιτιστικής παράδοσης των μαθητών.	A Αθηνών
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Ναι, αλλά σε περιορισμένο βαθμό πχ σε παραγωγή λόγου που περιέχει διάλογο και ιδιωματικές έκφρασης, δίνοντας όμως ταυτόχρονα και τις επεξηγήσεις για παράδειγμα με υποσημείωση. Για παράδειγμα θα τους ζητήσω να γράψουν μια έκφραση με ιδιωματισμούς μιας διαλέκτου και στην υποσημείωση θα γράψουν τις λέξεις της ΝΕ</p>	Αποδοχή της διαλέκτου στον γραπτό λόγο με τις κατάλληλες επεξηγήσεις και υποσημειώσεις.	A Αθηνών
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ.</p>	Οι δάσκαλοι της Αθήνας δεν χρησιμοποιούν διαλέκτους στην τάξη.	A Αθηνών
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Από πρακτικής άποψης είναι δύσκολο να την θεωρήσει κάποιος ως ίσης αξίας, οφείλει όμως σεβασμό στη γλωσσική και πολιτιστική παράδοση ανθρώπων από συγκεκριμένες περιοχές ή κοινωνικές ομάδες.</p>	Δύσκολο να θεωρηθεί ίσης αξίας ΝΕ με τις διαλέκτους αλλά οφείλουμε σεβασμό στη γλώσσα και τον πολιτισμό του καθενός.	A Αθηνών
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Είναι εφικτή υπό προϋποθέσεις και κυρίως στις περιπτώσεις που υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές όχι τόσο σε σχολεία της Αθήνας. Εδώ έχουμε κυρίως αλλοδαπούς.</p>	Η διδασκαλία των διαλέκτων ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή σε περιβάλλοντα διαλεκτόφωνα.	A Αθηνών
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Ναι. Είναι χρήσιμη και εποικοδομητική γιατί γνωρίζουν οι μαθητές τις παραδόσεις τα έθιμα και την ντοπιολαλιά άλλων πόλεων της Ελλάδας. Αλλά και πάλι σε περιπτώσεις που υπάρχουν διαλεκτόφωνοι στην Αθήνα αυτό δεν είναι εύκολο να συμβεί γιατί δεν υπάρχει άμεση επαφή με καμία διάλεκτο.</p>	Οι μαθητές μαθαίνουν τις παραδόσεις τα ήθη και τα έθιμα άλλων πόλεων της Ελλάδας.	A Αθηνών
<p>Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της</p>	Οι μαθητές γίνονται	A Αθηνών

<p>διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Ναι. Πιστεύω πως αν είχα διαλεκτόφωνους μαθητές δεν θα τους απέτρεπα για να γνωρίσουν και τα υπόλοιπα παιδιά την ντοπιολαλιά του. Ίσως κάναμε και όλοι μαζί μια έρευνα για τον τόπο καταγωγής του μαθητή και μαθαίναμε ήθη έθιμα και ντοπιολαλιά. Θα ήταν ενδιαφέρον.</p>	<p>ερευνητές και μαθαίνουν ήθη έθιμα και ντοπιολαλιές από διάφορα μέρη της Ελλάδας.</p>	
<p>Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Πιστεύω ότι θα ήταν χρήσιμο κυρίως εκεί που αναδεικνύεται περισσότερο η ανάγκη, όπου υπάρχουν δηλαδή διαλεκτόφωνοι μαθητές. Οπωσδήποτε ένα τέτοιο εγχείρημα απαιτεί επιμόρφωση εκπαιδευτικών, πιθανόν σε μεταπτυχιακό επίπεδο, πιλοτική εφαρμογή και σχετική έρευνα για τα αποτελέσματα, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Πολύ θετικό θα θεωρούσα οι εκπαιδευτικοί που θα εμπλακούν σε μια τέτοια διαδικασία να είναι οι ίδιοι διαλεκτόφωνοι, να έχουν δηλαδή μια αυθεντικά βιωμένη εμπειρία, χωρίς βέβαια να θεωρείται και απαραίτητο αυτό.</p>	<p>Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών καθώς επίσης και να είναι οι ίδιοι διαλεκτόφωνοι για να γίνει προσπάθεια ενσωμάτωσης και διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο.</p>	<p>Α Αθηνών</p>

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 5

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός; Όχι δεν είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου..</p>	Μη διαλεκτόφωνοι δάσκαλοι	Α Αθηνών
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Όχι δεν υπάρχουν.</p>	Μη διαλεκτόφωνοι μαθητές	Α Αθηνών
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι. Θεωρώ αποδεκτή τη χρήση διαλέκτων από τους μαθητές για τη διατήρηση της παράδοσης ενός τόπου.</p>	Διατήρηση της παράδοσης ενός τόπου	Α Αθηνών
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Ναι, επειδή με τη χρήση της διαλέκτου που χρησιμοποιούν στην προφορική τους επικοινωνία και καθημερινότητα αποτυπώνουν άμεσα και εκφραστικά τις σκέψεις τους στο γραπτό λόγο.</p>	Με τη διάλεκτο στο γραπτό λόγο τα παιδιά μπορούν να επικοινωνήσουν και να εκφράσουν τις σκέψεις τους.	Α Αθηνών
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ.</p>	Οι δάσκαλοι της Αθήνας δεν χρησιμοποιούν διαλέκτους στην τάξη.	Α Αθηνών
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Ναι, οι διάλεκτοι είναι σίγουρα ίσης αξίας με την ΝΕ, αποτελούν τις ποικιλίες της γλώσσας μας.</p>	Οι διάλεκτοι αποτελούν ποικιλίες της γλώσσας μας	Α Αθηνών
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Ναι είναι εφικτή αλλά υπό προϋποθέσεις. Πρέπει να αλλάξουν τα πράγματα να υπάρξει επιμόρφωση εκπαιδευτικών, να αλλάξουν τα βιβλία, τα αναλυτικά προγράμματα, να γίνουν έρευνες για το πόσο επικοδομητικό θα είναι αυτό για τους μαθητές. Θέλει κόπο αλλά δεν είναι και αδύνατον.</p>	Η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των διαλέκτων απαιτεί αλλαγή βιβλίων επιμόρφωση εκπαιδευτικών και έρευνες.	Α Αθηνών
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και επικοδομητική για τους μαθητές; Ναι σίγουρα είναι. Αλλά είναι ωραίο και θέμα για έρευνα. Τα παιδιά μαθαίνουν πολλά πράγματα αλλά κυρίως το σεβασμό στο διαφορετικό και στην παράδοση άλλων τόπων.</p>	Οι μαθητές μαθαίνουν να σέβονται το διαφορετικό και την παράδοση νέων τόπων.	Α Αθηνών
<p>Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Ναι. Διότι η διάλεκτος είναι το ιδίωμα που χρησιμοποιούν προφορικά και μπορούν να εκφραστούν καλύτερα.</p>	Η διάλεκτος είναι το ιδίωμα που χρησιμοποιούν προφορικά.	Α Αθηνών
<p>Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων</p>	Κάποιες διαλεκτικές προτάσεις είναι να	Α Αθηνών

<p>στο σχολείο; Στο μάθημα της γλώσσας θα μπορούσαν να ενσωματωθούν κείμενα με διαλέκτους, στα οποία οι μαθητές θα μελετούν την μορφολογία, τη σύνταξη, το λεξιλόγιο και θα εμπλουτίσουν τη γλώσσα τους. Επίσης μια πρόταση θα ήταν να προβάλλονται ταινίες στις οποίες θα ομιλούν διαλέκτους της κοινής νεοελληνικής. Μια θεατρική παράσταση θα μπορούσαν να ανεβάσουν οι μαθητές μιλώντας σε διαλέκτους της ελληνικής καθώς επίσης και διαλεκτόφωνα τραγούδια θα μπορούσαν ακόμη να μάθουν οι μαθητές.</p>	<p>αξιοποιήσουν οι δάσκαλοι κάθε μορφή τέχνης για να προάγουν τις διαλέκτους (θέατρο μουσική, τραγούδι, μαντινάδες διαλεκτικοί διάλογοι κ.α)</p>	
--	--	--

B ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 1

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός; Όχι δεν είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου.</p>	<p>Μη διαλεκτόφωνοι δάσκαλοι</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Όχι δεν υπάρχουν.</p>	<p>Μη διαλεκτόφωνοι μαθητές</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι γιατί αναδεικνύει τον πλούτο της γλώσσας. Η γλώσσα είναι σκέψη και οι μαθητές που χρησιμοποιούν κάποια διάλεκτο εκφράζουν τις σκέψεις τους μέσω αυτής της διαλέκτου.</p>	<p>Η γλώσσα είναι σκέψη.</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Ναι αλλά μόνο όταν τους ζητηθεί. Δεν γίνεται να γράφουν σε επίσημα έγγραφα με διάλεκτο δεν είναι κοινωνικά αποδεκτό</p>	<p>Η διάλεκτος δεν γίνεται δεκτή σε επίσημα έγγραφα.</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ.</p>	<p>Οι δάσκαλοι της Αθήνας δεν χρησιμοποιούν διαλέκτους στην τάξη.</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Ναι, γιατί είναι κομμάτι της Ελληνικής Γλώσσας και Ιστορίας.</p>	<p>Οι διάλεκτοι είναι κομμάτι της Ελληνικής Γλώσσας</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Ναι, κάποια κείμενα στο ανθολόγιο και το βιβλίο της γλώσσας μπορούν να τις εμπεριέχουν με κείμενα από τις ελληνικές διαλέκτους.</p>	<p>Εισαγωγή διαλεκτικών κειμένων στο ανθολόγιο και στο βιβλίο της γλώσσας</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη</p>	<p>Η ενσωμάτωση των διαλέκτων είναι</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>

<p>πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και επικοινωνιακή για τους μαθητές; Ναι γιατί εμπλουτίζουν τον τρόπο σκέψης των μαθητών.</p>	<p>επικοινωνιακή γιατί συμβάλει στην εξέλιξη της σκέψης των μαθητών.</p>	
<p>Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Ναι. Διότι η διάλεκτος είναι μέρος της ελληνικής γλώσσας και το μάθημα γίνεται περισσότερο ενδιαφέρον.</p>	<p>Οι διάλεκτοι κάνουν ενδιαφέρον το μάθημα της γλώσσας.</p>	<p>Β ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Θα μπορούσαν τα βιβλία της γλώσσας και το ανθολόγιο να περιλαμβάνουν – ανά θεματικές – κείμενα γραμμένα σε απλές μορφές τοπικών διαλέκτων, όπως την Κρήτη, τον Πόντο κλπ.</p>	<p>Προτάσεις: Αλλαγή των σχολικών εγχειριδίων με νέες θεματικές ενότητες με κείμενα γραμμένα σε διαλέκτους.</p>	<p>Β ΑΘΗΝΩΝ</p>

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 2

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιάς; Όχι δεν είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου.</p>	<p>Μη διαλεκτόφωνοι δάσκαλοι</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Όχι δεν υπάρχουν.</p>	<p>Μη διαλεκτόφωνοι μαθητές</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι. Λόγω αποδοχής της διαφορετικότητας και λόγω κοινής υποκειμενικής γλωσσικής ικανότητας.</p>	<p>Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην γλώσσα του καθενός.</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Όχι. Ο Γραπτός λόγος είναι διαφορετικός από τον προφορικό. Εκεί τα πράγματα είναι διαφορετικά πιο επίσημα και δεν είναι αποδεκτό κάποιος να γράφει διαλεκτικά.</p>	<p>Ο Γραπτός λόγος είναι πιο επίσημος και δεν επιτρέπει χρήση διαλεκτικών στοιχείων.</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ.</p>	<p>Οι δάσκαλοι της Αθήνας δεν χρησιμοποιούν διαλέκτους στην τάξη.</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Ναι λόγω της γλωσσικής πολυμορφίας του τόπου μας.</p>	<p>Οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ λόγω γλωσσικής πολυμορφίας του τόπου.</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Όχι δεν είναι εφικτή αλλά ακόμα κι αν ήταν θα ήταν κάτι πολύ δύσκολο θεωρώ. Πρέπει να γίνουν πολλά και η Ελλάδα σε θέματα παιδείας είναι πίσω.</p>	<p>Η Ελλάδα πάσχει σε θέματα παιδείας και καθίσταται αδύνατο η διδασκαλία των διαλέκτων.</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Ναι είναι. Γνωρίζουν το διαφορετικό γνωρίζουν ότι υπάρχουν και διαφορετικές προφορές λέξεων εμπλουτίζουν το λεξιλόγιο τους μαθαίνουν ήθη και έθιμα. Είναι σημαντικό γι αυτούς.</p>	<p>Οι μαθητές μαθαίνουν να σέβονται το διαφορετικό και εμπλουτίζουν το λεξιλόγιο τους με νέες λέξεις καθώς γνωρίζουν και ήθη και έθιμα νέων πόλεων.</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Επιτρέπετε στους μαθητές τη χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Κοίτα από το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών δεν επιτρέπεται γιατί διδάσκεται η πρότυπη γλώσσα στο σχολείο αλλά εγώ προσωπικά αν δούλευα με διαλεκτόφωνους μαθητές πιστεύω πως θα έκανα την καινοτομία να τους αφήνω να την χρησιμοποιούν στο μάθημα της γλώσσα αλλά</p>	<p>Χρήση των διαλέκτων στο μάθημα της γλώσσας όταν ασχολούνται με την ποικιλομορφία της γλώσσας.</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>

<p>πάλι κάτω υπό προϋποθέσεις όχι παντού. Μόνο όταν τους το ζητάω και όταν ασχολούμαστε με την ποικιλομορφία της γλώσσας.</p>		
<p>Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Ναι ίσως να υπάρξει εμπλουτισμός των σχολικών εγχειριδίων με κατάλληλα κείμενα, να ενισχύσουμε τα παιδιά ώστε να αποδέχονται τη χρήση των διαλέκτων και να κάνουμε βαθιά έρευνα πάνω σε αυτές και τα οφέλη τους μαζί με τους μαθητές. Θα ωφεληθούν ειδικά οι μαθητές που δεν έχουν έρθει ποτέ σε επαφή με μια διάλεκτο ή είναι από άλλη χώρα</p>	<p>Εμπλουτισμός εγχειριδίων με κατάλληλα διαλεκτικά κείμενα.</p>	<p>Β ΑΘΗΝΩΝ</p>

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 3

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός; Όχι δεν είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου.</p>	Μη διαλεκτόφωνοι δάσκαλοι	B ΑΘΗΝΩΝ
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Όχι δεν υπάρχουν</p>	Μη διαλεκτόφωνοι μαθητές	B ΑΘΗΝΩΝ
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι. Αν είναι να συνεννοηθούν μεταξύ τους ok αλλά τώρα σε κάτι πιο επίσημο όπως το να μου λένε τι γνωρίζουν στην ιστορία για παράδειγμα θεωρώ πως όχι, πρέπει να χρησιμοποιούν την καθαρή γλώσσα.</p>	Χρήση καθαρής γλώσσας στον προφορικό λόγο όταν λένε μάθημα. Αλλά επιτρέπονται οι διάλεκτοι για να συναντούνται μεταξύ τους.	B ΑΘΗΝΩΝ
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Ειδικά στο γραπτό λόγο Όχι. Πρέπει να μάθουν να γράφουν σωστά αυτό προσπαθούμε άλλωστε εμείς οι δάσκαλοι με σωστή ορθογραφία τονισμό. Αν χρησιμοποιούν διάλεκτο προφανώς δεν θα τηρούν και την παραδοσιακή ορθογραφία. Όχι είναι κάτι ανεπίτρεπτο.</p>	Οι μαθητές πρέπει να τηρούν την παραδοσιακή ορθογραφία στο γραπτό λόγο.	B ΑΘΗΝΩΝ
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ.</p>	Οι δάσκαλοι της Αθήνας δεν χρησιμοποιούν διαλέκτους στην τάξη.	B ΑΘΗΝΩΝ
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Όχι. Είναι απλά υποκλάδοι της μητρικής γλώσσας που χρησιμοποιείτε σε επαρχιακά μέρη από λίγους. Σίγουρα δεν είναι ίσης αξίας.</p>	Οι διάλεκτοι είναι υποκλάδοι της μητρικής γλώσσας.	B ΑΘΗΝΩΝ
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Όχι δεν είναι εφικτή και είναι και ανούσια να δαπανηθούν τόσα χρήματα για κάτι που αντί να διευκολύνει θα κάνει τα πράγματα πιο δύσκολα για τους μαθητές.</p>	Ανέφικτη η ενσωμάτωση των διαλέκτων στο σχολείο λόγο μεγάλου κόστους.	B ΑΘΗΝΩΝ
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Ναι είναι χρήσιμο το να εμπλουτίζουν το λεξιλόγιο τους με διάφορες ντοπιολαλιές αλλά δεν χρειάζεται να γίνει ενσωμάτωση στο πρόγραμμα σπουδών.</p>	Εμπλουτισμός λεξιλογίου μέσω των διαλέκτων	B ΑΘΗΝΩΝ
<p>Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Κοίτα δεν το έχω σκεφτεί ούτε έχουμε ασχοληθεί</p>	Η ηλικία του δασκάλου επηρεάζει το αν μπορεί να εφαρμόσει μια νέα	B ΑΘΗΝΩΝ

<p>στο μάθημα της γλώσσας με ντοπιολαλιές είναι κάτι ενδιαφέρον τώρα που το σκέφτομαι και από έναν νεότερο δάσκαλο θα ήταν ενδιαφέρον αλλά τώρα εγώ δεν μπορώ να αλλάξω σ αυτή την ηλικία.</p>	<p>καινοτομία ή όχι.</p>	
<p>Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Να δημιουργηθεί τμήμα με παιδιά που μιλούν διαλέκτους και να διδάσκονται από δάσκαλο ο οποίος και αυτός μιλάει διάλεκτο 1-2 φορές την εβδομάδα, ουσιαστικά να υπάρχει ένας δάσκαλος που να διδάσκει διαλέκτους και να πηγαίνει σε διάφορα σχολεία. Κάτι που δεν μπορεί να γίνει στην Ελλάδα του σήμερα αλλά τα όνειρα κανείς δεν μπορεί να μας τα στερήσει.</p>	<p>Εκπαίδευση εκπαιδευτικών και δημιουργία διαλεκτικών ομάδων με διαλεκτόφωνους μαθητές που θα διδάσκονται στη γλώσσα τους από δασκάλους που θα είναι και οι ίδιοι διαλεκτόφωνοι.</p>	<p>Β ΑΘΗΝΩΝ</p>

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 4

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιάς; Όχι δεν είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου.</p>	<p>Μη διαλεκτόφωνοι δάσκαλοι</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Όχι δεν υπάρχουν</p>	<p>Μη διαλεκτόφωνοι μαθητές</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι. Έτσι δείχνουμε και σεβασμό στην γλώσσα – διάλεκτο που μιλάει ο καθένας. Και βοηθάμε τα παιδιά να μην δείχνουν κι αυτά ρατσισμό φυλετικό και να σέβονται τους διαφορετικούς συμμαθητές τους.</p>	<p>Σεβασμός στην γλώσσα του καθενός και ενίσχυση των μαθητών στο να αποδεχτούν την διαφορετικότητα.</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Όχι στον γραπτό λόγο, είπαμε οκ στον προφορικό αλλά στα γραπτά πρέπει να μαθαίνουν σωστή ορθογραφία δεν μπορούν να γράφουνε διαλεκτικά όχι δεν το επιτρέπω. Πρέπει να είμαστε κατανοητοί από όλους στο γραπτό λόγο αν το διαβάσει κάποιος που δεν ξέρει καθόλου διάλεκτο δεν θα καταλάβει και θα υπάρξει πρόβλημα στην επικοινωνία.</p>	<p>Στον γραπτό λόγο πρέπει γράφουν τα παιδιά με σωστή ορθογραφία για να μην υπάρξει πρόβλημα στην επικοινωνία.</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ</p>	<p>Οι δάσκαλοι της Αθήνας δεν χρησιμοποιούν διαλέκτους στην τάξη.</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Ίσης αξίας δεν θα έλεγα ότι είναι, απλά είναι κομμάτι της Ελληνικής Γλώσσας που μιλιέται σε διάφορους τόπους και συνεννοούνται λίγοι μεταξύ τους. Μερικές φορές κάποιες λέξεις δεν τις ξέρουν ούτε οι ντόπιοι.</p>	<p>Στον γραπτό λόγο πρέπει γράφουν τα παιδιά με σωστή ορθογραφία για να μην υπάρξει πρόβλημα στην επικοινωνία.</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Ως ξεχωριστό μάθημα; Τι δηλαδή να διδάσκονται όπως η γλώσσα τα μαθηματικά ξεχωριστό μάθημα διάλεκτοι; (Γέλιο) Τι να σου πω δεν το είχα σκεφτεί ποτέ. Πρέπει να γίνει από δασκάλους διαλεκτόφωνους αν γίνει. Να γίνει επιμόρφωση έρευνες πιλοτική εφαρμογή. Απατα δύσκολο.</p>	<p>Για την ενσωμάτωση των διαλέκτων στο σχολείο πρέπει να την πραγματοποιήσουν διαλεκτόφωνοι δάσκαλοι και πρέπει να γίνουν πολλές αλλαγές στο σύστημα. (επιμόρφωση, έρευνες. Πιλοτική εφαρμογή)</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Ναι είναι εποικοδομητική μαθαίνουν</p>	<p>Οι διάλεκτοι εμπλουτίζουν το λεξιλόγιο των μαθητών απλά πρέπει να διερευνηθεί τι θα γίνει με μαθητές με ιδιαιτερότητες και πως θα</p>	<p>B ΑΘΗΝΩΝ</p>

<p>διαφορετικές εκφράσεις εμπλουτίζουν το λεξιλόγιο τους και γενικά μαθαίνουν πράγματα για νέους τόπους. Απλά είναι ήδη πολύ δύσκολη η διδασκαλία της ΝΕ πόσο μάλλον μιας διαλέκτου. Παιδιά με δυσλεξίες και μαθησιακά προβλήματα δεν θα μπορούν να ανταπεξέλθουν. Δεν ξέρω. Θέλει σκέψη.</p>	<p>ανταπεξέρθουν.</p>	
<p>Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Ναι. Διότι η διάλεκτος είναι μέρος κομμάτι της Ελληνικής Γλώσσας. Τους επιτρέπω λοιπόν στον προφορικό λόγο.</p>	<p>Η διάλεκτοι είναι κομμάτι της Ελληνικής Γλώσσας.</p>	<p>Β ΑΘΗΝΩΝ</p>
<p>Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Όχι δεν βρίσκω το λόγο να κάνω κάτι τέτοιο.</p>		<p>Β ΑΘΗΝΩΝ</p>

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 5

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός; Όχι δεν είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου.</p>	Μη διαλεκτόφωνοι δάσκαλοι	B ΑΘΗΝΩΝ
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Όχι δεν υπάρχουν</p>	Μη διαλεκτόφωνοι μαθητές	B ΑΘΗΝΩΝ
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι. Απλά με κάποιους περιορισμούς. Όπως επιτρέπω και τους αλλοδαπούς να χρησιμοποιούν τη γλώσσα τους μεταξύ τους αλλά όχι στο μάθημα ή όταν μιλάνε σε μένα και λένε μάθημα. Τότε σίγουρα όχι.</p>	Επιτρέπεται η χρήση των διαλέκτων στον προφορικό λόγο μόνο για συνομιλία μεταξύ των μαθητών.	B ΑΘΗΝΩΝ
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Όχι βέβαια. Στον γραπτό λόγο πρέπει να μάθουν να γράφουν σωστά ορθογραφημένα με ωραία σύνταξη με ωραίο λόγο ωραίες ιδέες, οι διάλεκτοι δεν βοηθάνε στην ανάπτυξη του λόγου των παιδιών. Τους κρατάνε πίσω.</p>	Οι διάλεκτοι κρατάνε πίσω τα παιδιά ως προς την ανάπτυξη του λόγου την ορθογραφία και την σύνταξη στον γραπτό λόγο.	B ΑΘΗΝΩΝ
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ.</p>	Οι δάσκαλοι της Αθήνας δεν χρησιμοποιούν διάλεκτους στην τάξη.	B ΑΘΗΝΩΝ
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την κοινή νεοελληνική; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Όχι δεν είναι. Η ΝΕ είναι αυτή που μαθαίνουν οι πολλοί αποδεκτή από το κράτος από παντού. Οι διάλεκτοι έχουν κάτι το προσωπικό το ατομικό είναι σίγουρα κατώτερες.</p>	Οι διάλεκτοι είναι κατώτερες από την ΝΕ γιατί προβάλλουν κάτι το ατομικό.	B ΑΘΗΝΩΝ
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Όχι δεν είναι εφικτή στην Ελλάδα του σήμερα που πάμε από το κακό στο χειρότερο και η παιδεία υποβαθμίζεται αντί να αναβαθμίζεται μου λες για ξεχωριστό μάθημα; Θέλει κότσια αυτό για να γίνει και δεν είμαστε τέτοιος λαός εμείς.</p>	Η παιδεία δεν επιτρέπει την ενσωμάτωση της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο.	B ΑΘΗΝΩΝ
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Ναι είναι χρήσιμη για τους μαθητές γιατί μαθαίνουν ένα κομμάτι της παράδοσης τους αλλά αυτό θα χρειαστεί πολλές αλλαγές κάτι που δεν είμαστε σε θέση να κάνουμε.</p>	Η διδασκαλία των διαλέκτων είναι χρήσιμη για τους μαθητές γιατί μαθαίνουν για την παράδοσή τους.	B ΑΘΗΝΩΝ
<p>Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Ναι, ίσως, δεν ξέρω ακριβώς. Ίσως κάτω από προϋποθέσεις. Δηλαδή άμα τους ζητηθεί η άμα</p>		B ΑΘΗΝΩΝ

μιλάμε για άλλους πολιτισμούς.		
Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Όχι τι προτάσεις. Μόνο να μπουν ίσως διαλεκτικά κείμενα στο εγχειρίδιο της γλώσσας; Δεν ξέρω.	Διαλεκτικά κείμενα στο εγχειρίδιο της γλώσσας.	Β ΑΘΗΝΩΝ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΩΡΙΟ Α. ΟΡΕΙΝΗΣ ΖΩΝΗΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 1

Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός; Ναι είμαι φυσικός ομιλητής της κρητικής διαλέκτου..	Δάσκαλοι φυσικοί ομιλητές κρητικής διαλέκτου	ΧΩΡΙΟ Α
Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Ναι μιλούν την τοπική ντοπιολαλιά δηλαδή την κρητική διάλεκτο της περιοχής Μ.	Μαθητές φυσικοί ομιλητές κρητικής διαλέκτου	ΧΩΡΙΟ Α
Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι γιατί αποτελεί κουλτούρα της περιοχής. Εδώ όλοι έτσι μιλάνε. Σίγουρα πρέπει να συμβάλουμε και εμείς για να διατηρηθεί αυτή η παράδοση και η ντοπιολαλιά.	Η χρήση διαλέκτων στον προφορικό λόγο αποτελεί κουλτούρα της περιοχής.	ΧΩΡΙΟ Α
Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Ναι γιατί τους βοηθάει στην ομαλή γλωσσική ενσωμάτωση τους. Αυτά τα παιδιά ακούνε παντού αυτή τη διάλεκτο ως επί το πλείστον αν τους απαγορέψω να την χρησιμοποιούν είναι σαν να απαγορεύω αυτό που είναι. Έχουν χρόνια να μάθουν την ΝΕ γλώσσα και θα την μάθουν αν τους αφήσουμε να ενσωματωθούν ελεύθερα και να εκφραστούν στη γλώσσα της καρδιάς τους ακόμα και γραπτά. Δεν είναι κακό.	Το να γράφουν οι μαθητές στη γλώσσα της καρδιάς τους συμβάλει στην ομαλή γλωσσική ενσωμάτωση τους.	ΧΩΡΙΟ Α
Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ. Προσπαθώ τουλάχιστον τώρα αν μου ξεφύγει καμιά λέξη δεν ξέρω.	Παρότι διαλεκτόφωνοι οι δάσκαλοι της επαρχίας δεν χρησιμοποιούν διάλεκτο στην τάξη.	ΧΩΡΙΟ Α
Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Ναι. Και βέβαια είναι ίσης αξίας. Είναι η γλώσσα του τόπου μας εμπλουτισμένη με λέξεις και εκφράσεις ανάλογα με την περιοχή. Αν το νάζεις ιστορικά πως δημιουργήθηκαν αυτές οι διάλεκτοι έχει τόσο ενδιαφέρον και είναι τόσο χρήσιμο για τους μαθητές.	Οι διάλεκτοι αποτελούν γλώσσες εμπλουτισμένες με λέξεις και εκφράσεις ανάλογα με την περιοχή.	ΧΩΡΙΟ Α
Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή;	Η ενσωμάτωση των διαλέκτων στο σχολείο θέλει δουλειά έρευνα, υπομονή ,επιμονή ,χρόνο	ΧΩΡΙΟ Α

<p>Θα ήταν μια πρωτοπόρα υπέροχη ιδέα τόσο ξεχωριστή θα το αγαπούσαν πολύ αυτό το μάθημα όλοι οι διαλεκτόφωνοι μαθητές αλλά και όσοι μιλούν την ΝΕ θα το εύρισκαν ενδιαφέρον σίγουρα. Απλά δεν ξέρω κατά πόσο είναι εφικτό να γίνει κάτι τέτοιο, θέλει δουλειά έρευνα, υπομονή ,επιμονή ,χρόνο πόρους. Μακάρι. Ίσως στο μέλλον.</p>	<p>πόρους.</p>	
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Μα τι λέμε τόση ώρα όχι απλά χρήσιμη και εποικοδομητική απαραίτητη θα έλεγα να μάθουν την πατρίδα τους την πολιτιστική τους κληρονομιά. Το πώς μιλούν σε άλλες πόλεις. Θα τους βοηθούσε πολύ.</p>	<p>Οι μαθητές μαθαίνουν για την πολιτιστική τους κληρονομιά και για το πώς μιλούν σε άλλες πόλεις.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Ναι και βέβαια το επιτρέπω. Και πραγματικά τα αποτελέσματα σε εκπλήσσουν γιατί τα παιδιά όταν πρέπει να χρησιμοποιήσουν την ΝΕ την χρησιμοποιούν αν δεν τα έχεις καταπιέσει εσύ ο ίδιος.</p>	<p>Τα παιδιά αν δεν τα πιέσεις να απορρίψουν την διάλεκτο όταν θα χρειαστεί μπορούν να κάνουν εναλλαγή διαλέκτου - ΝΕ με ευκολία.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Πολλά μπορώ να προτείνω. Όπως για παράδειγμα να γίνει ένα ειδικό σχολικό εγχειρίδιο για τις διαλέκτους της ΝΕ. Να επιμορφωθούν δάσκαλοι σε όλες τις διαλέκτους. Να εμπλέκουμε τους μαθητές στο ψάξιμο άλλων διαλέκτων. Να οργανώνονται ίσως εκδρομές σε διαλεκτικά μέρη και να παίρνονται συνεντεύξεις και μετά να αναλύονται στο μάθημα της γλώσσας. Αντί να γίνονται εκδρομές μόνο για διασκέδαση ας γίνονται και για εκπαιδευτικούς λόγους.</p>	<p>Δημιουργία ειδικού σχολικού εγχειριδίου, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, οργάνωση εκδρομών σε διαλεκτικά μέρη.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 2

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός; Ναι είμαι φυσικός ομιλητής της κρητικής διαλέκτου</p>	<p>Δάσκαλοι φυσικοί ομιλητές κρητικής διαλέκτου</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Ναι η πλειοψηφία των μαθητών μιλούν την τοπική διάλεκτο δηλαδή την κρητική</p>	<p>Μαθητές φυσικοί ομιλητές κρητικής διαλέκτου</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι γιατί είναι οικεία για τους μαθητές, τους διευκολύνει να επικοινωνήσουν μεταξύ τους και να εκφραστούν με μεγαλύτερη άνεση.</p>	<p>Η διάλεκτος του κάθε μαθητή είναι οικεία γι αυτόν και τον βοηθάει να εκφραστεί καλύτερα.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Όχι γιατί σε έγγραφα που θα χρειαστεί να συμπληρώσουν δεν θα είναι αποδεκτή ή κατανοητή από όλους.</p>	<p>Οι διάλεκτοι δεν θα είναι κατανοητοί σε έγγραφα στο γραπτό λόγο.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ. Προσπαθώ στην τάξη μου να μιλάω μόνο την κοινή ελληνική.</p>	<p>Παρότι διαλεκτόφωνοι οι δάσκαλοι της επαρχίας δεν χρησιμοποιούν διάλεκτο στην τάξη.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Ναι, είναι μέρος της κουλτούρας και φέρει την ιστορία του τόπου. Δεν είναι κατώτερες για κανένα λόγο εμπλουτισμός της κοινής είναι θα έλεγα.</p>	<p>Οι διάλεκτοι είναι εμπλουτισμός της κοινής.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Θα ήταν υπέροχο να συμβεί αλλά όχι δεν το θεωρώ εφικτό γιατί θέλει πολύ χρόνο, κόπο και εδώ δεν έχουμε τα βασικά θα γίνει ένα τέτοιο εγχείρημα; Αδύνατον.</p>	<p>Η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των διαλέκτων είναι χρονοβόρα διαδικασία.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Ναι είναι χρήσιμη για τους μαθητές εμπλουτίζουν το λεξιλόγιο τους μαθαίνουν για την χώρα τους πράγματα για τις ντοπιολαλιές και τα ήθη έθιμα διαφόρων πόλεων.</p>	<p>Με τις διαλέκτους οι μαθητές εμπλουτίζουν το λεξιλόγιο τους και μαθαίνουν ήθη και έθιμα.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Όχι πάντα. Όταν καλούνται να απαντήσουν σε</p>	<p>Η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας επιτρέπεται ανάλογα την</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>

ερωτήσεις κατανόησης κειμένου ή γραμματικές κτλ όχι. Όταν για παράδειγμα περιγράφουν προσωπικές εμπειρίες ναι γιατί όχι.	περίπτωση	
Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Εεε. Ναι. Μέσα από προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων ίσως. Δεν ξέρω. Θέλει σκέψη και ψάξιμο. Γλωσσικά παιχνίδια και θεατρικές παραστάσεις με αναβίωση της γλώσσας ενός τόπου.	Προτάσεις: Γλωσσικά παιχνίδια και θεατρικές παραστάσεις με την αναβίωση της γλώσσας ενός τόπου.	ΧΩΡΙΟ Α

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 3

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός; Ναι είμαι μιλώ την κρητική διάλεκτο.</p>	<p>Δάσκαλοι φυσικοί ομιλητές κρητικής διαλέκτου</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Ναι και βέβαια τα παιδιά μιλούν την τοπική ντοπιολαλιά.</p>	<p>Μαθητές φυσικοί ομιλητές κρητικής διαλέκτου</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι τους επιτρέπω αρκεί να γίνονται κατανοητοί από το σύνολο των μαθητών και να μην έχουμε προβλήματα κατανόησης. Γενικά στα παιδιά βλέπουμε ότι καλούνται να μάθουν κάτι άλλο από αυτό που ακούν στο σπίτι τους και θέλει προσοχή πώς θα το κάνει ο εκπαιδευτικός αυτό.</p>	<p>Οι μαθητές της επαρχίας στο σχολείο έρχονται σε επαφή με ένα διαφορετικό άκουσμα γλώσσας και χρήζει ιδιαίτερης διαχείρισης από τον εκπαιδευτικό.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Όχι γιατί δεν διδασκόμαστε στο σχολείο την κρητική η οποιαδήποτε άλλη διάλεκτο αλλά την ΝΕ.</p>	<p>Στο σχολείο διδάσκεται η κοινή και αυτή πρέπει να μαθαίνουν οι μαθητές να γράφουν.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι ιδιαίτερα. Προσπαθώ.</p>	<p>Παρότι διαλεκτόφωνοι οι δάσκαλοι της επαρχίας δεν χρησιμοποιούν διάλεκτο στην τάξη.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Ναι, η διάλεκτος κάθε τόπου είναι σημαντική, ανήκει στην παράδοση και δεν θα έπρεπε με τίποτα να εξαφανιστεί. Είναι μοναδική. Ας μην ξεχνάμε όμως ότι η ΝΕ είναι η γλώσσα που χρησιμοποιούμε σε όλη τη χώρα για να μπορούμε να συνεννοηθούμε μεταξύ μας. Αυτό βέβαια δεν την κάνει ανώτερη έτσι;</p>	<p>Η διάλεκτος του κάθε τόπου είναι σημαντική και πρέπει να διατηρείτε.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Δεν είναι εφικτή γιατί υπάρχουν πολλές διαφορετικές διάλεκτοι και θα πρέπει να δημιουργηθούν βιβλία και διδακτικό υλικό για όλες αυτές πράγμα αδύνατο και χρονοβόρο.</p>	<p>Οι ύπαρξη πολλών διαφορετικών διαλέκτων καθιστά αδύνατη την ενσωμάτωση των διαλέκτων ως ξεχωριστό μάθημα στο σχολείο.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Ναι μπορεί αυτό να τους κεντρίσει το ενδιαφέρον και να παρακολουθούν περισσότερο το μάθημα, αλλά θα δυσκολεύονται αργότερα να μιλήσουν και ίσως να κατανοήσουν κάποιες λέξεις της ΝΕ.</p>	<p>Το να ενσωματωθούν οι διάλεκτοι στην εκπαίδευση είναι χρήσιμο για τους μαθητές αλλά ελλοχεύει ο κίνδυνος αργότερα να μην μπορούν να κατανοήσουν κάποιες λέξεις τις ΝΕ.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>

<p>Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Όχι γιατί εκείνη τι στιγμή διδάσκονται την ΝΕ και όχι την κρητική διάλεκτο.</p>	<p>Στο μάθημα της γλώσσας διδάσκεται η ΝΕ και όχι οι διάλεκτοι</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Ναι. Ίσως θα μπορούσαμε μια ώρα την εβδομάδα ή σε κάποιο μάθημα όπως η ευέλικτη ζώνη, να ασχολούνται με την παράδοση του τόπου γενικότερα και εκεί να εντάξουν την διδασκαλία της διαλέκτου. Να δημιουργούν διαλόγους, κόμικς, θεατρικά έργα κτλ με την εκάστοτε διάλεκτο, να παίρνουν συνεντεύξεις ή να συνομιλούν με άτομα που μιλούν κάποια διάλεκτο και να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές αυτών. Χωρίς όμως αξιολόγηση διαγωνίσματα ή βαθμολόγηση πάνω στην ικανότητα χρήσης της διαλέκτου. Θα μπορούσαν βέβαια να υπάρχουν ασκήσεις για εμπλουτισμό γνώσεων και λεξιλογίου.</p>	<p>Προτάσεις ενσωμάτωσης: Να δημιουργούν διαλόγους, κόμικς, θεατρικά έργα κτλ με την εκάστοτε διάλεκτο, να παίρνουν συνεντεύξεις ή να συνομιλούν με άτομα που μιλούν κάποια διάλεκτο και να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές αυτών.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 4

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός; Ναι είμαι φυσικός ομιλητής την κρητικής διαλέκτου.</p>	<p>Δάσκαλοι φυσικοί ομιλητές κρητικής διαλέκτου</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Ναι υπάρχουν πολλοί διαλεκτόφωνοι μαθητές. Τι πολλοί δηλαδή τι σου λέω όλοι οι μαθητές κρητική διάλεκτο μιλούν. Όχι τόσο βαριά βέβαια εντάξει αλλά ναι σχεδόν όλοι οι μαθητές μου είναι διαλεκτόφωνοι. Αλλά κοίτα επειδή τους επιβάλλεται στην τάξη προσπαθούν να μην την χρησιμοποιούν αλλά στο μεταξύ τους μιλούν απ την καρδιά τους. Δεν υπάρχουν παιδιά που δεν έχουν έστω κρητική προφορά. Διαφοροποιούνται άλλα μιλούν πιο βαριά άλλα πιο ελαφρά ανάλογα και με το που μεγαλώνουν παίζουν πολλά ρόλο, αλλάζει το λεξιλόγιο τους και η προφορά τους από παιδί σε παιδί ανάλογα το περιβάλλον. Είναι ενδιαφέρον, ωραία εργασία έχεις.</p>	<p>Μαθητές φυσικοί ομιλητές κρητικής διαλέκτου</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι την θεωρώ αποδεκτή αρκεί να βρεθεί η χρυσή τομή. Τι εννοείται. Εδώ είναι το μυστικό. Να μάθουν τα παιδιά να ξεχωρίζουν ότι εδώ είναι η στιγμή που θα αφήσω την διάλεκτο στην άκρη και θα μιλήσω στην ΝΕ. Αυτό το κάνουν με απίστευτη ευκολία οι Κύπριοι. Γιατί όχι και οι Κρητικοί. Αυτό θέλω να πετύχω και θέλω να τα καταφέρω.</p>	<p>Οι κύπριοι αφήνουν με ευκολία την διάλεκτο και μιλούν την ΝΕ. Το ίδιο θέλουν να καταφέρουν και οι κρητικοί.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Μμ(...) τώρα εδώ (...) τα χαλάμε (...) Γιατί έτσι; Είναι διαφορετικά τα πράγματα στα γραπτά. Το γραπτό μένει. Βέβαια έχουμε εξαιρετικά γραπτά διαλεκτικά κείμενα. Αλλά ξέρω γω; Δεν ξέρω. (...) Όχι. Δεν μπορώ να δεχτώ διαλεκτισμό στα γραπτά όσο και καινοτόμα να προσπαθώ να φερθώ συγγνώμη.</p>	<p>Υπάρχουν εξαιρετικά διαλεκτικά κείμενα αλλά τα παιδιά δεν μπορούν να γράφουν διαλεκτικά.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι όπως σου είπα επειδή θέλω να διακρίνουν τα παιδιά που μιλάμε διαλεκτικά και που όχι και επειδή και εγώ ο ίδιος είμαι διαλεκτόφωνος δεν χρησιμοποιώ διάλεκτο στην τάξη ενώ την χρησιμοποιώ σε επαφές μου εκτός τάξης με τους μαθητές μου για να τους δείξω πως μιλώ και εγώ</p>	<p>Παρότι διαλεκτόφωνοι οι δάσκαλοι της επαρχίας δεν χρησιμοποιούν διάλεκτο στην τάξη.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>

την γλώσσα της καρδιάς μου σε μη επίσημες συμβάσεις.		
Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Ναι, και όχι μόνο ίσης αξίας οι διάλεκτοι είναι γλώσσες δεν είναι μέρος της ΝΕ όπως θεωρούν μερικοί. Έχουν δικό τους λεξιλόγιο συντακτικό γραμματική ζώντας ομιλούντες τι άλλο θέλει για να είναι μια γλώσσα γλώσσα; Τώρα θα μου πεις γιατί δεν δέχεσαι τον γραπτό της λόγο; Αυτό είναι άλλο θέμα. Είμαι και εγώ ακόμα άγουρος νωπός ανειδίκευτος και άμαθος. Θέλω επιμόρφωση.	Οι διάλεκτοι δεν είναι απλά ίσης αξίας με την ΝΕ είναι γλώσσες με δικό τους ξεχωριστό σύστημα.	ΧΩΡΙΟ Α
Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Τι είπες τώρα ρε συ. Πω Πω ιδεάρα!. Μακάρι μακάρι μακάρι!. Τώρα αν θα ήταν αυτό εφικτό τι να σου πώ. Ξέρω και γω; (...) Μακροχρόνια ίσως. Με επιμορφώσεις με πολλά πράγματα. Ιδεάρα. Αλλά δύσκολο.	Η ενσωμάτωση των διαλέκτων ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή μόνο κατόπιν επιμορφώσεων στο μέλλον και αποτελεί μια υπέροχη πρωτοπόρα ιδέα.	ΧΩΡΙΟ Α
Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Και βέβαια. Τι λες τώρα θα ήταν κατ αρχήν κάτι υπέροχο θα ωφελούσε όλα τα παιδιά να μαθαίνουν τις ρίζες των γλωσσών να κατανοούσαν γιατί μιλάνε αλλιώς στην Κρήτη στη Ρόδο στη Κύπρο στη Θεσσαλία κτλ. Να έρχονταν σε επαφή με άλλα σχολεία θα γίνονταν πράγματα διαδραστικά κι αυτό δεν θα είχε τελειωμό. Αλλά (...) Και μετά ξυπνήσαμε Στεφανία. Δυστυχώς στην Ελλάδα τα πράγματα είναι δύσκολα. Ποτέ όμως δεν πρέπει κανείς να πάψει να ελπίζει. Σωστά. Η ελπίδα πεθαίνει πάντα τελευταία.	Θα ήταν ωφέλιμο να κατανοούσαν τα παιδιά τις ρίζες των γλωσσών και τις διαφορετικές ομιλίες ανάλογα την περιοχή.	ΧΩΡΙΟ Α
Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Ναι. Δεν αλλάζει κάτι στο μάθημα της γλώσσας πάλι υπό κατάλληλες προϋποθέσεις το επιτρέπω και συνεννοούμαστε τότε πρέπει να το σταματήσουν	Επιτρέπεται η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας υπό προϋποθέσεις	ΧΩΡΙΟ Α
Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Ωραία ερώτηση. Και από ότι βλέπω είναι και η τελευταία ε; Ναι δεν θα σας κουράσω άλλο. Όχι δεν με κούρασες βρήκα ενδιαφέρουσα την όλη συνέντευξη καθώς και την εργασία. Και με έβαλες σε σκέψεις. Πολλά θα μπορούσα να προτείνω άλλα αυτά που σκέφτομαι κυρίως είναι οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ σχολείων που μιλούν διαλεκτικά για να στείλουν διαλεκτικούς	Αλληλεπιδράσεις μεταξύ σχολείων που μιλούν διαλεκτικά	ΧΩΡΙΟ Α

διάλογους το ένα στο άλλο και να γίνει ανάλυση υλικού τα παιδιά να φτιάξουν σταυρόλεξα να μάθουν νέες παράξενες λέξεις από διάφορες περιοχές της Ελλάδας και να τις κατατάξουν ανάλογα την γεωγραφική περιοχή και επειδή η τεχνολογία μας παρέχει τρομερές ευελιξίες θα μπορούσαν να γνωριστούν και παιδιά από σχολεία μέσω σκaiπ κι άλλων τέτοιων δικτύων πάντα με την συγκατάθεση γονέων και να κάνουν διαλόγους ο ένας στη διάλεκτο του άλλου. Θα είχε πολύ πλάκα και ενδιαφέρον τέτοια παιχνίδια μεταξύ σχολείων κι άλλα πολλά που θα μπορούσε να σκεφτεί κάποιος μέσω project διαλέκτων θα έκανε τα παιδιά να λατρέψουν τις διαλέκτους και χωρίς να το καταλάβουν να το θεωρούν πολύ διασκεδαστικό, να μάθουν πράγματα για άλλες επαρχιακές πόλεις τις Ελλάδας που υπό άλλες συνθήκες θα μάθαιναν στείρα γνώση, που θα την ξεχνούσαν αμέσως μόλις έγραφαν έναν διαγώνισμα γεωγραφίας.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 5

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός; Ναι είμαι φυσικός ομιλητής την κρητικής διαλέκτου.</p>	<p>Δάσκαλοι φυσικοί ομιλητές κρητικής διαλέκτου</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Ναι σχεδόν όλα τα παιδιά μιλούν κρητικά. Βέβαια ποικίλουν οι ντοπιολαλιές άλλος μιλάει πιο βαριά και άλλος όχι</p>	<p>Μαθητές φυσικοί ομιλητές κρητικής διαλέκτου</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι αρκεί να είναι στο μεταξύ τους και εκτός της σχολικής τάξης γιατί στην τάξη πρέπει να μαθαίνουμε την ΝΕ και γι αυτό παλεύουμε ειδικά εμείς που διδάσκουμε σε χωριά. Να μάθουν τα παιδιά να μιλούν χωρίς διάλεκτο για να γίνονται κατανοητοί από όλους. Αργότερα όταν θα βγουν στην αγορά εργασίας δεν μπορούν να μιλούν με διάλεκτο. Θα στιγματιστούν. Πρέπει εμείς να τα βοηθήσουμε από τώρα.</p>	<p>Οι διάλεκτοι στιγματίζουν τα παιδιά.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Όχι. Όπως σου είπα στόχος μας είναι να μάθουν σωστά την ΝΕ γλώσσα. Δεν μπορώ να τους επιτρέπω να γράφω όπως μιλούν μεταξύ τους. Ίσως μόνο στα πλαίσια κανενός παιχνιδιού στην ευέλικτη ζώνη αλλά και αυτό μπορεί να κρύβει κινδύνους να πάρει το μυαλό τους αέρα και άντε μάζεψε τους.</p>	<p>Ο στόχος της εκπαίδευσης είναι να διδάξουν στα παιδιά σωστά ελληνικά.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ. Προσπαθώ να μην μου ξεφεύγει λέξη γιατί γελάνε κοροϊδεύουν και είναι δύσκολο να τους μαζέψεις μετά.</p>	<p>Παρότι διαλεκτόφωνοι οι δάσκαλοι της επαρχίας δεν χρησιμοποιούν διάλεκτο στην τάξη.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Ίσης αξίας όχι. Είναι όμως σημαντική εντάξει γιατί έχουν να κάνουν με παραδόσεις και ιστορία χρόνων. Αλλά όχι και ίσης αξίας με την ΝΕ. Εδώ γίνεται χαμός κορίτσι μου. Εδώ μεταξύ τους οι κρητικοί δεν συνεννοούνται. Ο Χανιώτης πχ δεν καταλαβαίνει τον Ηρακλειώτη. Κυρίως στα χωριά συμβαίνει αυτό. Τι ίσης αξίας λέμε άμα δεν μπορείς να συνεννοηθείς. Όχι σε καμία περίπτωση.</p>	<p>Οι διάλεκτοι δεν είναι ίσης αξίας με την ΝΕ γιατί οι ίδιοι οι διαλεκτόφωνοι ανά περιοχές δεν μπορούν να συνεννοηθούν μεταξύ τους</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Ξεχωριστό μάθημα; Τι εννοείς; Κρητική</p>	<p>Οι μαθητές της Αθήνας δεν θα έχουν καμία ωφελιμότητα από την διδασκαλία των διαλέκτων στο σχολείο.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>

<p>διάλεκτος; Ἡμαρτον Παναγία μου. Ὅχι μόνο η κρητική διάλεκτος. Να υπάρχει ένα μάθημα που να διδάσκονται τα παιδιά στοιχεία από όλες τις διαλέκτους. Και που θα ωφελήσει αυτό; Τι να σου πω. Δεν το βλέπω χρήσιμο. Ειδικά τα παιδιά της Αθήνας σε τι θα ωφεληθούν να μάθουν διάλεκτο από άλλη περιοχή. Εντύπωση μου κάνει. Τι να σου πω θέλει σκέψη.</p>		
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Το μόνο που σκέφτομαι ωφέλιμο είναι ίσως, εε με επιφύλαξη στο λέω ίσως να αναπτύξουν το λεξιλόγιο τους με νέες λέξεις. Δεν βλέπω κάτι άλλο.</p>	<p>Με τις διαλέκτους οι μαθητές αναπτύσσουν το λεξιλόγιο τους.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Ειδικά στο μάθημα της γλώσσας δεν διανοείται να μιλούν με κρητική διάλεκτο. Πρέπει να μάθουν να περιορίζουν τη διάλεκτο τους και αυτό είμαι εγώ υποχρεωμένος να τους το διδάξω.</p>	<p>Στο μάθημα της γλώσσας δεν διανοείται να μιλούν με διαλέκτους.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>
<p>Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Προτάσεις; Τι εννοείς; Δεν καταλαβαίνω την ερώτηση. Θέλω να πω έχετε να προτείνετε κάποιους τρόπους με τους οποίους μπορούν οι Νεοελληνικές διάλεκτοι να διδαχτούν στο δημοτικό σχολείο. Άντε πάλι. Μα γιατί να διδαχτούν στο σχολείο; Ὅχι δεν έχω να προτείνω τίποτα.</p>	<p>Οι διάλεκτοι δεν χρειάζεται να διδαχτούν στο σχολείο.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Α</p>

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΩΡΙΟ Β. ΟΡΕΙΝΗΣ ΖΩΝΗΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 1

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιάς; Κάποιας διαλέκτου; Δηλαδή οποιασδήποτε; Ναι Δεν ξέρω αν είμαι φυσικός ομιλητής. Πάντως έχω ενσωματωθεί στο σύστημα αλλά φυσικός ομιλητής χμμ δεν ξέρω. Ίσως είμαι φυσική ομιλήτρια της καρδιτσιώτικης η να το πω πιο σωστά της θεσσαλικής διαλέκτου. Αλλά ζω εδώ στην Κρήτη δέκα χρόνια. Ήρθα για σπουδές και έμεινα. Ερωτική μετανάστης. (Γέλια)</p>	<p>Δάσκαλος φυσικός ομιλητής Θεσσαλικής διαλέκτου.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Ναι καλέ εννοείτε. Όλα τα παιδιά είναι διαλεκτόφωνα και μιλούν την κρητική διάλεκτό.</p>	<p>Μαθητές φυσικοί ομιλητές κρητικής διαλέκτου</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι δεν τους αποτρέπω να μιλούν τη γλώσσα τους. Βέβαια τυχαίνει να μην τους καταλαβαίνω ώρες ώρες όταν τους συνεπαίρνει και μιλάνε γρήγορα. Τους ρωτάω τι εννοούν πολλές φορές γελάνε αλλά τους το έχω κάνει ως παιχνίδι να με διδάξουν εκείνοι να με βοηθήσουν να τους καταλαβαίνω και έτσι δεν έχουμε προβλήματα συνεννοούμαστε. Κυρίως το λεξιλόγιο με δυσκολεύει. Κάθε χρονιά βέβαια είναι διαφορετική.</p>	<p>Οι μαθητές γίνονται δάσκαλοι και διδάσκουν την διάλεκτο το τους ως προς το λεξιλόγιο στον δάσκαλο τους.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Στον γραπτό λόγο; Χμμ μόνο στα πλαίσια που βλέπουμε κείμενα του ερωτόκριτου και γράφουμε διαλεκτικές εκθέσεις η φτιάχνουμε μαντινάδες στα πλαίσια της ευέλικτης ζώνης. Αλλιώς στα υπόλοιπα όχι. Πρέπει να γράφουν στην ΝΕ. Θεωρώ ότι η σωστή χρήση της ΝΕ είναι ενιαία και πρέπει να είναι απαλλαγμένη από τα στοιχεία της τοπικής διαλέκτου προκειμένου να είναι κατανοητός ο γραπτός λόγος από τη μεγαλύτερη μερίδα ατόμων.</p>	<p>Η σωστή χρήση της νεοελληνικής γλώσσας είναι ενιαία και απαλλαγμένη από στοιχεία των διαλέκτων για να γίνεται κατανοητός ο γραπτός λόγος.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ. Αν μιλούσα εγώ στα θεσσαλικά και οι μαθητές μου στα κρητικά άντε να βγάλεις άκρη. (γέλια)</p>	<p>Παρότι διαλεκτόφωνοι οι δάσκαλοι της επαρχίας δεν χρησιμοποιούν διάλεκτο στην τάξη.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με</p>	<p>Οι διάλεκτοι καθρεφτίζουν</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>

<p>την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Ναι. Και βέβαια είναι ίσης αξίας. Η μεν ΝΕ χρησιμοποιείται ευρέως από τη μεγαλύτερη μερίδα ατόμων, από τα ΜΜΕ, ενώ οι διάλεκτοι καθρεφτίζουν την ιστορία και την κουλτούρα του κάθε τόπου διατηρώντας την ζωντανή.</p>	<p>την κουλτούρα του κάθε τόπου διατηρώντας την ζωντανή.</p>	
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Ναι αμέ. Ίσως στο πλαίσιο γλωσσικών μαθημάτων συνδυάζοντας τη γλώσσα με τα λαογραφικά στοιχεία του τόπου.</p>	<p>Η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο είναι εφικτή στο πλαίσιο γλωσσικών μαθημάτων συνδυάζοντας τη γλώσσα με τα λαογραφικά στοιχεία του τόπου.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Ναι σίγουρα είναι εποικοδομητική και χρήσιμη καθώς διατηρείται ζωντανή η επαφή με την ιστορία και το χαρακτήρα κάθε τόπου, μη αγνοώντας φυσικά την ορθή χρήση της ΝΕ γλώσσας ως επίσημης γλώσσας.</p>	<p>Οι διδασκαλία των διαλέκτων είναι χρήσιμοι για τους μαθητές γιατί διατηρείται ζωντανή η επαφή με την ιστορία και τον χαρακτήρα του κάθε τόπου.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Αποτρέπετε τους μαθητές από το να χρησιμοποιούν τις διαλέκτους στην τάξη; Όχι δεν τους αποτρέπω. Αρκεί να με βοηθούν να τους καταλαβαίνω.</p>	<p>Δεν αποτρέπεται η χρήση της διαλέκτου στην τάξη αρκεί να βοηθούν τα παιδιά τον δάσκαλο να καταλαβαίνει αυτά που λένε.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Ναι. Στο μάθημα τις γλώσσας είναι εφικτό να χρησιμοποιούνται λογοτεχνικά κείμενα Ελλήνων συγγραφέων όπως Λουντέμης, Καζαντζάκης, Κορνάρος οι οποίοι χρησιμοποιούν στο γραπτό λόγο τις τοπικές διαλέκτους. Αυτά τα κείμενα αναδεικνύουν έντονα ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία και αποτελούν θησαυρό της Ελληνικής Λογοτεχνίας. Μέσω αυτών μπορεί να γίνεται διδασκαλία των διαλέκτων θεωρώ.</p>	<p>Προτάσεις: Στο μάθημα της γλώσσας χρήση λογοτεχνικών κειμένων από συγγραφείς που χρησιμοποιούν διαλέκτους,</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 2

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιάς; Είμαι φυσικός ομιλητής της ροδίτικης. Πως λέγετε; Εεε δωδεκανησιακά; Νομίζω.</p>	<p>Δάσκαλος φυσικός ομιλητής δωδεκανησιακής διαλέκτου.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Αν υπάρχουν λέει; Η πλειοψηφία μιλούν κρητικά. Και βαριά κρητικά όχι ένα γιάντα και ένα ήντα λες μπρε. Μάχη κάνουμε να τους μάθουμε να μιλούν σωστά.</p>	<p>Μαθητές φυσικοί ομιλητές κρητικής διαλέκτου</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Εδώ τώρα ξεκινούν τα δύσκολα. Δεν την θεωρώ αποδεκτή όχι. Αν τους επιτρέψεις να μιλούν μεταξύ τους στη διάλεκτό τους εγώ προσωπικά δεν καταλαβαίνω μιλάνε και γρήγορα εκνευρίζομαι κοροϊδεύουν που δεν καταλαβαίνουν και χάνετε ο σεβασμός. Από την αρχή της χρονιάς ξεκαθαρίζω ότι στη τάξη μιλάμε την κοινή. Άλλοι το κάνουν κι άλλοι όχι. Παίζουν πολλά ρόλο. Ο χαρακτήρας των ίδιων των παιδιών οι γονείς το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, με ποιον μεγαλώνει το παιδί γιατί έχουμε παιδιά, που μεγαλώνουν με τους παππούδες. Εκεί να δεις προβλήματα. Να βλέπεις μια έκθεση με μια μίξη κρητικά ελληνικά και ορθογραφικά μαζί και να προσπαθείς να καταλάβεις τι θέλει να πει ο ποιητής για να διορθώσεις. Άστα.</p>	<p>Στον Προφορικό λόγο πρέπει να μιλούν την κοινή για λόγους σεβασμού και για να μαθαίνουν σωστά ελληνικά.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε τώρα αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Στον γραπτό λόγο; Ειδικά στο γραπτό λόγο κορίτσι μου όπως σου είπα υπάρχει μεγάλο πρόβλημα εδώ πάνω. Πασχίζουμε να τους μάθουμε να μιλούν σωστά τώρα θα τους αφήνουμε να γράφουν σε μια μίξη κρητικό-ελληνικών; Όχι δεν είναι αποδεκτό και το αποτρέπω από την αρχή.</p>	<p>Στον γραπτό λόγο δεν επιτρέπεται να γράφουν με διάλεκτο.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ. Βέβαια καμιά φορά άμα με θυμώσουν πολύ θα μου φύγει κανά ροδίτικο κοσμητικό επίθετο αλλά το αποφεύγω γιατί τους φαίνεται αστείο και το συζητούν για κανα μήνα μετά. (Γέλια)</p>	<p>Παρότι διαλεκτόφωνοι οι δάσκαλοι της επαρχίας δεν χρησιμοποιούν διάλεκτο στην τάξη.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Κοίτα δεν το είχα σκεφτεί ποτέ. Αλλά μιας και με ρωτάς. Όχι δεν είναι ίσης αξίας μιας και η κάθε διάλεκτος έχει τα δικά της ιδιαίτερα τοπικά στοιχεία. Λεξιλόγιο προφορά κτλ. Είναι</p>	<p>Οι διάλεκτοι δεν είναι ίσης αξίας με την ΝΕ καθώς οι διάλεκτοι ναι μεν έχουν τα δικά τους ιδιαίτερα τοπικά στοιχεία αλλά η ΝΕ είναι ευρέως αποδεκτή.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>

σημαντικές θα λέγαμε για την πολιτιστική κληρονομιά του εκάστοτε τόπου αλλά την ΝΕ την μιλάνε παντού. Την διδάσκονται στο σχολείο. Δεν βλέπεις πουθενά διδασκαλία της κρητικής η της δωδεκανησιακής.		
Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Άλλο πάλι και τούτο. Δεν ζητάγα ένα τσουβάλι λύρες; (Γέλια) Ως ξεχωριστό μάθημα με τίποτα. Πρέπει να έρθουν τα πάνω κάτω κοπέλα μου αλλαγή βιβλίων επιμόρφωση εκπαιδευτικών προσλήψεις αύξηση ωρών. Στην Ελλάδα ζούμε όχι στη Φιλανδία. Τώρα να διδάσκονται κάποια χαρακτηριστικά των διαλέκτων. Θα μπορούσε να γίνει μέσα από την γλώσσα για παράδειγμα. Όχι όμως ξεχωριστό μάθημα. Αλλά και πάλι θέλει επιμόρφωση. Πως εγώ θα διδάξω παραδείγματος χάριν Κυπριακά; Όχι αυτό το εγχείρημα είναι αδύνατον για τη χώρα μας.	Για να γίνει το εγχείρημα της ενσωμάτωσης των διαλέκτων ως ξεχωριστό μάθημα πρέπει να αλλάξουν πολλά και για την Ελλάδα του σήμερα αυτό είναι αδύνατο.	ΧΩΡΙΟ Β
Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Ναι εντάξει καλό είναι να μαθαίνουν πράγματα για άλλους τόπους αλλά να μην το παρακάνουμε γιατί αν αυτό γίνει στην Αθήνα θα έχει ένα ενδιαφέρον. Εδώ πάνω μπορεί να προβάλουμε τον τοπικισμό κι άντε να τους μαζέψεις μετά. Θέλει προσοχή.	Η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των διαλέκτων σε ένα διαλεκτικό μέρος μπορεί να προβάλει τον τοπικισμό.	ΧΩΡΙΟ Β
Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Ειδικά εκεί όχι. Εδώ πάνω θα δεις πολλά. Θα δεις μαθητές να πασχίζουν να αφήσουν την διάλεκτο στην άκρη. Αν κάνεις πίσω και την επιτρέψεις σε οποιοδήποτε κομμάτι έχεις χάσει την μπάλα. Και πίστεψε με έχει σημασία αυτό που σου λέω. Αλλιώς θα βγάλεις στη κοινωνία άτομα άγρια που δεν μπορούν να συνεννοηθούν με τον έξω κόσμο και ζουν κλεισμένα στην μικρή τους κοινωνία.	Αν επιτρέψει την χρήση διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας θα βγάλεις στην κοινωνία άτομα άγρια που δεν μπορούν να συνεννοηθούν μεταξύ τους και ζουν κλεισμένα στη μικρή τους κοινωνία.	ΧΩΡΙΟ Β
Τελειώνοντας θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Προτάσεις ε; Το μόνο που θα δεχόμουν να διδάξω είναι να κάνουμε μια αναφορά σε όλες τις διαλέκτους να τις δούμε σε λίγες γραμμές να δούμε ήθη και έθιμα του τόπου και λεξιλογικά στοιχεία αλλά με προσοχή μην ξεφύγουν τα πράγματα. Γιατί όπως σου είπα εδώ πάνω τα πράγματα ξεφεύγουν εύκολα.	Προτάσεις: Να δούμε τις διαλέκτους λεξιλόγιο ήθη και έθιμα με προσοχή να μην ξεφύγουν τα πράγματα.	ΧΩΡΙΟ Β

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 3

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιάς; Είμαι θα έλεγα φυσική ομιλήτρια της κρητικής διαλέκτου και της ρωσικής αλλά και της ουκρανικής γιατί η μητέρα μου, μου μιλούσε και ουκρανικά. Βέβαια τα ουκρανικά δεν τα ξέρω καλά κάνω πολλά λάθη και η προφορά μου δεν είναι καλή. Στα ρώσικα όμως είμαι πολύ καλή. Ουάου. Πολλές γλώσσες. Ναι είμαι από τους τυχερούς.</p>	<p>Δάσκαλος φυσικός ομιλητής κρητικής διαλέκτου.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Ναι υπάρχουν. Τα πιο πολλά παιδιά μιλούν την κρητική διάλεκτο.</p>	<p>Μαθητές φυσικοί ομιλητές κρητικής διαλέκτου</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι και βέβαια. Δεν μπορείς να τους στερήσεις την φύση τους. Έτσι έμαθαν από το σπίτι τους δεν μπορείς να έρθεις εσύ να τους πεις δεν μιλάς σωστά. Σκοπός του δασκάλου είναι να βοηθήσει το μαθητή να μάθει να χρησιμοποιεί την ΝΕ εκεί που πρέπει να συνεννοηθεί με άτομα που δεν είναι διαλεκτόφωνα. Να έχει δηλαδή ένα γλωσσικό κριτήριο που θα ξέρει πότε να μιλήσει πιο απλά και πότε να μιλήσει όπως νοιώθει.</p>	<p>Στόχος του δασκάλου είναι να διδάξει τον μαθητή να αποκτήσει εκείνο το γλωσσικό κριτήριο που θα ξέρει πότε να μιλήσει πιο απλά και πότε να μιλήσει απ την καρδιά του.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Ναι αρκεί όπως σου είπα να ξέρουν όταν τους ζητηθεί να μην χρησιμοποιήσουν την διάλεκτο. Γιατί κακά τα ψέματα πανελλήνιες θα δώσουνε στην ΝΕ. Όταν λοιπόν τους ζητάω μια έκθεση απαλλαγμένη από διαλεκτικά στοιχεία θέλω να μπορούν να το κάνουν. Πιστεύω πως αν δεν τους πιέζεις να απορρίψουν την διάλεκτο τους και τους δείχνεις ότι την σέβασαι και την εκτιμάς μαθαίνουν αβίαστα να το κάνουν αυτό.</p>	<p>Αν δείχνεις στα παιδιά ότι σέβασαι και εκτιμάς την διάλεκτό τους μαθαίνουν αβίαστα να εναλλάσσουν διάλεκτο με κοινή σε προφορικό</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Ναι χρησιμοποιώ. Μιλώ από την καρδιά μου. Έτσι θέλω να κάνουν και οι μαθητές μου.</p>	<p>Ο συγκεκριμένος δάσκαλος μιλάει διαλεκτικά στην τάξη σε αντίθεση με την πλειοψηφία</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την κοινή νεοελληνική; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Και βέβαια είναι ίσης αξίας. Είναι η γλώσσα της καρδιάς των φυσικών ομιλητών. Η γλώσσα που μαθαίνουν παιδιόθεν. Αν το καλοσκεφτείς πολλές διάλεκτοι έχουν ένα πλήρη γραμματικό σύστημα. Θέλω να πω προφορά γραμματική λεξιλόγιο κανόνες, σύνταξη. Άρα γιατί να τις θεωρήσουμε</p>	<p>Οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ καθώς έχουν δικό τους πλήρη γραμματικό σύστημα.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>

κατώτερες; Βέβαια δεν γνωρίζω όλες τις διαλέκτους αλλά από την κρητική που γνωρίζω και μιλώ δεν θεωρώ ότι έχει να ζηλέψει τίποτα από την ΝΕ. Είναι ίση και αυτό την τιμά.		
Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Αχ Στεφανία μου θα ήταν υπέροχο. Αλλά με την Ελλάδα του σήμερα δεν είναι εφικτό κορίτσι μου. Τόσες χιλιάδες εκπαιδευτικοί πρέπει να επιμορφωθούν να αλλάξουν τα εγχειρίδια ακόμα και να αλλάξουν οι στάσεις των φυσικών ομιλητών απέναντι στις διαλέκτους. Ακόμα και εμείς οι ίδιοι δηλαδή πρέπει να μάθουμε να αγαπάμε τη διάλεκτο μας και όχι να την θεωρούμε πρόβλημα και ότι μας περιορίζει. Πρέπει να γίνουν πολλά. Μακάρι κάποτε αλλά δεν το βρίσκω εφικτό για τα δεδομένα της σημερινής Ελλάδας	Η ενσωμάτωση των διαλέκτων ως ξεχωριστό μάθημα δεν είναι εφικτή γιατί πρέπει να γίνει επιμόρφωση εκπαιδευτικών αλλαγή εγχειριδίων και να αλλάξουν οι στάσεις των φυσικών ομιλητών.	ΧΩΡΙΟ Β
Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Και βέβαια είναι. Μαθαίνουν πως μιλούν άνθρωποι σε άλλα μέρη. Και ειδικά για τα παιδιά της Αθήνας είναι και κάτι πρωτόγνωρο και ενδιαφέρον να δουν πως μιλάνε στη Κρήτη στη Κύπρο κτλ. Σε διαλεκτικά μέρη είναι επίσης χρήσιμο γιατί μπορούν να γίνουν συγκρίσεις ομοιότητες και διαφορές και να φτάσεις σε ένα τρομερό επίπεδο.	Οι διάλεκτοι είναι χρήσιμοι για τους μαθητές των αστικών κέντρων για να δουν πως μιλάνε σε άλλα μέρη και για μαθητές της επαρχίας είναι χρήσιμο για να δουν άλλες διαλέκτους και να κάνουν συγκρίσεις ομοιότητες και διαφορές.	ΧΩΡΙΟ Β
Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Ναι τους επιτρέπω απλά κάποιες φορές τους ζητώ να γράψουν ένα κείμενο απαλλαγμένο από διαλεκτικά στοιχεία γιατί έτσι είναι η εκπαίδευση πρέπει να μάθουν και την ΝΕ.	Επιτρέπεται η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας αρκεί να είναι σε θέσει τα παιδιά όταν τους ζητηθεί να μιλήσουν η να γράψουν στην ΝΕ.	ΧΩΡΙΟ Β
Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Ναι. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών από το Πανεπιστήμιο. Να μπει υποχρεωτικό μάθημα για τη διδασκαλία των διαλέκτων και όχι ένα μόνο πολλά. Επίσης να υπάρχουν Διδακτορικά και περεταίρω σπουδές πάνω στις διαλέκτους να γίνουν έρευνες και γενικά να κινητοποιηθεί ο κόσμος. Άμα επιμορφωθούν οι εκπαιδευτικοί μετά μπορεί να μπει ένα ξεχωριστό μάθημα στο Δημοτικό που θα ασχολείται με τις διαλέκτους. Που θα τις πιάνει από τη ρίζα από την καρδιά.	Προτάσεις: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών, υποχρεωτικό μάθημα στο Πανεπιστήμιο, Διδακτορικά	ΧΩΡΙΟ Β

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 4

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιός; Είμαι από εδώ κορίτσι μου.</p>	<p>Δάσκαλοι φυσικοί ομιλητές κρητικής διαλέκτου</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Ναι. Όλα σχεδόν τα παιδιά μιλούν την κρητική διάλεκτο.</p>	<p>Μαθητές φυσικοί ομιλητές κρητικής διαλέκτου</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Ναι δεν τους αποτρέπω να μιλούν τη γλώσσα τους σε επίπεδο μεταξύ τους αλλά σε ότι αφορά τα της τάξης μας πρέπει να μιλούν την ΝΕ για να τη μάθουν σωστά. Στον περίγυρο τους ακούν μόνο διάλεκτο στο σχολείο πρέπει να μάθουν να επικοινωνούν και στην ΝΕ.</p>	<p>Στο σχολείο τα παιδιά πρέπει να μιλούν την ΝΕ</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Στον γραπτό λόγο; Όχι είναι υπερβολικό. Δεν γίνεται να γράφουν στη διάλεκτο. Αν το έκανα αυτό θα είχα απέναντί μου γονείς και συναδέλφους καθώς και τον διευθυντή. Όχι δεν γίνεται αυτό.</p>	<p>Στον γραπτό λόγο τα παιδιά πρέπει να γράφουν στην κοινή γιατί αλλιώς θα υπήρχαν προβλήματα με γονείς και δασκάλους.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ. Προσπαθώ να μην μιλάω όχι μόνο με λεξιλόγιο αλλά ούτε με προφορά.</p>	<p>Παρότι διαλεκτόφωνοι οι δάσκαλοι της επαρχίας δεν χρησιμοποιούν διάλεκτο στην τάξη.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Ναι είναι ίσης αξίας. Καθώς αναδεικνύουν την μοναδικότητα κάθε τόπου.</p>	<p>Οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ γιατί αναδεικνύουν την μοναδικότητα κάθε τόπου.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Ναι αν υπάρχει βέβαια χρηματοδότηση για νέα βιβλία νέες προσλήψεις επιμόρφωση. Δύσκολο αλλά όχι ακατόρθωτο.</p>	<p>Για να διδακτούν οι διάλεκτοι στην εκπαίδευση χρειάζονται χρήματα νέα βιβλία προσλήψεις και επιμόρφωση.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Ναι και βέβαια είναι εποικοδομητική. Μαθαίνουν νέο λεξιλόγιο ήθη έθιμα άλλων τόπων και στην ιστορία μπορεί να τους βοηθήσει να την βλέπουν πιο ενδιαφέρουσα και όχι ένα κατεβατό πληροφοριών</p>	<p>Η διδασκαλία των διαλέκτων είναι χρήσιμη για τους μαθητές καθώς αναπτύσσουν το λεξιλόγιο τους μαθαίνουν ήθη και έθιμα άλλων τόπων και αγαπούν το μάθημα της ιστορίας</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Όχι. Εδώ διδάσκονται την ΝΕ.</p>	<p>Στο μάθημα της γλώσσας οι μαθητές διδάσκονται την ΝΕ.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>

<p>Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο;</p> <p>Ναι. Ίσως αν γυρίζαμε κάποιο θεατρικό έργο με ανθρώπους από πολλές διαφορετικές περιοχές και ψάχναμε να βρούμε πως μιλούν για να φτιάξουμε τους διαλόγους θα ήταν πολύ ενδιαφέρον.</p>	<p>Προτάσεις: Θεατρικό έργο</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
--	---------------------------------	----------------

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 5

<p>Θεωρείτε ότι είστε φυσικοί ομιλητές κάποιας διαλέκτου; Αν Ναι ποιάς; Δεν θεωρώ ότι είμαι φυσικός ομιλητής κάποιας διαλέκτου.</p>	<p>Μη διαλεκτόφωνος δάσκαλος</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Υπάρχουν διαλεκτόφωνοι μαθητές στην τάξη σας; Αν ναι, ποιά διάλεκτο μιλούν; Ναι. Όλα τα παιδιά μιλούν την κρητική διάλεκτο.</p>	<p>Μαθητές φυσικοί ομιλητές κρητικής Διαλέκτου</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτή την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στην τάξη σας σε καθημερινή βάση στον προφορικό λόγο; Όχι. Δεν μπορώ να τους επιτρέπω να μιλούν την ντοπιολαλιά τους ή όπως την ονομάζεις εσύ την διάλεκτο τους. Συγγνώμη που θα το πω αλλά την θεωρώ χυδαία γλώσσα. Την χρησιμοποιούν για να προσβάλουν και να βρίζουν. Όχι και πάλι όχι. Το απαγορεύω ρητά.</p>	<p>Η διάλεκτος ορίζεται ως χυδαία γλώσσα και δεν επιτρέπεται στον προφορικό λόγο.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε αποδεκτό στην τάξη σας την χρήση διαλέκτων από τους μαθητές στον γραπτό λόγο; Στον γραπτό λόγο; Τι λες κοπέλα μου; Εκεί γίνεται το σώσε να μάθουν σωστή ορθογραφία θα τους αφήσω εγώ να γράφουν τις χαζομάρες τους τα γιάντα και τα ήντα και όλα αυτά τα περίεργα; Ούτε καν. (Γέλια)</p>	<p>Στον γραπτό λόγο πρέπει να μάθουν σωστή ορθογραφία.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Χρησιμοποιείτε εσείς κάποια διάλεκτο μέσα στην τάξη; Όχι δεν χρησιμοποιώ.</p>		<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε ότι οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας με την ΝΕ; Τεκμηριώστε την άποψή σας. Ούτε κατά διάνοια. Οι διάλεκτοι είναι απλά ένα κουτσούρεμα της ΝΕ από αναλφάβητους ανθρώπους σε χωριά και έτσι διαδόθηκαν.</p>	<p>Οι διάλεκτοι είναι ένα κουτσούρεμα της ΝΕ από αναλφάβητους σε χωριά.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ξεχωριστό μάθημα είναι εφικτή; Θες να με τρελάνεις; Και αυτό είναι εργασία τώρα για μεταπτυχιακό επίπεδο; Και τι αποτελέσματα θα βγάλεις ήθελα να ξερά. Τέλος πάντων εγώ να βοηθήσω ήθελα αν εσένα σ' αρέσει το θέμα ok. Κάτσε να ξανά δω την ερώτηση ναι. Ξεχωριστό μάθημα; Δεν θέλω καν να απαντήσω μπορώ;</p>		<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>
<p>Θεωρείτε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας των γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χρήσιμη και εποικοδομητική για τους μαθητές; Δεν υπάρχει καμιά χρησιμότητα κατά τη γνώμη μου. Χρήσιμο είναι να μάθουν τα παιδιά ήθη έθιμα παραδώσεις όχι πως μιλάνε στην Κρήτη η στη Κύπρο η από εδώ η από εκεί.</p>	<p>Η μόνη χρησιμότητα της διδασκαλίας των διαλέκτων στην εκπαίδευση είναι να μάθουν τα παιδιά ήθη και έθιμα παραδώσεις διάφορων πόλεων.</p>	<p>ΧΩΡΙΟ Β</p>

<p>Επιτρέπεται στους μαθητές η χρήση της διαλέκτου στο μάθημα της γλώσσας; Όχι. Τι λέμε τόση ώρα δεν την επιτρέπω πουθενά.</p>		ΧΩΡΙΟ Β
<p>Θα μπορούσατε να κάνετε προτάσεις ενσωμάτωσης της διδασκαλίας των διαλέκτων στο σχολείο; Όχι.</p>		ΧΩΡΙΟ Β